Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Fielding, Henry.; af Henrich Fielding ; oversat af det Engelske.
Titel | Title:	Tom Jones Historie eller Hittebarnet
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : Gyldendal, 1813
Fysiske størrelse | Physical extent:	4 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Tom Jones

Historie

eller

Hittebarnet

af

Henrich Fielding.

Oversat af det Engelske.

Første Deel.

Kiøbenhavn 1813.

Trykt paa det Gyldendalske Forlag
hos P. D. Kiøpping.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Thomas Jones,

et Hittebarns

fælsomme Hændelser.

Den første Bog.

Som indeholder saa meget om Hittebarnets Fødsel, som der er nødvendigt eller tienligt at lade Læseren vide i Begyndelsen af Historien.

Det første Capitel.

Indledningen til dette Værk eller en Kiøkkenseddel.

En Skribent maae ikke ansee sig, som en Mand, der i sit Huus giør et Giestebud, eller beværter nogen af Godgiørenhed; men meget mere som en Mand, der holder et offentlig Bord, ved

hvilket enhver er velkommen for sine Penge. I det første Tilfælde veed man, at den, som giør et saadant Giestebud, vælger Rætterne efter sin egen Smag; og endskiønt samme ere nok saa maadelige, ja endog ganske imod Giesternes Smag; saa maae disse ikke sette noget ud paa dem; de ere meget mere nødte til at rose, hvad der sættes for dem, om de ellers veed at leve. Men det forholder sig ganske anderledes med den, som holder et offentlig Bord. Folk, som betale for deres Mad, vil have noget som kildrer Ganen, om end deres Smag er nok saa kræsen og nok saa beskyr[illegible]erlig; ellers holde de sig berettigede til, uden at ville høre nogen Modsigelse, at yttre deres Misfornøyelse over den slette Mad, at bande og at skielde.

For nu ikke at stede Giesterne for Hovedet med deslige Fortrædeligheder, have skikkelige og veltænkende Spiseværter fundet paa at giøre en Kiekkenseddel, som enhver kan læse, saasnart han træder ind af Døren, og kan altsaa, naar han først veed, hvad for Retter han har at vente, enten bestemme sig til at blive og betiene sig af det, som er anrettet, eller og gaae

et

et andet Steds hen, hvor Beværtningen er bedre indrettet efter hans Smag.

Da vi ikke holde det for nogen Skam at laane Vittighed og Klogskab hos enhver, som er i Stand til at laane os nogen af Deelene; saa har vi og villet bequemme os til at gaae i Skolen hos disse skikkelige Spiseværter. Vi ville derfor ikke allene skikke en almindelig Kiøkkenseddel paa vor hele Maaltid i Forveyen; men endog give Læseren en særskilt Seddel paa enhver Anretning, som der skal bæres frem i denne og de følgende Bøger.

De Rætter vi her have i Sinde at opvarte med, ere intet andet end den menneskelige Natur. Jeg frygter aldeles ikke for, at mine sandselige Læsere, om deres Smag endog skulle være nok saa vellystig, skal forundre sig over eller blive vreed for, at jeg kun har nævnet en eneste Artikel. Skildpaden forskaffer mange forskiellige Rætter, efter den i Madekunsten saa indsigtsfulde Raadsherre i Bristolls Erfaring, naar den tillaves med sine behørige Kryderier. Det kan ikke heller være den lærde Læser ubekiendt, at der findes saa mange Forskiellighe-

der i den menneskelige Natur, uagtet jeg her indbefatter dem alle under et almindeligt Navn, at en Kok før skulde kunne giennemløbe alle de forskiellige Slags Rætter, som kan tilberedes saavel af Dyr, som af Planter, førend en Skribent skulde være i Stand til at udtømme denne saa vidtløftige Materie.

En Indvendning har jeg maaskee at befrygte af dem, som ere overmaade kræsne, nemlig: at denne Ræt er alt for almindelig og pøbelagtig; thi hvad andet er vel Stoffet til alle Romaner, Fortællinger, Comoedier og Vers, som endog findes i Mængde i Hestestaldene? Men paa den Maade kunde megen nydelig Spise forkastes af en Epikuræer, dersom det var en gyldig Aarsag til at ansee den for almindelig og pøbelagtig, at den undertiden findes i de usleste Hytter under det samme Navn. Den sande Natur er virkelig ligesaa vanskelig at finde hos Skribenterne, som ægte Bajonniske Skinker og Bolognisse Pølser i deres Boder, som sælge dem.

Hoved-Sagen kommer an, at jeg skal blive ved samme Lignelse, paa en Autors Indsigt i Kogekunsten; thi Pope siger: „Den

„ Den ægte Vittighed er intet andet end „ Naturen iklædt til sin Fordeel; noget, som man „ ofte har tænkt, men aldrig saa vel har udtrykt ".

Det selv samme Dyr, som har den Ære, at en Deel af dets Kiød bliver spiist ved en Hertugs Bord, kan maaskee i Betragtning af dets andre Dele blive agtet meget ringe, og være saa godt som foragtet i de sletteste Huse i Byen. Hvori bestaaer da vel den Forskiel, som der er imellem en fornemme Herres og en ringere Mands Rætter, naar de begge spise af een og den samme Oxe eller Kalv; uden i Krydderierne, Tilberedningen, Udpyntningen, og den Maade de blive frembaarne paa? Deraf kommer det og, at det ene Slags opvækker den svageste Spise-Lyst, da derimod det andet Slags svækker og stiller den heftigste Hunger.

Ligeledes bestaaer det Behagelige i et Giestebud for Tankerne ikke saa meget i Tingen selv, som i Forfatterens Kunst vel at tillave den. Hvor behageligt vil det derfor ikke være for Læseren at finde, at vi i dette Værk noye har bundet os til en af de fornemste Grundsætninger hos den beste Kok, der har været til, saa-

vel i vore som i Heliogabali Tider. Det er nokſom bekiendt for alle Elſkere af Lækkerbiſkener, at denne ſtore Mand begynder først at ſætte de ſimpleſte og mindſt kunſtige Rætter frem for ſine hungrige Gieſter. Siden ſtiger han efterhaanden, ſom deres Spiſe-Lyſt tager af, beſtandig høyere og høyere, lige til Quinteſſenſen af Saucer og Kryderier. Ligeledes ville og vi fremſætte for vore Læſeres heftige Appetit den menneſkelige Natur paa ſaa jevn og eenfoldig en Maade, ſom den findes paa Landet. Siden ville vi lave Frikaſeer og Ragouer deraf, og komme derpaa alle de Slags koſtbare franſke og italienſke Kryderier af Ceremonier og Laſter, ſom nogen Tid kan findes ved Hofferne og i Kiøbſtæderne. Vi tvivle da ikke paa, at jo vore Læſere ved dette Middel ville beſtandig faae Lyſt til at læſe videre, ligeſom den omtalte ſtore Mand derved fik ſine Gieſter til beſtandig at blive ved at ſpiſe.

Efterat vi nu har ſagt ſaa meget i Forveyen, ville vi ikke længer opholde dem, ſom finde Behag i vor Kiøkkenſeddel; men ſtrax frembringe den første Anretning af vor Hiſtorie.

Det

Det andet Capitel.

En kort Beskrivelse over Herr Altværd og en mere udførlig Efterretning om hans Søster Jomfrue Altværd.

I den vestlige Deel af dette Kongerige i den Provintz Sommerset'shire, levede for nogen Tid siden (og lever maaskee endnu) en Herre ved Navn Altværd, som med rette kunde kaldes, saavel Naturens som Lykkens Yndling; thi begge syntes ret at have kappedes om at velsigne og berige ham. I denne Stridighed vil maaskee nogle tilkiende Naturen Seyeren, siden den forædede mange forskiellige Gaver paa ham, da derimod Lykken kun havde en eneste i sin Magt; men denne var og saa ædsel med samme, at maaskee andre ville troe, at denne ene Gave fuldkommen kunde holde Ligevægt mod den rige Velsignelse, som Naturen havde meddeelt ham. Han havde Naturen at takke for en meget smuk Skabning, et sundt Legeme, en skarp Forstand og et velvilligt Hierte; og Lykken havde bestemt ham til at arve de anseeligste Midler i dette Grevskab.

Denne Herre havde i sin Ungdom giftet sig med et elskværdigt og smukt Fruentimmer, som han elskede overmaade høyt. Med hende havde han avlet tre Børn, som alle vare døde i deres Barndom. Han havde ligeledes havt den Sorrig selv at begrave denne Kone, som han elskede saa høyt, 5 Aar førend den følgende Tildragelse tog sin Begyndelse. Saa stort dette Tab endog var, saa bar han det dog, som en fornuftig og standhaftig Mand ganske taalmodig, endskiønt man maae tilstaae, at han nu og da talte ganske underlig om denne Sag. Han sagde undertiden, at han ansaae sig endnu ligesom for at være gift, han betragtede sin Kone, som en Person, der i Forveyen først havde tiltraadt den Reyse, som han vist inden kort eller lang Tid ligeledes maatte giøre. Han tvivlede ingenlunde paa, at han jo igien skulde finde hende paa et Sted, hvor han aldrig skulde skilles fra hende. For denne Tankemaade maatte hans Fornuft lade sig bedømme af nogle, hans Religion af andre, og hans Oprigtighed af den tredie Deel af hans Naboer.

Nu

Nu tilbragte han den meſte Tid i Een-ſomhed paa Landet hos ſin eneſte Søſter, ſom han bar en meget øm Kierlighed for. Denne Dame havde allerede tilbagelagt noget mere end 30 Aar; en Alder, i hvilken hun efter ſkielmſke Hoveders Dom, med al Ret kunde tilegne ſig den Titel af en gammel Jomfrue. Hun var af det Slags Fruentimmer, ſom man ſnarere roſer for deres gode Egenſkaber end for deres Skiønhed, og ſom af deres eget Kiøn i Almindelighed blive kaldte: et godt ſtakkels Fruentimmer. — Et godt ſtakkels Fruentimmer, Madame, ſom De burde ønſke at kiende. Hun var i Sandhed ſaa langt fra at beklage ſig over ſin Mangel paa Smukhed, at hun aldrig talte om denne Fuldkommenhed, om den ellers kan kaldes ſaaledes, uden med Foragt; hun pleyede ofte at takke Gud, at hun ikke var ſaa ſmuk, ſom den og den Jomfrue, der maaſkee ved ſin Skiønhed var bleven forledet til det Feyltrin, hun ellers nok havde vogtet ſig for. Jomfrue Birgithe Altværd, ſaaledes heed dette Fruentimmer, foreſtillede ſig alle et Fruentimmers Yndigheder, ſom lutter Snarer, ſaavel for hende ſelv, ſom for andre,

og dog var hun i sin Opførsel saa vaersom og forsigtig, som om hun havde havt alle de Forferelser at frygte for, der nogen Tid have været lagte for det ganske Kiøn. Jeg har i Sandhed lagt Mærke til, (endskiønt det maatte synes ubeviisligt for mine Læsere) at denne Forsigtigheds Vagt, er ligesom Garnisonen i en Bye, altid meest villig til at opfylde sin Pligt, hvor der er mindst Fare. Den forlader, som oftest paa en nedertrægtig og forsagt Maade, de største Skiønheder, som egentlig ere Formaalet for Mandfolkenes Ønsker og Sukke, for hvis Skyld de ere villige at opofre deres Liv, for hvem de kaste alle muelige Garn, og viger derimod aldrig fra denne høyere Orden af Fruentimmer, for hvilke det andet Kiøn bær en afholdende og ærefrygtsfuld Høyagtelse, og som de aldrig driste sig til at angribe, af Frygt for ikke at opnaae deres Øyemeed.

Mine Læsere, førend vi gaae videre med hinanden, maae jeg sige Dem: at jeg har sat mig for ved enhver Leylighed i denne hele Historie at giøre Udsvævelser, hvoraf jeg selv er en bedre Kiender, end enhver medlidende Kunst-

dommer,

dommer, hvem han endog er; og her maae jeg tillige bede alle disse godt Folk, at de kun vil passe paa deres egne Ting, og ikke give dem i Færd med mig og mit Værk, som ikke i ringeste Maade kommer dem ved; thi saalænge de ikke kan fremvise nogen Fuldmagt, hvorved de ere indsatte til Dommere, vil jeg ingenlunde underkaste mig deres Bedømmelse.

Det tredie Capitel.

En sælsom Tildragelse, som mødte Herr Altværd ved sin Hiemkomst. Frue Debora Wilkens anstændige Forhold, tilligemed nogle vel anbragte Anmærkninger over uægte Børn.

I det foregaaende Capitel har jeg sagt mine Læsere, at Herr Altværd havde arvet store Midler, at han besad et godt Hierte og at han var uden Familie. Heraf vil maaskee mange slutte, at han har levet som en god, ærlig Mand, aldrig været nogen en eneste Skilling skyldig, ikke taget uden hvad der hørte ham til, holdt godt Huus, ofte bedet sine Naboer til Giest, og viist sig meget gavmild imod de Fattige, det er: imod saadanne Folk, som

heller

heller ſkiotte om at tigge end at arbeyde, ved at give dem de Smuler der faldt af ved hans Bord, at han har efterladt ſig en umaadelig Riigdom, og bygget et Hoſpital.

Vel er det ſandt, at han har giort mange af diſſe Ting; men havde han ikke giort mere end dette, ſaa ſkulde jeg have ladet ham ſelv forevige Erindringen om ſine Fortieneſter ved en ſmuk udhuggen Steen over Døren paa et ſaadant Hoſpital; men langt vigtigere Ting ſkal være Stoffet til denne Fortælling: jeg ſkulde ellers anvende min Tid meget ilde, paa at forfærdige ſaa ſtort et Værk; og De, min ſkarpſindige Ven! ſkulde da med ligeſaa ſtor Nytte og Fornøyelſe, kunne giennemlæſe nogle af de Blade, ſom viſſe løyerlige Forfattere have været ſaa ſkiemtſomme at kalde: Hiſtorien af Engelland.

For en beſynderlig Forretnings Skyld, havde Herr Aktværd opholdt ſig et heelt Fierding Aar i London. Hvori denne egentlig beſtod, veed jeg vel ikke; men at den maae have været af Vigtighed, ſlutter jeg deraf: at den afholdt ham ſaa længe fra ſit Hiem, da han

ellers

ellers ikke i mange Aar havde været fraværende nogen heel Maaned. Han kom meget ſildig hiem om Aftenen, og efter et kort Aftensmaaltid med ſin Søſter, begav han ſig ganſke træt ind i ſit Kammer. Da han her havde tilbragt nogle Øyeblik paa ſine Knæ, en Skik, ſom han aldrig nogentid forſømte, og vilde træde op i ſin Seng, blev han ved at folde Overdynen op, til ſin ſtore Forundring, et lidet Barn vaer, ſom var indſvøbt i grovt Linnet, og ſom laae i en dyb og ſød Søvn imellem Dynerne. Ved dette Syn ſtod han en lang Tid meget beſtyrtet; men ſom Ømhed altid beholdt Overhaand i hans Siel, ſaa blev han ganſke rørt af Medynk over dette lille Noer, ſom laae for hans Øyne. Han ringede efter et gammelagtigt Fruentimmer, ſom vartede ham op, at hun ſtrax ſkulde ſtaae op og komme til ham. Han var ſaa fordybet i at betragte den Skienhed, ſom viiſte ſig i de levende Farver, hvormed Barndommen og Søvnen altid pryde Uſkyldigheden, ſaa hans Tanker vare alt for meget beſkieftigede til, at han ſkulde erindre ſig, at han ſtod i ſin bare Skiorte, da denne Matrone kom ind.

Hun

Hun havde virkelig ladet sin Herre Tid nok til at klæde sig paa; thi af Agtelse for ham og for Velanstændighedens Skyld havde hun tilbragt nogle Minuter med at sætte sit Haar til rette for et Speyl; uagtet hun var kaldet i saadan Hast, at hun ikke kunde vide, om hendes Herre laae i det sidste Aandedræt af et Slag eller et andet farligt Tilfælde.

Man vil slet ikke forundre sig over, at et Creatur, der saa nøye iagttager Velanstændigheden hos sin egen Person, maae forarges ved den ringeste Afvigelse derfra hos en anden.

Hun havde derfor aldrig saasnart aabnet Døren, og seet sin Herre staae ved Sengen i den bare Skiorte med et Lys i Haanden, førend hun styrtede tilbage i den største Forskrækkelse, og var maaskee virkelig faldet i Afmagt, om han ikke strax havde erindret sig, at han var afklædt, og havde giort Ende paa hendes Angest ved at befale hende at gaae uden for, indtil han havde kastet noget over sig, og derved var bleven sat i Stand til, ikke at forarge Frue Debora Wilkens rene Øyne, som, skiønt hun gik i sit 52 Aar, forsikkrede at hun aldrig havde

seet

seet en afklædt Mandsperson. Spottere og verdslige Selvkloge ville maaskee lee af hendes første Forskrækkelse; men mine alvorlige Læsere ville vist give hendes Opførsel Bifald, naar de betragte den Tid paa Natten, den pludselige Befaling at staae op, og den Stilling, hvori hun forefandt sin Herre; endskiønt den Forsigtighed, som rimeligviis maae følge de Piger, der have opnaaet en lige Alder med Frue Debora, kunde formindske deres Forundring lidet.

Da Frue Debora igien kom ind i Stuen, og Herr Altværd fortalte hende: at han havde fundet et lille Barn, saa blev hendes Forundring endnu større, end hans havde været. Hun kunde ikke afholde sig fra at udraabe i en angestfuld Tone og med sørgelige Gebærder: Min kiere Herre, hvad er herved at giøre? Herr Altværd svarede: at hun maatte sørge for Barnet den Aften; Morgenen derefter vilde han giøre Anstalt til at skaffe det en Amme.

„Got, min Herre! sagde hun: men Deres
„Velbyrdighed vil dog vel lade det Skarn, som er
„Moder dertil, opsøge ved Deres Betientere.
„Det maae være een her i Naboelauget. Det

„skulde

„ skulde ret være mig en Glæde, at see hende
„ bragt til Bridevel og der at pidskes til Ka-
„ get. Saadanne ugudelige Qvinder kan i
„ Sandhed aldrig blive straffede for haardt. Jeg
„ vil være god for, at dette ikke er det første,
„ siden hun har været saa uforskammet at tillegge
„ Deres Velbyrdighed det". At tillegge mig det
Debora! jeg kan ikke troe, at hun har havt
den Hensigt dermed. Jeg troer snarere, hun
har giort det for destobedre at sørge for sit Barn;
og jeg er virkelig ret fornøyet over, at hun ikke
har giort noget slemmere. „ Jeg veed ikke,
„ hvad der skulle være slemmere, raabte De-
„ bora! end at saadant ugudeligt Pak legger
„ deres Synder for ærlige Folkes Døre; og
„ omendskiønt Deres Velbyrdighed er nok saavel
„ overbeviist om Deres egen Uskyldighed; saa
„ kan Verden dog let dømme ilde derom. Man-
„ gen en ærlig Mand har havt den Skiebne, at
„ han er bleven holdt for at være Fader til
„ Børn, som han aldrig har tænkt paa engang.
„ Og overalt, hvorfor vil Deres Velbyrdighed
„ paatage sig det, som Sognet er forbunden til
„ at sørge for. I hvor vel, hvad mig angaaer,

„ naar

„ naar det kun var et ærlig Mands Barn.
„ Dog maae jeg tilstaae, at det er mig meget
„ modbydeligt, at røre ved saadan et uægte
„ Creatur, som jeg ingenlunde anseer for min
„ Medskabning. Fy, hvor det stinker! det
„ lugter ikke, som en Christen. Dersom jeg
„ torde tage mig den Friehed at meddele mit
„ Raad, saa lod jeg det legge i en Kurv, og
„ og satte det for Kirkeforstanderens Dør. Det
„ er ret godt Veyr i Nat, det blæser og regner
„ kun en lille smule, og naar det blev godt ind-
„ svøbt og lagt i en varm Kurv, saa torde jeg
„ vædde to mod een, at det endnu skulde være i
„ Live, om det end ikke blev fundet førend i
„ Morgen; og hvis det ikke skulde leve, saa
„ havde vi dog opfyldt vor Pligt, og baaret til-
„ børlig Omsorg derfor. Det er maaskee og
„ bedre for saadanne Creaturer, at de døe i de-
„ res Uskyldighed, end at de opvoxe og blive
„ som deres Mødre; thi bedre kan man dog
„ ikke vente af dem".

Der fandtes nogle Træk i denne Tale, som vilde have fortørnet Herr Altværd, dersom han havde givet nøye agt paa den; men

Barnet havde faaet een af hans Fingre i sin Haand, og syntes ved en sagte Trykken at bede ham om hans Hielp, hvilket vist skulde have beholdt Overvægten frem for Frue Deboras Veltalenhed, om den endog havde været ti gange saa stærk. Han gav Debora udtrykkelig Befaling, at tage Barnet i Seng med sig, og at vaagne een af Pigerne, som kunde besørge en Patteklud og saadan noget, til Barnet vaagnede op. Han befalede ligeledes, at de skulde giøre det behørige Børnetøy i Stand til om Morgenen, og at bringe ham Barnet, saasnart han vaagnede.

Frue **Wilkens** var saa fornuftig, og havde en saadan Ærbødighed for sin Herre, hos hvem hun havde en feed Tieneste, at hendes Samvittigheds Tvivl strax gav efter for hans afgiørende Befaling. Hun tog Barnet paa sine Arme, uden at mærke til den ringeste Ekelhed over dets uærlige Fødsel. Hun sagde: det var et allerkiereste Barn, og begav sig dermed ind i sit Kammer.

Herr Altværd overlod sig derpaa til den behagelige Hvile, som kun et Hierte, der hungrer

efter

efter at udøve Velgierninger, kan nyde, naar det er fuldkommen mættet. Da en saadan Søvn er langt sødere end den der foraarsages ved det ønskeligste Maaltid, saa vilde jeg gierne giøre mig al Umage for ret at forestille mine Læsere samme, naar jeg kun vidste, hvad for en Luft jeg skulde foreslaae, som var i Stand til at opvække Lyst hos dem dertil.

Det fierde Capitel.

Læseren staaer i Fare, for at brække Halsen ved en Beskrivelse, hans Frelse, og Jomfrue Birgitte Altværds store Føyelighed.

Den gothiske Bygningskunst havde aldrig kundet frembringe noget mere ædelt, end Herr Altværds Huus var; dets udvortes Anseelse var saa majestætisk, at det opvakte Ærbødighed, og syntes at trættes om Fortrinnet i Skiønhed med den beste grædske Bygningskunst; og indvendig var det ligesaa beqvemt, som det uden til var ærværdigt.

Det laae paa den sydøstlige Side af en Høy, nærmere ved sammes Fod end ved dens Spidse. Mod Nordost var det beskygget af en

gammel Ege-Skov, som i en Længde af omtrent en halv Miil løftede sig efterhaanden i Veyret. Dog alligevel laae det saa høyt, at man derfra havde en behagelig Udsigt over den neden under liggende Dal.

Midt i denne Skov var en deylig Slette, som gik lige ned til Huset; længere inde udbred et riigt Kildevæld, som styrtede sig ned af en med Grantræer begroet Klippe, og udgiorde en Cascade af omtrent 30 Fods Længde; Vandet blev ikke nedledet ved regelmæsig udhugne Trin; men rullede i et naturligt Fald ned over sønderbrudte og mosgroede Stene indtil det kom ved Foden af Klippen, derfra flød det et langt Stykke igiennem en sandig Kanal, havde endnu flere mindre Fald, og endtes tilsidst efter mange Bugter i en færsk Søe, som laae neden for Høyen, omtrent en Fierding Vey fra Huset imod Sønden, og kunde altsaa sees i et hvert Værelse, som vendte ud mod denne Side. Fra denne Søe, som laae midt i en yndig Slette, udziret med de deyligste Bøge- og Alm-Træer, hvor der græssede mange Faar, havde en Flod sit Udspring, som slyngede sig i en Strækning

af

af nogle Mile igiennem de skiønneste Enge og Skove, og faldt endelig ud i Havet, hvilket, tilligemed en deri liggende Øe, satte Grændser for Synet.

Ved den høyre Side af denne Dal aabnede sig en anden, skiønt noget mindre, som var prydet med adskillige Landsbyer; paa denne Kant tabte Synet sig ved et Taarn, som tilligemed en indfalden Muur vare Levningerne af et gammelt Kloster.

Paa den venstre Side fremstilte der sig en deylig Dyrehauge for Øyet, som paa en behagelig Maade afvexlede med alle de Forandringer, Bierge, Dale, Skove og Vand kan frembringe; alt dette var anbragt med den fuldkomneste Smag, endskiønt det mindre var skeet ved Kunstens end ved Naturens Haand. Ved Enden af Dyrehaugen opløstede Landskabet sig i en Strækning af vilde Bierge, hvis Toppe naaede oven over Skyerne.

En deylig Sommer-Morgen midt i May Maaned, gik Herr Altværd og spadserede i denne Egn, og Dagbrækningen aabnede dette herlige Syn, som vi nyelig have beskrevet, for

Hans Øye. Nu lod Solen sig see i sin fulde Glands, efterat den i Forveyen havde udspredt paa det blaa Firmament nogle af sine Straaler, som Forbud om dens Pragt. Ikkun en eneste af alle de jordiske Skabninger kunde være herligere end denne, og det var Herr Altværd selv, nemlig et menneskeligt Væsen, som var opfyldt med en utrættelig Drift til at giøre godt, og som ikke tænkte paa andet, end hvorledes han best kunde giøre sig behagelig for sin Skaber ved at giøre vel imod hans Skabninger.

Tag Dig i agt, min gode Læser! jeg har uformærkt ført Dig allersverst op paa denne store Høy, som tilhørte Herr Altværd, og jeg veed endnu ikke, hvorledes jeg skal faae Dig bragt ned igien, uden at Du maae brække Arm og Been i tu. Men det maae gaae hvordan det vil, saa maae vi dog vove os ned med hinanden, siden Jomfrue Birgitte ringer paa Herr Altværd, for at bede ham til Froekost, hvor jeg maae være nærværende, og Dit Selskab skal være mig meget behageligt, dersom Du selv har Lyst dertil.

Efterat

Efterat Herr Altværd og Jomfrue Birgitte havde ønsket hverandre en god Morgen, og havde sat sig ved Theebordet; kaldte han paa Frue Wilkens, og sagde til sin Søster: at han havde en Foræring til hende. Hun takkede ham, og bildte sig ind, saavidt jeg troer, at det var en Klædning eller noget andet Stads til hende. Han forærede hende og virkelig ofte sligt, og for at behage ham, anvendte hun megen Tid paa at pynte sig.

Men hvor forundret maae hun ikke være bleven, om hun har ventet saadanne Ting, da Frue Wilkens, efter sin Herres Befaling, kom ind med det lille Barn? Man har lagt Mærke til, at en stor Forundring er i Stand til at giøre een tavs, og saaledes gik det ogsaa Jomfrue Birgitte, lige til hendes Broder begyndte at tale, og at fortælle den hele Historie, som Læseren allerede veed, og vi derfor ikke ville igientage.

Jomfrue Birgitte havde alletider viist en stor Høyagtelse for det, som Fruentimmerne pleye at kalde Dyd, og havde selv iagttaget en saa streng Caracter, at Frue Wilkens ganske

vist troede, hun ved denne Leylighed skulde have yttret sin Vrede, og fældet den Dom, i samme Øyeblik at bringe dette skadelige Dyr ud af Huset. Men hun betragtede Tingen fra den gode Side, tilkiendegav sin Medlidenhed med dette arme hielpeløse Creatur, og roste sin Broders Christen-Kierlighed.

Maaskee Læseren vil tilskrive hendes Føielighed mod Herr Altværd denne Opførsel, naar vi fortælle ham, at denne gode Mand havde endt sin Fortælling med de Ord, at han vilde forsørge Barnet og opdrage det, som sit eget; thi sandt at sige, saa var hun altid villig at giøre sig sin Broder forbunden, og sagde meget sielden og nesten aldrig hans Mening imod. Hun pleyede vel undertiden at giøre nogle Anmærkninger, for Exempel: at Mandfolkene vare egensindige, og vilde immer have deres Villie; hun ønskede at være saa lykkelig, ikke at staae under nogen; men stigt frembragte hun alletider saa sagte, at man i det høyeste ikke kunde kalde det andet, end at knurre.

Men det hun sparede Barnet for, udøste hun i største Overflødighed paa den stakkels

ube-

ubekiendte Moder, hun kaldte hende en ufor-
ſkammet Tingeſt, en dumdriſtig Hore, et ugu-
deligt Skarn, og tillagde hende alle de Ære-
navne, ſom en dydig Tunge aldrig mangler at
give dem, der gior Kiønnet Skam.

Nu overlagde man, hvorledes man ſkulde
bære ſig ad, for at opdage Moderen. Først
underſøgte man alle Tieneſtepigernes Tilſtand
der i Huſet; men diſſe bleve alleſammen af Frue
Wilkens friekiendte for deres Fortieneſters
Skyld; hun havde ſelv udſøgt dem, og det
ſkulde maaſkee være vanſkeligt at ſamle en ſaa-
dan Mængde af Skarn igien paa et Sted.

Det neſte Middel var derpaa at foretage
en Underſøgelſe i Sognet; og dette blev over-
draget til Frue Wilkens, ſom i Værk ſatte ſam-
me med ſtørſte Fliid, og maatte om Eftermidda-
gen give Efterretning om Udfaldet, hvorledes
det var løbet af.

Efterat Sagen ſaaledes var afgiort, gik
Herr Altværd, ſom ſædvanlig ind i ſit Stu-
derekammer, og overlod Barnet til ſin Søſter,
ſom efter hans Begiering havde paataget ſig at
bære Omſorg derfor.

Det femte Capitel.

Som indeholder nogle almindelige Materier, tilligemed nogle ualmindelige Anmærkninger over samme.

Da Herren var borte, taug Frue Debora ganske stille, og ventede, at Jomfrue Birgitte skulde give hende Tegn til at tale. Denne kloge Huusholderske satte slet ingen Liid til det, som var skeet i hendes Herres Nærværelse; thi hun havde ofte mærket, at Jomfrue Birgittes Tanker vare meget forskiellige i hendes Broders Fraværelse fra dem hun havde yttret i hans Nærværelse. Men hun lod hende ikke længe blive i denne Forlegenhed; thi efterat dette gode Fruentimmer en lang Tid alvorlig havde betragtet Barnet, som laae og sov paa Frue Deboras's Skiød; kunde hun ikke afholde sig fra hiertelig at kysse det, og tillige at yttre den særdeles Fornøyelse hun fandt i dets Skiønhed og Uskyldighed.

Aldrig saasnart mærkte Frue Debora dette, førend hun begyndte at trykke og kysse dette Barn med en saadan Henrykkelse, som undertiden besiæler en fornuftig Dame paa 45 Aar,

der

der har faaet sig en ung og rask Mand. Hun raabte ganske høyt: „Hvilket et allerkiereste „lille Barn, en deylig, sød, artig Glut. Ja „jeg maae tilstaae, at jeg aldrig har seet saa „deyligt et Drengebarn".

Disse Udraab varede lige til Jomfrue Birgitte afbrød dem, som nu begyndte at fuldføre det hendes Broder havde overdraget hende; hun befalede at anskaffe alle Barnets Nødvendigheder, og udviiste et godt Værelse til Barnestue. Hendes Omsorg var saa stor, at hun ikke kunde bedre have sørget for sit eget Barn. Men paa det den dydige Læser ikke skal legge hende det til Last, at hun bar saa megen Godhed for et Barn, som var født til Verden paa saa nedrig en Maade, og siden Loven selv fordømmer al den christelige Kierlighed, som bevises mod saadanne Børn, saa holder jeg det for godt at anmærke, at hun sluttede alle Ting med disse Ord: „siden hendes Broder havde faaet det „Indfald, at antage sig dette lille Foster som sit „Barn, saa troede hun, at denne lille Herre „maatte opvartes med al muelig Ømhed. For „hendes Deel, saa kunde hun ikke tænke andet

„derom,

„derom, end det var ret at lukke baade Døre og „Porte op for denne Last; hun kiendte Mand„folkenes Egensindighed alt for vel til, at hun „skulde sætte sig imod deres latterlige Indfald".

Med saadanne Anmærkninger ledsagede hun gierne, som vi allerede have givet tilkiende, enhver af de Handlinger hun foretog sig for at føye sin Broder; og intet kunde forhøye det Fortienstlige i en saadan Føyelighed bedre, end den Erklæring, at hun fuldkommen indsaae det Daarlige og Ufornuftige i de Tilbøyeligheder, som hun underkastede sig. En tavs Lydighed vidner ikke om en tvungen Villie, og kan følgelig tilveyebringes uden ringeste Umage: derimod naar en Kone, et Barn, en Slægtning eller en Ven giør det, som vi begiere, med Knurren eller Uvillighed, med ubehagelige og misfornøyede Udtryk, saa maae den øyensynlige Vanskelighed, som de paatage sig, meget forhøye vor Forbindtlighed.

Siden dette er een af de dybsindige Anmærkninger, som formodentlig meget faa af mine Læsere selv ere i Stand til at giøre, saa har jeg fundet det nødvendig at række dem en

hielpsom

hielpsom Haand. Men dette er en Gunst, som de sielden kan giøre sig Haab om i det følgende af mit Værk. Meget sielden eller aldrig har jeg i Sinde at rette mig saa meget efter min Læser, undtagen det skulde være ved saadanne Omstændigheder som denne, da intet uden den Indskydelse, hvormed vi Skribentere ere begavede, kan sætte een i Stand til at giøre saadan en Opdagelse.

Det siette Capitel.

Frue Debora bliver ført ind i Sognet ved en Lignelse. En kort Efterretning om Johanne Jones, tilligemed de Vanskeligheder og de Hindringer, som møde et ungt Fruentimmer, naar de ville legge sig efter Studeringer.

Da Frue Debora i Følge sin Herres Befaling havde sørget for Barnet, giorde hun sig færdig til at besøge de Huse, i hvilke man troede, at Barnets Moder opholdt sig.

Ligesom den kielne Due og alle andre uskyldige smaa Fugle giøre en stor Allarm, og flyve skielvende ind i deres Smuthuller, saa snart de see den Frygt indjagende Høg at fare

op

op fra den fiedrede Slægt, og at svæve over deres Hoveder; og denne derimod, som føler sit eget Værd, farer stolt igiennem Luften, og tænker paa den Skade, som den har i Sinde at giøre; saaledes løbe og alle Indbyggerne skielvende ind i deres Huse, saasnart Frue Deboras's Ankomst blev bekiendt i Gaderne, og enhver Matrone frygtede for, at dette Besøg skulde være hende tiltænkt; hun derimod kom gaaende over Marken med afpassede Trin, kneysede med sit optaarnede Hoved, og var ganske opfyldt med Forestillinger om sine Fortrin, og med Anslag, hvorledes hun best kunde sætte den paatagne Undersøgning i Værk.

Den skarpsindige Læser maae for den brugte Lignelses Skyld ikke troe, at disse stakkels Folk vare bange for Frue Wilkens i den Henseende, som hun nu kom til dem. Men da det Skiønne i denne Lignelse maaskee i hundrede Aar kunde blive liggende begravet i Mørket, indtil en tilkommende Fortolker hændelsesviis fik fat paa dette Værk; saa troer jeg det vil være godt, at komme Læseren lidet til Hielp paa dette Sted.

Min

Min Hensigt dermed er at vise, at ligesom det ligger i Høgens Natur at ombringe de mindre Fugle, saaledes ligger det og i saadanne Personers Natur, som Frue Wilkens, at overfalde ringe og fattige Folk, og at handle ilde med dem. Heri søge de Oprevsning for den Trældom og Underdanighed, som de maae bevise mod deres Overmænd; thi intet er mere billigt, end at Slaver og Hyklere affordre deres Undergivne de samme Paalæg, som de selv maae yde deres Overmænd.

Saa ofte, som Frue Debora maatte taale noget usædvanligt af Jomfrue Birgitte, hvorved hendes naturlige Sinds Roelighed lidet blev forstyrret, saa pleyede hun at giøre en Spadseretour hen til disse Folk, for igien at sætte sit Sind i Roelighed, ved at give alt det Onde fra sig, og ligesom at rense sig fra alle ondartede Vædsker. Derfor var hun heller aldrig Velkommen ved sin Besøgelse, og sandt at sige, saa hadede og frygtede man hende overalt.

Ved hendes Ankomst til Byen gik hun lige ind til en gammelagtig Matrone, som hun

altid

altid pleyede at være mere naadig imod, end nogen anden; fordi hun havde den Lykke at ligne hende saavel i personlig Venlighed, som i Alder. Frue Debora fortalte denne Kone, hvad der havde tildraget sig, og sagde hende Aarsagen, hvorfor hun var kommet saa tidlig. Disse to begyndte nu paa det nøyeste at undersøge adskillige af de unge Pigers Opførsel, som boede i disse Huse, og deres største Mistanke faldt tilsidst paa een ved Navn Johanne Jones, og begge bleve enige om, at denne Gierning lignede hende allermeest.

Denne Johanne Jones var en Pige der hverken var smuk af Ansigt eller af Skabning; men Naturen havde nogenlunde oprettet denne Mangel paa Skiønhed ved noget andet, som i Almindelighed bliver agtet høyere af Fruentimmer, hvis Dømmekraft ved Aarene har opnaaet en fuldkommen Modenhed; den havde tillagt hende en usædvanlig stor Forstand. Denne Gave havde Johanne meget forbedret ved Læsning. Hun havde tient i nogle Aar hos en Skolemester. Denne mærkede, at hun besad en stor Sinds Færdighed og en overmaade

Lyst

Lyst til at læse, i det han altid fandt hende i hendes frie Timer ved Bøgerne i Skolen. Han var saa godhiertig eller eenfoldig, hvad Læseren vil kalde det, at give hende saa megen Undervisning, at hun var bleven det latinske Sprog temmelig mægtig, og i de øvrige Videnskaber havde hun bragt det ligesaa vidt, som de fleste fornemme unge Mandspersoner i de Tider; denne Fordeel var imidlertid dog forbundet med adskillige smaa Fortredeligheder, ligesom de fleste overordentlige Fortrin; thi ligesom det er ingen Under, at et saa fuldkommen og ungt Fruentimmer ikke just finder nogen synderlig Smag i at omgaaes med dem, som vel ere hendes Lige i Henseende til Standen, men dog meget ringere i Henseende til Opdragelsen: saa kan man og ligesaalidet forundre sig over, at dette Fortrin hos Johanne, tilligemed hendes Opførsel, som var en vis Følge deraf, opvakte hos de andre et lidet Had og Uvillie mod hende. Og dette havde maaskee ulmet i hendes Naboers Bryst, siden hun var kommet tilbage fra hendes Tieneste.

Men dette Had brød ikke virkelig ud, førend den stakkels Johanne, til enhvers Forundring, og alle de unge Fruentimmer til Fortrydelse, viiste sig en Søndag offentlig, med en nye Silke Klædning, et prægtig Hovedtøy, og hvad som hørte dertil.

Nu udbrød den Lue, der hidtil havde liget skiult, som et ufødt Foster; Johannes Stolthed havde ogsaa taget til, ligesom hendes Læsning; men ingen af hendes Naboer var saa venlig, at nærme sig til hende med den Agt, som hun syntes at forlange. I Stedet for Ærbødighed og Tilbedelse tildrog hun sig med sin Stads ikkun Had og Foragt. Hele Sognet sagde: hun kunde aldrig være kommet dertil paa nogen ærlig Maade, og Forældrene, i Stedet for at ønske deres Døttre sligt, priisede de dem lykkelige, at de ikke havde det.

Heraf kom det maaske, at denne gode Kone først nævnte denne stakkels Piges Navn for Frue Wilkins; men der fandtes endnu en anden Omstændighed, som bestyrkede dem i sin Mistanke. Johanne havde for kort Tid siden været i Herr Altværds Huus. Hun havde

passet

passet Jomfrue Birgitte op i en Sygdom, og vaaget mange Nætter over hende. Desuden havde Frue Wilkins selv seet hende der Dagen ferend Herr Altværds Hiemkomst; i hvor vel denne skarpsynede Person ikke i Begyndelsen havde nogen Mistanke til hende; „Thi hun „sagde: at hun alletider havde anseet Johanne „for en meget ærbar Pige (endskiønt hun kun „kiendte meget lidet til hende) og at hun heller „derfor havde et af de stolte Creature mistænkt, „som giere sig til af deres indbildte Smuk„hed".

Johanne blev befalet personlig at fremstille sig for Frue Debora, hvilket hun ogsaa strax giorde. Frue Debora paatog sig en Dommers Alvorlighed. Hun holdt en Tale med en endnu større Strænghed end en saadan Mand, som hun begyndte med disse Ord: „Du „dumdristige Hore"! og derfra gik snarere til at fordømme hende end til at anklage hende.

Endskiønt nu Frue Debora var af de foranførte Grunde ganske overbeviist om Johannes Forbrydelse, saa var det dog mueligt, at Herr Altværd kunde have forlangt et større

Beviis, førend han ville troe hende skyldig. Men Johanne sparede sine Anklagere for al denne Umage, ved frit ud at tilstaae den Gierning, som man beskyldte hende for.

Uagtet, at hun aflagde denne Bekiendelse med Ord der bevidnede hendes Fortrydelse, saa formildede dette dog ikke Frue Debora i mindste Maade; men hun begyndte at fælde en nye Dom over hende, og det med saadanne Udtryk, der vare endnu skammeligere end de første. Hendes Tilstaaelse giorde heller ikke bedre Virkning paa de Omkringstaaende, hvis Antal allerede var blevet mere talrigt. Mange af dem raabte: „Vi har nok tænkt, at det vilde falde „saaledes ud med Madamens Silke-Kioler". Andre spottede med det, at hun var saa lærd. Der var ikke en eneste qvindelig Skabning tilstæde, som jo vidste at udtrykke sit Had til den ulykkelige Johanne. Men hun tog meget taalmodig imod det altsammen, undtagen en Qvindes Ondskab, som giorde Anmærkninger over hendes Person, satte Næsen i Veyret, og sagde: „at den Mand maatte have været me-
„get forlegen, som vilde give Silke-Kioler

„bort

„ hort for saadanne lumpne Vahre". Jo-hanne besvarede dette med en Bitterhed, som et fornuftigt Menneske maaskee skulde have forundret sig over, der havde bemærket den Sinds-roelighed, hvormed hun hidindtil havde hørt paa alle disse Fornærmelser mod hendes Kydsk-hed. Men hendes Taalmodighed var maaskee blevet træt; thi denne er en Dyd, som ved alt for stærkt Brug let kan udtrættes.

Da Frue Debora var mere lykkelig i denne Undersøgning, end hun havde ventet; saa gik hun hiem med en stor Triumph, og gav Herr Altværd troelig Efterretning herom til den bestemte Tid; han forundrede sig høylig over denne Fortælling, han havde hørt meget tale om denne Piges besynderlige Egenskaber og Fremgang, og desaarsag havde villet gifte hende med een af Naboe-Præsterne og give hende et kiønt Udstyr. Den Deel han tog i denne Sag, lignede fuldkommen Frue Deboras Tilfreds-hed, og denne vil maaskee ogsaa synes mange Læsere mere fornuftig.

Jomfrue Birgitte korsede sig, og sagde: „ Hun vilde herefter aldrig mere have gode Tan-

„ker om noget Fruentimmer"; thi Johanne havde ligeledes havt den Lykke at staae i hendes Gunst.

Den fornuftige Husholderske blev nu anden gang assendt, for at bringe den ulykkelige Anklagede for Herr Altværd, ikke for at blive sat i Tugthuset, som nogle haabede og alle formodede; men for at faae nogle nyttige Formaninger og Irretesættelser, hvilke de, som finde Behag i denne lærerige Skrivemaade, kan læse i det følgende Capitel.

Det syvende Capitel.

Som indeholder saa alvorlig en Materie, at Læseren ikke en eneste gang faaer noget at lee af i dette hele Capitel, med mindre han af Hændelse skulle falde paa at lee af Forfatteren.

Saasnart Johanne var kommet, tog Herr Altværd hende ind paa sit Studerekammer, og talte saaledes til hende:

„I veed, mit Barn: at da jeg er en „Øvrigheds Person, saa staaer det i min Magt, „at kunne bestraffe Eder paa det haardeste for „det, I har begaaet; og I er maaskee saa

„meget

„ meget mere bange for, at jeg ſkal udøve min
„ Magt paa Eder, ſiden I har paa en vis
„ Maade har lagt Eders Synder for min Dør.
„ Men dette er meget mere Aarſagen,
„ hvorfor jeg har beſluttet, at behandle Eder
„ mere lemfældig; thi da Hevngierrighed aldrig
„ bør have nogen Indflydelſe paa en Øvrigheds Perſon, ſaa vil jeg ingenlunde anſee den
„ Driſtighed, at I har lagt Eders Barn i mit
„ Huus, ſom noget der gior Eders Forbrydelſe
„ større; men meget heller udlegge det til Eders
„ Fordeel, og troe at I har giort det af en naturlig Kierlighed til Eders Barn, da I haabede derved bedre at kunne ſerge for Eders
„ Barn, end I, eller dets ugædelige Fader
„ var i Stand til. Jeg ſkulde i Sandhed være
„ bleven meget vreed paa Eder, om I havde
„ lagt det bort, ligeſom nogle umenneſkelige
„ Mødre giøre, hvilke ſynes ligeſaa fuldkommen at have forladt al Menneſkelighed, ſom
„ de har givet deres Kydſkhed Afſkeed. Jeg
„ vil derfor give Eder en Formaning i Anledning af den anden Deel i Eders Forbrydelſe,
„ nemlig Eders Kydſkheds Tab. Dette er en

„ Last, der i sig selv er meget afskyelig, og i
„ Henseende til dens Følger meget forskrække-
„ lig, uagtet den ansees meget ringe af lider-
„ lige Mennesker.

„ Det afskyelige i denne Forbrydelse maae
„ falde enhver Christen tydelig nok i Øynene,
„ da den begaaes til Trods for vor Religions
„ Sætninger, og til Trods for hans udtrykke-
„ lige Befalinger, som har stiftet denne Re-
„ ligion.

„ Og deraf lader det sig tydelig nok be-
„ vise, at dens Følger maae være forskrække-
„ lige; thi hvad kan være mere forskrækkeligt,
„ end at tildrage sig Guds Unaade, ved at over-
„ træde de guddommelige Bud, og det i en
„ Post, mod hvilken den høyeste Hevn udtryk-
„ kelig forkyndes.

„ Denne Sag er saa tydelig (endskiønt
„ jeg frygter for at den sielden bliver eftertænkt)
„ at Menneskene aldrig behøve at underrettes
„ derom, ihvorvel det var godt, om det ofte
„ skede. En liden Erindring derom vil altsaa
„ være tilstrækkelig for at opvække Eders Fø-
„ lelse, og min Hensigt er allene at bringe

„ Eder

„ Eder til Fortrydelse; men ingenlunde til at
„ fortvivle.

„ Den har endnu andre Følger, som vel
„ ikke ere saa farlige, eller saa fulde af Skræk;
„ men dog af saadan Beskaffenhed, at, naar
„ de alvorlig betragtes, skulde man troe, at de
„ kunde afskrække alle, eller i det mindste Eders
„ Kiøn fra at begaae denne Last.

„ Thi I blive derved saa godt som uær-
„ lige, og blive udelukte af alle Selskaber, li-
„ gesom de Spedalske i de ældre Tidre, eller i
„ det ringeste af alle saadanne Selskaber, som
„ ikke bestaae af ugudelige og skarns Folk: og
„ der vil vist ingen andre omgaaes med Eder.

„ Have I Midler, blive I derved ufor-
„ muende til at bruge dem; have I ingen, saa
„ blive I sat udaf Stand til at erhverve dem,
„ ja endog til at fortiene Eders Underholdning;
„ thi ingen Folk af Stand vil da tage Eder til
„ sig. I blive saaledes ofte af yderlig Nød
„ bragte i den skammeligste og elendigste Til-
„ stand, og den visse Ende bliver baade Lege-
„ mets og Sielens Fordervelse.

„ Kan vel en kort Vellyst giengielde dette „ Onde? Kan Fristelser, Skingrunde og Be„ dragerier være veltalende nok for at bevæge „ Eder til saa slet et Bytte, eller kan nogle „ kiødelige Lyster faae saadan Magt over Eders „ Fornuft, eller dysse den saaledes i Søvn, at „ I ikke med Frygt og Angest skulle flye for en „ Last, som alletider fører sin Straf med sig?

„ Hvor nederdrægtig, hvor skammelig „ maae ikke et Fruentimmer være, hvor tomt „ maae hendes Hierte ikke være for det Høye, „ den tilladelige Stolthed, uden hvilken vi ikke „ ere værdige at bære Navn af menneskelige „ Skabninger, som ikke tager det i Betragt„ ning at sætte sig i Ligning med de ringeste „ Dyr, og opofrer alt det Store og Ædle som „ hun besidder, og hendes ganske himmelske „ Deel for en Begierlighed, som hun har til„ fælles med de Usleste blant de Skabte! Intet „ Fruentimmer vil kunne undskylde sig med sin „ Elskov; hun vilde da tilstaae, at hun lod sig „ bruge af det andet Kiøn, som et uformuftigt „ Værktøy og en Daare. Kierlighed er i sig „ selv en roesværdig og formuftig Sindsbevæ„ gelse,

„ gelse, hvor barbariſk vi end forderve og for-
„ dreye dens Hensigt, og kan aldrig være ret
„ heftig, uden naar den findes paa begge Si-
„ der; thi endſkient Skriften befaler os at elſke
„ vore Fiender, saa forſtaaer den ikke derved
„ den brændende Kierlighed vi bær for vore
„ Venner; og endnu mindre vil den, at vi ſkal
„ opofre dem vort Liv, og hvad ſom endnu bør
„ være os kierere, vor Uſkyldighed. Hvorle-
„ des kan da et fornuftigt Fruentimmer anſee
„ det Mandfolk for andet end ſin Fiende, ſom
„ ſøger at overtale hende til at paadrage ſig al
„ den Elendighed jeg forhen har beſkrevet, og
„ ſom vil forſkaffe ſig saa kort, saa slet og saa
„ foragtelig en Lyſt paa hendes saa store Be-
„ koſtning; thi efter Sædvanens Love falder
„ den ganſke Skam med alle dens ſkrækkelige
„ Følger tilbage paa hende. Kan Kierlighed,
„ ſom altid ſøger den Perſons Beſte, ſom den
„ elſker, vel bequemme ſig til at bevæge et Fruen-
„ timmer til et saa bedrageligt Bytte, hvorved
„ hun maae tabe saa meget? Naar nu en saa-
„ dan Æreſkiender var saa uforſkammet at fore-
„ give en virkelig Elſkov, burde Fruentimmeret

„ da

„ da ikke anſee ham ſom en Fiende, ja endog
„ ſom hendes allerſtørſte Fiende, ſom en falſk,
„ farlig, forføriſk og forſtilt Ven, der ikke
„ allene havde i Sinde at forderve hendes Le-
„ geme, men tillige hendes Siel"?

Her ſyntes Johanne at blive overmaade rørt. Altværd holdt derfor op et Øyeblik, og begyndte igien ſaaledes: „ Jeg har ſagt dette
„ til Eder mit Barn! ikke for at begegne Eder
„ ilde, i Anledning af det, ſom er ſkeet, og
„ ſom ikke kan kaldes tilbage; men kun for at I
„ ſkal blive mere forſigtig i Fremtiden. Jeg
„ ſkulde ikke have giort mig denne Umage, der-
„ ſom jeg ikke uagtet det farlige Feyltrin I har
„ giort, dog havde gode Tanker om Eders For-
„ ſtand, og hvis jeg ikke giorde mig Haab om
„ Eders hiertelige Fortrydelſe, ſom grunder ſig
„ paa Eders aabenhiertige og oprigtige Bekien-
„ delſe. Derſom dette ikke bedrager mig, ſaa
„ vil jeg bære Omſorg for, at I ſkal blive bragt
„ bort fra denne Eders Laſters Skueplads, og
„ hen paa et andet Sted, hvor I kan være
„ ubekiendt, og altſaa undgaae den Straf, ſom
„ er beſtemt for Eders Forſeelſe i dette Liv; og

„ jeg

„ jeg haaber, at J ved en oprigtig Fortrydelse
„ ogsaa vil undgaae den endnu strængere Dom,
„ som derover bliver afsagt i det andet Liv; og
„ dersom J herefter bestandig vil blive en god
„ Pige, saa skal aldrig nogen Mangel bringe
„ Eder til at gaae paa gale Veye; og J kan
„ troe mig, at der endog i denne Verden findes
„ mere Fornøyelse i et uskyldigt og dydigt Liv,
„ end i et liderligt og lastefuldt.

„ For Eders Barn skal J ingen uroelige
„ Tanker giøre Eder. Jeg vil sørge bedre der-
„ for, end J nogentid kunde vente. Nu er
„ der kun dette ene tilbage, at J siger mig,
„ hvem det ugudelige Menneske er, som har
„ forført Eder; thi min Vrede mod ham vil
„ blive langt større, end J har erfaret ved denne
„ Leylighed “.

Nu først opløftede Johanne sine nedslagne Øyne, og begyndte med et ærbart Øyekast og en anstændig Røst saaledes:

„ Min Herre! at kiende Dem, og ikke
„ at elske Deres Godhed, ville hos ethvert
„ Menneske være et Beviis paa Mangel af
„ Forstand og Følelse. Hos mig vilde det være

„ den

„ den høyeste Grad af Utaknemmelighed, om
„ jeg ikke paa den ømmeste Maade følte den store
„ Godhed, som De ved denne Leylighed har
„ behaget at udøve. Jeg veed, at De, i Be-
„ tragtning af min Fortrydelse over det, som er
„ skeet, vist vil forskaane mig for at rødmes ved
„ at igientage det. Min Opførsel herefter vil
„ meget bedre kunne legge min Følelse for Da-
„ gen, end alle de Forsikkringer, som jeg nu er
„ i Stand til at give. Tillad mig, min Herre!
„ at forsikkre Dem, at Deres Formaninger ere
„ mig kierere, end det ædelmodige Tilbud, hvor-
„ med De besluttede dem.

„ Det har behaget Dem at sige, at dette
„ var et Beviis paa de gode Tanker De giør
„ Dem om min Forstand". — Her begyndte
hun heftig at græde, taug nogle Minuter stille,
og talte siden saaledes: " Deres Godhed, min
„ Herre! giør mig i Sandhed skamfuld; dog
„ vil jeg giøre mig Umage for at blive værdig
„ til de gode Tanker De har om mig; thi der-
„ som jeg besidder den Forstand, som det gun-
„ stigst har behaget Dem at tillegge mig; saa
„ kan Deres Formaninger ikke være forgieves

„ an-

„ anvendte paa mig. Jeg takker Dem ret af
„ Hiertet, min Herre! for den Godhed De vil
„ bevise mit arme hielpeløse Barn. Det er
„ uskyldigt, og jeg vil ønske, at det maae leve
„ for at vise sig taknemmelig for al den Bevaa-
„ genhed, De beviser mod det. Men nu, min
„ Herre! maae jeg bede Dem paa mine Knæ,
„ at De ikke vil friste mig længer om at aaben-
„ bare Faderen til mit Barn. Jeg forsikrer
„ Dem om, at De med Tiden skal faae det at
„ vide.

„ Jeg befinder mig under de høytideligste
„ Forsikkringer om Ære og Ægteskab; men
„ tillige under de helligste Løfter og Forpligtel-
„ ser, for nærværende Tid at fortie hans Navn;
„ og jeg kiender Dem alt for vel, til at jeg
„ skulde troe, at De vilde forlange af mig, at
„ jeg skulde opofre min Ære og min Religion".

Et eneste Ord om disse hellige Ting var nok for at holde Herr Altværd tilbage; han betænkte sig en Tidlang førend han svarede, og derpaa sagde han til hende: Hun havde giort meget ilde i at forbinde sig med saadan et Skarn. Men da det var skeet, saa kunde han ikke tvinge

hende

hende til at bryde denne Forbindelse. Han sagde: at han spurgte ikke derom af en utidig Nysgierrighed; men for at lade denne Karl afstraffe, eller i det mindste, paa det han ikke skulle bevise Velgierninger imod een, som ikke fortiente dem.

Johanne gav ham derpaa de helligste Forsikkringer om, at denne Person var meget langt borte, at han ikke stod under hans Magt, og at han efter al Rimelighed aldrig vilde blive et Formaal for hans Godhed.

Johannes oprigtige Bekiendelse havde allerede sat hende i en saadan Credit hos denne retskafne Mand, at han uden ringeste Mistanke troede alt, hvad hun sagde; thi da hun havde forkastet den nedrige Maade, at undskylde sig ved Usandfærdighed, og i hendes nærværende Tilstand dog heller vilde tildrage sig Herr Altværds Unaade, end forraade en anden, og derved bryde sit givne Løfte, saa frygtede han slet ikke for, at hun skulde faae i Sinde at binde ham en Løgn paa Ermet.

Han lod hende derfor gaae hiem, med den Forsikkring, at han snart vilde føye saadan

Anstalt,

Anſtalt, at hun ſkulle komme af Veyen for hendes Bagtalere, og beſluttede ſin Samtale med at formane hende til en alvorlig Fortrydelſe: „Betænk, mit Barn! ſagde han: at I har „endnu een Mand at forſone Eder med, og det „bør være Eder meget mere om hans Naade „at giøre, end om min".

Det ottende Capitel.

En Samtale imellem Jomfrue Birgitte og Frue Debora, ſom indeholder mere fornøyeligt, men mindre underviſende, end den i det foregaaende Capitel.

Saaſnart Herr Altværd havde begivet ſig ind i ſit Studerekammer tilligemed Johanne Jones, ſom vi allerede have hørt, liſtede Jomfrue Birgitte og Frue Debora dem hen til Kammerdøren, og hørte igiennem Negle-hullet Herr Altværds lærerige Irretteſættelſe, og Johannes Svar, tilligemed alle de ſær-ſkilte Omſtændigheder, ſom ere berørte i det foregaaende Capitel.

Dette Hul i Broderens Dør var ligeſaa bekiendt for Jomfrue Birgitte, og blev af

hende ligesaa ofte besøgt, som det berømte Hul i Muren i forrige Tider blev besøgt af Tisbe.

Hun betiente sig af dette Hul i mange gode Hensigter; thi ved sammes Hielp udforskede hun meget ofte sin Broders Villie, uden at han behøvede, at sige hende den. Dog var dette ogsaa forbunden med adskillige Fortredeligheder, og hun havde undertiden Aarsag til at sige med Tisbe i Shakespear: Du slemme, slemme Væg; thi da Herr Altværd var en Øvrigheds-Person, saa kom der visse Ting for, og i sær i Leyermaals-Sager, som vare høyst forargelige for kydske Jomfruers Øren, besynderlig naar disse nærme sig til deres fyrretyvende Aar, ligesom Jomfrue Birgitte. Ikke destomindre havde hun dog den Fordeel derved, at hun kunde skiule sin Undseelse for de Nærværendes Øyne, og de non apparentibus & non existentibus eadem est ratio. Paa Dansk: naar man ikke seer et Fruentimmer blive rød, saa bliver hun heller ikke rød overalt.

Saalænge Samtalen imellem Herr Altværd og Pigen vedvarede, iagttoge vore to Fruentimmer en dyb Tavshed; men aldrig saasnart

snart var den til Ende, og de saa langt borte, at deres Herre ikke kunde høre dem, førend Frue Debora begyndte at opholde sig over hendes Husbondes Lemfældighed, og i sær derover, at han ikke mere alvorlig havde paastaaet, at hun skulde udlegge Barne-Faderen, og hun soer paa, at hun skulle ud dermed endnu inden Solen gik ned.

Ved disse Ord forandrede alle Trækkene i Jomfrue Birgittes Ansigt sig til en Smiil (en Færdighed, som hun ellers ikke besad). Jeg vil hermed ingenlunde bringe mine Læsere paa de Tanker, at det var en saadan stolt Smiil, som Homer vil at vi skal forestille os hos Venus, naar han kalder hende Gudinden for Latter; eller at den var af det Slags Smile, som Madame Seraphine kaster ned fra den store Loge, der ere saa rørende, at Venus gierne bortgav sin Udødelighed for at kunne efterabe dem. Ney, det var snarere en saadan Smiil, som man kunde vente sig fra den Durchlauchtige Tisiphones eller een af hendes Frøken Søstres rynkede Kinder.

Med en saadan Smiil, og med en Røst, der var saa behagelig, som den kiølende Aftenvind der kommer fra Norden i November Maaned, gav Jomfrue Birgitte den gode Frue Debora en spodsk Irretesættelse for hendes Nysgierrighed, en Last, hvortil den sidste synes meget at være hengiven, og imod hvilken den første begyndte at skiere løs med den største Bitterhed: „Jeg takker min Gud, sagde hun, „at mine Fiender iblant alle mine Feyl dog ikke „kan lade mig høre denne, at jeg bekymrer mig „om andres Ting".

Hun blev derpaa ved at rose den Ærlighed og den Forstand, som Johanne ved denne Leylighed havde viist, og sagde: at hun ikke kunde andet end give sin Broder Bifald deri, at der virkelig fandtes noget Godt i hendes oprigtige Bekiendelse, og Troeskab imod hendes Kiereste, at hun altid havde troet om hende, at hun var en meget god Pige, og at hun ikke tvivlede paa, at Johanne jo maatte være bleven forført af en skielmsk Karl, der var meget mere lastværdig end hun, og som havde bedraget hende ved Løfte om Ægteskab, eller slig forførisk Snak.

Frue

Frue Debora blev ganske forundret over Jomfrue Birgittes Menneske-Kierlighed; thi denne velopdragne Dame aabnede sielden-sine Læber hverken til Herr Altværd eller hans Søster, førend hun havde udforsket deres Mening, hvormed hendes alletider nøye stemte overeens. Men her troede hun dog sikker, at kunne vove det, og den skarpsindige Læser har heller ikke Aarsag til at beskylde hende for Mangel paa den behørige Forsigtighed i dette Foretagende; men maae meget mere beundre den besynderlige Hurtighed, med hvilken hun vendte om igien, da hun mærkede at hun var kommen paa en gal Vey.

„Ach, Jomfrue"! sagde denne giennemdrevne Kielling, der virkelig var en stor Politicus: „jeg maae tilstaae, at jeg, ligesaavel „som Jomfruen, ikke kan andet end beundre „Pigens Forstand; og dersom hun er bleven „forført af en ugudelig Karl, som Jomfruen „sagde før, saa er hun ret at beklage; og hun „har i Sandhed, som Jomfruen siger, ogsaa „kommet mig for at være en god, skikkelig og „ærbar Pige. Hun har vist heller ikke noget

„ forfængeligt i sit Ansigt, som mange af de
„ uforskammede Qvinder her i Naboelauget
„ har “.

„ Det er sandt I siger, Debora: be-
„ gyndte Jomfrue Birgitte, og hvis det havde
„ været een af disse løsagtige Creature, hvoraf
„ der desværre ere alt for mange her i Sognet,
„ saa havde jeg ingenlunde kunnet biefalde min
„ Broders Lemfældighed. Jeg saae nyelig to
„ Forpagter-Døttre i Kirken med bar Bryst,
„ og jeg maae tilstaae, at jeg derover blev me-
„ get stødt. Naar Fruentimmerne hænger saa-
„ dan Lokkemad ud for Mandfolkene, saa er de
„ ikke heller at beklage, om de maae lide der-
„ for. Jeg har ret en Afskye for saadanne
„ Dyr, og det var langt bedre for dem selv,
„ om deres Ansigter vare ganske forderved af
„ Børnekopperne. Men jeg maae tilstaae, at
„ jeg aldrig har mærket noget frækt Væsen hos
„ den stakkels Johanne. Jeg er vis paa, at
„ en listig Skielm har bedraget hende, ja maa-
„ ske tvunget hende dertil, og jeg beklager af
„ mit ganske Hierte denne stakkels ulykkelige
„ Pige “!

Frue

Frue Debora biefaldt i alle Maader Jomfruens Tanker, og Samtalen endtes med at laste Skiønhed, og at beklage alle de retskafne og ærbare Piger, som ere blevne førte bag Lyset ved de forføriske Mandfolks skammelige Kunster.

Det niende Capitel.

Som indeholder Ting, der vist vil sætte Læseren i Forundring.

Johanne gik ganske fornøyet hiem, fordi Herr Altværd havde beviist sig saa naadig imod hende, og hun bekiendtgiorde hans Lemfældighed overalt med største Omhyggelighed, deels maaskee for at tilfredsstille sin egen Stolthed, og deels maaskee af den kloge Bevægaarsag, for derved igien at forskaffe sig sine Naboers Høyagtelse, og at stoppe Munden til paa dem.

Men endskiønt denne sidste Hensigt, ifald hun og virkelig har havt den, synes at være ganske fornuftig, saa blev dog Udfaldet ikke overeensstemmende med hendes Haab. Den gang hun blev fremkaldet for Dommeren, og alle frygtede for at hun skulle komme i Tugthu-

ſet, ſagde vel nogle unge Fruentimmer, at det var hendes fortiente Løn, og glædede ſig allerede over, at hun ville komme til at ſpinde paa Ekotterokken i en Silke-Kiole; dog var der andre, ſom havde Medlidenhed med hendes Tilſtand; men ſaaſnart det blev bekiendt, at Herr Altværd havde begegnet hende ſaa naadig, ſaa fik hun hele Strømmen imod ſig. Een ſagde: „Madamen har ſandelig været meget „lykkelig". En anden raabte: „Der kan „man ſee, hvad det er at være yndet"; og den tredie: „Det kan hun takke ſin Læsning „for". Enhver udlagde dette paa en eller anden ondſkabsfuld Maade, og opholdt ſig over Dommerens Partiſkhed.

Læseren vil maaſkee ſynes, at diſſe Folks Tænkemaade ſtreed ganſke imod Fornuften og Taknemmelighed, naar han eftertænker Herr Altværds Magt og Ædelmodighed. Men hvad hans Magt angaaer, da betiente han ſig aldrig deraf, Ædelmodighed derimod viiſte han ſaa ofte, at han derved giorde ſig forhadt hos ſine Naboer; thi det er en Hemmelighed, ſom dog er ret vel bekiendt for fornemme Folk, at

man

man ikke altid forskaffer sig Venner, ved at bevise Tienester; men at man virkelig derved tilvevebringer sig mange Fiender.

Johanne blev imidlertid aldrig saasnart befriet fra denne slette Omtale ved Herr Altværds Godhed og Omhyggelighed, førend Ondskaben, der ikke længere kunde yttre sit Raserie paa Pigen, opsøgte sig en anden at udøse sin Bitterhed over, og dette blev Herr Altværd selv; thi der udbredte sig meget hastig et hemmeligt Rygte, at han selv var Fader til det fundne Barn.

Denne Formodning var efter den almindelige Mening saa overeensstemmende med hans Forhold, at den overalt fandt Bifald; og Fortrydelsen over hans Letsindighed tog den anden Vey, og blev forvandlet til Klagemaal over hans Gruesomhed imod det stakkels Barn. Meget alvorlige og gode Koner skreeg ilde om de Mandfolk, som først avle Børnene, og siden nægte det. Da Johanne var reyst, fandtes der mange Folk, som lode sig forlyde med, at hun var skaffet af Veyen i en Hensigt, der var saa ugudelig, at man ikke torde nævne den; de

sagde ofte: at den hele Sag billig burde undersøges ved Lands Lov og Ret, og at visse Folk skulle tvinges til at bringe Pigen tilveye igien.

Disse Bagtalelser kunde rimelig viis havt slemme Følger for en Person, der var af en mere tvetydig og mistænkt Caracteer, end Herr **Altværds**, i det ringeste kunde det have foruroeliget ham; men hos ham gjorde de ikke saadan Virkning; thi da han foragtede dem i sit Hierte, saa tiente de kun nogle gode Sladdersøstre i Naboeskabet til en uskyldig Tidsfordriv.

Men da vi ikke vel kan giette, af hvad Tænkemaade vore Læsere er, og da de ikke i lang Tid vil komme til at høre noget om Johanne; saa troe vi, at det vil være tienligt i Tide at lade dem vide, at Herr Altværd var ganske uskyldig i alle disse lastværdige Beskyldninger, hvilket ogsaa herefter vil vise sig. Han havde i Sandhed ikke begaaet nogen anden Feyl, end imod Statsklogskab, ved at formilde Retfærdighed ved Naade, og derved berøvet den veltænkende Pøbel (*) et Formaal for den Medli-

denhed

(*) Saa ofte som dette Ord forekommer i vore Skrifter, betyder det Folk i alle Stænder uden Dyd og

denhed den vilde udøve mod den stakkels Johanne, og for at kunde ynke hende, ønskede Poblen at hun maatte blive et Offer for Fordervelsen, ved en skammelig Afstraffelse til Bridevel.

Herr Altværd bevilgede ikke i mindste Maade denne Begiering, hvorved alt Haab om Pigens Forbedring vilde tabes og Døren ilukkes for hende, om hun engang af egen Drift fik Lyst til igien at betræde Dydens Vey. Han søgte meget mere ved det eneste Middel, som endnu var tilbage, at opmuntre hende til at vende om igien til Dyden; thi jeg frygter for, at det er kun alt for sandt, at mangen et Fruentimmer er bleven reent ulykkelig, og nedsunket i Lasternes dybeste Afgrund, allene fordi hun ikke har været i Stand til at giøre sit første Feyltrin godt igien; og dette vil vist skee saalænge hun bliver iblant sine forrige Bekiendtere. Det var derfor meget fornuftig giort af Herr Altværd, at han lod Johanne bringe hen paa et Sted, hvor hun kunde nyde den Fornøyelse der er ved at have et godt Navn og Rygte, siden

hun

og Forstand, og ofte forstaaes derunder Folk af høyeste Rang.

hun nu havde forsøgt de onde Følger, som ere forbundne med sammes Tab.

Det tiende Capitel.

Herr Altværds Giestfriehed, tilligemed en kort Beskrivelse over tvende Brødres Caracteer, en Docter og en Capitain, som begge bleve underholdte af denne Herre.

Hverken Herr Altværds Huus eller hans Hierte var tillukt for noget Menneske; dog stode begge i sær aabne for Folk af Fortienester. Sandt at sige, saa var dette det eneste Huus i hele Kongeriget, hvor man kunde faae et Maaltid Mad for sine Fortienesters Skyld.

Fornuftige og lærde Folk havde en besynderlig Adgang til hans Naade, frem for alle andre, og heri havde han en meget stor Indsigt; thi endskiønt han ikke havde havt nogen lærd Opdragelse, og først sildig begyndt at legge sig efter Videnskaberne: saa besad han dog saa store naturlige Evner, og bragte det saavidt, ved selv at øve sig, og ved at omgaaes med store og lærde Mænd, at han kunde optræde som en fuldkommen Dommer i de fleste Slags Videnskaber.

Og

Og siden det Slags Fortieneſter var saa lidet i Moden paa den Tid, og blev meget slet paaskiønnet, saa kan man ikke forundre sig over, at Folk, som besad disse Fuldkommenheder, forsamlede sig med største Begierlighed paa et Sted, hvor de vare forvisseve om, at man vilde tage imod dem med største Høflighed; og hvor de kunde nyde nesten de selv samme Fordele af Herr Altværds Midler, som om de havde Eyendoms Ret dertil; thi Herr Altværd var ikke af det Slags ædelmodige Folk, som ere villige til at give vittige og lærde Mænd Mad og Drikke og Huuslye, uden derfor at vente anden Taknemmelighed, end Opmuntring, Underviisning, Smigrerier og Underdanighed, med faa Ord: for at saadanne Folk skal regne sig blant deres Betienter, allene med den Forskiel, at de ikke bære Liberie eller faae Løn.

I dette Huus var enhver fuldkommen Herre over sin Tid, og kunde efter Behag fyldestgiøre alle sine Begierligheder, saalænge de kun ikke gik uden for Lovenes, Dydens og Erbarheds Skranker. Enhver kunde gierne blive fra Bordet, naar hans Sundhed udfordrede

det,

det, eller han havde Lyst til Maadelighed, ja vel og til ikke at spise; de kunde ogsaa gierne staae op fra Bordet, naar Nødvendigheden udkrævede det, uden at blive nødt til det Modsatte; thi saadanne store Folks Nøden, smager i Almindelighed meget stærk af Befalinger. Men her vare alle befriede for saadanne Fortrædeligheder, og ikke allene de, hvis Selskab paa alle andre Stæder bliver anseet som en Naade formedelst deres Midlers Liighed; men endog de, som i deres trængende Omstændigheder have stor Fordeel af et saadant Opholdssted, og som ellers ikke ere velkomne ved fornemme Folks Borde, just fordi de trænge dertil.

Iblant andre Folk af dette Slags befandt sig ogsaa Docter **Blisil**, en Mand, der havde været saa ulykkelig, at tabe Fordelene af store Naturens Gaver ved en Faders Egensindighed, der havde opdraget ham til en Stand, som han ikke havde Lyst til. For at adlyde denne Egensindighed, havde Doctoren i sin Ungdom været nødt til at legge sig efter Lægekunsten, eller rettere sagt, legge sig paa den; thi dette Slags Bøger var i Sandhed nesten de eneste, som han

ikke

ikke kiendte, da han derimod var en Mester i alle andre Videnskaber, sig til liden Nytte, den eneste undtagen, hvormed han skulde fortiene sit Brød. Følgen heraf blev da, at han i sit Alders 40de Aar ikke havde det tørre Brød.

En saadan Mand kunde være forvisset om, at blive vel modtaget ved Herr Altværds Tafel, som ansaae en tilfældig Ulykke for den beste Recommendation, saasnart den reiste sig fra andre Folks Daarlighed og Ondskab, og ikke fra den ulykkelige Person selv. Foruden disse Fortieneſter var der endnu noget andet hos Docteren, som giorde ham behagelig. Dette var en stor Gudsfrygt; men om det var en virkelig, eller kun et udvortes Skin, tør jeg ikke driste mig til at bedømme, siden jeg ikke har nogen Prøvesteen, hvorved det Sande kan skilles fra det Falske.

Behagede dette Træk i hans Caracteer den gode Herr Altværd, saa var det og behageligt for Jomfrue Birgitte. Hun indlod sig i mange Religions-Stridigheder med ham, og fandt altid stor Behag i Doctorens Kundskaber, og ikke mindre i de Smigrerier han giorde

hende

hende over hendes egne Indsigter; thi sandt at sige, saa havde hun læst mange engelske theologiske Bøger, og bragt mange af Naboepræsterne i Forlegenhed. Hendes Samtaler vare saa uskyldige, hendes Øyekast saa fulde af Viisdom, og hendes ganske Væsen saa alvorligt og helligt, at hun ligesaa godt fortiente Navn af en Helgen, som den, hvis Navn hun bar, eller som noget andet Fruentimmer i den hele romerske Calender.

Vel kan al Slags Sympathie opvække Kierlighed; men Erfarenhed lærer os dog, at ingen fører saa lige til rette Maal, som den Sympathie der er imellem to gudfrygtige Personer af begge Kiøn. Docteren havde allerede saaledes tildraget sig Jomfrue Birgittes Naade, at han begyndte at beklage sig over det ulykkelige Tilfælde han havde havt for 10 Aar siden, nemlig at ægte et andet Fruentimmer. Hun var ikke allene endnu i Live; men det slemmeste var, at Herr Altværd vidste det. Dette var en ulyksalig Hindring for den Lykke, han efter al Rimelighed havde kunnet giøre ved at ægte denne unge Dame; thi lastværdige Lyster

havde

havde vist aldrig foruroeliget hans Tanker. Dette kunde han enten takke sin Gudsfrygt for, som synes rimeligst, eller ogsaa kunde han tilskrive det sin uskyldige Tilbøyelighed, som ikke attraaede andre Ting, end de, han allene ved Egteskab, og ikke ved nogen lastværdig Omgang kunde komme i Besiddelse af, eller faae Rettighed til.

Han havde neppe ret eftertænkt denne Sag, førend det faldt ham ind, at han havde en Broder, der ikke sukkede under denne ulykkelige Uformuenhed. Han tvivlede ikke om, at hans Broder jo nok vilde giøre sin Lykke; thi i hans Tanker sporede han en Tilbøyelighed til Egtestanden hos denne Dame, og naar Læseren høerer, hvorledes denne Broder var beskaffen, saa vil han maaskee ikke heller dadle hans Haab om et godt Udfald.

Denne Herre var omtrent 35 Aar gammel. Han var af middelmaadig Størrelse, og som man pleyer at kalde det, vel skabt. Han havde et Ar i Panden, som vel ikke var hans Skiønhed til Fordeel; men viiste meget mere hans Tapperhed, da han var Officeer. Han

havde smukke Tænder, og naar han vilde, noget behageligt i sit Smiil: dog var der noget grovt saavel i hans Ansigt, som i hans ganske Væsen og i hans Mæle. Imidlertid kunde han dog altid legge det af, og vise sig artig og munter. Han var ikke ubehagelig eller uvillig, og i hans Ungdom havde han været overmaade munter, og uagtet, at han i de sidste Aar var bleven mere alvorlig, kunde han endnu være munter, naar han vilde.

Han havde, saavelsom Docteren havt en academisk Opdragelse; thi hans Fader havde, i Kraft af den faderlige Myndighed, bestemt ham til den geistlige Stand. Men saasom den gamle Herre døde, førend han var bleven ordineret, saa udvalgte han den stridende Kirke, og foredrog Kongens Kald for Biskoppens.

Han havde kiøbt sig en Lieutenants-Plads ved Dragonerne, og var siden efter bleven Capitain. Men da han var kommen i Uenighed med sin Oberst, var han bleven nødt til igien at sælge sin Plads. Fra den Tid af havde han ganske opofret sig til Landvæsenet, og tilbragt sine ledige Timer med at læse flittig i den hellige

Skrift,

Skrift, hvorover han var bleven mistænkt for at være henfalden til Pietisterie.

Det var derfor ikke urimeligt, at en saadan Person kunde giøre sin Lykke hos en Dame, der var en stor Helgen, og hvis eeneste Tilbøielighed det var at giftes. Men hvorfor Docteren, der virkelig ikke bar synderlig Godhed for sin Broder, vilde give Herr Altværd saa slet Tak for sin Gjestfriehed, er en Sag, hvortil man ikke saa let kan angive nogen Aarsag.

Nogle Naturer finde maaskee en Fornøielse i det Onde, ligesom man troer om andre, at de finde Fornøielse i det Gode. Eller maaskee der er en Fornøielse i at have Deel i et Tyverie, som man ikke selv kan begaae. Eller og (hvilket synes at bestyrkes ved Erfarenhed) vi finde Behag i at udvide vor Familie, endskiønt vi hverken bære mindste Kierlighed eller Agtelse for den.

Om nogle af disse Bevægaarsager have virket hos Docteren, ville vi ikke afgiøre, det var nu eengang saaledes. Han lod sin Broder hente, og fandt meget let Leylighed til at fremstille ham for Herr Altværd, som en Per-

ſon, der kun paa en kort Tid vilde beſege ham.

Capitainen havde ikke engang været otte Dage i Huſet, førend Docteren havde Aarſag at ønſke ſig til Lykke med hans Klogſkab. Denne Mand var virkelig ligeſaa ſtor en Meſter i Elſke-Kunſten, ſom Ovidius forhen har væ-ret; og han fik desuden mange bequemme Un-derviisninger af ſin Broder, ſom han ogſaa an-vendte til ſin Fordeel.

Det ellevte Capitel.

Som indeholder mange Regler for, og nogle Exempler paa Elſkov. En Beſkrivelſe over Skionhed tilligemed andre fornuftigere Bevægaarſager til at gifte ſig.

Der er bleven anmærket af en viis Mand eller Kone, jeg veed ikke hvem, at alle Menneſker ere fordømte til at elſke eengang i deres Livstid. Saavidt jeg erindrer, er dertil ikke beſtemt no-gen vis Alder; men den Alder, ſom Jomfrue Birgitte havde opnaaet, ſynes mig at være ſaa bequem en Tidspunct til denne Beſtemmelſe, ſom nogen i Verden. Ofte ſkeer det meget tid-

ligere;

ligere; men hvis ikke, saa feyler det dog sielden eller aldrig paa denne Tid. Herved kunde vi anmærke, at Kierlighed er meget alvorligere og mere bestandig i denne Alder, end i de yngre Aar. Unge Pigers Kierlighed er ustadig, egensindig og saa forunderlig, at man ikke altid kan opdage, hvad den unge Dame vil have, ja det er endog at tvivle paa, om hun altid selv veed det.

Men aldrig falder det os tungt at giette dette hos et Fruentimmer paa 40 Aar; thi da saadanne ærbare, alvorlige og erfarne Damer ret vel kiende deres egen Tilbøyelighed, saa er det alletider meget let for en Mandsperson, som besidder en Smule Skarpsindighed, at udfinde dette, og det med fuldkommen Vished.

Jomfrue Birgitte kan tiene til Exempel paa alle disse Anmærkninger. Hun havde ikke ret længe nydt Capitainens Selskab, førend hun blev betaget af denne Sindsbevægelse. Hun gik heller ikke sukkende og forvirret omkring i Huset, som en lille eenfoldig Pige, der ikke veed, hvad hende fattes. Hun følte, kiendte og nød denne behagelige Tilbøyelighed, og var

overbeviist om, at den ikke allene var uskyldig, men endog elskværdig; hvorfore hun hverken frygtede eller undsaae sig for den.

Og sandt at sige, saa er der i alle Dele en stor Forskiel imellem den Kierlighed, som Fruentimmerne i denne Alder fatte för Mandfolkene, og imellem den urimelige og barnagtige Godhed, som en ung Pige bærer for et ungt Mandfolk, da den ofte grunder sig allene paa det Udvortes, og paa Ting, der ere af ringe Værdie og ingen Varighed; saasom paa rosenrøde Kinder, smaa lillie-hvide Hænder, kulsorte Øyne, flagrende Lokker, glatte Kinder, m:nter Skabning, ja undertiden paa Tilokkelser, der ere af endnu ringere Værdie, og endnu mindre tilhøre deres Yndling. Til disse regner jeg de udvortes Prydelser, som de have Skræderen, Kniplingskræmmeren, Haarskiæreren, Hattemageren, Galanteriekræmmerne, og ikke Naturen at takke for; og disse Piger maae nok skamme sig, som de virkelig giøre, ved at være denne Tilbøyelighed bekiendt for sig selv og andre.

Jom-

Jomfrue Birgittes Kierlighed var af et ganske andet Slags. Capitainen havde slet ikke disse Dukkemagere noget at takke for sin Klædedragt, og i Henseende til hans Person skyldede han Naturen ligesaa lidet. Begge Dele, hans Klædedragt og Person, vare af den Beskaffenhed, at dersom han dermed havde ladet sig see paa et Assemble, var han bleven til Nar og Latter for alle sine Damer. Hans Klæder vare vel hele; men slette, grove, ilde giorte og ikke efter Moden. Hans Person have vi allerede udtrykkelig beskrevet. Hans Kinder vare saa lidet rosenrøde, at man neppe kunde kiende deres naturlige Farve, og ganske begroede med et sort Skiæg, som gik ham lige op til Øynene. Hans Skabning og Lemmer havde vel et neyagtigt Forhold til hverandre; men var saa plump, at han snarere lignede en stærk Bonde, end nogen anden Person. Hans Skuldre vare overordentlig brede, og hans Lægge tykkere end Læggene paa en gemeen Kudsk. Kort, hans hele Person fattedes al den Yndighed og Skiønhed, som er det Modsatte af en plump Styrke, og som giver de fleeste af vore artige Smaaherrer

saa smuk en Anseelse, hvilken Fordeel de tildeels kan tilskrive deres Forfædres høye Blod, forædlet ved herlige Saucer og kostbare Vine, og tildeels deres tidlige Opdragelse i Hovedstæderne.

Endskiønt Jomfrue Birgitte var et Fruentimmer af en meget fin Smag, saa fandt hun dog saa megen Behag i Capitainens Omgang, at hun overseae hans personlige Mangler. Hun indbildte sig, og maaskee meget rigtig, at hun kunde giøre sig Haab om at nyde langt behageligere Øyeblik hos Capitainen, end hos et meget artigere Menneske, og lod derfor den Lyst, at fornøye Øyet, fare, for at forskaffe sig en mere virkelig Fornøyelse.

Capitainen mærkede aldrig saasnart denne Tilbøyelighed, hvilket ikke varede længe, førend han troelig giengieldede samme. Hun var for sin Skiønheds Skyld ligesaa lidet mærkværdig, som hendes Elsker. Jeg vilde gierne forsøge at skildre hende; men dette er allerede skeet af en langt større Mester, nemlig af Herr Hogarth selv, som hun for mange Aar siden har siddet for. Denne Mester har nyelig fremstillet hende

for

for alles Øyne paa et Kobberstykke, der forestiller en Vintermorgen, hvorpaa hun er et ikke upassende Sindbillede. Man seer hende der gaae til Kirke i Conventgarden, med en forsulten Tiener bag efter sig, som bærer hendes Bønnebog.

Capitainen foredrog ligeledes meget fornuftig de mere varige Fornøyelser, som han kunde nyde hos denne Dame, for de kort varende personlige Tillokkelser: han var eet af de kloge Mandfolk, der ansee Smukheden hos Kiønnet for en slet Egenskab af ingen Værdie, eller naar man skal tale mere sandfærdig, der heller vil nyde Livets Bequemmeligheder med en grim Kone, end eye den største Skiønhed og mangle disse. Og da han havde en god Appetit og ikke just var meget kræsen, saa haabede han at spille sin Rulle ret vel ved Egteskabs Giestebudet, endog uden Skiønheds Sauce.

For at tale oprigtig med vore Læsere, saa var Capitainen strax ved sin Ankomst, eller i det ringeste fra det Øyeblik af, da hans Broder havde foreslaaet ham dette Partie, og længe førend han havde opdaget nogen smigrende Til-

lokkelse hos Jomfrue Birgitte, ganske forel=sket i Herr Altværds Huus, hans Haver, Jorde= og Arvegods. Han var heri saa inder=lig forgabet, at han for at blive Eyer deraf, uden Betænkning skulle have giftet sig med Heren af Endor.

Da nu Herr Altværd havde tilstaaet for Docteren, at han ikke vilde gifte sig anden gang, siden hans Søster var hans nærmeste Beslægtede, og da Docteren havde lokket det ud af ham, at han vilde indsætte sin Søsters Barn til sin Arving, endskiønt dette endog uden Testamente skulle have skeet i Følge Lovene, saa ansaae Docteren og hans Broder det for en ædelmodig Handling, at give en Skabning Li=vet, som kunde blive saa rigelig forsynet med de væsentligste Dele af Lykksalighed. Begge disse Brødres Tanker gik derfor allene ud paa, at forskaffe sig denne elskværdige Dames Bevaa=genhed.

Men Lykken, som er en øm Moder, der ofte giør mere for sine Kiæledegger, end de en=ten fortiene eller ønske, havde ogsaa arbeydet saa flittig for Capitainen, at førend han be=

gyndte

gyndte med Anlæggene til sit Forehavendes Iverksættelse, saa var denne Dame allerede ganske indtaget i ham, og lod det paa sin Side være sig ligesaa suurt at opmuntre ham; dog lod hun sig ikke mærke med, at det var hende saa meget om at giøre, og hun iagttog paa det nøyeste alle Velanstændigheds Regler. Imidlertid lykkedes det dog meget let for hende; thi Capitainen gav stedse saa nøye agt paa hende, at han ikke tabte et eneste Øyekast, ikke een Mine, ikke eet Ord.

Men hvor stor en Fornøyelse han end fandt i Jomfrue Birgittes venlige Omgang, saa blev den dog meget formindsket ved hans Frygt for Herr Altværd; thi endskient den sidste ikke var egennyttig, saa frygtede dog Capitainen for, at han, naar Handelen skulle gaae for sig, vilde følge alle andres Exempel, og ikke give sit Minde til et Giftermaal, der var saa ufordeelagtigt paa hans Søsters Side. Fra hvilket Orakel han har hentet denne Mening, vil jeg overlade til mine Læsere at bestemme. Men hvorledes han endog var kommen paa disse Tanker, saa foraarsagede de ham

dog

dog ſtor Uroelighed over, hvorledes han ſkulde indrette ſin Opførſel, ſaa at han baade kunde tilkiendegive ſin Kierlighed for Jomfrue Birgitte, og dog tillige kunde holde den ſkiult for hendes Broder. Endelig beſluttede han at betiene ſig af alle hemmelige Leyligheder til at giøre ſig behagelig for hende; men i Herr Altværds Nærværelſe at være ſaa tilbageholdende og vaersom ſom mueligt. Denne Beſlutning blev i høyeſte Maade billiget af hans Broder.

Han fandt ſnart Anledning til at aabne ſit Anliggende for ſin Beherſkerinde med udtrykkelige Ord, fra hvem han ogſaa fik et Svar i behørig Form, nemlig det Svar, ſom allerede for nogle tuſinde Aar ſiden er bleven givet, og ſiden den Tid ved Fortælling er bleven forplantet fra Moder til Datter. Naar jeg ſkulde overſætte det paa Latin, vilde jeg give det med diſſe to Ord: Nolo Epiſcopari; en Talemaade, ſom i en anden Forſtand har været utænkelig længe i Brug.

Hvorledes Capitainen endog maae være kommen til denne Kundſkab, ſaa forſtod han denne Dame fuldkommen vel, og igientog kort

derefter

derefter sit Andragende med større Iver og Alvorlighed end forhen; dog blev han ligeledes anden gang behørigen afviist. Men ligesom Ilden i hans Begierlighed tog til, saaledes tog Damens Afviisning af i Hæftighed.

For ikke at kiede Læseren med at føre ham igiennem et hvert Optrin i denne Kierligheds Handel (hvilke, efter en vis Skribents Formaning, ere de behageligste Scener i Livet for dem, som spille Rollen; men ere maaskee ligesaa ubehagelige og kiedsommelige for Læserne) saa nærmede Capitainen sig i behørig Orden, Castellet blev paa tilbørlig Maade forsvaret, og endelig overgivet under visse Vilkaar.

I denne lange Tid, der nesten udgiorde en heel Maaned, viiste Capitainen sig meget koldsindig mod sin Dame, naar hendes Broder var tilstede, og jo lykkeligere han var under fire Øyne, jo mere tilbageholdende var han offentlig; og hun havde aldrig saasnart forvisset sig om sin Elsker, førend hun opførte sig meget ligegyldig imod ham i alle Selskaber. Herr Altværd maatte altsaa have havt Fandens Indsigter eller og andre af hans endnu værre Egenska-

ber,

ber, dersom han skulde have fattet ringeste Mistanke om det, som gik for sig.

Det tolvte Capitel.

Hvilket indeholder Ting, som Læseren maaskee ikke venter at finde dert.

Til de fleste Handlinger, enten det er at fægtes, at gifte sig, eller til andre saadanne Foretagender, udfordres meget faa Tilberedelser, naar det er virkelig Alvor paa begge Sider; og saaledes gik det ogsaa her. Capitainen og hans Dame var i kortere Tid end en Maaned blevet Mand og Kone.

Nu var den største Vanskelighed allene at faae Sagen bragt for Herr Altværd, og dette paatog Docteren sig.

Da Herr Altværd engang gik og spadserede i sin Have, nærmede Docteren sig til ham med en meget alvorlig Mine, og den største Uroelighed stod malet i hans Ansigt: jeg kommer, min Herre! sagde han: for at berette Dem en Ting af yderste Vigtighed. Men hvorledes skulde jeg kunne fortælle Dem det? Tanken allene sætter mig i den største Forvirring!

herpaa

herpaa udbrød han i de bittreste Bebreidelser mod begge Kiøn. Mandfolkene beskyldte ham for ikke at bekymre sig om andet end deres egne Fordele, og Fruentimmerne for at have saa last-værdige Tilbøyeligheder, at man aldrig med Sikkerhed kunde anbetroe dem til Omgang med det andet Kiøn. Min Herre! blev han ved, jeg havde aldrig kunnet formode, at et Fruentimmer der besad saa megen Forstand og Læsning, skulde overgive sig til en saa uanstændig Tilbøyelighed; eller at min Broder — hvorfor kalder jeg ham saaledes? Han er ikke længere min Broder. —

„Det er han derfor dog alligevel, sagde „Altværd, og min med". — Det tilstaaer jeg min Herre, sagde Docteren: De veed da den forskrækkelige Omstændighed? — Hør, Herr Blifil! svarede den gode Mand: saalænge jeg har levet, har det bestandig været min Grundsætning, at betragte alting fra den beste Side. Endskiønt min Søster er nogle Aar yngere end jeg, saa er hun dog gammel nok for at være fornuftig. Havde han bedraget et Barn, saa vilde jeg længere have betænkt mig

paa

paa at tilgive ham; men et Fruentimmer, som er over 30 Aar, skulde dog vel billig vide, hvad der best tiente til hendes Lykksalighed. Hun har ægtet en Person, som maaskee ikke er hende fuldkommen liig i Midler. Men naar han i hendes Øyne har nogle Fuldkommenheder, som kan oprette denne Mangel, saa seer jeg ingen Aarsag, hvorfor jeg skulde sætte mig imod hendes eget Valg til sin Lykksalighed, hvilken jeg troer, ligesaalidet som hun, at bestaae ene og allene i en umaadelig Riigdom. Vel havde jeg ventet, at blive spurgt til Raads ved denne Leylighed, i sær da jeg saa ofte har tilstaaet, at jeg vilde give mit Samtykke til alle hendes Forslag; dog dette er meget vanskelige Ting at røre ved, og den betænkelige Undseelighed lader sig maaskee ikke overvinde. Paa Deres Broder er jeg ingenlunde vreed. Han er mig slet ikke forbunden, og jeg troer heller ikke, at han behøvede mit Samtykke dertil, da dette Fruentimmer, som jeg allerede har sagt, er sui juris, og i den Alder, at hun bør være sig selv ansvarlig for sin Opførsel. Docteren igientog forommeldte Klagemaal mod sin Broder, beskyldte

Herr

Herr Altværd for at være alt for lemfældig, og erklærede, at han aldrig vilde see Capitainen for sine Øyne, meget mindre anſee ham for sin Broder. Herpaa udbrød han i en Lovtale over Herr Altværds Godhed, og opløftede hans Venskab til Skyerne; og beſluttede med de Ord, at han aldrig kunde forlade sin Broder, at han saaledes havde sat det Sted paa Spil, som han beklædte i dette Venskab.

Altværd svarede: „ Dersom jeg end hav-
„ de noget imod Deres Broder, saa vilde jeg dog
„ aldrig lade den Uskyldige giengielde dette.
„ Men jeg forsikkrer Dem, at jeg ikke har det
„ ringeste imod ham. Han forekommer mig at
„ være en fornuftig og ærekier Mand. Jeg la-
„ ster ikke heller min Søsters Smag, og jeg
„ tvivler ikke paa, at han jo ligeledes elsker
„ hende. Jeg har altid anseet Kierlighed for
„ Grunden til et lykkeligt Ægteskab, da den
„ allene kan tilveyebringe det ædle og ømme
„ Venskab, som altid burde være Baandet i
„ denne Foreening; og efter min Mening ere
„ alle de Giftermaal høyst lastværdige, som skee
„ af andre Bevægaarsager; de vanhellige den

„ allerhelligſte Stand, og endes i Almindelig-
„ hed med Uroe og Elendighed. Man kan
„ virkelig med Grund kalde det en Vanhelli-
„ gelſe, naar man giør denne hellige Stiftelſe
„ til et ugudeligt Offer for Vellyſten eller Gier-
„ righed; og kan man vel ſige noget bedre om
„ de Giftermaal, hvortil Menneſke lade ſig
„ overtale enten i Betragtning af Skiønhed eller
„ for ſtore Midlers Skyld.

„ Derſom man vilde nægte, at Skiønhed
„ er behagelig for Øyet, ja endog værd at be-
„ undres, ſaa vilde det være falſkt og daarligt.
„ Skiøn er et Biord, ſom ofte bruges i Skrif-
„ ten, og ſom altid nævnes med Høyagtelſe.
„ Jeg har ſelv havt den Lykke at ægte en Per-
„ ſon, ſom alle holdt for en Skiønhed, og jeg
„ kan med Sandhed ſige, at hun endog af den
„ Aarſag behagede mig meget. Men at giøre
„ dette til den eneſte Hovedhenſigt af Gifter-
„ maal, at tragte ſaaledes derefter, at man des-
„ aarſag overſeer alle Ufuldkommenheder, eller
„ at anſee dette for ſaa nødvendigt, at man der-
„ for foragter og tilſideſætter Religion, Dyd
„ og Fornuft, der efter deres Natur ere Egen-

„ ſkaber

„ skaber af en langt større Fuldkommenhed, det
„ kan vist ikke stemme overeens med en fornustig
„ Mands og en god Christens Tænkemaade; og
„ man vilde maaskee domme alt for lemfældig,
„ dersom man giorde den Slutning, at saa-
„ danne Personer havde andre Hensigter end at
„ mætte deres kiødelige Lyster, da vi dog have
„ lært, at Ægtestanden ikke er stiftet for at til-
„ fredsstille disse.

„ Hvad derimod Midler angaaer; saa ud-
„ fordrer den verdslige Klogskab, at man tillige
„ bør see derpaa, og jeg vil ingenlunde ganske
„ misbillige denne Mening. Saaledes som
„ Verden er indrettet, udkræve Ægtestandens
„ Nødvendigheder, og den Omsorg, vi skylde
„ vort Afkom, at vi tillige see paa det, som vi
„ kalde gode Omstændigheder. Men denne For-
„ sigtighed gaaer formedelst Daarlighed og For-
„ fængelighed langt uden for den virkelige Nød-
„ vendigheds Grændser. Disse fordre flere
„ Nødvendigheder end Naturen. Megen Stads
„ til Konen og store Midler for Børnene, ere
„ ved Sædvanen komne med paa Listen over vore
„ Nødvendigheder; og for at opnaae dette,

„ overſees og tilſideſættes alt, hvad ſom er virke-
„ lig beſtandigt, behageligt, dydigt og over-
„ eensſtemmende med Religionen.

„ Dette har ſine forſkiellige Grader;
„ hvoraf den yderſte og høyeſte neppe er at ſkille
„ fra Affindighed. Jeg mener, naar Perſo-
„ ner, ſom ſelv beſidde meget ſtore Riigdomme,
„ gifte ſig med dem, der ere og maae være dem
„ ganſke imod, ja med Narre og nedrige Skarn,
„ blot for at formere deres Midler, ſom allerede
„ uden diſſe ere ſtørre, end deres Fornøyelſer
„ udkræve; naar ſaadanne Perſoner ikke ville
„ holdes for affindige, ſaa maae de tilſtaae, at
„ de enten ere uformuende til at ſmage Sødhe-
„ den af et ømt Venſkab, eller at de opofre de-
„ res ſtørſte Lykſalighed for den almindelige Me-
„ nings forfængelige, uviſſe og følesløſe Love,
„ ſom allene have deres Styrke og deres Prin-
„ delſe af Daarlighed “.

Her ſluttede Herr Altværd ſin Tale, ſom Herr Blifil havde hørt paa med ſterſte Opmærkſomhed, uagtet det undertiden havde koſtet ham Umage at forebygge en liden Trækning i ſine Muſkler. Nu opleſtede han enhver Sætning af det han

havde

havde hørt, med den samme Fyrighed, som en ung Geistlig, der har den Ære at spise med en Biskop, den Dag hans Velærværdighed første gang har betrædet Prædikestolen.

Det trettende Capitel.

Som slutter den første Bog med et Exempel paa Utaknemmelighed, som, saavidt vi haabe, vil synes ganske unaturligt.

Læseren kan af det, som er sagt, let slutte sig til, at begge Brødrenes Forliig (hvis det ellers virkelig kan kaldes saaledes) bestod blot i Formaliteter. Vi ville derfore forbiegaae disse og haste til det, som kan ansees for noget væsentligt.

Docteren havde fortalt sin Broder, hvad der var foregaaet imellem Herr Altværd og ham. Han føyede dertil med en Latter: jeg har sandelig spærret Dig til gavns, jeg har endog bedet den gode Herre, at han ikke vilde tilgive Dig; thi Du kan let begribe, at siden han saaledes erklærede sig til Din Fordeel, saa kunde jeg gierne anmode en Person af hans Tænkemaade herom; og min Hensigt var at forebygge saa meget mueligt, al Mistanke, saavel paa Din

Capitain Blifil lod det saaledes gaae for denne gang; men siden efter førte han sig det alvorlig til Nytte.

Det er een af de Grundregler, som Djevelen har efterladt sine Disciple ved den sidste Besøgelse her paa Jorden, at naar man har reist sig selv, skal man støde en andens Stoel om. Det heder paa godt Dansk: naar man ved en god Vens Hielp har giort sin Lykke, saa bør man søge at skille sig ved ham, saasnart man kan.

Om Capitainen har gaaet efter denne Grundregel, vil jeg ikke just afgiøre. Men imidlertid kan man dog sige med Vished, at hans Handlinger meget vel kunde udledes fra denne Fandens Grundsætning, og det er i Sandhed vanskeligt at tilskrive dem en anden Bevægaarsag; thi saasnart han var blevet Eyer af Jomfrue Birgitte og forligt med Herr Altværd, saa begyndte han og at vise sig koldsindig imod sin Broder; dette tog daglig til, og endtes med et Had, som faldt enhver i Øynene.

Da de engang vare allene, bebreidede Docteren ham denne Opførsel; men han udvirkede derved intet andet end den følgende tydelige

Erklæ-

Erklæring: „ Dersom der er noget i min Bro-
„ ders Huus, som ikke staaer Dem an, min
„ Herre: saa veed De, at De har Friehed til
„ at forlade det “. Denne Capitainens uhørte, grumme og ganske uforsvarlige Utaknemmelighed gav den arme Docter et dødeligt Hierteslød; thi ingen Utaknemmelighed rører saa meget det menneskelige Hierte, som den der kommer fra saadanne Personer, for hvis Skyld vi har giort os deelagtige i store Forbrydelser. Erindringen af store og ædle Handlinger, om de endog blive nok saa slet optagne og giengieldede af dem de ere beviiste imod, forskaffer os alligevel nogen Trøst; men hvad Trøst kan vi finde i den smertelige Elendighed, hvori en Vens Utaknemmelighed nedstyrter os, naar den saarede Samvittighed optræder imod os, og forekaster os, at vi har besmittet den for at tiene en saa uværdig Person.

Herr Altværd talte selv med Capitainen paa hans Broders Vegne, og forlangte at vide, hvad Docteren havde giort ham imod. Men dette haardnakkede Skarn var saa nedrig at sige, at han aldrig vilde tilgive ham den Uret, som

han havde tilsøyet ham til sin egen Fordeel; han sagde: at han havde lokket det ud af ham, og at det var saa skammelig en Gierning, at den aldrig burde forlades.

Altværd udlod sig i meget hæftige Udtryk mod denne Erklæring; og sagde, at den slet ikke anstod en menneskelig Skabning. Han yttrede tillige sin Uvillie imod et uforsonligt Gemyt, saa at Capitainen tilsidst lod ligesom han var bleven overbeviist ved hans Grunde, og stilte sig udvortes an, som om han virkelig var forligt.

Den unge Kone var endnu i Hvedebreds-Dagene, og saa forelsket i sin Mand, at han i hendes Øyne aldrig kunde have Uret; og naar han havde Mishag til nogen, saa var det allerede Aarsag nok, til ikke at behage hende.

Ved Herr Altværds Mellemhandling var Capitainen, som vi allerede har sagt, efter den udvortes Anseelse bleven forligt med sin Broder; men det gamle Had boede dog bestandig i hans Hierte; og han fandt saa ofte Leylighed til at yttre dette, at Huset tilsidst blev utaaleligt for den stakkels Docter. Han besluttede

derfor

derfor heller at underkaste sig de Vanskeligheder, som kunde møde ham i Verden, end længer at taale saa grum og utaknemmelig en Medfart af en Broder, for hvis Skyld han dog havde giort saa meget.

Engang havde han i Sinde at aabenbare hele Sagen for Herr Altværd. Men han kunde ikke overtale sig til at giøre denne Bekiendelse, siden han ellers maatte tage en stor Deel af Skylden paa sig selv; og overalt, jo slettere han afmalede sin Broder, jo større var hans Fornærmelse mod Herr Altværd, og han maatte altsaa frygte, for derved at formere hans Misfornøyelse.

Han foregav desaarsag nogle Forretninger, som nødte ham til at reyse bort; men lovede at komme snart igien, og tog saa venlig Afskeed med sin Broder, som paa sin Side spillede sin Rulle ligesaa mesterlig, at Herr Altværd holdt deres Forligelse for virkelig, og var dermed ret vel tilfreds.

Docteren reyste lige til London, hvor han kort derefter døde af Ærgrelse. Dette er en Sygdom, hvoraf flere døe, end man i Almin-

delighed

delighed troer, og disse vilde optage et stort Rum paa de Dødes Liste, dersom den ikke var deri forskiellig fra andre Sygdomme, at ingen Læge kan afhielpe den.

Ved nøye at undersøge disse to Brødres forrige Levnet, finder jeg, foruden den benævnte forbandede og dievelske Grundsætning, endnu en anden Aarsag til Capitainens Opførsel. Han var, foruden det vi forhen have sagt om ham, en meget hovmodig og spodsk Mand, og begegnede sin Broder, som var af en modsat Tænkemaade, og som ganske manglede disse to Egenskaber, med den yderste Foragt. Doctoren var dog alligevel mere lærd, og de fleste troede, at han besad mere Forstand. Dette vidste Capitainen og kunde ikke taale det; thi endskiønt Misundelse er i sig selv en ondskabsfuld Sindslidelse, saa bliver samme endnu mere bidende, naar dermed forbindes en Ringeagtelse, og jeg frygter meget for, at dersom dertil føyes en forbindtlig og kierlig Handling, saa vil samme vist ikke tilvejebringe Taknemmelighed; men tvertimod den yderste Uvillie.

Thomas Jones anden Bog.

Som indeholder Optrin i Ægtestandens Lyksalighed igiennem Livets forskiellige Aldere; tilligemed flere andre Begivenheder, som have tildraget sig i de to første Aar efter Ægteskabs Foreeningen imellem Capitain Blifil og Jomfrue Birgitte Altværd.

Det første Capitel.

Som viser, af hvad Slags Historier den nærværende er, med hvilke den kan sammenlignes, og med hvilke den ikke kan.

Endskiønt vi med god Føye have kaldet dette vort Værk en Historie, og ikke en Levnetsbeskrivelse, eller et Forsvarsskrift for en Levnetsbeskrivelse, som er endnu mere efter Moden; saa have vi dog i Sinde, deri heller at følge de Skribenteres Maade, hvis Hensigt det er at legge Landenes Staats-Forandringer

for Dagen, end at efterligne de arbeydsomme og vidtløftige Historieskrivere, som, for at vedligeholde en ordentlig Kiade, troe sig forbundne til at opfylde ligesaa meget Papiir, med Beskrivelsen over de Maaneder og Aar, i hvilke der ikke har tildraget sig noget merkværdigt, som de bruge til de merkværdigste Tidspuncter, i hvilke forestilles de største Optrin paa Verdens Skueplads. Slige Historier har i Sandhed megen Lighed med Aviser, som bestaae af et lige stort Antal Ord, enten deri indeholdes noget Nyt eller ey. De kan ogsaa sammenlignes med en Postvogn, som altid kiører den samme Vey frem og tilbage enten den har fuld Fragt eller den er ledig. Skribenten synes virkelig at troe, at han bør holde lige Skridt med Tiden, hvis Haandskriver han er, og følge sin Herre ligesaa langsom igiennem hele Aarhundrede af Munke-Mørket, da Verden synes at have ligget i Dvale, som igiennem de mere muntre og virksomme Tider, der blive saa herlig beskrevne af den ypperlige latinske Digter:

Ad confligendum venientibus undiqve poenis
Omnia cum belli trepido concuſſa tumultu
Horrida contremuere ſub altis ætheris auris
In dubioqve fuit, ſub utrorum regna cadendum
Omnibus humanis eſſet, terraqve mariqve.

Vort Forſæt er at bruge en ganſke anden Maade i de følgende Blade; naar der forekommer et overordentligt Optrin, hvilket vi er forſikkret om ofte vil ſkee, ſaa vil vi hverken ſpare Umage eller Papiir for at fremſætte det for Læſeren i ſin fulde Omkreds. Men ifald der ſkulde forløbe hele Aar, uden at der foreſaldt noget, ſom fortiente hans Opmærkſomhed, ſaa ville vi ikke heller ſee paa et Hul i vor Hiſtorie; men kun haſte til de vigtige Ting, og lade en ſaadan Tidspunct gaae ganſke ubemærkt forbie.

Diſſe Tidspuncter kan anſees ſom Nitter i det ſtore Tids-Lotterie. Da vi nu ere ligeſom Bogholdere ved dette Lotterie, ſaa vilde vi ogſaa efterligne de fornuftige Mænd, ſom have med vore Lotterier at beſtille, og ſom ikke falde Publicum beſværlige med de mange Nitter, ſom komme ud hos dem; men ſaaſnart der kommer en ſtor Gevinſt ud, bliver det ſtrax bekiendtgiort

giort i alle Aviser, og man faaer sikker Efterretning, i hvis Collection den er falden. I Almindelighed gier to eller tre Collecteurer Fordring paa den Ære, at have solgt Sedlen, hvorved jeg troer, at de ville give dem, som vove deres Penge, tilkiende, at visse Mæglere vide Lykkens Hemmelighed, og ere dens virkelige Cabinets-Raad.

Mine Læsere maae derfor ikke falde i Forundring over at finde herefter i dette Skrift nogle meget korte og andre meget lange Capitler; nogle, som blot indeholde een eneste Dag, og andre som indbefatte hele Aar, med faa Ord: at min Historie synes undertiden at staae stille, og undertiden at flyve. Jeg vil heller ikke holde mig forbunden til herfor at giøre Regnskab for nogen kritisk Ret; thi da jeg selv er Stifter af en nye Skriver-Provinds; saa staaer det mig og frit for, deri at udgive Love efter mit eget Hoved; og disse Love maae mine Læsere, hvilke jeg anseer for mine Undersaatter, underkaste sig og adlyde. For at overtale dem til beredvilligen at antage dem, saa forsikrer jeg hermed, at jeg ved alle saadanne Foranstaltninger vil

raadføre

raadføre mig med deres Beqvemmelighed og Fordeel. Jeg troer ingenlunde, som en jure divino Tyrannus, at de ere mine Slaver, eller allene bør være mig til Tieneste. Jeg er egentlig kun sat over dem til deres eget Beste; jeg er skabt til deres Nytte og de ikke til min. Da jeg altsaa vil giøre deres Fordeel til en Grundregel for mit Skrift; saa tviler jeg heller ikke om, at de jo alle som een Mand ville understøtte min Værdighed, og give mig den Ære, som jeg fortiener eller forlanger.

Det andet Capitel.

Gudelige Advarsler, om ikke at vise sig alt for god imod uægte Børn, tilligemed en vigtig Opdagelse af Frue Debora Wilkens.

Otte Maaneder efter den høytidelige Ægteforeening imellem Capitain Blisil og Frøken Birgitte Altværd, en ung Dame af stor Skiønhed, store Fortieneſter og store Midler, blev Frue Birgitte efter en hastig Skræk forløst med en deylig Dreng. Barnet var vel efter al Anseelse fuldbaaret; men Jordemoderen bemærkede dog, at det var kommet en heel Maaned for tidlig.

Endskiønt denne Arvings Fødsel af en elsket Søster foraarsagede Herr Altværd en stor Glæde; saa formindskede denne Omstændighed dog ikke hans Godhed for det lille Hittebarn, hvortil han havde staaet Fadder, og som han havde ladet kalde efter sit eget Navn Thomas. Han forsømte ogsaa sielden at besøge ham paa Ammestuen i det ringeste een gang om Dagen.

Han sagde til sin Søster: at om hun saa syntes, vilde han, at det nyefødte Barn skulle opdrages tilligemed den lille Thomas, hvortil hun ogsaa efter nogle smaa Indvendinger gav sit Samtykke; thi hun bar virkelig megen Godhed for sin Broder, og af samme Aarsag havde hun ogsaa alletider viist sig mere venlig imod dette Hittebarn, end en Dame af saa streng en Dyd burde vise imod saadanne Børn, som, i hvor uskyldige de end ere, dog kan kaldes Ukydskheds levende Mindesmærker.

Capitainen faldt det ikke saa let at give sit Samtykke til det, han lastede, som en Feyl hos Herr Altværd. Han gav ham ofte at forstaae, at naar man antog Syndens Frugter til

sine

sine Børn, saa var det ligesaa godt, som at tage saadanne Synder i Beskyttelse. Han anfø te mange Steder i Skriften; thi han var temmelig belæst deri, for Exempel: Han hiemsøger Fædrenes Ondskab paa Børnene, Fædrene have spiist sine Druer, og Børnenes Tænder ere derved blevne forderved, o. s. v. Hermed søgte han at bevise, at det var billigt, at straffe de uægte Børn for Forældrenes Forseelse. Han sagde: „Endskiønt Lovene ikke egentlig tillade at tage Livet „af saadanne uægte Børn, saa burde de dog, „i Følge disse, ansees for Ingens Børn; Kirken anseer dem ligeledes som Ingens; og i det „allerhøyeste maatte de ikkun opdrages til de „foragteligste og nedrigste Forretninger i det almindelige Liv".

Herr **Altværd** svarede til alt dette og endnu meget andet, som Capitainen i denne Henseende vilde paastaae: „At saa straffskyldige „som Forældrene end vare, vare dog Børnene „vist uskyldige. Hvad de af Skriften anførte „Steder angik, saa var det første egentlig sagt „om Jøderne for deres Afguderies Skyld, da

„ de havde forladt og hadet deres himmelske
„ Konge; og det sidste var kun lignelseviis at
„ forstaae; det skulde snarere udtrykke denne
„ Synds visse og nødvendige Følger, end en
„ bestemt Straf derfor. Men at forestille den
„ Almægtige saaledes, at han skulde straffe de
„ Uskyldige for de Skyldiges Synder, var
„ upasseligt, ja endog Gudsbespotteligt, da man
„ derved giorde sig et Begreb om Gud, lige-
„ som han handlede tvertimod Grundsætnin-
„ gerne i Naturens Lov, og tvertimod de aller-
„ første Begreber om Ret og Uret, som den,
„ han dog selv har indplantet i vore Siele, og
„ hvorefter vi ikke allene skal dømme om de
„ Ting, som ikke ere aabenbarede; men endog
„ om Aabenbarings Sandhed selv. Han sagde;
„ at han vel kiendte mange, som i dette Stykke
„ vare af lige Mening med Capitainen; men
„ han var selv fuldkommen overbeviist om det
„ Modsatte, og vilde bære ligesaa stor Omsorg
„ for dette stakkels Barn, som om et ægte Barn
„ havde havt den Lykke at findes paa samme
„ Sted ".

Imens

Imedens Capitainen betiente sig af alle Leylighedr, og med Eftertryk fremførte disse og andre Grunde, for at faae det lille Hittebarn ud af Herr Altværds Huus, da han var misundelig over den Godhed, Herr Altværd bar for Barnet, giorde Frue Debora en Opdagelse, hvis Udfald truede den stakkels Thomas i det mindste med en større Ulykke, end al Capitainens Snak.

Om denne gode Frues umættelige Nysgierrighed har drevet hende dertil, eller om hun har giort det for at befæste sig i Frue Blisils Naade, som, uagtet hun udvortes viiste sig kierlig imod Hittebarnet, var dog hemmelig saavel dette som hendes Broder meget imod, fordi han elskede det for meget, vil jeg ikke afgiøre. Nok er det, hun troede fuldkommen at have opdaget Faderen til Barnet.

Da nu dette var en Opdagelse af stor Vigtighed, saa vil det være nødvendigt, at udlede den fra sin første Kilde. Vi ville derfore ganske udførlig fremføre de foregaaende Omstændigheder, som have givet Anledning dertil, og til den Ende see vi os nødsagede at aabenbare

alle en liden Families Hemmeligheder, med hvilken vor Læser endnu ikke er bleven bekiendt, og hvis Huusholdning er saa besynderlig og ualmindelig, at endog mange gifte Folks Lettroenhed vil støde sig derover.

Det tredie Capitel.

Beskrivelse over en huuslig Regiering, som grunder sig paa de Regler, der ere tvertimod Aristoteles's.

Læseren behager at erindre sig, at Johanne Jones i nogle Aar havde været hos en vis Skolemester, som efter hendes alvorlige Begiering havde underretiet hende i det latinske Sprog, hvori hun og, for at lade hendes Gaver vederfares Ret, saaledes havde tiltaget, at hun deri havde opnaaet større Færdighed, end hendes Lærer selv.

Endskiønt denne stakkels Mand havde paataget sig et Haandværk, hvortil der nedvendig udfordres Lærdom, saa var dette dog det mindste, man kunde sige til hans Roes. Han var den godhiertigste Mand af Verden, og var tillige saa munter og spøgefuld, at man holdt

ham

ham for det vittigste Hoved i den hele Egn, og alle hans Herrer Naboer ønskede sig saa gierne hans Selskab, at han, som desuden ikke havde Gaver til at sige Ney, fordrev mangen en Time hos dem, som han med større Nytte kunde have tilbragt i sin Skole.

Man kan let forestille sig, at en Mand af saadanne Egenskaber og Sindelaug, stod ikke Fare for at opvække nogen Misundelse hos de lærde Seminarier i Eton eller Westminster. For at tale tydelig, saa vare hans Discipleinddeelte i to Classer. I den øverste var en ung Herre, en Herremands-Søn der fra Egnen, der i sit 17 Aar begyndte paa at lære den latinske Syntax; og i den nederste Classe var en anden Søn af samme Herremand, som lærte at læse og skrive tilligemed syv andre Drengebørn der fra Sognet.

Med den Løn, han herfor fik, skulde han ikke giøre store Spring, dersom han ikke tillige havde været Degn og Barberer, og dersom Herr Altværd ikke havde lagt en aarlig Gave af 10 Pund til hans øvrige Indkomster. Disse hentede den stakkels Mand hver Jule-Aften, og

giorde

giorde ſig til gode med dem i Helligdagene.

Til ſine andre Skatte regnede Skolemesteren ſin Kone, ſom han havde taget ud af Herr Altværds Kiekken for hendes Penges Skyld, der beløb ſig til 20 Pund, ſom hun havde ſamlet ſig i denne Tieneſte.

Denne Kone var jr̃ſt ikke ſmuk af Perſon. Om hun har ſiddet for min Ven Hogarth, eller ikke, kan jeg ikke ſige med Vished; dog er hun ret vel truffen i det unge Fruentimmer, ſom paa det tredie Kobberſtykke om en Skiøges Tildragelſer ſkienker Thee for ſin Frue. Desuden var hun en offentlig Tilhænger af den ædle Sekt, ſom Xantippe fordum har ſtiftet, og havde desaarſag mere at ſige i Skolen end hendes Mand; thi naar jeg ſkal tilſtaae Sandhed, ſaa var han hverken Herre der, eller paa noget andet Sted, hvor hun var nærværende.

Endſkiønt hendes Anſigt ikke lovede noget naturlig ſagtmodigt Gemyt; ſaa blev det dog noget mere fortredeligt over en vis Omſtændighed, ſom i Almindelighed forgifter Ægteſtandens Lykſalighed; thi Børn kaldes med Rette

Kierlig-

Kierligheds-Pant, og uagtet hun i 9 Aar havde været gift, havde hendes Mand dog ikke forskaffet hende et eneste. Dette var en Feyl, som han hverken kunde undskylde med sin Alder eller Svaghed, da han endnu ikke var 30 Aar gammel, og desuden en lystig, frisk og ung Mand.

Heraf reiste sig et andet Onde, som foraarsagede denne stakkels Skolemester ikke liden Uroe, nemlig hans Kone var bestandig saa skinsyg over ham, at han neppe torde tale med noget Fruentimmer i Sognet; thi den ringeste Grad af Høflighed eller Fortroelighed mod een af Kiønnet, bragte ufeylbar saavel hende, som ham selv hans Kone paa Halsen.

For at afværge Ægtestandens Fornærmelser i sit eget Huus, giorde hun sig Umage for, da hun dog maatte holde en Pige, at udvælge denne af den Orden blant det qvindelige Kiøn, hvis Ansigter kan antages, som en Borgen for deres Dyd, og til hvis Tal Johanne Jones kunde henregnes, som Læseren allerede har hørt.

Da nu dette unge Fruentimmers Ansigt gav en god Forsikkring om hendes Dyd, og da

hendes

hendes Opførsel stedse havde været meget ærbar, hvilket er en vis Følge hos et Fruentimmer af en god Forstand; saa havde hun og tient over 4 Aar i Herr Griffels Huus, (saaledes hedde Skolemesteren) uden at opvække den ringeste Mistanke hos sin Madame. Ja denne begegnede hende endog overmaade venlig, og havde tilladt Herr Griffel at give hende den forberørte Underviisning.

Men det gaaer med Skinsyge, som med Podagra. Naar saadanne Sygdomme først ere i Blodet, kan man aldrig være sikker for, at de jo bryde ud, og dette skeer ofte ved den ringeste Anledning, naar man mindst ventede det

Saaledes gik det ogsaa Madame Griffel, der i 4 Aar havde fundet sig i, at hendes Mand underviiste dette unge Fruentimmer, og ofte havde baaret over med, at hun forsømte sit Arbeyde for sin Læsnings Skyld. Engang da hun gik forbi, just da Pigen sad og læste, hælede hendes Herre sig over hende, hvorpaa Pigen, jeg veed ikke af hvad Aarsag, pludselig sprang op fra sin Stoel; og dette var den første gang, at hendes Madame fattede Mistanke til hende.

Dog

Dog yttrede ſamme ſig ikke ſtrax; men laae ſkiult i hendes Siel, ſom en hemmelig Fiende, der allene venter paa Forſtærkning, ſerend han viſer ſig offentlig, og begynder at udøve Fiendtligheder. Saadan en Forſtærkning fik hun ogſaa meget ſnart, ſom meget formerede hendes Mistanke. En kort Tid derefter, da Mand og Kone ſad en Middag til Bords, ſagde Herren til ſin Pige: Da mihi aliqvid potum, hvorover den ſtakkels Pige loe, formodentlig for den ſlette Latins Skyld; men blev ganſke rød, da hendes Madame ſlog Øynene hen paa hende; uden Tvivl bebreidede Samvittigheden hende, at hun havde leet af ſin Herre. Madame Griffel blev herover ganſke opbragt, kaſtede den ſtakkels Johanne den Tallerken i Hovedet, ſom hun ſpiiſte af, og ſkreeg: „Din uforſkammede Hore, har Du endog i „min Nærværelſe Dine Skarnsſtykker for med „min Mand"? Hun foer derpaa op fra ſin Stoel med en Kniv i Haanden, hvormed hun uden Tvivl ſkulde have udøvet en meget tragiſk Hevn, derſom Pigen ikke havde betient ſig af den Fordeel, at hun var nærmere ved Døren,

end

end hendes Madame, og saaledes formindsket hendes Raserie med at løbe ud. Hvad den stakkels Mand angik, saa veed jeg ikke, om hans Forundring havde giort ham ubevægelig, eller om Frygt, hvilket synes nok saa rimeligt, holdt ham fra, at gisre den ringeste Modstand; han blev siddende stiv og skielvende paa sin Stoel. Han giorde ikke engang mindste Mine til at bevæge sig eller at tale, førend hans Kone kom tilbage fra at forfølge Johanne, da han blev nødt til at følge nogle Forsvars Regler til sin egen Sikkerhed; og saae sig, efter Pigens Exempel, tvungen til at redde sig med Flugten.

Denne ærlige Kone havde ligesaavel, som Othello, en naturlig Tilbøyelighed til

Et skinsygt Liv bestandigen at føre,
Og følge Maanens Verlinger:
Hver Dag paa nye mistænkelig. — —

Hos hende galdt det ligesom hos ham:

— Kun eengang være tvivlende
Var eengang at beslutte. —

Hun befalede derpaa Johanne paa Øyeblikket at binde sin Bylt sammen, og at pakke sig bort; thi hun havde sat sig ganske fast for,

at

at hun ikke skulle sove een eneste Nat inden hendes fire Vægge.

Herr Griffel havde af Erfarenhed lært for meget, til at han i ringeste Maade skulle have sat sig herimod. Han tog tvertimod sin Tilflugt til sin sædvanlige Recept paa Taalmodighed; thi omendskiønt han just ikke var meget stærk i det Latinske, saa erindrede han sig dog det Raad, som ligger i disse Ord:

Leve fit, qvod bene fertur, onus.

Paa Dansk: En Byrde bliver lettere, naar den bliver got baaren.

Dette Raad forstod han meget vel, derfor havde han det altid paa Tungen; og sandt at sige, havde han Leylighed nok til at erfare Sandheden deraf.

Johanne tilbød sig at gotgiøre sin Uskyldighed; men Uveyret var alt for haardt til, at hun kunde blive hørt. Hun fandt sig altsaa i at pakke sammen, hvortil nogle faa Ark brunt Papiir vare tilstrækkelige nok, hun fik hendes tynde Løn, og gik hiem igien.

Skolemesteren og hans kiære Ægtefælle tilbragte Aftenen meget ubehagelig; men forend

den følgende Morgen tildrog sig et og andet, som lidet stillede Madame Griffels Raserie. Endelig tillod hun sin Mand at fremføre sine Undskyldninger. Hun troede disse desto lettere, siden han, i Stedet for at forlange, at hun skulde lade Johanne komme tilbage, tvertimod viiste sig tilfreds med, at hun havde jaget hende bort, og sagde: hun duede kun lidet til Tienestepige, siden hun nu altid tilbragte sin Tid med at læse, og var desuden bleven meget næsviis og studs; thi hun og hendes Huusbond havde paa det sidste ofte havt lærde Stridigheder, i hvilke hun altid var løben af med Seyeren. Dette vilde han dog ingenlunde tilstaae, og siden han kaldte det Haardnakkenhed, naar hun havde Ret og stod paa den, saa begyndte han ikke lidet at hade hende.

Det fierde Capitel.

Indeholder et af de blodigste Slagsmaal eller rettere Dueller, som nogentid har været optegnet i den huuslige Historie.

Af de Aarsager, som ere berørte i det foregaaende Capitel og for nogle Ægteskabs Føyeligheder,

Føyeligheder, som ere de fleste Mænd vel bekiendte, og der ligesom Frimurernes Hemmeligheder ikke burde udspredes til nogen, som ikke var et Medlem af dette ærefulde Broderskab, var Madame Griffel nu meget vel fornøyet med, at hun havde fordømt sin Mand uden Aarsag, og giorde sig Umage for at oprette denne falske Mistanke mod ham ved sin Venlighed. Hendes Sindslidelser vare virkelig alle lige heftige, de maatte falde hvorpaa de vilde; thi saa indarrig som hun var, saa forelsket kunde hun ogsaa blive.

Endskiønt disse Sindsbevægelser altid vare vante til at afløse hinanden, og der sielden forløb fire og tyve Timer, i hvilke den stakkels Skolemester jo i visse Maader havde været et Formaal for begge Dele: saa var dog ved overordentlige Lenligheder, naar hendes Vrede havde raset ret heftig, den derpaa følgende Roelighed mere varig, og saaledes gik det ogsaa nu; thi saasnart denne Paroxysmus af Skinsyge var forbi, blev hun langt længere ved at være venlig, end hendes Mand kunde erindre sig, at hun nogentid forhen havde været; og var det

ikke skeet blot for en lille Ovelses Skyld, hvortil alle Xantippes ægte Tilhængere ere forbundne, saa havde Herr Griffel vist beholdt fuldkommen klart Veyr i nogle Maaneder.

Et fuldkomment Havblik bliver altid anseet af erfarne Skippere, som et Forbud paa en Storm; og jeg kiender nogle Folk, som uden just at være hengivne til Overtroe, holde for, at en langvarig og usædvanlig Fred, altid har det Modsatte i Følge med sig; af hvilken Aarsag de Gamle pleyede ved saadanne Leyligheder at bringe et Offer til Gudinden Nemesis, om hvilken de troede, at hun ansaae den menneskelige Lyksalighed med misundelige Øyne, og fandt en besynderlig Fornøyelse i at forstyrre den.

Da det nu er langt fra, at vi skulle sætte Troe til saadan en hedensk Guddom, eller i ringeste Maade have i Sinde at forsvare Overtroe, saa ønskede vi at een eller anden af de store Verdsligvise vilde gisre sig en Smule Umage for at udfinde den virkelige Aarsag til denne pludselige Overgang fra Lykke til Ulykke, som man saa ofte har bemærket, og hvorpaa vi strax ville anføre et Exempel; thi vor Pligt er

det,

det, at fortælle det, som er skeet; men derimod ville vi overlade til Folk af større Indsigter at udgrunde Aarsagen dertil.

Det menneskelige Kiøn har altid fundet en stor Fornøyelse i at vide andres Handlinger og at giøre sine Anmærkninger derover. Til den Ende har og til alle Tider hos alle Folkeslægter visse Steder været bestemte til offentlige Forsamlings-Pladse, hvor de Nysgierrige kunde komme sammen, for at tilfredsstille deres Nysgierrighed. Iblant disse have Barbeerstuerne med Rette beholdt Fortrinnet. Hos Grækerne vare Barbeer-Tidender blevne til et Mundheld; og Horaz melder i eet af sine Breve med største Agtelse om de romerske Barberere, og det just af denne Aarsag.

Det er bekiendt, at de engelske Barbeer-Stuer give i ingen Maade deres grædske og romerske Forgiængere noget efter. Der seer man Statssager afgiøres ligesaa fuldkommen, som paa Caffeehusene; og Familiesager afhandles mere frie og omstændelig i de første end i de sidste. Men disse ere allene for Mandfolkene. Da nu Fruentimmerne her i Landet, i Besynderlighed

de af den ringere Stand, mere omgaaes med hinanden, end hos andre Folkeslægter, saa maatte vor politiske Indretning være meget ufuldkommen, dersom disse ikke ligeledes havde et særskilt Sted, hvor de kunde mætte deres Nysgierrighed, i sær da de i dette Stykke ikke give den anden halve Deel af det menneskelige Kiøn noget efter.

De engelske Skiønheder kan altsaa agte sig langt lykkeligere end deres udenlandske Søstre ved at eye saadanne Samlings-Steder; thi jeg kan ikke erindre mig at have læst i Historien om saadanne Indretninger hos Fremmede, eller at have seet saadant paa mine Reyser.

Disse Steder ere de saa kaldte Kramboder; det bekiendte Sæde for alle Nyeheder, som derfor i et hvert Sogn i hele Engelland i Almindelighed kaldes: Sladderhullerne.

Da Madame Griffel engang bivaanede en saadan Fruentimmer-Forsamling, blev hun spurgt af sin Naboerske, om hun nyelig havde hørt noget til Johanne Jones, hvortil hun svarede Ney. Herpaa sagde den anden med en Smiil, at Sognet var hende megen Tak skyldig,

dig,

dig, fordi hun havde jaget denne Johanne ud af sin Tieneste.

Madame Griffel, hvis Skinsyge, som Læseren veed, alt for længe siden var gaaen over, og som ellers ikke havde noget at udsætte paa Pigen, svarede ganske frit, at hun vidste ikke af hvad Aarsag Sognet herfor skulde være hende Tak skyldig; thi hun troede, at Johanne havde neppe sin Lige.

„Nej, det troer jeg sandelig ikke heller, „sagde Sladdersøsteren: endskiønt jeg bilder „mig ind, at vi har liderlige Qvinder nok. De „har altsaa endnu ikke hørt, at hun har faaet „to Horeunger. Men min Mand og den an„den Kirke-Forstander siger, at siden de ikke „ere fødte her, have vi ikke heller nødig at be„holde dem".

„To Horeunger! svarede Madame Grif„fel ganske hidsig: hvad siger De? Jeg veed „ikke, om vi ikke kommer til at beholde dem, jeg „er forsikkret om, at de ere avlede her; thi dette „Menneske har ikke endnu været borte i tre „fierding Aar".

Intet kan være saa hastigt som Virkninger i Sielen, i sær naar Haab, Frygt eller Skinsyge sætter den i Bevægelse, da de øvrige Sindsbevægelser kun ere disses Handtlangere. Det faldt hende paa Øyeblikket ind, at Johanne næsten aldrig havde været ude af Huset, saalænge hun havde tient hos hende. Hun erindrede sig paa Timen, hvorledes Johanne laae over Stolen, hvorledes hun sprang op, det latinske Ord, hendes Smiil, og mange andre Ting. Den Fornøyelse, som hendes Mand havde viist over Johannes Afskedigelse, syntes hende at være en blot Forstillelse; men i det samme Øyeblik troede hun, at den var virkelig, og at den kom af Leede, eller hundrede andre onde Aarsager. Med et Ord: hun var overbeviist om hendes Mands Forbrydelse, og forlod Forsamlingen i største Forvirring.

Ligesom den deylige Moensinde, (der vel er den yngste af Katteslægten; men dog ikke vanslægter i Grumhed fra den ældre Linie af dens Stamme, og, uagtet den ikke i Styrke ligner den ædle Tiger, dog ikke giver denne noget efter i Dristighed) naar den længe har qvælet en lille

Muus

Muus med sin Spøgen, og denne for en kort Tid undløber dens Kløer, bliver vreed, miaver og knurrer, og saaer aldrig saasnart den Klods eller Casse af Veyen, bag hvilken Musen har skiult sig, førend den som en Lynild anfalder sit Rov paa nye, bider det lille Dyr ihiel i sin gifftige Vrede, og river og slider det i mange Stykker under en bestandig Knurren; med ligesaadan en Grumhed sløy Madame Griffel den stakkels Skolemester lige i Ansigtet. Hendes Tunge, hendes Tænder, og hendes Hænder anfaldt ham paa eengang. Hans Paryk blev i et Øyeblik revet af Hovedet, hans Skiorte af Kroppen, og over hans Ansigt nedstrømmede fem Floder af Blod, som vare Kiendetegnene af det Antal Kløer, hvormed Naturen havde bevæbnet hans Fiende til hans Ulykke.

I Begyndelsen giorde Herr Griffel intet uden at forsvare sig, og søgte kun at beskytte sit Ansigt med sine Hænder. Men da han mærkede, at hans Modstanders Raserie ikke tog af, saa troede han, at kunne i det ringeste prøve paa at giøre hende vaabenløs, eller giøre hendes Vaaben unyttige. Da han giorde dette,

faldt hendes Hue af Hovedet, og hendes Haar, der var saa kort, at det ikke kunde naae ned til Skuldrene, begyndte at reise sig lige i Veyret. Hendes Livstykke reev sig løst, og hendes Brysster, hvormed hun var mere velsignet end med Haar, hængte hende midt ned paa Livet; hendes Ansigt blev tegnet med hendes Mands Blod, hun skar Tænder af Arrighed, og hendes Øyne gnistrede, som det gloende Jern under Hammeren paa Ambolten; naar man altsaa betragter alt dette samlet, saa havde denne amazoniske Heltinde kunnet indjage Frygt i enhver anden, om han endog havde været langt dristigere end Herr Griffel.

Endelig havde han den Lykke at bemægtige sig hendes Arme, og at giøre de Vaaben ubrugbare, som hun bar paa Enden af hendes Fingre. Men saasnart hun mærkede dette, fik hendes Kiøns Venlighed Overhaand over hendes Grumhed, hun brød paa Øyeblikket ud i Graad, og dette endte sig kort derefter med en Besvimelse.

Den Smule Fornuft Herr Griffel under dette rasende Optrin endnu havde beholdt

tilbage,

tilbage, og hvortil Aarsagen var ham aldeles ubekiendt, forlod ham nu ganske. Han løb i samme Øyeblik ud paa Gaden, raabte og skreeg: at hans Kone streed med Døden, og bad Naboerne ufortøvet at komme hende til Hielp. Nogle godhiertige Koner lode sig derved bevæge, gik ind i Huset, og ved at bruge de i saadanne Omstændigheder sædvanlige Midler, blev Madame Griffel endeligen bragt til sig selv igien til hendes Mands store Glæde.

Da hun lidet havde samlet sine Livsaander igien, og var kommet sig lidet ved nogle Hiertestyrkninger, begyndte hun at fortælle Selskabet de mangfoldige Fornærmelser, hun havde lidt af hendes Mand; hun sagde: at han ikke havde ladet det blive ved at besmitte deres Ægte-Seng; men da hun foreholdt ham dette, havde han endog medhandlet hende meget gruesomt, revet hende Huen og Haaret af Hovedet, Bryststykket af Livet, og givet hende adskillige Slag, som hun vilde komme til at bære Mærke af i sin Grav.

Den stakkels Mand, som bar langt flere synlige Kiendetegn af sin Kones Vrede i sit Ansigt,

sigt, faldt ved denne Anklagelse i en tavs Forundring; disse Kiendetegn lagde, som Læseren formodentlig selv vil finde, Sandheden tydelig for Dagen; og han havde virkelig ikke heller slaget hende. Men dog blev hans Stiltienhed af denne hete Ret anseet for en Tilstaaelse, hvorfor de paa eengang una voce begyndte at skielde og skamme ham ud, og sagde derhos: at aldrig nogen retskaffen Karl havde nogentid slaget et Fruentimmer.

Herr Griffel bar alt dette med Taalmodighed; men da hans Kone beraabte sig paa Blodet i hendes Ansigt, som et Beviis paa hans Ubarmhiertighed; saa kunde han ikke undlade at giøre Fordring paa sit eget Blod, som det virkeligen var; thi han holdt det for unaturligt, at det skulle skrige om Hevn imod ham, som vi veed, at Blodet af en dræbt Person ofte giør.

Konerne svarede herpaa intet andet: end det var kun Skade, at Blodet ikke var kommet af hans Hierte, i Stedet for af hans Ansigt, hvorhos de alle erklærede, at dersom deres Mænd kun løftede een Haand op imod dem,

saa

saa vilde de tappe dem alt Blodet udaf Livet.

Efter mange Anmærkninger over det, som havde tildraget sig, og efter at de havde givet Herr Griffel mange gode Formaninger i Hensseende til hans tilkommende Opførsel, skiltes de tilsidst fra hverandre, og overlod Mand og Kone til en personlig Samtale, i hvilken Herr Griffel snart fornam, hvad der var Aarsag til hans Gienvordigheder.

Det femte Capitel.

Indeholder mange Materier, hvorpaa Læseren kan øve sin Dømmekraft og Eftertanke.

Vel troer jeg, at den Anmærkning er rigtig, at saa Hemmeligheder aabenbares for een allene; men man maatte næsten ansee det som et Vidunder, om en Tildragelse af saadan Beskaffenhed, skulle være bekiendt over et heelt Kirkesogn, og dog ikke komme videre.

Det varede heller ikke mange Dage, førend det hele Landskab var opfyldt med Rygtet om Skolemesteren i lille Baddington; og man sagde om ham: at han havde slaget sin Kone

paa

paa det allergrueſomſte. Ja der blev endog paa nogle Steder fortalt: at han havde taget Livet af hende, paa andre, at han havde brækket Armene, og endnu paa andre, hendes Been i tu. Kort: der var ingen Beſkadigelſe, ſom kunde tilføyes af noget menneſkeligt Creatur, hvorom man jo her eller der ſagde: at den var tilføyet Madame Griffel af hendes Mand.

Der blev ogſaa angivet forſkiellige Aarſager til dette Slagsmaal; thi endſkiønt nogle ſagde: at Madame Griffel havde truffet ſin Mand i Sengen med hendes Pige, ſaa blev der dog fortalt endnu mange andre ſærſkilte Aarſager. Ja, nogle tillagde Konen Forbrydelſen, og Manden Skinſygen.

Frue Wilkens havde allerede i lang Tid hørt tale om denne Hiſtorie. Men da der var kommet en ganſke anden Aarſag for hendes Øren, end den, ſaa holdt hun for, at det var beſt, ikke at tale noget derom; og det maaſkee meget mere, ſiden Forbrydelſen næſten overalt blev tillagt Herr Griffel, og hans Kone havde maaſkee, imedens hun endnu tiente hos Herr Altværd, giort Frue Wilkens noget imod, der juſt ikke havde noget forſonligt Hierte. Men

Men Frue Wilkens, som kunde see meget langt bort, og uden nogen Vanskelighed var temmelig klarseende nogle Aar ind i den tilkommende Tid, holdt med megen Rimelighed for, at Capitain Blisil kunde med Tiden blive hendes Huusbonde. Da hun nu ganske tydelig saae, at han ikke var det lille Hittebarn synderlig gunstig, saa troede hun, at kunne giøre ham en behagelig Tieneste ved en saadan Opdagelse, som var i Stand til at formindske den Tilbøyelighed, Herr Altværd syntes at have til dette Barn, og som foraarsagede Capitainen en saa øyensynlig Uroelighed, at han ikke engang var i Stand til ganske at skiule den for Herr Altværd, endskiønt hans Kone, som offentlig spillede sin Rolle langt bedre end han, raadte ham til at følge sit Exempel i at give efter for hendes Broders Daarlighed, hvilken hun sagde, ligesaavel at kunne indsee, og at være hende ligesaa smertelig, som nogen anden.

Da nu Frue Wilkens ved en Hændelse kom efter den sande Sammenhæng af den berørte Historie, i hvorvel lang Tid efter at den havde tildraget sig; saa forglemte hun ikke at tilfredsstille

stille sin Nysgierrighed efter at vide alle sær-skilte Omstændigheder, og berettede Capitai-nen, at hun endelig havde opdaget den rette Fader til den lille Horeunge, for hvis Skyld hun med Bedrøvelse maatte see, at hendes Herre tabte sit gode Navn og Rygte over hele Landet, fordi han giorde alt for meget af dette Barn.

Capitainen skiendte paa hende for Slut-ningen af hendes Tale, og sagde: at hun var ingenlunde den Person, der var i Stand til at bedømme hendes Herres Handlinger; thi om endog Capitainens Ære og hans Forstand havde tilladt ham at indlade sig i Fortroelighed med Frue Wilkens, saa havde hans Stolthed dog ikke tilladt det; og sandt at sige, saa er der hel-ler ingen Opførsel der mindre stemmer overeens med et fornuftigt Overlæg, end at indlade sig i Forstaaelse med sine Venners Tienestefolk imod deres Herrer. Man bliver selv derved tilsidst Slaver af saadanne Tienere, og staaer bestan-dig i Fare for at blive forraadt af dem; og denne Betragtning var det maaskee der afholdt Capi-tainen fra at indlade sig videre med Frue Wil-kens, eller at være hende behielpelig i den

Streg,

Streg, hun havde i Sinde at spille Herr Altværd.

Men endskiønt han ikke lod sig mærke for Frue Wilkens, at han fandt Behag i denne Opdagelse; saa glædede han sig dog ikke lidet derover ved sig selv, og satte sig for at benytte sig heraf paa beste Maade.

I lang Tid holdt han denne Sag skiult hos sig selv, og haabede, at Herr Altværd nok skulle faae Efterretning herom af en anden. Men enten det var Capitainens Opførsel, der fortrød Frue Wilkens, eller at han var hende for klog, eller hun frygtede for, at denne Opdagelse mishagede ham; saa lukkede hun aldrig mere sin Mund op herom.

Ved at eftertænke denne Sag, er det altid kommet mig noget forunderligt for, at Huusholdersken ikke har fortalt denne Tildragelse for Frue Blisil, da dog Fruentimmerne gemeenligen ere langt mere tilbøyelige til at betroe deres eget Kiøn slige Hemmeligheder, end vort Kiøn. Den eneste Maade at opløse denne Vanskelighed paa, er i mine Tanker, at tilskrive det den Afstand, der nu i nogen Tid havde

været imellem denne Dame og Huusholderſken. Det kan være, at dette reiſte ſig af Fortrydelſe hos Frue Bliſil over Wilkens, fordi denne giorde alt for meget af Hittebarnet; thi endſkiønt hun paa den ene Side giorde ſig Umage for at befordre dette lille Barns Undergang, for der= med at ſmigre ſig ind hos Capitainen; ſaa roeſte hun det derimod daglig mere og mere i Herr Altværds Nærværelſe, ligeſom og hans God= hed for ſamme daglig tog til. Herover var Frue Bliſil maaſkee bleven ſtødt, og endſkiønt Frue Wilkens giorde ſig al Umage for at over= bevise denne fine Dame om det Modſatte, ſaa var hun nu engang bleven ret vreed paa Wil= kens. Vel jagede hun hende ikke ſtrax paa Døren, ſom hun maaſkee ikke heller kunde; men dog udtænkte hun Midler til at giøre hende Livet temmelig ſuurt. Dette fortrød Frue Wil= kens tilſidſt ſaa meget paa, at hun, til Trods for Frue Bliſil, offentlig viiſte al muelig Høy= agtelſe og Kierlighed for den lille Thomas.

Da Capitainen nu begyndte at frygte for, at denne Tildragelſe ſkulle blive ganſke forglemt, ſaa paatog han ſig tilſidſt ſelv at aabenbare den

Han

Han havde endog en Samtale med Herr Alrværd om den christelige Kierlighed, hvori han meget lærd søgte at gotgiøre, at dette Udtryk i den hellige Skrift aldrig betydede Godhædighed eller Gavmildhed.

„Den christelige Religion, sagde han, „havde langt ædlere Hensigter, end at indskiærpe en Sætning, som mange af de hedenske Verdsligvise længe tilforn have fremsat, og som, endskiønt den vel kunde kaldes „en moralsk Dyd, dog kun var lidet overeensstemmende med den høye christelige Tænkemaade, og den store Opløftelse i Tankerne, „at nærme sig ved Hiertets Reenhed til den „englelige Fulkommenhed, som allene kan opnaaes, udtrykkes og føles ved Naaden. „Dette, sagde han, nærmede sig mere til Skriftens Mening, som derved forstod Redelighed, at man fatter gode Tanker om sine Medbrødre, og fælder en gunstig Dom over deres „Handlinger; en Dyd der var langt høyere, „og efter sin Natur strakte sig langt videre, end „en medlidende Uddeling af Almisser, som dog „ikke kan naae til ret mange, om vi endog ville

„ handle nok saa fornærmelig imod os selv, ja
„ ødelegge vor egen Familie; da derimod Kier-
„ lighed i den anden og mere rigtige Forstand
„ kan strække sig til alle Mennesker.

„ Naar man kun eftertænkte, sagde han,
„ hvad Slags Folk Christi Disciple egentlig
„ vare, vilde det være urimeligt, om man fore-
„ stillede sig, at denne Lærdom om Gavmildhed
„ og at give Almisse, var prædiket for dem; og
„ da vi ikke vel kan troe, at denne Lærdom
„ skulde være prædiket af den guddommelige Læ-
„ rer for Folk, som ikke kunde udøve den, maae
„ vi og tænke, at den saaledes skal forstaaes
„ om dem, som kunde opfylde dem og dog ikke
„ gjøre det.

„ Men, blev han ved, endskiønt jeg
„ frygter for, at der kun findes lidet fortiensligt
„ ved saadanne Velgierninger, saa maae jeg dog
„ tilstaae, at et got Hierte kunde have megen
„ Fornøyelse deraf, dersom denne ikke blev for-
„ mindsket ved den Forestilling, at vi ofte blive
„ bedragne, og anvende vore største Velgiernin-
„ ger paa saadanne Folk, som ikke fortiene dem;
„ og De maae jo tilstaae, at det er gaaet Dem

„ saale-

„ saaledes, med den Godhed, De har viist
„ imod den slette Karl, denne Griffel; thi to
„ eller tre saadanne Exempler maae meget for-
„ ringe den indvortes Fornøyelse, som en ret-
„ skaffen Mand ellers vilde finde i Gavmild-
„ hed; ja de kan endog giøre ham bange, for
„ derved at paabyrde sig den Bebreydelse, at
„ have understøttet Lasterne, og derhos mere op-
„ muntret den Onde til Ondskab. Dette er
„ virkelig en meget slem Last, og lader sig ikke
„ i ringeste Maade undskylde derved, at det in-
„ genlunde har været vor Hensigt, at opmuntre
„ til det Onde, og maae derfor bevæge os til
„ den største Forsigtighed i at vælge dem, vi
„ giøre til Formaal for vores Velgierninger.
„ Dette er en Forestilling, som jeg ganske vist
„ troer, der holder mange værdige og fromme
„ Folks Gavmildhed tilbage “.

Herr Altværd svarede: „ Han kunde
„ ikke disputere med ham i det græske Sprog,
„ og derfor kunde han heller ikke sige noget med
„ Vished i Hensеende til den sande Forstand af
„ Ordet, som oversættes ved christelig Kierlig-
„ hed; men han havde altid troet, at det blev

„ forklaret, som en Sag, der bestod i en virke-
„ lig Handling, og det, at give Almisse, i det
„ mindste udgiorde en Deel af denne Dyd.

„ I Henseende til det Fortienstlige, som
„ dermed var forbunden, sagde han: at han
„ var fuldkommen af samme Mening, som Ca-
„ pitainen; thi hvori skulle vel det Fortienstlige
„ bestaae, naar man ikke giorde andet, end op-
„ fyldte een af sine Pligter? Men at det var
„ en Pligt, det fremskinnede tilstrækkeligen af
„ det hele nye Testamentes Indhold, hvorledes
„ man endog vilde forklare det Ord Kierlighed;
„ og foruden det, at han troede, at det var en
„ uundgaaelig Pligt, der var paalagt os, saa-
„ vel ved de christelige, som ved de naturlige
„ Love: saa var den desuden saa behagelig, at
„ dersom man kunde sige om nogen Pligt, at
„ den selv førte sin Løn med sig, eller at vi
„ strax ved Udøvelsen bleve belønnede derfor,
„ saa fandt det vist Sted ved denne Pligt.

„ Sandt at sige, blev han ved, saa findes
„ der en Grad i Gavmildheden (i den christelige
„ Kierlighed vilde jeg sige) som virkelig har et
„ Skin af Fortieneste, og denne bestaaer deri:

„ naar

„ naar vi af et got Hierte og Christen Kierlig-
„ hed meddele andre det, som vi selv kunde
„ bruge; naar vi, for at lindre andres Nød,
„ paatage os selv en Deel deraf, eller egentlig,
„ ved at give dem endog det, som vi ikke uden
„ Afsavn vel kunne undvære. Dette troer jeg
„ er fortienstligt; men at komme vore Medbrø-
„ dre til Hielp med det vi have tilovers, at
„ være gavmild, (jeg maae betiene mig af dette
„ Ord) ikke paa vor egen, men paa vor Casses
„ Bekostning; heller at befrie nogle Familier
„ fra Elendighed, end at lade et overmaade
„ prægtigt Malerie ophænge i vort Huus, eller
„ at fyldestgiøre en anden unødværlig og latterlig
„ Forfængelighed; dette synes kun at være chri-
„ steligt, ja blot menneskeligt, og jeg tør endog
„ sige, at det i visse Maader er epikuræisk.
„ Hvad behageligere kunde vel den største Epi-
„ kuræer ønske sig, end at spise med mange
„ Munde, i Stedet for een, hvilket efter mine
„ Tanker kan siges om enhver, der veed, at
„ mange har hans Gavmildhed at takke for de-
„ res Underholdning.

„ Hvad den Frygt angaaer: at man kunde
„ beviſe Velgierninger imod ſaadanne, ſom
„ ſiden efter viſe ſig uværdige dertil, fordi det er
„ gaaet ſaaledes med mange, ſaa kan ſligt viſt
„ ikke afſkrække en godhiertig Mand fra Gav-
„ mildhed. Jeg kan ikke troe, at faa, ja ikke
„ engang mange Exempler paa Utaknemmelig-
„ hed kan undſkylde et Menneſke, der forhærder
„ ſit Hierte for ſine Medſkabningers Nød; jeg
„ troer ikke heller, at de kan giøre en ſaadan
„ Virkning paa et virkelig godgiørende Hierte.
„ Intet uden Overbeviisning om en almindelig
„ Fordervelſe kan tillukke en goddædig Mands
„ Kierlighed, og denne Overbeviisning maae
„ efter min Mening enten føre ham hen til
„ Atheiſterie eller til Enthuſiaſterie. Men det
„ er viſt uartigt, naar man fra nogle faa laſte-
„ fulde Perſoners Opførſel vil ſlutte til en ſaa-
„ dan almindelig Fordervelſe. Jeg troer ikke
„ heller, at det nogentid er ſkeet af et Men-
„ neſke, der, ved at underſøge ſit eget Hierte,
„ har fundet en vis Undtagelſe fra denne al-
„ mindelige Regel. Han endte tilſidſt med at
„ ſpørge Capitainen: hvem den Griffel var, ſom
„ han havde kaldet en ſlet Karl"? Jeg

Jeg mener, sagde Capitainen, Griffel, Barbereren, Skolemesteren, hvad han egentlig er? Griffel, som er Fader til det lille Barn, De har fundet i Deres Seng.

Herr Altværd blev meget forundret over denne Efterretning, og Capitainen syntes at være ligesaa forundret over, at han endnu ikke vidste dette; thi han sagde: han havde allerede vidst det over en Maaned, og erindrede sig tilsidst med stor Nød, at Wilkens havde sagt ham det.

Frue Wilkens blev herpaa strax kaldet frem, og efterat hun havde bekræftet det, som Capitainen havde sagt, blev hun af Herr Altværd, efter Capitainens Raad, skikket til lille Baddington for at erkyndige sig om Sagens Sandfærdighed; thi Capitainen viiste stor Misbag mod al overilende Behandling i Criminelsager, og sagde: han vilde ingenlunde, at Herr Altværd skulle fatte nogen Beslutning til Barnets eller Faderens Skade, førend han var bleven overbeviist om, at den sidste var skyldig; thi uagtet han tilstrækkelig havde forespurgt sig derom hos een af Griffels Naboer: saa

var han dog alt for ædelmodig til at aflegge et saadant Vidnesbyrd for Herr Altværd.

Det siette Capitel.

Forhør over Skolemester Griffel for Ukydskhed. Hans Kones Vidnesbyrd. En kort Anmærkning over vore vise Loves Viisdom, tilligemed andre vigtige Materier, som best vil behage dem, der best kan forstaae dem.

Man kunde undre sig over, at een saa bekiendt Historie, og som allerede havde givet Anledning til saa mange Samtaler, aldrig var bleven fortalt for Herr Altværd, som maaskee var den eneste Person i det hele Landskab, som endnu ikke havde hørt noget herom.

For at give Læseren en Grund herfor, anseer jeg det for tienligt at berette ham, at der var ingen i det hele Kongerige der mindre satte sig imod Forklaringen over det Ord Christen Kierlighed, som vi have seet i det forrige Capitel, end denne gode Mand. Han havde virkelig, i hvilken Forstand man end tog Ordet, lige stor Fordring paa denne Dyd; thi ligesom ingen var mere følsom ved andres Mangel, eller

mere

mere villig til at lindre andres Nød, end han, saa var heller ingen mere om over andres Ære, eller mere langsom til at troe noget, som kunde være andre til Skade.

Bagtalelse fandt altsaa ingen Adgang til hans Bord. Da man alt for lang Tid siden har lagt Mærke til, at man kan kiende et Menneske af dem, han omgaaes med: saa drister jeg mig og til at sige, at man ved at give agt paa Samtalerne ved denne Mands Bord fuldkommen kunde blive overbeviist om hans Religion, hans politiske Grundsætninger, hans Smag, og i Sandhed om hans hele Tænkemaade; thi endskiønt nogle faa underlige Folk sige deres Mening reent ud allevegne, saa besidde dog langt flere Mennesker saa megen Hof-Levemaade, at de indrette deres Samtaler efter deres Overmænds Smag.

Dog, for igien at komme til Frue Wilkens, saa havde hun forrettet sit Ærende i største Hast, uagtet det var en Vey af femten engelske Mile, og bragte en saadan Vished om Skolemesterens Forbrydelse tilbage med sig, at Herr Altværd besluttede at lade Forbryderen

komme,

komme, og forhøre ham viva voce. Herr Griffel blev herpaa indstevnet at møde med sit Forsvar (dersom han kunde frembringe noget) mod denne Beskyldning.

Til bestemte Tid mødte altsaa for Herr Altværd selv i Paradise-Hall, saavel den benævnte Griffel, som Anna, hans Kone, og Frue Wilkens, hans Anklagerinde.

Da Herr Altværd nu havde sat sig paa sit Dommersæde, blev Herr Griffel bragt for ham. Efterat denne havde hørt sin Anklagelse af Frue Wilkens Mund, saa sagde han: han var ikke skyldig, og bevidnede sin Uskyldighed paa det heftigste.

Herpaa blev Madame Griffel afhørt, som efter en heftig Undskyldning, at hun saae sig nødt til at sige Sandheden imod hendes Mand, fortalte alle de Omstændigheder, som allerede ere Læseren bekiendte; og besluttede dermed, at hendes Mand selv havde tilstaaet, at han var skyldig.

Om hun havde tilgivet ham eller ikke, tør jeg ikke sige med Vished; men saa meget er vist, at hun ugierne vidnede i denne Sag, og det er

øyen-

øyensynligt, at intet skulde have kunnet bevæge hende til dette Udsigende, dersom Frue Wilkens ikke med største List havde lokket alting ud af hende hiemme i hendes eget Huus, og virkelig lovet hende i Herr Altværds Navn, at hendes Mand aldrig skulle blive straffet saaledes, at hans Familie skulde komme til at lide derunder.

Griffel blev bestandig ved at paastaae, at han var uskyldig. Vel maatte han tilstaae, at han havde giort den omtalte Tilstaaelse; men han søgte endog i den Henseende at retfærdiggiøre sig, og foregav, at han var bleven tvungen dertil ved hans Kones-Allarm; thi hun havde svoret paa, at siden hun var overbeviist om hans Forbrydelse, saa vilde hun plage ham saalænge, indtil han bekiendte det, hvorhos hun tillige lovede ham paa det allerhelligste, at dersom han vilde tilstaae det, saa vilde hun aldrig mere tale et eneste Ord derom. Dette, sagde han: havde overtalt ham til at bekiende sig skyldig, endskiønt han virkelig var uskyldig; og han troede, at han af samme Grund gierne havde bekiendt sig skyldig i et Mord.

Ma-

Madame Griffel kunde umuelig tage mod denne Beskyldning med Koldsindighed; og da der nu ikke var andet tilovers for hende, end hendes Taarer: saa kaldte hun dem til Hielp i stor Overflødighed, vendte sig til Herr Altværd, og sagde, eller rettere tudede: „Med „Deres Velbyrdigheds naadige Tilladelse, saa „har der vel aldrig nogen stakkels Kone maattet „taale saa meget af en Mand, som jeg har „taalt af denne liderlige Knægt; thi dette er „ikke den første slette Streg, han har spillet „mig. Ney, han har, med Deres Velbyr„digheds naadige Tilladelse, allerede i lang „Tid og meget ofte besmittet min Seng. Jeg „skulde aldrig have sagt et eneste Ord om, at „han saa ofte drikker sig fuld, og derved for„sømmer sine Ting, dersom han ikke havde „overtrædt eet af de hellige Ti Bud. Over„alt, naar det endda var skeet uden Huset, „saa vilde jeg ikke have giort saa meget Væsen „deraf; men med min egen Pige, i mit eget „Huus, under mit eget Tag, at besmitte min „egen kydske Ægteseng, som han vist har „giort med sine fæiske stinkende Horer. Ja,

„Din

„ Din Skielm, Du har besmittet min Seng,
„ det har Du, og nu giver Du mig Skyld for,
„ at jeg har plaget Dig saalænge, til Du be-
„ kiendte Sandheden. Det skulde vel, med De-
„ res Velbyrdigheds naadige Tilladelse, noget
„ Menneske troe, at jeg plagede ham. Jeg
„ har Kiendetegn nok paa mit Legeme af hans
„ Grumhed. Naar Du havde været en ret-
„ skaffen Mand, Din Skielm, saa havde Du
„ aldrig kundet behandle Din Kone paa saadan
„ Maade. Men Du er ikke engang en halv
„ Mand, det veed Du nok — Du har heller
„ ikke viist Dig halv, som Mand imod mig.
„ Du behøver slet ikke at løbe efter Hørerne,
„ det gior Du ikke. Jeg veed det ret got; og
„ siden han nøder mig dertil: saa er jeg, med
„ Deres Velbyrdigheds naadige Tilladelse, vil-
„ lig til at aflegge en korporlig Eed paa, at
„ jeg har truffet dem begge to i Seng med hver-
„ andre. Du har vel og allerede glemt, at
„ Du pryglede mig saaledes, saa jeg besvime-
„ de, og at Blodet strømmede mig ud af Hove-
„ det, da jeg ganske koldsindig bebreidede Dig
„ Dit Horerie. Men jeg kan bevise det med

„ alle

„ alle mine Naboer. Du gior endog, at jeg „ maae sørge mig ihiel, det gior Du “.

Her faldt Herr Altværd hende ind i Ordet, og bad hende, at hun skulle give sig tilfreds, hvorhos han lovede, at hun skulle vederfares Ret. Herr Griffel stod gandske forfærdet, den ene halve Deel af hans Forstand var ham berøvet af Forundring, og den anden halve Deel af Skræk og Frygt. Herr Altværd sagde til ham: det smertede ham at see, at der var saa ont et Menneske til. Han forsikkrede ham, at hans forsætlige Løgn giorde hans Forbrydelse meget større; og han kunde ikke giøre dette got igien uden ved Bekiendelse og Fortrydelse. Han formanede ham derfor til at giøre Begyndelsen med at tilstaae Gierningen, og ikke længere nægte det, som var saa øyensynligt, og som af hans egen Kone var bleven vidnet imod ham.

Her udbeder jeg mig, min Læser: Din Taalmodighed et Øyeblik, for at giøre vore Loves Viisdom og Skarpsindighed en tilbørlig Compliment, hvilke ikke antage en Kones Vidnesbyrd enten med eller imod sin Mand for gyldig. Dette, siger en vis lærd Skribent, som

vel

vel ingen har talt om, førend jeg, uden maaſkee i en Lovbog, ſkulle være et Middel til at opvække en evig Trætte imellem dem; og det vilde viſt give Anledning til mange Meeneeder, Afſtraffelſer, Pidſkelſer, Fængſler, Landsforviisninger og Ophængelſer.

Griffel taug en Tid lang ſtille, og ſagde endelig, da det blev ham befalet, at han havde allerede talt Sandheden, og tog Himmelen til Vidne om hans Uſkyldighed, og tilſidſt Pigen ſelv, hvorhos han bad at hans Velbyrdighed vilde lade hende fremkalde; thi han vidſte ikke, eller i det ringeſte lod han, ſom han ikke vidſte, at hun havde forladt dette Landſkab.

Herr Altværd, ſom, formedelſt ſin naturlige Kierlighed til Retfærdighed og Sindighed, var en meget taalmodig Dommer i at afhøre alle de Vidner, ſom den Anklagede var i Stand til at frembringe til ſit Forſvar, tillod, at denne Sags endelige Paadømmelſe blev udſat til Johannes Ankomſt, ſom der ſtrax blev ſkikket Bud efter; han formanede imidlertid Griffel og hans Kone til Fredelighed, ſom han i Beſynderlighed indſkiærpede den formær-

mende Person, og paalagde dem at møde igien om tre Dage; thi han havde skikket Johanne en heel Dags Reyse bort fra sit Huus.

Til den bestemte Tid kom alle Parterne sammen igien. Men Buddet bragte den Efterretning, at Johanne var ingensteds at finde; thi hun havde nogle Dage i Forveyen forladt sin Boepæl, og var reyst bort med en Officeer, som laae paa Hverving.

Herr Altværd sagde: at et Vidnesbyrd af saa liderligt et Menneske, som hun lod til at være, fortiente desuden ikke stor Troeværdighed. Ja han troede endog, at dersom hun var nærværende og vilde bekiende Sandheden, saa havde hun og maattet tilstaae det, som allerede tilstrækkelig var beviist, saavel ved de mange Omstændigheder, som ved hans egen Tilstaaelse, og hans Kones Forklaring, at hun havde grebet hendes Mand i Gierningen. Han formanede endnu engang Griffel til Bekiendelse. Men da han blev ved at paastaae sin Uskyldighed, sagde Herr Altværd: at han var fuldkommen overbeviist om hans Forseelse, og at han holdt ham for saa ont et Menneske, at han ikke mere

fortiente

fortiente nogen Understøttelse af ham. Han fratog ham derpaa hans aarlige Gave, og formanede ham til at omvende sig for den anden Verdens Skyld, og til Flittighed, for at kunne underholde sig selv og sin Kone i denne Verden.

Der fandtes maaskee ikke mange Folk, som vare mere ulykkelige, end den stakkels Griffel. Han havde tabt den største Deel af sine Indkomster ved sin Kones Vidnesbyrd, og dog maatte han daglig høre, at han var Skyld i, at de havde mistet denne Gave, og meget andet. Men det var nu eengang hans Skiebne, og han var nødt til at underkaste sig den.

Da jeg nylig har kaldet ham den stakkels Griffel, saa seer jeg heller, at Læseren udleder dette Tilnavn fra min Medlidenhed, end at han anseer det for et Slags Beviis om hans Uskyldighed. Om han har været uskyldig eller ikke, det vil maaskee vise sig herefter; thi naar min historiske Muse har betroet mig en Hemmelighed, saa vil jeg ingenlunde giøre mig skyldig i den Forbrydelse, at aabenbare den, førend jeg faaer Tilladelse dertil.

Her maae Læseren altsaa have en Smule Taalmodighed. Vist nok er det, at, hvorledes Sagens virkelige Sammenhæng end er, saa var der dog tilstrækkelige Beviser nok, til at anklage ham som skyldig for Herr Altværd. Ved enhver anden stor Ret, hvor Sager angaaende uægte Børn paadømmes, skulde langt færre Vidnesbyrd have været tilstrækkelige hertil; og dog, endskiønt vi end ikke ville tage Herr Griffels bestandige Benægtelse i Betragtning, der dog havde taget Sacramentet derpaa, saa findes der alligevel en Mueligheds, at den stakkels Skolemester kunde være ganske uskyldig; thi uagtet det klarligen sees, ved at sammenligne den Tid, da Johanne kom bort fra lille Baddington, med den Tid, da hun giorde Barsel, at dette Barn maatte være avlet der, saa er det dog ingen nødvendig Følge heraf, at Griffel var Fader dertil. Der var, ikke at tale om andre særskilte Omstændigheder, i det samme Huus en Dreng, omtrent paa atten Aar, og der havde hærsket Fortroelighed nok imellem ham og Johanne, for derpaa at grunde en rimelig Mistanke, og dog er Skinsyge saa blind,

at

at denne Omstændighed aldrig var faldet hans opbragte Kone ind.

Om Griffel, efter Herr Altværds Formaning, har giort Omvendelse, lader sig saa egentlig ikke sige. Vist nok er det, at hans Kone hiertelig fortrød, at hun havde aflagt dette Vidnesbyrd imod ham, især, da hun mærkede, at Frue Debora havde bedraget hende, og afslog det reent at tale et got Ord for hende hos Herr Altværd. Imidlertid var hun dog mere lykkelig hos Frue Blisil, der, som Læseren nødvendig maae have bemærket, havde et bedre Gemyt, og paatog sig ganske venlig at anmode sin Broder om, igien at give ham den aarlige Understøttelse. Omendskiønt hendes gode Hierte kan have havt nogen Deel i denne Handling, saa vil dertil dog vise sig en stærkere og mere naturlig Bevægaarsag i det følgende Capitel.

Denne Anmodning var ikke destomindre frugtesløs; thi endskiønt Herr Altværd ikke, som nogle nye Skribentere antage, holdt for, at Barmhiertighed allene bestod i at straffe Forbrydere; saa troede han dog ligesaa lidet, at det

var denne fortreffelige Dyds Egenskab, ubetænksom at tilgive store Forbrydere uden ringeste Aarsag. Den mindste Tvivl om en Sags Sandfærdighed, eller nogen anden Omstændighed, som formindskede deres Strafværdighed, satte han aldrig tilside. Men en Forbryderes Bønner, eller andres Forbønner, vare ingenlunde i Stand til at bevæge ham. Med et Ord: han tilgav aldrig, fordi Forbryderen selv eller hans Venner ikke gierne saae, at han ikke blev straffet.

Griffel og hans Kone saae sig altsaa nødsagede, at underkaste sig deres Skiebne, som virkelig var haard nok. Imidlertid fordoblede han ingenlunde sin Flid i Betragtning af hans Indkomsters Formindskelse; men overgav sig endog i visse Maader til Fortvivlelse; og da han af Naturen var en Mand, der ikke brød sig meget om nogen Ting, saa tog denne Last nu saaledes Overhaand hos ham, at han dervved ganske mistede sin liden Skole. Hans Kone og han havde endog maattet manglet det tørre Brød, dersom ikke en retskaffen Christen havde forbarmet sig over dem, og forsynet dem med det nødtørftigste til Livets Ophold. Da

Da de fik denne Hielp fra en ubekiendt Haand, saa troede de, og Læseren troer det maaskee ogsaa, at Herr Altværd selv var deres skiulte Velgiører, som ikke offentlig vilde understøtte Lasterne; men dog hemmelig kom de Lastværdiges Mangel til Hielp, naar samme blev alt for stor, og uden Forhold til deres Forbrydelse. I saadant et Lys fremstillede deres Fattigdom sig nu for Lykkens Øyne, som endelig forbarmede sig over dette elendige Par, og lettede Herr Griffels Kummer meget, ved at giøre en fuldkommen Ende paa hans Kones. Hun fik nogentid derefter Børnekopperne, og døde.

Den retfærdige Straf, som Herr Altværd havde udøvet paa Griffel, fandt i Begyndelsen et almindeligt Bifald; men neppe havde denne følt Følgerne heraf, førend hans Naboer bleve anderledes til Sinds, beklagede hans Tilstand, og det, som de forhen kaldte Retfærdighed, lastede de nu, som Strenghed og Haardhed. Nu skreeg de imod den ubarmhiertige Straf, og opløftede derimod Naade og Eftergivenhed til Skyerne.

Denne Klage blev meget formeret ved Madame Griffels Død; thi endskiønt den reiste sig fra hendes Sygdom, som ikke var nogen Følge af Armod og Elendighed, saa undsaae mange sig dog ikke ved, at tilskrive den Herr Altværds Strenghed, eller som de kaldte det, hans Gruesomhed.

Da Griffel nu havde mistet sin Kone, sin Skole og sin aarlige Løn, og den ubekiendte Person ligeledes havde unddraget ham den sidstbenævnte Velgierning; saa besluttede han, at forandre Skuepladsen, og forlod det Land, hvor han stod Fare for, under alle hans Naboers Medlidenhed, at døe af Hunger.

Det syvende Capitel.

En kort Afridsning paa den Lyksalighed, som gifte Personer kan høste af Had; tilligemed et kort Forsvar for de Folk, der overse Ufuldkommenheder hos deres Venner.

Endskiønt Capitainen virkelig havde styrtet den stakkels Griffel i den yderligste Fordervelse; saa havde han dog ikke høstet den forønskede Nytte deraf, nemlig: at bringe det lille Hittebarn ud af Herr Altværds Huus. Denne

Denne Herre blev tvertimod daglig mere forelsket i den lille Thomas, ret ligesom han havde i Sinde at gotgiøre hans Strenghed imod Faderen ved en overordentlig Kierlighed og Tilbøyelighed til Sønnen.

Capitainen var herover meget fortrydelig, saavelsom over alle de andre daglige Beviser paa Herr Altværds Gavmildhed, da han ansaae alle disse Gavmildheder for en Formindskelse af hans egen Værd.

I dette, som vi nyelig have sagt, som og i alle andre Ting, var han af ganske andre Tanker end hans Kone; thi endskiønt en Kierlighed, der allene grunder sig paa Forstanden, af mange Folk holdes for mere varig, end den som grundes paa Skiønhed; saa faldt det dog ganske anderledes ud her. Ja dette Pars Forstand var dem egentlig et Tvistens Æble, og gav Anledning til mange Trætter, som Tid efter anden reiste sig imellem dem, og som paa Fruens Side tilsidst endtes med en fuldkommen Foragt for hendes Mand, og paa Mandens Side med den største Afskye for hans Kone.

Da de begge havde fornemmelig anvendt deres Gaver paa at studere Gudslæren, saa havde dette fra den Tid, da de først vare blevne bekiendte med hinanden, stedse været den fornemste Materie til deres Samtaler. Førend deres Giftermaal havde Capitainen, som en Mand, der vidste at leve, altid givet efter for denne Dame, og det ikke paa en grov eller uartig Maade, som den opbragte Dosmer, hvilken, naar han af Høflighed maae give efter for een, der er Fornemmere end han, dog selv føler den inderlige Glæde hos sig, at han veed, at han selv har Ret. Ney, omendskiønt han var een af de stolteste Mænd i Verden, saa afstod han dog Seyeren saa fuldkommen til sin Modstanderske, at hun ikke bar den ringeste Tvivl om hans Oprigtighed, og forlod stedse Valpladsen med en Beundring over sin egen Forstand og Kierlighed for hans.

Endskiønt denne Føyelighed mod en Person, som han foragtede i sit Hierte, ikke var ham saa besværlig, som om han skulde have viist den imod en Hoadley, eller mod en anden berømt Geistlig, i Haab om at blive hiulpet af

ham,

ham, saa kostede den ham dog saa meget, at han uden andre Bevæggrunde aldrig havde kundet udholde det. Da nu Ægteskabet havde forjaget alle disse Grunde, saa blev han og kied af denne Føyelighed, og begyndte at behandle sin Kones Meninger med saadan Hovmod og Forvovenhed, som ingen anden kan udvise, end den, der selv fortiener Foragt, og ingen kan taale, uden den som ikke fortiener det.

Da deres første Kierligheds Hede af deres Ømhed var forbi, og Fornusten begyndte i de stille og langvarige Mellemrum imellem disse Kierligheds Anfald at aabne Øynene paa denne Dame, saa hun mærkede denne Forandring i Capitainens Opførsel, hvilken tilsidst besvarede alle de Grunde, hun frembragte, blot med Hvisvas; saa var det hende umuelig med en roelig Underkastelse at bære denne uanstændige Medfart. Ja det rørte hende saa stærk i Begyndelsen, at det letteligen havde kundet drage bedrøvelige Virkninger efter sig, dersom Sagens Omstændighed ikke havde taget en lykkelig Vending, da Damen fattede den største Foragt for hendes Mands Forstand, hvilket og

i visse

i visse Maader formindskede hendes Had mod ham, endskiønt hun ogsaa følte en temmelig Lyst dertil.

Capitainens Had imod hende, var af en ganske uforfalsket Art; thi hendes Ufuldkommenheder i Henseende til Videnskaber og Forstand, giorde hende ikke mere foragtelig i hans Øyne, end om hun ikke havde været 3 Alen høy. Han var endnu mere egensindig i sine Tanker om Kiønnet, end Aristoteles selv. Han ansaae et Fruentimmer for et Huusdyr, der havde lidet mere at betyde end en Kat, fordi hendes Forretninger vare noget vigtigere. Men i hans Tanker var Forskiellen imellem disse to Dyr saa ringe, at det skulde have været ham det samme, hvilket af dem han skulde tage, da han giftede sig, naar han kun kunde faae Herr Altværds Midler og Godser med dem til Eyendom; og dog var hans Stolthed saa øm, at han følte den Foragt, hans Kone nu begyndte at vise imod ham. Da nu dette kom til den Modbydelighed, som han allerede i Forveyen havde for hendes Kierlighed, saa foraarsagede dette hos ham en saadan Ekkelhed og Afskye, at den ikke let kunde have sin Lige. Der

Der gives kun en eneste Situation i Ægteſtanden, hvori ingen Fornøyelſe finder Sted, og det er den Tilſtand: naar Ægtefolk blive ligegyldige mod hverandre. Da jeg nu haaber, at mange af mine Læſere veed, hvor ſtor en Glæde det er, at fornøye den, man elſker, ſaa frygter jeg tillige for, at nogle af dem har prøvet, hvor ſtor en Fornøyelſe det er at plage den, man hader. For at erholde den ſidſte Fornøyelſe, er jeg bange for, at en Deel af begge Kiøn bereve ſig den Roelighed i Ægteſtanden, ſom de uden for denne langt bedre kunde nyde, om de endog vare nok ſaa ubehagelige for hinanden. Af denne Aarſag faaer Konen undertiden i Sinde at elſke og at være ſkinſyg, ja nægter ſig ſelv ofte al Fornøyelſe, blot for at forſtyrre og hindre hendes Mands Fornøyelſe; og han derimod tvinger ſig af ſamme Aarſag til at giengielde dette, og bliver tit hiemme i et Selſkab, ſom ikke behager ham, for at tvinge ſin Kone til det, hvorfor hun har ligeſaa ſtor Afſkye, ſom han. Hvor rørende maae altſaa ikke de Taarer være, ſom Enkerne undertiden ſaa overflødig udøſe over deres Mænds

Aſke,

Aske, med hvem de dog have ført et uroeligt og misfornøyet Liv i en bestandig Ueenighed, og som de nu aldrig mere haabe at plage mere.

Men har et Ægtepar nogentid nydt denne Fornøyelse, saa smagede nu Capitainen og hans Frue den. Det var en tilstrækkelig Grund for dem begge, til haardnakket at blive ved en Mening, naar een af dem i Forveyen havde paastaaet det Modsatte. Naar een af dem foreslog en Tidsfordriv, saa havde den anden altid noget at indvende derimod. De elskede og hadede, roeste og lastede aldrig een og den samme Person; og just fordi Capitainen saae til det lille Hittebarn med skiælende Øyne, begyndte hans Kone nu at holde ligesaa meget af det, som om det var hendes eget.

Læseren vil let kunne forestille sig, at denne Ueenighed imellem Mand og Kone, ikke bidrog synderlig til Herr Altværds Roelighed, da det ingenlunde medførte den glade Lyksalighed, som han havde haabet for dem alle tre af denne Foreening. Men sandt at sige, omendskiønt han i visse Maader saae sig bedraget i sit menneskekierlige Haab, saa var dog den hele Sammen-

hæng

hæng ham ikke fuldkommen bekiendt; thi ligesom Capitainen af visse Aarsager, som man let kan giette, tog sig meget i agt for ham, saaledes saae hans Kone sig ogsaa nødt til at iagttage samme Opførsel af Frygt for at mishage hendes Broder. Det er i Sandhed endog mueligt, at en tredie Person kan omgaaes meget fortroelig med et Par Ægtefolk, ja endog i lang Tid boe i eet og det samme Huus, naar de kun veed at holde det nogenledes hos sig selv, uden at have ringeste Formodning om den Ueenighed, som er imellem dem; thi endskiønt den hele Dag undertiden er for kort, saavel for Had som for Kierlighed, saa kan dog de mange Timer, som de naturligviis tilbringe allene uden alle Paapassere, forskaffe Folk, som kun nogenledes veed at styre sig selv, overflødig Leylighed til at give begge disse Sindsbevægelser frie Tøyle, saa at de, naar de elske hverandre, aldrig kan være noget Øyeblik samlede uden at spøge, og naar de hade hinanden, uden at spytte hverandre i Øynene.

Imidlertid er det dog gierne mueligt, at Herr Altværd havde seet nok, til at blive lidt uroelig derover; thi vi bør ikke altid slutte, at

en

en fornuftig Mand er ufølsom, fordi han ikke strax skriger og beklager sig; ligesom andre barnagtige og qvindagtige Gemytter. Men det er og gierne mueligt, at han har kunnet see nogle Feyl hos Capitainen, uden at blive fortrydelig derover; thi Folk, som ere ret vise og godhiertede, lade sig nøye med at tage Menneskene og Tingene ligesom de ere, uden at beklage sig over deres Ufuldkommenheder, eller at umage sig med at rette dem. De kan see Feyl hos een af deres Venner, Slægtninger eller Bekiendter, uden at tale derom til ham eller andre, og dette skeer ofte endog uden at tabe noget af deres Godhed for ham.

I Sandhed, dersom store Indsigter ikke vare ledsagede af denne overbærende Sinds Beskaffenhed, saa burde vi aldrig indgaae Venskab med andre end med saadanne Daarer, som vi kunde undskylde; thi jeg haaber, at mine Venner ville forlade mig, at jeg tilstaaer, at jeg ikke kiender nogen af dem, som er uden Feyl, og det skulde giøre mig ont, om jeg kunde bilde mig ind, at jeg havde en Ven, der ikke kunde see mine. I saadanne Tilfælde forlade vi gierne

andre,

andre, og forlange deres Tilgivelse igien. Det er en Øvelse af Venskabets, og maaskee ingen af de ubehageligste; og denne Overbærenhed maae vi meddele uden at forlange Forbedring. Der er maaskee intet vissere Kiendetegn paa Daarlighed, end at giøre sig Umage for at forbedre de naturlige Feyl hos dem, som vi elske.

Den menneskelige Naturs fineste Sammensætning kan ligesaavel have en Sprække, som det allerfineste Porcellain; og jeg frygter for, at den er lige umuelig at tage ud af dem begge, endskiønt de dog begge kan blive Mynstere af uskatteerlig Værdie.

Med et Ord: Herr Altværd saae virkelig nogle Ufuldkommenheder hos Capitainen. Men da denne var en meget snedig Mand, og stedse tog sig i agt for ham, saa forekom de ham kun som smaa Flitter hos et got Hierte, som hans Godhed hialp ham at overse, og hans Fornuft afholdt ham fra at aabenbare for Capitainen selv. Hans Tænkemaade havde vist været ganske anderledes, dersom han havde indseet det Hele, hvad der maaskee med Tiden var bleven af, om Mand og Kone endnu i lang Tid

vare blevne ved i denne Opførsel imod hinanden. Men den venlige Skiebne betiente sig af et kraftigere Middel til at forebygge dette, da den tvang Capitainen til det, som igien giorde ham behagelig for hans Kone, og paa eengang forskaffede ham al hendes Ømhed og Kierlighed.

Det ottende Capitel.

En Recept for at vinde sin Kones Yndest igien, naar man har tabt den, som aldrig, saavidt man veed, har slaget Feyl, end ikke i de vanskeligste Tilfælde.

Capitainen oprettede rigelig de ubehagelige Timer, som han var nødsaget at tilbringe hos sin Kone, og hvis Antal han, saa meget mueligt, søgte at formindske ved de behagelige Betragtninger han giorde sig, naar han var allene.

Disse Betragtninger gik allene ud paa Herr Altværds Midler; thi først anspændte han sin hele Tænkekraft, for at udregne saa got som han kunde, hvor meget det i alt beløb sig til, og disse Udregninger havde han ofte Leylighed til at udvide til sin egen Fordeel. Dernæst fornøyede han sig i sær med de Forandringer, som

han

han vilde foretage sig ved Huset og Haven, og med adskillige andre Udkast, som han havde i Sinde at iverksætte, saavel til Godsets Forbedring som Stedets Udvidelse. Til den Ende lagde han sig meget efter Bygningskunsten og Havedyrkningen, og læste mange Skrifter, som handlede om disse Materier; hermed tilbragte han al sin Tid, og dette var hans eneste Tidsfordriv. Tilsidst fik han et fortræffeligt Udkast fuldkommen færdigt, og det gior os ont, at vi ikke ere i Stand til at fremlegge det for vore Læsere, da jeg troer, at endog de nærværende Tiders Pragt neppe skulde komme det nær. Det besad virkelig i den høyeste Grad de tvende Hovedstykker, som tiene til at anprise alle store og ædle Foretagender af dette Slags; thi der udfordredes ikke allene umaadelige Bekostninger for at udføre det; men endog en meget lang Tid for at bringe det til en vis Slags Fuldkommenhed. Den uudtømmelige Rigdom, som Capitainen troede, at Herr Altværd besad, og som han vist ventede at arve, gav ham Haab om det første af bemeldte Hovedstykker, og i Henseende til det sidste, saa forjagede hans stærke Natur, og hans Alder,

ſom kun var den ſaa kaldte Middelalder, af Frygt af hans Tanker, at han ikke ſkulde leve ſaalænge til han fik ſin Plan udført.

Nu feylede der intet til strax at ſkride til Udførelsen af denne Plan uden Herr Altværds Død, og han anvendte sin hele Algebra paa at udregne denne, og kiøbte alle de Bøger der vare til i Verden, ſom handlede om Livets Bedvarenhed og fremmede Godsers Hiemfalden til rette Arvinger ꝛc. Af alt dette blev han overbeviist om, at da dette Tilfælde træffer ind hver Dag, ſaa kunde han have det meer end rimelige Haab om, at det her ſkulde træffe ind inden faa Aar.

Men da han engang var ganſke fordybet i disse Betragtninger, mødte ham een af de meeſt ulykkelige og ubeleyligſte Hændelſer. Skiebnens yderſte Ondſkab kunde virkelig ikke have optænkt noget ſaa grueſomt, ſaa mal-à-propos, og ſaa hinderligt for alle hans Udkaſt. Kort, for ikke længer at opholde Læſerens Nysgierrighed, juſt i det ſamme Øyeblik, da hans Hierte glædede ſig ved at tænke paa den Lykke, ſom Herr Altværds Død vilde tilbringe ham, maatte han ſelv døe af et Slag.

Dette

Dette kom meget ubeleyligt over Capitainen over ham en Aften, da han efter sædvane gik og spadserede ganske allene, saa at der var ingen ved Haanden, som kunde komme ham til Hielp, om han endog derved havde kundet frelses. Han afmaalte derfor saa stort et Stykke Jord, som nu var tilstrækkeligt til at rumme alle hans store Anslag for Fremtiden, laae død paa Jorden, og var et stort, endskiønt ikke levende Beviis paa, hvor sand følgende Anmærkning af Horaz er:

Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus, & sepulchri
Immemor, struis domos.

hvilken Tanke vi saaledes ville forklare for den danske Læser: „Du anskaffer Dig de kostba„reste Bygnings-Sager, da dog en Hakke og „en Spade ere tilstrækkelige nok, og bygger „Huse, som ere fem hundrede Fod i Længden „og hundrede i Breden, og glemmer det Huus, „som er sex Fod langt og to Fod breedt".

Det niende Capitel.

Et Beviis paa den foreſtaaende Recepts Ufeylbarhed af Enkens Klager, tilligemed andre Liig-Prydelſer, ſaaſom Doctere, o. ſ. v. og en Gravſkrift i ſin rette Stiil.

Herr Altværd, hans Søſter og en fremmed Dame vare om Aftenen ved den ſædvanlige Tid forſamlede i Spiſeſtuen. Da de havde biet der meget længer end ellers, tilkiendegav Herr Altværd allerførſt ſin Uroelighed over Capitainens Udeblivelſe; thi han pleyede altid at indfinde ſig meget nøyagtig ved Maaltiderne. Han lod derfor ringe med Klokken uden for Gaarden, og i ſær hen til de Spadſeregange, ſom Capitainen meeſt pleyede at udvælge ſig.

Men alt dette var forgieves; (thi Capitainen havde juſt den Aften ved et forunderligt Tilfælde udvalgt ſig en nye Spadſereven). Frue Blifil ſagde: at hun var derover meget hiertetlemt. Den anden Dame, ſom var een af hendes fortroeligſte Veninder, og ſom meget nøye kiendte hendes Kierligheds ſande Beſkaffenhed, giorde ſit yderſte for at ſtille hende tilfreds. Hun ſagde til hende: at hun viſt nok

havde

havde Aarsag til at være uroelig; men hun skulde kun haabe det Beste. Den behagelige Aften havde maaskee lokket Capitainen til at gaae længer end sædvanlig, eller og han var bleven opholdt hos een af hans Naboer. Frue Blisil svarede Ney; hun var forsikkret om, at der maatte være mødt ham noget Ont; thi han blev vist ikke ude uden at lade hende det vide, saasom han vel vidste, hvad Bekymring han derved satte hende i. Da den anden Dame nu ikke vidste at forebringe flere Trøstegrunde, saa tog hun sin Tilflugt til at bede, som ved saadanne Leyligheder er brugeligt, og formanede hende til ikke at tage sig det saa nær, da det kunde have onde Følger for hendes Sundhed. Hun skienkede et stort Glas fuldt med Viin, og overtalede hende endelig til at drikke det ud.

Herr Altværd kom nu tilbage igien i Værelset; thi han havde selv været med at lede efter Capitainen. Hans Ansigt viiste tydelig nok hans Bestyrtning, som næsten giorde ham maalløs. Men ligesom Sorrig giør en særskilt Virkning paa forskiellige Gemytter, saaledes opløstede den samme Frygt, som havde nedtrykt

hans Røst, Røsten paa Frue Blifil. Hun begyndte nu at beklage sig i de heftigste Udtryk, og hele Strømme af Graad ledsagede hendes Ord, som den anden Dame vel tilstod at være ulastelige; men raadede hende dog tillige, ikke saa ganske at overlade sig til Sorgen, og giorde sig Umage for, at lindre hendes Venindes Bekymring ved philosophiske Betragtninger over de mangfoldige ulykkelige Hændelser, som det menneskelige Liv daglig er underkastet, og sagde: at denne Betragtning var tilstrækkelig til at styrke vort Sind imod alle Hændelser, i hvor pludselige og skrækkelige de end vare. Hun sagde: at hun burde lære Taalmodighed af hendes Broders Exempel, som, endskiønt han vel ikke kunde tage saa stor Deel i denne Sorrig som hun, dog uden al Tvivl maatte være meget urolig derover, og ikke destomindre holdt han dog sin Bekymring inden de behørige Grændser ved at overlade sig i Guds Villie.

„ Tael intet om min Broder, svarede „ Frue Blifil: jeg allene fortiener al Deres „ Medlidenhed. Hvad er den Skræk, som en „ Ven kan føle, imod det en Ægtefælle føler i

„ saa-

„ saadanne Omstændigheder? Ak, han er borte.
„ Han er myrdet! jeg faaer ham aldrig mere at
„ see". Her giorde en Flod af Taarer den samme Virkning hos hende, som disses Undertrykkelse havde giort hos Herr Altværd; hun faldt i en dyb Taushed.

I denne Mellemtid kom en Tiener løbende ind, og skreeg: at Capitainen var funden, og førend han fik sagt mere, fulgte twende andre efter ham, som bar det døde Legeme.

Her kan den agtpaagivende Læser mærke en anden Forskiellighed i Sorgens Virkninger; thi ligesom Herr Altværd forhen var bleven maalløs ved den samme Omstændighed, som bragte hans Søster til at skrige, saaledes tilbageholdt nu det nærværende Syn hendes Taare, da han derimod brast ud i den heftigste Graad. Hun gav først et heftigt Skriig og faldt derpaa i Afmagt.

Stuen blev i samme Øyeblik opfyldt med Tienere; nogle af dem tillige med den fremmede Dame, vare beskieftigede med at sørge for Fruen, de andre tilligemed Herr Altværd bragte Capitainen i en varm Seng, hvorpaa

man brugte alle muelige Raad for at bringe ham til Live igien.

Det skulde være os kiert, om vi kunde berette Læseren, at begge disse to Legemer vare blevne betiente med lige Lykke; thi de, som havde paataget sig, at sørge for Fruen, vare saa lykkelige, at see hende at komme til Live igien, til deres store Fornyelse, efterat Besvimelsen havde varet sin behørige Tid. Men i Henseende til Capitainen vare alle Forsøg med Aareladen, Gnidning og Spiritus forgieves. Døden, denne ubevægelige Dommer, havde afsagt sin Dom over ham og vilde ikke give ham længere Opsættelse, endskiønt man raadførte sig med tvende Læger, der vare ankomne paa een Tid og bleve ligeledes betalte paa een Tid for deres Besøgelse.

Efterat disse to Læger, som vi, for at forekomme alle ondskabsfulde Udtydninger, ville betegne med de Navne Doctor Z. og Doctor Y. begge havde følt hans Puls, nemlig Doctor Y. den høyre og Doctor Z. den venstre; saa bleve de begge enige om, at han var reent død; men i Henseende til hans Sygdom eller Aarsagen til

hans

hans Død, deri vare de ganske forskiellige. Doctor Y. holdt for at han var død af en Apoplexie, og Doctor Z. derimod af en Epilepsie.

Herover reiste sig en Striid imellem disse to Lærde, hvori enhver fremsatte Grundene for sin Mening. Disse vare paa begge Sider af lige Styrke, og tiente enhver Doctor til at bestyrke sin egen Mening; men havde ikke den allerringeste Virkning hos Contraparten.

Sandt at sige, saa har næsten enhver Læge en Yndlings Sygdom, som han tilskriver alle de Seyervindinger, som Døden indlegger sig over den menneskelige Natur. Podagra, flyvende Gigt, Steen, Guulsot og Svindsot have alle deres særdeles Yndere i Facultetet; men ingen Sygdom har flere end Krampefeberen; og heraf kan vi udlede de forskiellige Meninger om Aarsagen til en Patients Død, som undertiden findes endog iblant de Lærdeste ved Facultetet, og som altid har opvakt stor Forundring hos den Deel af Verden, der ikke har vidst ovenmeldte Omstændighed.

Læseren vil maaskee forundre sig over, at disse Lærde Herrer, i Stedet for at stræbe efter

at

at bringe den Syge til Live igien, strax kom i Striid med hinanden om Aarsagen til hans Død; men alle slige Forsøg vare allerede giorte førend deres Ankomst; thi man havde lagt Capitainen i en varm Seng, man havde gniet ham, og holdt ham alle Slags stærke Draaber for Næse og Mund.

Da nu Lægerne fornam, at man havde forekommet dem i alt, hvad de kunde anordne, saa vare de forlegne for, hvorledes de skulde tilbringe den Tid, som de efter Sædvane og for Velanstændigheds Skyld maatte opholde sig der, og hvorfor de havde faaet deres Betaling; de vare altsaa nødsagede, at udvælge een eller anden Materie at tale om, og hvilken Materie kunde vel være bequemmere hertil end den ovenmeldte?

Vore Læger vare i Begreb med at tage Afskeed, da Herr Altværd, efterat han havde overgivet Capitainen, og fundet sig i den guddommelige Villie, begyndte at spørge til sin Søster, og bad dem at see til hende inden de gik bort.

Denne

Denne Dame var allerede kommet sig af sin Besvimelse, og det for at betiene mig af den brugelige Talemaade, saa got, som man kunde vente det af en Person i hendes Omstændigheder. Efter at nu alle foregaaende Ceremonier ved denne nye Patient vare blevne iagttagne, nærmede Lægerne sig efter Begiering til hende, og enhver af dem tog fat paa hendes Haand, ligesom de forhen havde giort ved den Døde.

Denne Dames Tilfælde var ganske tvertimod hendes Mands; thi ligesom al Lægekunstens Hielp var forgieves hos ham, saa var den derimod ganske unødvendig hos hende.

Intet er mere ubilligt end den almindelige Mening, da alle Doctere blive afmalede som Dødens Venner. Jeg troer langt snarere, at dersom Antallet af dem, som hielpes ved Lægekunsten, blev holdt imod Antallet af dens Martyrer, saa skulde de første langt overstige de sidste. Ja nogle Læger ere saa forsigtige i dette Tilfælde, at de, for at undgaae den Muelighed at aflive en Syg, afholde sig fra alle Lægemidler, og foreskrive intet, uden det som

hverken

hverken kan hielpe eller skade. Jeg har hørt, at nogle af disse have med største Alvorlighed foreslillet dette, som en Grundregel: „At man „burde overlade Naturen til sig selv, og at „Lægen kun burde være ved Haanden, for li„gesom at klappe den paa Skulderen og at op„muntre den, naar den begyndte at hielpe sig„selv".

Vore Læger vare saa ilde tilfreds med Døden, at de forlod Capitainens Legeme efter en eneste Besøgelse; men for deres levende Patientinde fandt de ingen saadan Modbydelighed; de bleve strax enige om hendes Sygdom, og begyndte med stor Flid at foreskrive hende et og andet.

Om Lægerne nu fik Damen, som i Førstningen bildte dem ind, at hun ikke befandt sig vel, overtalt til virkelig at troe, at hun var syg, vil jeg egentlig ikke afgiøre; dog iagttog hun i en heel Maaned alle de Ceremonier, som en Sygdom udfordrer. I denne Tid besøgte Docterne hende, hun holdt Vaagekoner, og alle hendes Bekiendtere lode flittig spørge til hende, hvorledes hun befandt sig.

Da

Da nu den behørige Tid til Sygdommen og den umaadelige Sorg var forløben, fik Lægerne deres Afskeed, og Damen begyndte igien at lade sig see i Selskaber, og man kunde ikke see nogen anden Forandring paa hende, end den sørgelige Farve, hvori hun nu havde klædet sin Person og sit Ansigt.

Capitainen var nu begravet, og skulde maaskee allerede have tilbagelagt et got Stykke Vey af sin Reyse til Forglemmelsens Land, dersom ikke Herr Altværds Venskab havde været betænkt paa at vedligeholde hans Erindring ved følgende Gravskrift, som blev opsat af en Mand, der besad ligesaa stor Færdighed dertil som Oprigtighed, og som havde kiendt Capitainen meget nøye:

Her hviler
i Forventning af en glædelig Opstandelse
Legemet af
Capitain **Johann Blifil.**
London
havde Æren af hans Fødsel,
Oxford
af hans Opdragelse.

Hans

Hans Gaver
giorde hans Forretninger
og hans Fædreneland
Ære,
og hans Levnet giorde hans Religion
og den menneskelige Natur
Ære.
Han var en lydig Søn,
en øm Ægtefælle,
en kierlig Fader,
en oprigtig Ven,
en andægtig Christen,
og et got Menneske.
Hans utrøstelige Enke
har ladet
denne Steen forfærdige
til et Minde om
hans Dyder
og
hendes Kierlighed.

Tho=

Thomas Jones tredie Bog.

Som indeholder de merkværdigste Hændelser, der have tildraget sig i Herr Altværds Huus fra den Tid af, da Thomas Jones var fiorten Aar og indtil han blev nitten Aar gammel. Af denne Bog kan Læseren samle sig nogle gode Underviisninger om Børnetugten.

Det første Capitel.

Indeholder lidet eller intet.

Læseren vilde behage at erindre sig, at vi i Begyndelsen af denne Histories anden Bog, gav ham et Vink, at vi havde i Sinde at forbigaae adskillige store Tidsrum, hvor der ikke har tildraget sig noget, som var værd at optegnes i en Krønike af denne Art.

Vi har i denne Henseende ikke allene raadført os med vor egen Værdighed og Magelighed, men endog med Læserens Beste og Nytte;

thi, foruden at vi derved forekomme, at han ikke spilder sin Tid ved at læse noget, som han hverken kunde have Nytte eller Fornøyelse af, saa give vi ham tillige ved alle saadanne Leyligheder Anledning til at øve den beundringsværdige Skarpsindighed, som han besidder, da han kan opfylde disse tomme Tidsrum med sine egne Formodninger. Vi have derfor og i de foregaaende Blade baaret Omsorg for at sætte ham i Stand dertil.

For Exempel: Hvilken Læser skulde ikke vide, at Herr Altværd har i Begyndelsen følet de Bevægelser af Smerte over sin Vens Tab, som ved slige Leyligheder indfinde sig hos alle Mennesker, hvis Hierter ikke ere af Flintestene, og hvis Hoveder ikke heller ere af saa haard en Materie? End videre: For hvilken Læser skulde det vel være ubekiendt, at Philosophie og Religion har igien til den behørige Tid formindsket og tilsidst ganske borttaget denne Smerte? I det den første af disse to viser dens Daarlighed og Forfængelighed, og den anden bestraffer den som utilladelig, og stiller den tillige ved Haab og Forsikkringer om det Tilkommende,

mende, som sætter et standhaftigt og gudfryg-tigt Gemyt i Stand til at tage Afskeed med en Ven paa hans Sygeseng med en ikke meget mindre Ligegyldighed, end om denne vilde fore-tage sig en lang Reyse, og tillige med ikke me-get mindre Haab om at see ham igien.

Den forstandige Læser kan ligesaalidet være forlegen i Henseende til Frue Birgitte Blixil; thi han kan vist være forsikkret om, at hun i al den Tid, da Sorgen maae lade sig see udvortes paa Legemet, paa det nøyeste har iagt-taget alle Brugens og Velanstændighedens Reg-ler, og at hun har forandret sit Ansigt tillige-med Klæderne; thi ligesom de sidste forandrede sig efterhaanden fra Flor og Bay til de sædvan-lige sorte Klæder, fra disse til sorte og hvide, og endelig til brogede Klæder, saaledes foran-drede hun ogsaa sit Ansigt fra det Fortvivlede til det Trøstesløse, fra det Trøstesløse til det Be-drøvede, fra det Bedrøvede til det Alvorlige, indtil endeligen den Dag kom, da det var hende tilladt igien at antage sin forrige Munterhed.

Vi have kun anført disse tvende Stykker, som Exempler til Moerskab for vore Læsere

af den nederſte Claſſe; thi man kan med al Grund formode langt høyere og ſtærkere Øvelſer i Dømmekraften og Indſigterne hos dem, ſom ere høyt graduerede i Kritiken. Jeg tviv-ler ikke om, at der jo af diſſe bliver giort mange merkværdige Opdagelſer i Henſeende til de Hændelſer, ſom have tildraget ſig i denne brave Mands Huus, i alle de Aar, ſom vi have funden for got ſtiltiende at forbigaae; thi endſkiønt der i dette Tidsrum ikke er forefaldet noget, ſom fortiente en Plads i denne Hiſtorie, ſaa forekom der dog adſkillige Tildragelſer, ſom ere af lige Vigtighed med de, der blive fortalte af de daglige og ugentlige Skribentere i vore Tider, og paa hvis Læsning mange Folk anvende en betydelig Deel af deres Tid; ſkiønt, ſom jeg frygter for, med liden Nytte. Ved diſſe Gietninger kan man altſaa anvende nogle af de fornemſte Sielexvner med langt større Nytte, da det er en meget gavnligere Færdighed, at kunne forudſige et Menneſkes Handlinger, i hvad Tilſtand han endog befinder ſig, af hans Caracter, end at bedømme hans Caracter af hans Handlinger. Det første, tilſtaaer jeg gierne, udfor-

drer

drer en større Klogskab; men kan dog blive bragt til en ligesaa fuldkommen Vished ved ret Skarpsindighed, som det sidste.

Da vi nu ere overbeviiste om, at den største Deel af vore Læsere besidder denne Egenskab i stor Overflødighed, saa have vi givet dem et Rum af tolv Aar for at øve sig heri, og vil nu fremføre vores Helt i en Alder af omtrent fiorten Aar, da vi ingenlunde tvivle paa, at mange allerede i lang Tid have været begierlige efter at komme i Bekiendtskab med ham.

Det andet Capitel.

Helten i denne store Historie lader sig tilsyne med temmelig slemme Forvarsler. En liden Fortælling af saa ringe et Slags, at mange neppe anse den for at være deres Opmærksomhed værd. Et par Ord fra en vis Landjunker, og endnu nogle angaaende en Jæger og en Hovmester.

Da vi have besluttet, saasnart vi første gang satte os ned for at skrive denne Historie, ikke at smigre for noget Menneske; men stedse lade vor Pen regieres og føres af Sandhed; saa see vi os nødsagede, at bringe vor Helt frem paa

Skuepladsen i en meget mere ufordeelagtig Skikkelse, end vi vilde ønsket, og oprigtig erklære, saasnart han første gang lader sig see, at det var en almindelig Mening i Herr Altværds Familie, at han vist nok var født, for engang at blive hængt.

Det gier mig virkelig ont, at jeg skal sige, at der fandtes kun alt for megen Aarsag til denne Formodning. Barnet havde fra sine spæde Aar af viist en Tilbøyelighed til mange Slags Laster, men i Særdeleshed til een, som frem for andre fører lige til den Skiebne, som vi just nylig have erindret, var ham paa saa prophetisk en Maade bleven spaaet. Han var allerede bleven overbeviist om tre Tyverier, nemlig: at han havde bestiaalet en Frugthave, at han havde taget en And bort af en Forpagters Have, og at han havde listet en Bold ud af den unge Herr Blisils Lomme.

Dette unge Menneskes Laster bleve desuden overmaade forstørrede ved det ufordeelagtige Lys, hvori de saaes, naar man satte dem ved Siden af hans Kammerats, den unge Herr Blisils Dyder.

Dette

Dette var et Barn af saa ganske anden Art end den lille Jones, at ikke alleneste Herr Altværds Huus, men endog det hele Naboelaug gav Gienlyd af hans Roes.

Han var virkelig et Barn af en merkværdig Sindsbeskaffenhed: Maadeligere, beskednere og gudfrygtigere, end man kunde formode det efter hans Aar. Egenskaber, der tildrog ham alles Kierlighed, som kun saae ham; da den lille Thomas Jones derimod ikke var lidt af nogen, og mange undrede sig over, at Herr Altværd vilde tillade, at en saadan Dreng blev opdraget tilligemed hans Søster-Søn, hvis gode Sæder saa let kunde blive forderved ved dette onde Exempel.

En Hændelse, som tildrog sig i denne Tid, vil langt bedre kunne legge vore fornuftige Læsere disse to unge Menneskers Caracter for Øyne, end det var mueligt ved den længste Afhandling.

Thomas Jones, der, saa slem han end er, maae dog tiene til Helt i denne Historie, havde kun een eneste Ven iblant alle Tienestefolkene i Huset; thi Frue Wilkens havde

allerede for lang Tid siden slaaet Haanden af ham, og var bleven fuldkommen forligt med sin Frue. Denne Ven var Jægeren, en Karl af en vild Tænkemaade, og man troede om ham, at han ikke havde bedre Begreber om Forskiellen imellem Mit og Dit, end den unge Herre selv. Dette Venskab gav derfor Anledning til mange Slags spodske Anmærkninger iblant Tieneſtfolkene, hvoraf de fleste enten forhen vare Mundheld, eller i det mindste nu ere blevne det. Deres hele Vittighed lader sig indbefatte i det korte latinske Ordsprog: Noscitur a socio, som jeg troer kan udtrykkes saaledes paa Dansk: Man kan kiende ham af dem, han omgaaes.

Sandt at sige, saa kunde man vel udlede endeel af denne forskrækkelige Ugudelighed, hvorpaa vi nylig har anført tre Exempler, fra denne Karls Anførsel, som ved to eller tre Leylighed havde været det, som Loven kalder en Hæler; thi hele Anden og en stor Deel af Æblene vare anvendte til Jægerens og hans Huses Nytte; og dog maatte den arme Dreng, siden han blev grebet allene, ikke allene lide al

Straffen,

Straffen, men ogsaa al Skammen; og begge Dele faldt ligeledes i hans Lod ved følgende Tildragelse: Tæt til Herr Altværds Gods stødte een af de Herrers Eenemærker, som kaldes Skov- og Jagt-Førster. For den store Strengheds Skyld, hvormed disse Folk paatale en Hares eller en Agerhønes Død, skulde man snart troe om dem, at de havde samme Overtroe som Bannianerne i Indien, om hvilke der berettes, at mange af dem anvende deres hele Liv paa at underholde og beskytte visse Dyr, dersom ikke vore engelske Bannianer, imedens de beskytte disse Dyr for andre Fiender, selv uden Naade og Barmhiertighed slagte hele Heste-Dragter af dem, saa at man sikkert kan fritage dem for saadant Slags hedensk Overtroe.

Jeg har virkelig ogsaa langt bedre Tanker om dette Slags Folk, end andre have; thi jeg troer at de følge Naturens Orden, og det gode Øyemærke, hvortil de ere bestemte paa en langt udførligere Maade, end andre; og ligesaavel som Horatz kan sige, at der ere visse Slags menneskelige Skabninger

Fruges consumere nati,

„ bestemte, til at fortære Jordens Frugt "; saa tvivler jeg heller ingenlunde paa, at der jo ere andre

Feras consumere nati,

„ bestemte, til at fortære Dyrene paa Marken, „ eller Vildtet, som de i Almindelighed kal= „ des "; og der er formodentlig ingen som nægter, at disse Herrer jo opfylde deres Skabelses Hensigt.

Da den lille Jones eengang var gaaet ud paa Jagt med Jægeren, bleve de en Flok Agerhøns vaer, som fløy op paa Grændserne af dette Gods, over hvilket Skiebnen, for at opfylde Naturens vise Indretning, havde sat een af disse Vildtædere. Fuglene fløy ind paa det fremmede Eenemærke, og begge vore lystige Jægere saae, at de satte sig i et Krat to til tre hundrede Skridt uden for Herr Altværds Grændser.

Herr Altværd havde paa det strængeste forbudet Karlen, under Trudsel at forjages af sin Tieneste, nogentid at forgribe sig paa nogen af hans Naboer, og det ligesaalidet paa dem, som

ikke

ikke vare saa strænge i den Post, som i sær paa Eyeren af dette Gods. I Henseende til andre, var denne Befaling just ikke altid saa noye bleven iagttaget; men da denne Herres Strænghed, til hvem Agerhønsene havde taget deres Tilflugt, var noksom bekiendt, saa havde Jægeren hidindtil aldrig dristet sig til, at falde ind paa hans Grund. Han havde heller ikke giort det denne gang, dersom den yngre Jæger, som var overmaade forpikket paa at forfølge dette flyvende Vildt, ikke havde overtalt ham dertil; men da Jones ikke vilde lade sig afvise, saa gav den anden, som selv havde Lyst nok dertil, efter for hans Overtalelser; de gik begge ind paa denne fremmede Grund og skied een af disse Agerhøns.

Herren selv befandt sig iust samme gang ikke langt fra dem til Hest, og saasnart han hørte Skuddet, skyndte han sig derhen, og fik fat paa den stakkels Thomas; Jægeren derimod var sprungen ind i det tykkeste Krat, hvor han lykkelig og vel skiulte sig.

Da Herremanden havde visiteret Drengen og fundet Agerhønen hos ham, saa forkyndte han ham strax, at det skulde bekomme ham ilde,

og

og ſoer paa, at han vilde ſige det til Herr Altværd. Han holdt ogſaa ærlig Ord, og reed i ſamme Øyeblik hen til Herr Altværd, hvor han beſværede ſig over, at man var faldet ind i hans Indhegninger, og det i ſaadanne haarde Udtryk og med ſaadanne bittre Ord, ſom om der var ſkeet Indbrud i hans Huus, og hans beſte Sager vare bortſtiaalne. Han lagde til: at der havde været endnu en anden med, ſom han ikke kunde finde; thi der var ſkudt to Flinte af næſten paa eengang; „og, ſagde han: „vi har vel kun funden den ene Agerhøne; men „Gud veed, hvad Fortred de ellers har giort".

Da nu Thomas kom hiem, blev han ſtrax kaldet ind til Herr Altværd. Han tilſtod Gierningen, og anførte ingen anden Undſkyldning end den, ſom virkelig var ſandfærdig, nemlig: at denne Flok Høns var førſt fløyet op i Herr Altværds egne Indhegninger.

Herpaa blev Thomas ſpurgt, hvem der havde været med ham, hvilket Herr Altværd erklærede, at han endelig vilde vide, og han foreholdt den Anklagede den Omſtændighed med de to Flinter, ſom var bleven fortalt ſaavel af

Herren,

Herren, som af begge hans Tienere. Thomas blev desuagtet ved at paastaae, at han havde været allene. Dog, at vi skal sige Sandhed, betænkte han sig lidet i Begyndelsen, hvilket vist skulde have bestyrket Herr Altværd i sin Troe, dersom Herrens og hans Tieneres Udsigende havde behøvet nogen Bekræftelse.

Nu blev Jægeren, som var en mistænkelig Person, hentet og tilspurgt. Men siden han forlod sig paa Thomas's Løfte, at tage al Skylden paa sig, nægtede han ganske fripostig, at han ikke havde været med den unge Herre paa Jagt, og sagde: at han ikke havde seet ham med sine Øyne den hele Eftermiddag.

Herr Altværd vendte sig derpaa om til Thomas med en meeer end sædvanlig Vreedagtighed i sit Ansigt, og befalede, at han skulde bekiende, hvem der havde været med ham, og igientog endnu engang, at han absolut vilde vide det. Dette Barn blev alligevel bestandig ved sin fattede Beslutning, hvorpaa Herr Altværd ganske fortørnet lod ham gaae bort, og sagde: at han vilde give ham Tid til at betænke sig til i Morgen, og da skulde han blive til-

spurgt

spurgt af en anden Person og paa en ganske anden Maade.

Den stakkels Jones tilbragte Natten meget sorrigfuld, og det saa meget mere, fordi han ikke havde sin sædvanlige Kammerat hos sig; thi Herr Blifil var taget ud i Besøgelse med sin Moder. Frygt for den Straf han skulde udstaae, var ved denne Leylighed een af hans mindste Bekymringer. Hans Hovedbekymring var kun, at hans Standhaftighed skulde forlade ham, og at han skulde blive tvunget til at forraade Jægeren, da han vidste, at dennes Ulykke vilde blive en sikker Følge heraf.

Jægeren tilbragte sin Tid ikke meget fornøyeligere. Han frygtede for det samme, som dette unge Menneske, for hvis Ære han ligeledes var meget mere bekymret, end for sit Skind.

Da Thomas Morgenen derefter kom ind til den ærværdige Herr Hartmann, (saaledes hedde den Mand, som Herr Altværd havde betroet disse to Børns Underviisning til) saa giorde denne Herre ham de samme Spergsmaal, som han havde faaet af Herr Altværd om Aftenen, og han gav ham igien det samme Svar.

Følgen

Folgen heraf var en saa eftertrykkelig Hudflettelse, at den ikke gav en Tortur meget efter, hvoraf man betiener sig i adskillige Lande for at bringe Forbrydere til Bekiendelse.

Thomas udstod sin Straf med megen Standhaftighed; og endskiønt Herr Præceptoren spurgte ham imellem hvert Slag: om han ikke vilde bekiende, saa vilde han dog heller lade sig slaae, end forraade sin Ven eller bryde sit givne Løfte.

Jægeren var nu ganske befriet for sin Angest, og Herr Altværd selv begyndte at blive uroelig over Thomas's Smerter; thi foruden at Herr Hartmann, som var overmaade opbragt, fordi Drengen ikke vilde tilstaae det han forlangte, og som derfor gik langt videre med sin Strænghed, end den vakkre Herr Altværd forlangte, saa begyndte denne sidste at formode: at Herremanden kunde have taget feyl, hvilket blev giort temmelig rimeligt ved hans Hidsighed og Raserie; og hvad Tienerne havde sagt, for at bekræfte deres Herres Fortælling, dertil fæstede han ingen synderlig Troe. Da nu Grueſomhed og Uretfærdighed vare tvende Begreber, som

Herr

Herr Altværd ikke noget Øyeblik vilde være sig bevidst, saa lod han Thomas kalde for sig, og sagde til ham efter mange kierlige og venlige Formaninger: „Mit kiere Barn, jeg er over-„beviist om, at min Mistanke har giort Dig „Uret; og det gier mig ont, at Du er bleven „saa haardt straffet derfor". Han forærede ham derpaa en lille Hest, for at giøre det got igien, og igientog endnu engang sin Misfornøyelse over det, som var skeet.

Thomas's Forseelse malte sig tydelig i hans Ansigt, som ingen Strenghed skulde have været i Stand til at forandre. Hartmanns Afstraffelse rørte ham mindre end Herr Altværds Ædelmodighed. Taarene trillede ham ned af Kinderne, han faldt ned paa sine Knæ, og sagde: „Ak min Herre, De er alt for god „imod mig, det er De i Sandhed; jeg fortie-„ner det i Sandhed ikke". Han havde og uden Tvivl i samme Øyeblik, da hans Hierte var ganske rørt, aabenbaret den hele Hemmelighed, dersom ikke Jægerens Skytsengel i det samme havde forestillet ham, hvorledes det da vilde gaae den stakkels Karl, og denne Betragtning holdt hans Læber fast forseglede. Hart-

Hartmann giorde alt, hvad han kunde, for at overtale Herr Altværd til ikke at vise den ringeste Medlidenhed eller Ømhed imod Barnet, og sagde: at han var dog bleven ved i en Usandfærdighed, og lod sig forstaae med, at en igientaget Hudflettelse vilde efter al Formodning nok bringe Sandheden for Dagen.

Men Herr Altværd vilde ingenlunde give sit Samtykke til dette Forsøg. Han sagde, at Barnet havde allerede udstaaet nok, om han endog virkelig havde skiult Sandheden, og han kunde vel ikke have anden Grund hertil, end et forvendt Begreb om Æren.

„Ære! raabte Hartmann ganske hidsig, „intet uden Gienstridighed og Haardnak„kenhed! Kan Ære vel overtale nogen til at „lyve, eller kan der vel være nogen Ære til, som „ikke grunder sig paa Religionen".

Denne Samtale blev holdt over Bordet, da Maaltidet just var til Ende, hvorved Herr Altværd, Herr Hartmann, og endnu en tredie Herre vare overværende, som ogsaa indlod sig i denne Stridighed, og med hvem vi kortelig

ville giøre vore Læsere nøyere bekiendt, inden vi gaae videre.

Det tredie Capitel.

Herr Viereks, en Philosophs, og Herr Hartmanns, en Theologs Caracterer, tilligemed en Trætte om . . .

Denne Herres Navn, som den gang allerede længe havde opholdt sig i Herr Altværds Huus, var Herr Vierek. Han besad ikke just de beste Naturens Gaver; men de vare blevne meget forbedrede ved en lærd Opdragelse. Han var meget belæst i de Gamle, og kiendte nøye alle Platos og Aristoteles's Skrifter. Han havde egentlig dannet sig efter disse store Mynstre. Undertiden stemmede han overeens med den eenes og undertiden med den andens Mening. I Sædelæren var han en offentlig Platoniker og i Religionen var han tilbøyelig til at være en Aristotelianer.

Men endskiønt han havde, som sagt, dannet sig i Maaden efter Platos Mynster, saa var han dog fuldkommen af samme Mening, som Aristoteles, og holdt ham snarere for en

Philo=

Philoſoph, eller en dybſindig Mand, end for en Lovgiver. Han gik endog ſaavidt i denne Mening, at han behandlede alle Dyder, ſom en blot theoretiſk Materie. Vel har jeg aldrig hørt, at han har paaſtaaet dette for nogen; men dog kan jeg, ſaaſnart jeg kaſter et Øye til hans Opførſel, ikke andet end troe, at dette var hans virkelige Mening, i ſær da nogle Modſigelſer derved fuldkommen hæves, ſom ellers vilde yttre ſig i hans Caracterer.

Denne Herre og Herr **Hartmann** kom aldrig ſammen, uden at de jo diſputerede med hverandre; thi deres Meninger vare ganſke ſtridige. Herr **Vierek** troede: at den menneſkelige Natur var en Samling af de fuldkommneſte Dyder, og at Laſterne vare kun en Afvigelſe fra vor Natur, paa ſelv ſamme Maade, ſom Hæslighed ved Legemet. Herr **Hartmann** paaſtod derimod: at det menneſkelige Hierte havde ſiden Faldet ikke været andet end en Rendeſteen af Ugudelighed, indtil det ved Naaden var bleven renſet og befriet. Kun i een eneſte Punct vare de enige, nemlig: i alle deres Samtaler over Sæderne hørte man aldrig det Ord

Godhed. Den førstes Liv-Udtryk var: Dydens naturlige Skiønhed, og den andens: Naadens guddommelige Magt. Den første afmaalte alle sine Handlinger efter de uforanderlige Regler for al Ret og alle Tings Sømmelighed; den anden afgiorde alle Materier ved at beraabe sig paa andre Vidnesbyrd, hvorved han altid betiente sig af den hellige Skrift og dens Fortolkere.

Efter denne korte Indledning vil Læseren erindre sig, at Theologen sluttede sin Tale med et triumpherende Spørgsmaal, hvorpaa han ikke ventede noget Svar. Dette var: kan der vel være nogen Ære til, som ikke grunder sig paa Religionen?

Pierek gav herpaa til Svar, at det var umueligt at dømme philosophisk om Ord, saalænge deres egentlige Forstand ikke var bestemt. Der fandtes desuden ikke let to Ord, som havde en mere vidtløftig og uvis Betydning, end de, som han havde betient sig af. Man havde virkelig ligesaa mange særskilte Meninger om Æren, som om Religionen. „Dog, sagde han: der-
„som De forstaae ved Æren Dydens sande
„natur-

„ naturlige Skiønhed, saa paastaaer jeg, at „ den ikke beroer paa nogen, hvad det end er „ for en Religion. Ja, blev han ved, De „ maae selv tilstaae, at den er uafhængig af „ alle Religioner, een eneste undtagen, men „ den en Mohamedan, en Jøde og alle For= „ svarere af alle andre Secter i Verden ogsaa „ paastaae ".

Hartmann svarede, at det var at dispu= tere med samme Ondskab, som alle Fiender af den sande Kirke. Han sagde: han tvivlede in= genlunde om, at jo alle Vantroende og Kiettere i Verden vilde vist, dersom de kunde, bestemme Æren efter deres egne urimelige Vildfarelser og fordømmelige Bedragerier. „ Men Æren, „ sagde han, er derfor ikke mange Slags, fordi „ der er mange Slags særskilte og urimelige „ Meninger om den; ligesaalidet som Religio= „ nen er mange Slags, fordi der ere mange „ Slags Secter og Kietterier i Verden. Naar „ jeg taler om Religionen, saa forstaaer jeg „ derved den christelige, og ikke allene den chri= „ stelige; men endog den protestantiske, og ikke „ allene den protestantiske; men endog den en=

„ gelske Kirkes Religion; og naar jeg taler om
„ Ære, saa forstaaer jeg derved den Art af den
„ guddommelige Naade, som ikke allene kan
„ bestaae med denne Religion, men endog be-
„ roe paa den, og som ikke kan bestaae med no-
„ gen anden eller beroe paa nogen anden. Naar
„ man nu vil sige, at den Ære, som jeg her
„ forstaaer, (og som, efter min Mening, var al
„ den Ære, man kunde troe, at jeg derved vilde
„ have forstaaet,) er i Stand til at understøtte
„ en Usandfærdighed, ja endog at opmuntre der-
„ til; saa er det det samme, som at paastaae en
„ Urimelighed, der er saa anstødelig, at man
„ neppe kan forestille sig den".

Jeg tog mig med Fliid i agt, sagde Vie-rek, for at giøre en Slutning, som jeg holdt for, at ligge ganske øyensynlig i det, jeg alle-rede havde sagt; og dersom De har fattet den, saa er jeg forsikkret, at De har ikke dristet sig til at besvare den. Dog, naar jeg sætter den Artikel om Religionen tilside, saa seer jeg, af det De har sagt, at vi have ganske forskiellige Begreber om Æren, eller, hvorfor komme vi ikke overeens i vore Udtryk, naar vi skal for-

klare

klare den? Jeg har paastaaet, at den sande Ære og den sande Dyd vare tenmelig eensbydige Udtryk, og at de begge grunde sig paa de uforanderlige Regler for alt og Tingenes evige Sømmelighed. Da nu en Usandfærdighed ganske strider herimod, saa er intet vissere, end at en sand Ære ikke kan indbefatte nogen Usandhed. Heri troer jeg altsaa vi fuldkommen komme overeens; men at man kan sige om denne Ære, at den grunder sig paa Religionen, da den dog maae gaae forud for den, naar vi ved Religionen forstaae en positiv Lov . . . .

„Jeg, svarede Hartmann temmelig opbragt, „jeg skulde være af eens Mening med „en Mand, der paastaaer, at Ære gaaer for „Religionen? . . . . Herr Altværd, hvad „siger De dertil, er det sandt? . . . ."

Han vilde blive ved; men Herr Altværd lagde sig derimellem, og sagde ganske koldsindig til dem: de havde begge to ikke forstaaet ham ret; thi han havde ikke talt om den sande Ære. Han havde maaskee ikke saa let bragt disse to Disputerende, der nu vare lige hidsige, til Roelighed, dersom der ikke var foresaldet noget an-

det, som giorde Ende paa deres nærværende Samtale.

Det fierde Capitel.

Indeholder et nødvendigt Forsvar for Forfatteren, og en barnagtig Hændelse, som ligeledes behøver at forsvares.

Førend jeg gaaer videre, udbeder jeg mig Tilladelse at forebygge nogle falske Udtydninger, som nogle faa af mine Læseres falske Iver let kunde forlede dem til; thi jeg vilde nødig med Vidende og Villie forarge nogen, og mindst dem, som ere ivrige Talsmænd for Dyden eller Religionen.

Jeg haaber derfor, at ingen, hverken ved en grov Misforstaaelse, eller ved at fordreye mine Ord, vil giøre sig det forvendte Begreb om mig, at jeg søgte at giøre den menneskelige Naturs største Fortrin latterlige, der dog allene ere i Stand til at rense det menneskelige Hierte, at forædle det, og ophøye det over de ufornuftige Skabninger. Dette, min Læser, understaaer jeg mig at sige Dig: (og jo retskafnere Din egen Tænkemaade er, jo tilbøyeligere vil Du

være

være til at troe mig) Jeg vilde heller begrave disse to Herrers Tanker i en evig Tavshed, end i mindste Maade træde een af disse vigtige Ting for nær.

Det skeer meget mere egentlig i den Hensigt, for at tiene dem, at jeg har paataget mig at beskrive disse to falske og selv indbildte Forfægteres Levnet og Handlinger. En forræderisk Ven er den allerfarligste Fiende; og jeg tør vel sige, at saavel Religion som Dyd har liidt mere Skade af Hykklere, end af de spidsfindigste Skarn eller Vantroende. Endnu mere: ligesom disse to Fortrin kaldes i deres Reenhed med al Rette det borgerlige Selskabs Baand, og virkelig medføre den allerstørste Velsignelse; saa have de derimod og, saa ofte Bedragerie, Selvmyndighed og Forstillelse har forgiftet og forvendt dem, udartet til den allerstørste Forbandelse i det borgerlige Liv, og sat Menneskene i Stand til at tilføye deres eget Kiøn den allergrueligste Skade.

Jeg tvivler vel ikke paa, at jo denne min latterlige Foreſtilling i og for sig selv er mig tilladt; men min Hovedbekymring er kun, at da

der ofte kom mange sande og oprigtige Tanker af disse to Personers Mund, saa kunde man let kaste deres hele System bort, og jeg derved blive mistænkt for, at ville giøre det altsammen latterligt. Men Læseren vil behage at overveye, at disse Folk ikke just have været fuldkomne Narre, hvorfor man heller ikke bør troe, at alle deres Grundsætninger have været urigtige, og at de ikke have talt andet end Urimeligheder. Hvilken Uretfærdighed vilde jeg ikke have begaaet imod deres gode Navn, om jeg allene havde udsøgt det Onde; og hvor forskrækkelig slette og hinkende vilde da ikke deres Forestillinger været blevne!

Overalt, saa er det ikke Religionen og Dyden, men Mangler derpaa, som fremstilles her. Dersom Herr Hartmann ikke havde sat Dyden, og Vierek Religionen til Side i deres forskielige Systemers Sammensætning; og dersom de ikke begge havde ganske udelukt al Hiertets naturlige Godhed derfra, saa skulde jeg aldrig have anført dem som latterlige Personer i denne Historie, hvori jeg nu vil gaae videre frem.

Den

Den Omstændighed altsaa, der giorde Ende paa den Trætte, hvorom vi have talt i det foregaaende Capitel, var intet andet, end en Trætte imellem den unge Herr Blisil og Thomas Jones, hvoraf Følgen blev, at den første fik en blodig Næse; thi endskiønt Herr Blisil, uagtet han var den Yngste, var større af Vext end Thomas, saa var denne sidste ham dog langt overlegen i den ædle Brydekunst.

Imidlertid vogtede dog Thomas sig saa meget mueligt, for alle Slags Trætter med dette unge Menneske; thi, uagtet alle hans Skielmsstykker, var han dog et Barn, som aldrig giorde noget Menneske det ringeste imod; han elskede og virkelig Blisil, og desuden skulde Herr Hartmann, som altid var den andens Secundant, nok have afskrækket ham herfra.

Men en vis Skribent siger med stor Føye: at intet Menneske er altid klogt; og derfor er det heller ingen Under, om et Barn ikke er det altid. Der reiste sig en Uenighed imellem dem ved deres Legen, i hvilken Anledning Blisil skieldte Thomas ud for en Tigger-Hoerunge,

hvor-

hvorpaa den sidste, som var lidt kort for Hovedet, i samme Øyeblik bragte det Særsyn frem i den førstes Ansigt, som vi tilforn have beskreven.

Nu fremstilte Herr Blifil sig strax med Blodet, som randt ned af hans Næse, og Taarerne, som galloperede ned fra hans Øyne, for sin Morbroder og den skrøbelige Hartmann. For denne Ret lagde han strax sin Klage frem, for Overfald, Slag og Saar, imod Thomas, som ikke frembragte andet til sin Undskyldning, end den Udfordring hans Anklager havde givet ham, og som virkelig var den eneste Omstændighed, Herr Blifil havde forglemt.

Det var og meget let mueligt, at han kunde have glemt denne Omstændighed; thi i hans Besvarelse paastod han, at han slet ikke havde brugt slige Udtryk, og lagde ydermere dette dertil: „ Gud bevare mig fra nogentid at „ tage saadanne hæslige Ord i min Mund ".

Thomas blev, endskiønt imod al Lovformelighed, ved at paastaae, at han havde sagt disse Ord, hvorpaa Blifil svarede: „ Det „ er ikke at undre over, at den som først siger een

„ Usand-

„ Usandhed, ikke gior sig Betænkning over at „ sige den anden. Dersom jeg havde forebragt „ min Lærer en saa skammelig Løgn, som Du „ har giort, torde jeg ikke engang slaae mine „ Øyne i Veyret “.

Hvad for en Løgn, Barn! raabte Hartmann ganske hidsig:

„ Har han ikke sagt, at der var ingen „ med ham, da han skiød Agerhønen? Men „ han veed det meget got (her udgød han en Flod af „ Taarer) ja vist veed han det; han har bekiendt „ for mig, at Jægeren, den sorte Jacob, var „ med. Han sagde endog . . . Ja, Du sagde „ det, nægt det om Du kan, at Du ikke vilde „ bekiende Sandheden, om saa Din Lærer „ havde hugget Dig i tusinde Stykker “.

Her funklede Ilden i Herr Hartmanns Øyne, og han udraabte med Triumph: „ Ha, „ ha! dette er altsaa Deres urigtig forstaaede „ Begreb om Æren! det er den Dreng, som „ ikke maatte straffes anden gang “! Herr Altværd derimod vendte sig om til Barnet, og sagde med en langt sagtmodigere Mine: „ Er „ det sandt, mit Barn! hvorfor har Du da

„ saa

„ saa haardnakket paastaaet denne Usandfær-
„ dighed “ ?

Thomas svarede: „ At han havde lige-
„ saa stor Afskye for Løgn, som andre; men
„ han troede, at hans Ære forbandt ham her-
„ til; thi han havde lovet den stakkels Jacob
„ at tie med ham; og han troede, at han var
„ saa meget mere forbunden dertil, som Jæge-
„ ren havde bedet ham, ikke at gaae ind paa
„ denne Herres Grund, og at han tilsidst giorde
„ det blot for at føye ham deri og efter hans
„ Overtalelse. Han sagde, at dette var Sa-
„ gens sandfærdige Beskaffenhed, hvorpaa han
„ gierne kunde aflegge sin Eed; og sluttede med
„ at bede Herr Altværd, om Medlidenhed
„ med denne stakkels Karls Familie, da han
„ allene var skyldig, og havde maattet giøre sig
„ Umage nok for at overtale den anden dertil.
„ I Sandhed, min Herre! blev Thomas ved,
„ jeg kan neppe beskyldes for en Løgn, da denne
„ stakkels Jacob er ganske uskyldig i det alt-
„ sammen. Jeg havde ganske vist allene for-
„ fulgt disse Fugle, jeg giorde det og i Først-
„ ningen, og han fulgte kun efter mig, for at

„ fore-

„ forekomme større Skade. Straf allene mig,
„ min Herre! og tag min lille Hest igien fra
„ mig; men tilgiv den stakkels Jæger".

Herr Altværd betænkte sig nogle faa Øyeblik, hvorpaa han lod begge disse Børn gaae bort, og formanede dem til at omgaaes mere venlig og fredelig med hverandre herefter.

Det femte Capitel.

Theologens og Philosophens Tanker om disse to Børn, tilligemed nogle Grunde for deres Meninger, og andre Materier.

Det er meget rimeligt, at den unge Blisil befriede sin Kammerat fra en god Hudflettelse, ved at aabenbare denne Hemmelighed, som var ham fortalt i største Fortroelighed. Den blodige Næse havde i og for sig selv givet Herr Hartmann Anledning nok til at foretage en Afstraffelse; men nu blev dette ganske forglemt i Betragtning af den anden langt vigtigere Sag, og i Anledning deraf, sagde Herr Altværd, saasnart de vare allene, han troede, at Barnet snarere fortiente at belønnes, end at straffes derfor. Herr Hartmanns Haand blev altsaa holdt tilbage ved general Pardon. Hart-

Hartmann, hvis Tanker ganske vare opfyldte med Birkeriis, skar heftig løs imod denne svage, og som han sagde, han dristede sig til at kalde det, denne ugudelige Lemfældighed. Ikke at straffe saadanne Forbrydelser, sagde han, er det samme som at styrke Børnene deri. Han opholdt sig længe ved Børnetugten, og anførte i den Anledning mange Sprog af Salomon og andre, hvilke ikke findes her, siden de kan læses i mange andre Bøger. Herfra kom han til den Last at lyve, og talede ligesaa lærd om denne Materie, som om den første.

Vierck sagde, at han havde giort sig Umage for at sammenligne Thomas's Opførsel, med det Begreb han giorde sig om en fuldkommen Dyd; men det vilde ikke gaae an. Han tilstod, at deri vel fandtes noget, som ved det første Øyekast havde Anseelse af Tapperhed; men da Tapperhed er en Dyd, og Falskhed derimod en Last, saa kunde disse to paa ingen Maade komme overeens eller være samlede. Han lagde dertil, at saasom dette var at blande Dyder og Laster sammen med hverandre, saa fortiente de nok Herr Hartmanns Overveyelse,

om

om man for denne Aarsags Skyld burde paa-legge en anden rundeligere Afstraffelse.

Ligesom disse to lærde Herrer vare enige i at laste Jones, saa vare de og ikke mindre enige i at rose Herr Blifil. Den Geistlige paastod, at det var et hvert retskaffen Menneskes Pligt at bringe Sandheden for Lyset; og den Verdslige yttrede sig med, at det var høyt overeenstemmende med Retfærdighedens Grund-Regel og Tingens evige og uforanderlige Sømmelighed.

Men alt dette havde dog kun liden Vægt hos Herr Altværd Han vilde ikke lade sig overtale til at underskrive Befalingen til Jones's Afstraffelse. Han følte noget i sit Hierte, hvormed den uovervindelige Troefasthed, som dette unge Barn havde udviist, bedre stemmede overeens, end med Hartmanns Religion eller Diereks Dyd. Han forbød derfor udtrykkelig den første af disse to Herrer, at legge Haand paa Thomas for det, som var skeet. Læreren saae sig nødt til at adlyde denne Befaling; dog skeede det med megen Misfornøyelse, og han tod sig

ofte forlyde med, at Barnet derved blev reent fordervet.

Imod Jægeren viiste denne gode Herre sig langt strængere. Han lod denne stakkels Karl strax kalde for sig, gav ham sin Løn efter mange bittre Bebreydelser, og befalede ham at forlade sin Tieneste; thi Herr Altværd indsaae meget rigtig, at der var en stor Forskiel paa at giøre sig deelagtig i en Løgn for at undskylde andre, og for at undskylde sig selv. Han anførte ligeledes som en Hovedgrund for sin uforsonlige Strænghed mod denne Mand, at han paa saa nedrig en Maade havde taalt, at Thomas Jones var bleven saa haardt straffet for hans Skyld, da han billig burde have forekommet dette Onde ved at aabenbare Sagens Sammenhæng.

Da denne Historie blev bekiendt, saa vare mange Folk af ganske anden Mening om disse to Børns Opførsel ved denne Leylighed, end Herr Vierek og Hartmann. Herr Blisil blev overalt kaldet en krybende Skielm, et nederdrægtigt Skarn, og man tillagde ham endnu mange flere Ærenavne af samme Slags; Tho-

mas

mas derimod blev beæret med Navn af en brav Dreng, en lystig Broder, og en ærlig Kammerat. Hans Opførsel mod den sorte Jacob tilvendte ham og alle Tienestefolkenes Yndest; thi endskiønt ingen kunde lide denne Karl, saa var han dog aldrig saasnart borte, førend man beklagede ham overalt, og man opløftede Thomas Jones's Venskab og Ædelmodighed paa det allerhøyeste. Den unge Blifil blev derimod lastet, og det saa offentlig, som de kunde uden Fare for at fornærme hans Moder. Alt dette uagtet maatte dog den stakkels Thomas bøde med sit Skind; thi endskiønt det var Herr Hartmann forbudet at øve sin Arm paa hans for denne Sags Skyld; saa gik det dog, som Ordsproget lyder: det er let at finde en Krykke hos en Staader. Hos Hartmann var det ligesaa let at finde en Spidsrod: og det var den eneste Omstændighed, naar Hartmann ikke kunde finde nogen, som burde afholde ham for en Tid fra at pidske den stakkels Jones.

Havde den blotte Lyst til dette Slags Spøg været det eneste, som lokkede Herr Præceptoren dertil, saa er det meget rimeligt, at

han skulde have giort sig samme Forundelse paa Herr Blisils Bekostning. Men endskiønt Herr Altværd ofte havde befalet ham, ikke at giøre nogen Forskiel paa disse to Børn; saa var Hartmann dog ligesaa venlig og sagtmodig imod det unge Menneske, som han var haard og barbarisk imod den anden. Sandt at sige, saa havde Blisil ganske tilvendt sig sin Læreres Kierlighed, deels ved den dybe Ærbødighed, som han stedse viiste for hans Person, men deels ogsaa, og det fornemmelig, ved den sømmelige Høyagtelse, hvormed han modtog hans Lærdomme; thi han vidste altid de Phraser, som han skulde lære uden ad, saa færdig som sit Fader Vor, og igientog dem meget flittig, og forsvarede alle sin Læreres gudfrygtige Grundsætninger, med en Fyrighed, der i saadan Alder var beundringsværdig, og giorde ham høyt elsket hos hans ærværdige Lærer.

Thomas Jones derimod lod det ikke allene mangle paa de udvortes Ærbødigheds-Tegn, og glemte ofte at tage sin Hat af eller at bukke sig, naar han saae sin Lærer; men glemte endog baade hans Lærdomme og hans Exempel.

Han

Han var virkelig et ubetænksomt, flygtigt og overgivent ungt Menneske, og havde kun lidt ærbart i sit Væsen og endnu mindre i sit Ansigt, og han pleyede ofte at lee sin Kammerat ud paa en meget uforskammet og uanstændig Maade for hans alvorlige Væsens Skyld.

Herr Vierek havde samme Grund til at give den første af disse to Fortrinnet; thi Thomas Jones bar ligesaa liden Ærbødighed for de lærde Underviisninger, som denne Herre ofte meget unyttig pleyede at spilde paa ham, som for Herr Hartmanns Prædikener. Han dristede sig endog engang til at drive Spot med hans Regel for al Ret, og en anden gang sagde han, at han troede, at ingen Regel i Verden var i Stand til at danne en Mand, som hans Fader; (thi Herr Altværd havde givet ham Tilladelse til at kalde ham saaledes.)

Herr Blifil derimod var i sit sextende Aar allerede listig nok, til at giøre sig afholdt af begge disse hverandre saa modstridende Personer. Hos den eene var der lutter Gudsfrygt og hos den anden idel Dyd; og naar begge vare nærværende, iagttog han en dyb Tavshed, som af

dem begge blev udlagt baade til hans og til deres egen Fordeel.

Blifil lod det heller ikke blive derved, at han smigrede begge disse Herrer i deres Nærværelse. Han tog ofte Anledning til at rose dem for Herr Altværd paa deres Bag; thi naar han var allene med sin Morbroder, og denne ærlige Mand roste ham for en eller anden gudfrygtig eller dydig Tanke; (thi dem kom han altid frem med i stor Mængde) saa forglemte han sielden at tilskrive samme den gode Underviisning, som han havde faaet enten af Herr Hartmann eller Herr Dierek. Han vidste, at hans Morbroder igientog alle saadanne Smigrerier for disse Herrer, hvortil Blifil og egentlig sigtede dermed, da Erfarenhed havde lært ham, hvor stor en Virkning de giorde saavel hos Philosophen som Theologen; og naar man skal tilstaae Sandheden, saa er heller intet Smigrerie vanskeligere at imodstaae, end det, som kommer fra anden Haand.

Denne unge Herre fornam desuden, at alle disse Lovtaler over hans Lærere behagede meget Herr Altværd selv, da de ikke lidet bi-

drog

drog til Roes for den besynderlige Plan, han selv havde lagt til disse Børns Opdragelse; thi da denne retskafne Mand indsaae den ufuldkomne Underviisning, som gives i de offentlige Skoler, og de mangfoldige Udyder, som Drengebørnene i sær staae Fare for at lære deri; saa havde han besluttet at lade, saavel sin Søstersøn som det andet Barn, hvilket han i visse Maader havde antaget som sit eget, opdrage i sit Huus; og troede, at deres Sæder derved kunde befries for den Fare at blive fordervede, hvilken de ufeylbarlig vare udsatte for, saavel i en offentlig Skole, som ved et Universitet.

Da han nu havde besluttet at betroe dem begge under een Lærers Opsigt i Huset, blev Herr Hartmann dertil foreslaaet af en god Ven, om hvis Indsigter Herr Altværd havde meget gode Tanker, og til hvis Oprigtighed han satte megen Tillid. Denne Hartmann var en Medlem af et Collegium, hvor han næsten havde havt alting frit, og var meget berømt saavel for sine Videnskaber, som for sin Gudsfrygt og sin anstændige Opførsel. Disse Egenskaber var det og uden Tvivl, som havde bevæ-

get Herr Altværds Ven til at bringe ham i Forslag, ihvorvel han tillige var Hartmanns Familie forbunden, som bestod af nogle af de anseeligste Personer i en liden Bye, som denne gode Mand præsenterede i Parlamentet.

Herr Hartmann behagede Herr Altværd meget fra det første han kom der, og viiste, at han fuldkommen besad den Caracter, som man havde tillagt ham. Imidlertid fandt dog denne gode Mand, efter længere Bekiendtskab og nøyere Omgang, nogle Feyl og Svagheder hos denne Hofmester, som han gierne ønskede, at han ikke havde havt. Men da hans gode Egenskaber syntes langt at overveye disse, saa kunde Herr Altværd ikke overtale sig til at skille sig af med ham; og disse Svagheder skulde heller ingenlunde have kunnet undskylde en saadan Medfart; thi Læseren feyler meget, om han troer, at Herr Hartmann har været Herr Altværd saa nøye bekiendt, som han i denne Historie har lært at kiende ham. Han bedrager sig ikke mindre, om han indbilder sig, at han ved det nøyeste Bekiendtskab, som han selv kunde havt med denne Theolog, skulle have

været

været i Stand til at komme efter de Ting, som vi allene, i Kraft af vor Indskydelse, have været i Stand til at udfinde og opdage. Jeg giør mig derfor ingen Betænkning om at sige om de Læsere, som, opblæste af slige Indbildninger, ville laste Herr Altværds Klogskab eller Indsigter, at de anvende den Kundskab, som vi have meddeelt dem, meget ilde og paa en meget utaknemmelig Maade.

De Feyl, som sporedes i Herr Hartmanns Læremaade, tiente ret got til at giøre Herr Viereks modsatte Feyl uskadelige, hvilke vor gode Herr Altværd ligesaavel indsaae og forkastede. Men han troede virkelig, at det Modstridige Overdrevne for disse to Herrer, skulde allerede oprette deres ligesaa stridige Mangler, og at disse to Børn vilde faae en tilstrækkelig Underviisning af dem begge i den sande Religion og Dyd, da han tillige selv vilde hielpe til med. Dersom nu Udfaldet streed imod hans Formodning, saa kan saadant maaskee reyse sig fra en Feyl i Planen selv, og Læseren har min Tilladelse til at opdage denne Feyl, dersom han kan; thi vi begiere ingenlunde at frembringe Caracte-

rer i denne Historie, som skulle være ganske uden Feyl, ligesom vi og haabe, at heri ikke skal findes noget, som man endnu aldrig har seet tilforn hos den menneskelige Natur.

For igien at komme til Sagen selv, saa troer jeg ikke, at Læseren vil forundre sig over, at disse to Børns ovenmeldte forskiellige Opførsel har frembragt forskiellige Virkninger, hvorpaa han alt har seet nogle Exempler. Men, foruden dette, fandtes der endnu en anden Grund for Philosophens og Hofmesterens Opførsel. Dog, da dette er en Sag af stor Vigtighed, saa ville vi først aabenbare den i det følgende Capitel.

Det siette Capitel.

Indeholder en grundigere Aarsag for ovenmeldte Meninger.

Man maae først vide, at hver af disse to lærde Mænd, som nylig have spillet saa betydelig en Rolle paa denne Histories Skueplads, havde fra det første Øyeblik af, de vare komne i Herr Altværds Huus, fattet saa stor en Kierlighed, den ene til denne vakkre Mands Gudsfrygt,

den

den anden til hans Dyd, at de begge vare betænkte paa at forene sig med ham paa det allernøyeste.

Til hvilken Ende de og begge havde fæstet Øynene paa den smukke Enke, som Læseren vel ikke har glemt, skiønt vi ikke have talt et eneste Ord om hende i lang Tid. Frue Blisil var virkelig det Maal, hvortil de begge sigtede.

Det synes vel noget besynderligt, at iblant de fire Personer, som vi have talt om i Herr Altværds Huus, de tre have baaret Godhed for en Dame, som aldrig har været synderlig berømt for sin Skienhed, og som desuden allerede var steget et got Stykke ned i Aarenes Dal. Men Hierte-Venner og fortroelige Bekiendtere have gierne et Slags naturlig Tilbøyelighed til visse Fruentimmer i deres Vens Huus, som for Ex. til hans Bestemoder, Moder, Søster, Datter-Broder eller Søster, Faster, eller Datterdatter, naar de ere Rige, og til hans Kone, Søster, Datter, Datterdatter, Faster, Maitresse eller Pige, naar de ere Smukke.

Ikke desmindre vilde vi nødig, at vore Læsere skulde indbilde sig, at Folk af saadan

Caracter,

Caracter, som den, Herr Hartmann og Herr Vierek giorde Fordring paa, skulde give sig af med slige Ting, som lastes noget af nogle strænge Sædelærere, uden at de først havde undersøgt og overvejet, om det var, som Shakespear kalder det: „en Samvittigheds-Sag" eller ikke. Hartmann blev opmuntret til dette Foretagende, ved at forestille sig, at det ingensteds var forbudet, at begiere sin Næstes Søster; Han vidste, at man ved alle Loves Fortolkning følger den Regel: Expressum facit cessare tacitum. Meningen deraf er: Naar en Lovgiver fremsætter sin Mening ganske tydelig, saa afholdes vi derved fra at forklare den saaledes, som vi selv finde for got. Da der nu i den guddommelige Lov, som forbyder os at begiere vor Næstes Gods, nævnes udtrykkelig adskillige Fruentimmer, men tales aldeles ikke om hans Søster, saa giorde han sig den Slutning, at det gierne var tilladt at begiere hende; og hvad Vierek angaaer, som ikke var andet end en lystig Broder eller den rette Mand for en ung Enke, saa kunde han let sammenrime det med Tingens evige Sømmelighed.

Da

Da nu begge disse to Herrer nøye passede paa alle Leylighéder til at vinde Enkens Yndest; saa indsaae de meget vel, at det vilde være meget tienligt, stedse at give hendes Søn Fortrinnet for det andet Barn; og da de forestillede sig, at den Venlighed, som Herr Altværd viiste imod den sidste, maatte være høyst ubehagelig for hende, saa tvivlede de ikke paa, at det vilde behage hende, naar de betiente sig af alle Leylighéder til at foragte og fornedre ham; thi da hun hadede Drengen, saa maatte hun elske alle dem, som giorde ham Fortræd. Heri havde Hartmann nu en besynderlig Fordeel. I Stedet for at Vierek kunde allene gnave paa Jones's Ære, saa kunde Hartmann derimod slaae hans Skind. Han ansaae og virkelig et hvert Slag for en Compliment, som han giorde sin Herskerinde. Han kunde derfor hentyde det gamle Ordsprog paa sig selv i dets egentligste Forstand: Castigo te, non qvod odium habeam, sed qvod *amem*. „Jeg straffer Dig ikke af „Had, men fordi jeg elsker"; hvilke Ord han og meget ofte pleyede at føre i Munden, eller efter den gamle Talemaades egentlige Forstand,

og

og som vel aldrig er bleven brugt saa egentlig, som han pleyede at føre paa sine Fingerender.

Dette var fornemmelig Aarsagerne, hvorfor disse to Herrer stedse stemmede overeens i deres Meninger om disse to Drenge, som vi have seet af det Foregaaende. Dette var og næsten den eneste Punct, hvori de vare enige; thi, foruden deres forskiellige Grundsætninger, havde de allerede i lang Tid havt hverandre stærk mistænkt for eens Hensigter, og hadede hverandre i en ikke ringe Grad af egentlig Fiendskab.

Dette fælles Had blev temmelig forøget ved deres afvexlende Lykke; thi Frue Blisil vidste meget got, hvad de sigtede efter, endog længe førend de troede, eller vilde, at hun skulde mærke det. De gik meget forsigtig til Værks, af Frygt for, at hun skulde blive vred, og sige det til Herr Altværd. Dog havde de slet ingen Aarsag til at være bange derfor. En liden Kierlighed, hvoraf hun havde besluttet, ikke at lade nogen nyde Frugten uden hun selv, behagede hende i nærværende Tilfælde meget vel; og den eneste Frugt som hun ønskede at høste, var Smigrerier og forelskede Opvartninger, til

hvilken

hvilken Ende hun lod snart den ene, snart den anden vexelviis have lige stort Haab og i lige lang Tid. Vel var hun mere tilbøyelig til at antage Herr Hartmanns Grundsætninger; men dog behagede Viereks Person mere hendes Øyne; thi han var en meget venligere Mand; derimod lignede Hofmesteren den Mand af Ansigt, som sees at afstraffe Damerne i Bridevel i en Skiøges Tildragelser.

Om Frue Blisil havde overvældet sin Mave med Ægtestandens Sødheder, eller om hun havde faaet en Afsky til den for dens Bitterheders Skyld, eller hvoraf det ellers kom, vil jeg ikke afgiøre; nok er det, hun kunde ikke overtale sig til at antage et Tilbud om et nyt Ægteskab. Desuagtet omgikkes hun dog tilsidst saa fortroelig med Vierek, at ondskabsfulde Tunger begyndte allerede at hvisske hverandre noget i Øret, hvortil vi, saavel for Damens Skyld, som fordi det strider tvertimod Reglerne for al Ret og Tingens evige Bestemmelse, ikke vilde fæste nogen Troe, og derfor ikke heller besmitte vort Papir dermed. Saa meget er vist, at Læreren blev ved at pidske,

uden

uden at komme et Skridt nærmere til Maalet af sin Reyse.

Han havde virkelig begaaet en stor Feyl, og denne opdagede Vierek længe førend han. Frue Blisil havde just ikke været ganske vel tilfreds med hendes Mands Opførsel; (hvilket Læseren maaskee allerede tilforn har formodet) ja naar vi skal tale ret oprigtig, saa bar hun et virkeligt Had til ham, indtil hun endelig ved hans Død var bleven lidt forsonet med ham. Man vil derfor slet ikke forundre sig over, om hun just ikke fandt den heftigste Kierlighed til den lille Arving, han havde efterladt sig; og hun følte i Sandhed saa lidet af denne Kierlighed, at hun sielden saae hendes Sen i hans Barndom, og bekymrede sig næsten slet ikke om ham; deraf kom det da, at hun efter en liden Mellemstand fandt sig i alle de Gunstbeviisninger, hvormed Herr Altværd overøste det lille Hittebarn, som denne gode Mand kaldte sin egen Søn, og som han i alle Maader holdt ligesaa meget af, som den unge Blisil. Denne Frue Blisils Føyelighed ansaae Naboerne og Folkene i Huset for et Beviis paa, hvor got hun kunde

finde

finde sig i sin Broders Tænkemaade, og alle andre Folk, saavelsom Vierek og Hartmann indbildte sig, at hun i Hiertet hadede Hittebarnet. Jo større Godhed hun viiste imod ham, jo mere troede de, at hun hadede ham, og desto vissere Anslag giorde de til hans Forderv:lse; thi da de tænkte, at hendes Fordeel bragte det med sig, at hun hadede ham, saa var det saa meget mere vanskeligt for hende, at overbevise dem om, at hun ikke giorde det.

Hartmann blev destomere bestyrket i sin Mening derved, at hun mere end eengang paa en listig Maade havde været Skyld i, at han havde pidsket Thomas Jones, og det paa en Tid, da Herr Altværd, som var en Fiende af denne Øvelse, ikke var hiemme; da hun derimod aldrig havde befalet ham sligt, i Hensende til den unge Blifil. Dette havde ligeledes bedraget Vierek. Endskiønt hun virkelig hadede sin egen Søn, hvilket vel synes at være unaturligt, dog alligevel er jeg forsikkret, at hun ikke ver det eneste Exempel herpaa, saa syntes hun dog, uagtet hendes udvortes Føyelighed, i Hiertet at være misfornøyet over den store Kierlighed

Herr Altværd viiste imod dette Hittebarn. Hun beklagede sig ofte derover i sin Broders Fraværelse, og lastede ham temmelig skarp derfor, saavel for Hartmann som for Vierek. Ja hun foreholdt Herr Altværd selv dette undertiden, naar der reiste sig lidt Trætte eller Misforstaaelse, som man gemeenlig kalder det, imellem dem.

Men da Thomas blev større, og der hos ham yttrede sig Kiendetegn til den galante Tænkemaade, hvorved Mandfolkene giøre sig elsket hos Fruentimmerne, saa tog den Misfornøyelse, som hun havde viist mod ham, som Barn, lidt efter lidt af, og tilsidst kunde man saa tydelig mærke, at hun bar langt større Godhed for ham end for hendes egen Søn, at det næsten var umueligt længere at tvivle derom. Hun var saa begierlig efter at have ham saa tidt omkring sig, og viiste saadan Fornøyelse og Velbehag i hans Selskab, at han blev, endog førend han opnaade sit attende Aar, saavel Viereks som Hartmanns Medbeyler; og hvad som endnu var værre: det hele Land begyndte offentlig at tale ligesaa frit om hendes

Til-

Tilbøyelighed til Thomas, som det forhen havde talt om hendes Kierlighed til Vierek, af hvilken Aarsag denne Philosoph fattede det uforsonligste Had til vor stakkels Helt.

Det syvende Capitel.

Hvori Forfatteren giør sin Opvartning paa Skuepladsen.

Endskiønt Herr Altværd ikke i og for sig selv saa let betragtede Tingene fra deres slemme Side, og heller ikke vidste noget af det offentlige Rygte, som sielden kommer for en Broders eller Ægtemands Øren, uagtet det er bekiendt over det hele Naboelaug; saa var dog denne Frue Blisils Godhed for Thomas, og det Fortrin hun gav ham frem for hendes egen Søn, dette unge Menneske meget til Skade.

Den Medlidenhed, som boede i Herr Altværds Bryst, var af den Beskaffenhed, at intet uden Retfærdighedens Staal kunde bringe den til at vige. Naar een var ulykkelig, paa hvad Maade han end var det, saa var dette nok, naar der ellers ikke fandtes noget uanstændigt hos ham, til at opvække denne godhiertige Mands

Medlidenhed, og bevæge ham til at skienke den Ulykkelige sit Venskab, og bevise ham Velgierninger.

Da han altsaa tydelig saae, at Herr Blifils Moder bar reent Had og Afskye til ham; (thi saavidt var det allerede kommet med ham) saa begyndte Herr Altværd, blot af denne Aarsag, at have Medynk med ham, og hvad Virkning Medlidenhed giør paa gode og gavmilde Gemytter, behøver jeg ikke her først at forklare de fleste af mine Læsere paa dette Sted.

Just af denne Aarsag betragtede han et hvert Tegn til Dyd hos dette unge Menneske ligesom igiennem et Forstørrelses-Glas, og saae derimod alle hans Feyl i et omvendt Perspectiv saa smaae, at han neppe blev dem vaer. Dette kan maaskee synes roesværdigt i Henseende til hans elskværdige Tilbøyelighed til Medynk; men hans øvrige Forhold kan allene undskyldes med den menneskelige Naturs Skrøbelighed; thi saasnart han kun mærkede det Fortrin, som Frue Blifil gav Thomas, saa begyndte dette stakkels unge Menneske, saa uskyldig han dog var, at tabe ligesaa meget af den Gunst, Herr

Altværd

Altværd bar for ham, som han vandt hos hende. Dette allene havde vel ikke kundet udslette Jones ganske af hans Hierte; men det var ham dog meget skadeligt, og forberedede Herr Altværds Gemyt til de Indtryk, som siden efter frembragte de store Tildragelser, som endnu indeholdes i denne Historie, og man kan ikke nægte, at jo dette ulykkelige unge Menneske ikke bidrog lidet dertil ved sin egen Overgivenhed, ved sit Vildskab, og ved Mangel paa Forsigtighed.

Naar vi fremføre nogle Exempler herpaa, saa ville vi dermed, om man forstaaer os ret, give de vel opdragne unge Folk, som med Tiden skal blive vore Læsere, en meget nyttig Lærdom; thi heraf kan de see, at et got Gemyt og en fortroelig Omgang vel kan forskaffe dem en stor indvortes Fornøyelse, og opvække en tilladelig Stolthed hos dem; men, desværre! paa ingen Maade kan gisre dem lykkelige i Verden. Klogskab og Forsigtighed er nødvendig, endog for de allerbeste Folk. De tiene Dyden som en Livvagt, uden hvilken den aldrig kan være sikker. Det er ikke nok, at vore Hensigter og vore Hand-

linger ere gode i sig selv, man maae endog giøre sig Umage for, at de synes saaledes. Om vi end ere nok saa gode indvortes, saa maae vi dog tillige søge at vinde en god udvortes Anseelse. Dette bør man stedse stræbe efter, da Ondskab og Had ellers vil drage Omsorg for at sværte os saaledes, at endog en Altværds Skarpsindighed og Godhed ikke kan giennemtrænge det, eller opdage de indvortes Skiønheder. Lad dette, mine unge Læsere! være Eder en bestandig Grund-Regel: „Intet Menneske kan være „saa god, at han kan tilsidesætte Forsigtigheds „Reglerne, og Dyden selv kan ikke have no„gen smuk Anseelse, dersom den ikke er iført Vel„anstændigheds og Ærbarheds udvortes Pry„delser". Denne Lærdom skal I, mine kiere Disciple! formodentlig finde fuldkommen bestyrket ved Exempler, naar I med tilbørlig Opmærksom vil igiennemlæse følgende Blade.

Læseren maae tilgive mig, at jeg selv, ligesom Chorus i de Gamles Skuespil, har aflagt denne korte Besøgelse paa Skuepladsen. Det skeer virkelig blot for min egen Skyld, at jeg ikke skal blive forstaaet urigtig, ligesom jeg, ved at

vise

vise mine Læsere de Skiær, paa hvilke Uskyldighed og Godhiertighed saa ofte har lidt Skibbrud, tillige vilde raade dem til det, som jeg skal vise, at de kan giøre sig ulykkelige ved. Jeg har ikke kunnet overtale nogen af mine Acteurer til at sige dette, og derfor har jeg været nødt til at sige det selv.

Det ottende Capitel.

Et barnagtigt Tilfælde, som dog viser Thomas Jones's gode Tænkemade.

Læseren erindrer vel endnu, at Herr Altværd gav Thomas Jones en lille Hest, som en Slags Opreisning for den Straf, som han troede, at han uskyldig havde udstaaet.

Denne Hest havde Thomas lidt meer end et halvt Aar, da han reed hen til et Marked der i Naboelauget, og solgte den.

Ved hans Tilbagekomst spurgte Herr Hartmann ham, hvad han havde brugt de Penge til, som han havde faaet for sin Hest? hertil svarede han reent ud, at han ikke vilde sige det.

Haa, haa! sagde Hartmann, I vil ikke! got, jeg skal nok pille det ud af Eders B. . . thi dette Sted var hans Orakel, hvortil han tog sin Tilflugt i alle tvivlsomme Tilfælde, for at indhente nøyere Oplysning.

Thomas hængte allerede paa Ryggen af een af Lakayerne, og alting var tillavet til Executionen, da Herr Altværd traadde ind i Stuen, gav den stakkels Syndere Opsættelse, og tog ham ind med sig i et andet Kammer. Da Herr Altværd nu var under fire Øyne med ham, giorde han ham det samme Spørgsmaal, som Hartmann forhen havde giort ham.

Thomas svarede Herr Altværd, at det var hans Pligt ikke at skiule noget for ham; men det tyranniske Skarn vilde han aldrig give noget andet Svar, end med en god Prygl, hvormed han haabede snart at kunne betale ham for alle hans Gruesomheder.

Herr Altværd gav Barnet en meget stærk Irretesættelse for hans usømmelige og uærbødige Udtryk mod sin Skolemester; men især fordi han havde ladet sig mærke med den Lyst at hevne sig. Han truede ham med, at

han

han ganske skulde miste hans Godhed, dersom han tiere hørde saadanne Ord af hans Mund, og sagde, at han ingenlunde vilde hielpe et saa ryggesløst Menneske frem, og endnu mindre bevise ham Venskab. Ved denne og flere saadanne Erklæringer nødte han Thomas til at vise Fortrydelse, hvori dette unge Menneske dog ikke var meget oprigtig; thi han var virkeligen betænkt paa, hvorledes han nogenledes kunde giengielde den smertefulde Bevaagenhed, som han havde modtaget af sin Hofmesters Haand. Ikke desmindre bragte Herr Altværd ham dog saavidt, at han tilstod, at hans Hevngierrighed mod Hartmann giorde ham ont. Herpaa tillod denne gode Mand ham, efterat han havde givet ham en herlig Formaning, at tale videre, hvorpaa han blev saaledes ved:

„I Sandhed, min kiereste Herre! jeg
„elsker og ærer Dem mere end hele Verden.
„Jeg veed, hvor meget jeg er Dem forbun-
„den, og jeg vilde have den største Afskye for
„mig selv, om mit Hierte var i Stand til at
„være utaknemmeligt. Kunde den lille Hest
„tale, som De har givet mig, saa forsikrer jeg,

„ den skulde sige Dem, hvor høyt jeg har el-
„ sket denne Foræring; thi jeg fandt større For-
„ nøyelse i at foere den, end i at ride paa den.
„ Sandelig, min kiere Herre! det gik mig me-
„ get nær til Hierte at skille mig ved den. Jeg
„ skulde heller aldrig have solgt den for nogen
„ anden Aarsags Skyld i Verden, end for den,
„ hvorfor det er skeet. Jeg er forvisset om, at
„ De selv Herre! dersom De havde været i mit
„ Sted, skulle have giort det samme; thi intet
„ Menneske har nogen Tid saa inderligen følt
„ andres Ulykke. Hvad vilde De ikke føle,
„ høystærede Herre! naar De troede, at De
„ selv var Skyld deri? I Sandhed, min Herre!
„ ingen Elendighed kan være større end deres.
„ Hvis Elendighed, mit Barn! sagde Alt-
„ værd: hvad vil Du sige dermed? Ak, min
„ Herre! Deres stakkels Jæger med sin hele
„ talrige Familie, har, siden De jagede ham
„ bort, været nær ved at sulte og fryse ihiel.
„ Jeg kunde ikke taale at see disse stakkels Ulyk-
„ kelige saaledes at omkomme af Hunger og
„ Frost, i sær da jeg vidste mig selv skyldig i al
„ deres Nød. Jeg kunde ikke taale det, min
„ Herre!

„ Herre! Ney, paa min Siel, om jeg kunde“. Her strømmede Taarerne ned af hans Kinder, og han begyndte igien saaledes: „ Blot for at „ redde disse stakkels Folk fra deres uundgaae„ lige Ødeleggelse, skilte jeg mig ved Deres „ saa dyrebare Foræring, hvor stor en Priis jeg „ end satte derpaa. Jeg solgte min Hest for „ deres Skyld, og de har faaet hver en Skil„ ling af Pengene “.

Herr Altværd taug nogle Øyeblik stille, og førend han begyndte at tale, trillede Taarerne ned af hans Kinder. Tilsidst lod han Thomas gaae, gav ham en øm Irretesættelse, og sagde til ham, at han i saadanne Nøds Tilfælde for Fremtiden skulde hellere vende sig til ham, end bruge overordentlige Midler for at afhielpe slig Elendighed.

Denne Sag gav siden Anledning til mange Stridigheder imellem Herr Hartmann og Vierek. Hartmann var af den Mening, at Thomas derved havde grovelig forseet sig mod Herr Altværd, hvis Hensigt det var at straffe denne Karl for sin Ulydighed. Han sagde: at det, som Verden kalder christelig Kierlighed, kom

ham

ham ved visse Tilfælde for, som en Gienstridighed imod den Almægtiges Villie, der ret havde udmærket nogle Personer til Fordervelsen; og paa lige Maade var her og i nærværende Tilfælde handlet imod Herr Altværds Villie. Han endte sin Tale, som sædvanlig, med hiertelig at anprise Birkerisets Brug.

Vierek paastod det Modsatte paa det allerheftigste, maaskee for at sige Hartmann imod, eller og af Føielighed mod Herr Altværd, som syntes ganske at bifalde det, Jones havde giort. Da jeg nu er overbeviist om, at de fleste af mine Læsere kunde være langt bedre Advocater for den stakkels Jones, end denne Verdsligvise; saa vilde jeg kun falde Dem besværlig, naar jeg anførte hans Grunde. Det var i sig selv slet ikke vanskeligt at forene en Handling med Reglerne for Ret, som umuelig kunde udledes fra Reglerne for Uret.

Det niende Capitel.

Indeholder en langt hæsseligere Tildragelse, tilligemed Hr. Hartmanns og Vierets Forklaring derover.

Nogle Mænd, som have været langt mere bekiendte for Viisdom, end jeg, have lagt Mærke til,

til, at een Ulykke kommer sielden allene. Et Beviis derpaa troer jeg man kan see paa de Herrer, der ere saa uhældige, at nogle af deres Skielmsstykker blive opdagede; thi her holder Opdagelsen sielden op, førend man er kommet efter alting. Saaledes gik det og med den stakkels Thomas. Neppe havde han faaet Forladelse, for han havde solgt sin Hest, - førend det blev opdaget, at han nogen Tid forhen havde solgt en smuk Bibel, som Herr Altværd havde foræret ham. Pengene derfor havde han anvendt paa samme Maade. Bibelen havde Herr Blisil kiøbt. Vel havde han selv ligesaadan en Bibel; men han havde giort det, deels af Høyagtelse for Bogen, og deels af Venskab for Thomas, fordi han ikke vilde, at den skulde sælges uden for Huset for det halve Værd. Han fik altsaa den halve Værdie til sin Fordeel; thi han var et meget klogt Barn, og omgikkes saa sparsom med sine Penge, at han næsten lagde hver en Skilling op, som han fik af Herr Altværd.

Man har lagt Mærke til, at somme Folk aldrig have kundet læse i andre Bøger end deres

egne.

egne. Herr Blifil derimod brugte, fra den Tid af, han var bleven Eyer af denne Bibel, aldrig nogen anden. Ja man saae endog, at han læste meget flittigere i denne, end han forhen havde læst i sin egen. Da han nu ofte spurgte Herr Hartmann om Forklaringen over vanskelige Steder, saa blev denne Herre til al Ulykke Thomas's Navn vaer, som han havde skrevet hist og her i denne Bog. Dette gav Anledning til en Undersøgning, som tvang Herr Blifil til at opdage den hele Sammenhæng.

Hartmann satte sig fast for, at en saadan Forbrydelse, som han kaldte et Kirkeran, ikke skulde gaae ustraffet af. Han skreed derfor strax til Afstraffelsen. Men han lod det ikke engang blive derved; aldrig saasnart saae han Herr Altværd, førend han fortalte ham denne Forbrydelse, som forekom ham saa forskrækkelig. Han ivrede i de bitterste Udtryk mod Thomas, og sammenlignede ham med Kioberne og Sælgerne, der bleve uddrevne af Templen.

Vierek derimod betragtede denne Sag med andre Øyne. Han sagde: at han ikke kunde indsee, at det var en større Synd at sælge

en

en Bog, end noget andet. At sælge Bibler, var fuldkommen tilladt, saavel efter de guddommelige som menneskelige Love, og altsaa fandt han intet usømmeligt deri. Han sagde til Hartmann, at han ved de store Ophævelser, som han giorde herover, erindrede sig en Historie om en meget andægtig Kone, som af bare Gudsfrygt havde stiaalet Tillotsons Prædikener fra en Frue, som hun var bekiendt med.

Denne Historie virkede saaledes hos den Geistlige, at Blodet skiød sig op i hans Ansigt, som desuden ikke just var et af de blegeste: og han var allerede færdig til at besvare dette med stor Hidsighed og en hæftig Vrede, dersom ikke Frue Blisil, som var overværende ved denne Tvætte, havde lagt sig derimellem. Denne Dame erklærede sig gandske og aldeles for Vierek's Mening. Hun anførte og virkelig meget lærde Grunde for at understøtte den, og sluttede med de Ord: dersom Thomas havde begaaet en Forbrydelse, saa maatte hun tilstaae, at hendes egen Søn forekom hende ligesaa skyldig; thi hun kunde ikke see nogen Forskiel imellem Kiøberen og Sælgeren; og begge vare tillige blevne drevne ud af Templen.

Da Frue Blisil havde sagt sin Mening, saa ophørte Tvistigheden. Herr Vierek's Frydeskriig skulde desuden nok have stoppet Munden paa Hartmann, dersom det havde været nødvendigt, og den sidste torde desuden, af for-

omtalte Aarsag, ikke understaae sig at støde denne Dame for Hovedet. Hans Misfornøyelse giorde ham altsaa ganske tavs. Herr Altværd sagde, at siden Barnet allerede var straffet, saa vilde han ikke fælde sin Dom derover; og om han virkelig har været vreed paa Barnet eller ikke, det vil jeg overlade til mine Læseres egen Gisning.

Kort derefter blev der igien anlagt Sag imod Jægeren af Herr Vestern (i hvis Indhegninger den forommeldte Agerhøne var skudt) for et Tyverie af samme Beskaffenhed. Dette var en meget ulykkelig Omstændighed for denne stakkels Karl, da den ikke allene truede ham med Undergang; men endog skildte ham ved Herr Altværds Bevaagenhed for altid. Da denne Herre en Aften gik og spadserede med Herr Blifil og den unge Jones førte den sidste ham meget snu hen til den sorte Jacobs Boelig, hvor de forefandt denne fattige og ulykkelige Familie i al den Elendighed, som Kulde, Hunger og Nøgenhed kan sætte den menneskelige Natur i; thi de Penge, som de havde faaet af Jones, vare næsten allene forbrugte til at betale gammel Gield.

Et saadant Optrin, som dette, maatte nødvendig røre Herr Altværds Hierte. Han gav Moderen strax et par Guineer til Klæder for hendes Børn. Den stakkels Kone smeltede hen i Graad over denne Godhed, og da hun takkede ham derfor, kunde hun ikke afholde sig

fra,

fra at yttre sin Taknemmelighed mod Thomas, og sagde, at han i lang Tid havde underholdt saavel hende som hendes Børn, da de vist ellers vare omkomne af Hunger. „Vi har, sagde „hun, ikke havt en eneste Bid Brød, og disse „Børn har ikke havt en Traad at trække paa „sig, uden hvad vi have faaet af hans Godgiv„renhed". Foruden Hesten og Bibelen, havde Thomas opofret en Slaabrok og flere Ting til denne elendige Families Nytte.

Da de kom hiem, anvendte Thomas al sin Veltalenhed paa at forestille disse Folks ynkværdige Tilstand og den sorte Jacobs Fortrydelse. Dette lykkedes ham endog saa got, at Herr Altværd sagde: han troede, at denne Mand havde lidt ont nok, for det han havde giort; han vilde tilgive ham, og tænke paa Midler til at forsørge ham og hans Familie.

Jones blev herover saa glad, at han ikke kunde afholde sig fra, at gaae en heel engelsk Miil tilbage, uagtet det allerede var mørkt da de kom hiem, og det regnede meget stærk, for at bringe den stakkels Kone denne glædelige Tidende; men han paabyrdede sig derved kun den samme Umage, som de fleste tienstfærdige Nyheds-Spindere, nemlig: igien at tilbagekalde den; thi den sorte Jacobs Uheld betiente sig just af hans Vens Fraværelse, for at giøre det altsammen til intet.

Det tiende Capitel.

I hvilket Herr Blifil og Jones lade sig see paa en ganske forskiellig Maade.

Herr Blifil lignede langt fra ikke sin Selskabsbroder i den elskværdige Egenskab at være barmhiertig; men derimod overgik han ham meget i en anden af et langt høyere Slags, nemlig i Retfærdighed. I dette Stykke fulgte han begge sin Læreres Herr Hartmanns og Herr Vierets Læresætninger og Exempler; thi endskiønt de begge ofte betiente sig af det Ord Barmhiertighed; saa kunde man dog tydelig mærke, at Vierek holdt for, at det ikke kunde bestaae med Reglerne for Ret; og Hartmann var meget for, at man skulde udøve Retfærdighed, og overlade det til Himmelen at være barmhiertig. Dog alligevel vare disse to Herrer noget forskiellige i deres Meninger om Formaalet for denne ædle Dyd, saa at Hartmann efter al Anseelse derved skulde have styrtet den halve Deel af det menneskelige Kiøn i Fordervelsen, og Vierek den anden halve Deel.

Vel taug Herr Blifil stille, saalænge Jones var nærværende; men da han nøyere eftertænkte Sagen, kunde han ikke tilgive, at hans Morbroder beviiste sig gunstig imod Folk, som ikke fortiente det. Han besluttede derfor strax, at fortælle ham den hele Sag, som vi i det foregaaende kun saa løselig have berørt. Den forholdt sig saaledes: Om-

Omtrent et Aar efter at Jægeren var jaget ud af Herr Altværds Tieneſte, og endnu førend Thomas ſolgte ſin Heſt, havde denne ſtakkels Mand ikke en Smule Brød, hverken til ſig eller ſin Familie. Han gik over en Mark, ſom tilhørte Herr Veſtern, og ſaae en Hare i Leyet. Denne Hare ſlog han for Panden paa en nederdrægtig og grueſom Maade, tvertimod ſaavel Landets, ſom Jagt-Lovene.

Den Vildthandler, ſom han ſolgte Haren til, blev til Ulykke, nogle Maaneder derefter, grebet med en temmelig Ladning Vildt, og for at affinde ſig med Junkeren, tilbød han ſig at tiene ham ſom Vidne i en Sag imod en Vildt-Tyv. Mistanken faldt paa den ſorte Jacob, ſom allerede forhen havde tilføyet Herr Veſtern Skade, og ſom desuden ikke havde noget got Rygte. Han var desuden det beſte Offer for Vildtſælgeren, da han i lang Tid ikke havde bragt ham noget Vildt, og herved havde Vidnet tillige vundet Tid at ſætte ſine andre Kunder deſtobedre i Sikkerhed. Junkeren, ſom glædede ſig hiertelig over, at det nu ſtod i hans Magt, at afſtraffe den ſorte Jacob, der allene ved en eneſte ſaadan Forſeelſe, kunde blive ulykkelig, ſpurgte nu ſlet ikke efter nogen anden.

Derſom denne Sag var bleven Herr Altværd foredraget, ſaaledes ſom den virkelig forholdt ſig; ſaa havde den maaſkee ikke foraar-

saget Jægeren nogen synderlig Skade. Men ingen Hevn er blindere, end den som Kierlighed til Retfærdighed opvækker mod en Forbryder. Herr Blisil havde forglemt den rette Tid. Han forandrede ligeledes Gierningen selv, og ved i Hast at legge det eneste Bogstav R dertil, gav han Historien en ganske anden Anseelse; thi han sagde, at Jægeren havde stiaalet Harer. Disse Fordreyninger kunde endnu maaskee være blevne bragte i Rigtighed igien, dersom ikke Herr Blisil til al Ulykke havde udbedet sig Herr Altværds Tavshed, førend han fortalte denne Sag; men ved dette Middel blev den stakkels Jæger fordømt, uden at have mindste Leylighed til at forsvare sig; thi da det rigtig befandtes, at han havde dræbt en Hare, og derover virkelig var skeet Klagemaal; saa tvivlede Herr Altværd ikke i mindste Maade om det øvrige.

Disse stakkels Folks Glæde varede altsaa kun kort; thi Morgenen derpaa sagde Herr Altværd, at han havde nye Aarsag til at være vreed paa Jægeren, og forbød Thomas udtrykkelig, uden dog at sige ham denne Aarsag, ikke mere at tænke paa ham. For hans Familie derimod lovede han at sørge saa vidt, at de ikke skulde lide Nød; men Karlen selv vilde han overlade til Retten, og intet skulde overtale ham til at afvige herfra.

Thomas

Thomas knnde ſlet ikke begribe, hvorover Herr Altværd var bleven saa vreed; thi han havde ikke den allerringeſte Mistanke til Blifil. Men da hans Venſkab ikke kunde trættes ved noget Uhæld; saa beſluttede han nu at forſøge et andet Middel for at redde den stakkels Jæger fra Undergang.

Jones var kort tilforn bleven meget nøye bekiendt med Herr Veſtern. Han havde sat sig i saa stor Gunſt hos denne Herre, ved at ſpringe over de bredeſte Grøfter og høneſte Gierder, og ved andre Jagtmæssige Bedrifter, at Junkeren sagde: Thomas vilde viſt blive en stor Mand, dersom han kun blev opmuntret nok. Han ønskede sig ofte en Søn der besad saadan Færdighed, og paastod endog for fulde Alvor engang i et Drikkelaug: han vilde sætte tusende Pund af sin egen Lomme, at Thomas skulde vinde Prisen fra et Kobbel Jagthunde, de maatte saa blive anførte af hvad for en Jæger de vilde i det hele Land.

For disse Færdigheders Skyld holdt Junkeren saa meget af ham, at han altid var en meget velkommen Giest ved hans Bord, og hans kiereſte Staldbroder med ham paa Jagten. Alt hvad Junkeren havde kiereſt, nemlig hans Flint, Hunde og Heste stod nu bestandigen ligesaa got til Jones's Tieneſte, som om det havde været hans eget. Han beſluttede derfor at benytte sig af denne Bevaagenhed til Fordeel

for

for hans Ven, den sorte Jacob, som han søgte at faae ind i Herr Vesterns Huus paa samme Vilkaar, som han tilforn havde været hos Herr Altværd.

Naar Læseren betænker, at denne Karl allerede havde giort Herr Vestern Skade, og tillige overveyede de vigtige Aarsager, hvorfor denne Herre var ham unaadig; saa vil han maaskee forkaste det, som et daarligt og fortvivlet Foretagende. Men dersom han ikke ganske fordømmer den unge Jones, saa maae han give ham sit Bifald deri, at han har søgt paa alle optænkelige Maader at understøtte dette saa vanskelige Foretagende.

Thomas vendte sig desaarsag til Herr Vesterns Datter, en ung Frøken paa sytten Aar, som hendes Fader elskede og agtede, næst forommeldte uundværlige Jagt-Redskaber, over alting i Verden; og ligesaa meget som hun havde at sige hos Junkeren, saa meget formaaede og Jones hos hende. Men da dette er den Dame, som vi have udseet til Heltinde i dette Værk, som vi desuden selv ere meget forelskede i, og som mange af vore Læsere, førend vi skilles ad, efter al Formodning ville ligeledes blive forelskede i; saa skikker det sig aldeles ikke at lade hende træde frem sidst i en Bog.

Ende paa den første Deel af Thomas Jones.

Thomas Jones

fierde Bog.

Indeholder en Tid af et Aar.

Det første Capitel.

Fylder syv Sider.

Ligesom vore Skrifter formedelst den Sandhed, de indeholde, skille sig fra de daarlige Romaner, som ikke ere Fostere af Naturen, men af en syg Hierne, og som en stor Kunstdommer derfor

har anbefalet til Posteyr-Bagerens Brug allene, saa ville vi og gierne paa den anden Side undgaae al Liighed med de Slags Historier, som en vis berømt Poet synes at holde for at være ligesaavel indrettede til Fordeel for Bryggerne, siden man aldrig burde læse dem, uden ved en Kande godt Øl:

> Imens det brune Øl, som hielpsom Kammerat,
> Formilder al den Sorg, Historien opvakte.

Thi siden det er disse nyere Historieskriveres Liv-Drik, ja maaskee endog deres Muse, om man kan troe Butler, som tillægger Øllet en indblæsende Kraft, saa bør det ligeledes være deres Læseres Drik, da enhver Bog bør læses med den samme Geist og paa den samme Maade, som den er skreven. Saaledes fortalte den berømte Forfatter af Hurlothrumbo en lærd Biskop, at Aarsagen, hvorfor hans Høyærværdighed ikke kunde fele det Ypperlige i hans Bog, var, at han ikke læste den med Fiolinen i Haanden, hvilket Instrument han altid havde havt i sin, da han forfattede den.

At vort Værk altsaa ikke skal staae i nogen Fare for at ligne disse Skribenteres Arbeyder, saa have vi benyttet os af enhver Leylighed til at indblande igiennem det hele Værk adskillige Lignelser, Beskrivelser, og andre poetiske Prydelser. Disse har jeg ogsaa virkelig bestemt til at træde i det omtalte Øls Sted, og til at opmuntre Sindet, naar den Døsighed, som saa gierne vil anfalde Læseren saavel som Skribenten i lange Værker, skulde begynde at melde sig hos ham. Uden saadanne Afbrydelser maatte den beste Fortælling af bare blotte Handlinger trætte enhver Læser; thi intet uden den evigvarende Aarvaagenhed, som Homer kun tillægger Jupiter allene, kan holde Stand imod en Aviis i mange Bind.

Vi ville overlade til Læserne at afgisre, med hvad Smag vi have valgt de forskiellige Leyligheder til at indsøre disse Prydelser for vort Værk. Vist nok vil man tilstaae os, at ingen kunde være mere passende, end den Nærværende, da vi ere i færd med at føre en betydelig Caracteer ind paa Skuepladsen, og det i Sandhed intet mindre, end Heltinden i dette Heroiske- Historiske- Pro-

saiske Digt. Derfor have vi holdt det for raadeligt her at forberede Læserens Sind til at tage imod hende, ved at opfylde det med et hvert behageligt Billede, som vi kan tage af Naturen, og til Forsvar for denne Methode, kunne vi anføre mange Forgiængere. For det første er dette en Kunst, som er vel bekiendt for, og bliver meget udøvet af vore tragiske Digtere, der sielden forsømme at forberede Tilskuerne til at tage imod deres Hovedpersoner.

Saaledes bliver Helten altid indført med en Lyd af Pauker og Trompeter, for at opvække en krigersk Geist hos Tilskuerne, og vænne deres Øren til opskruede og høytravende Taler, som Herr Locke's blinde Mand, uden at begaae nogen grov Feyl, vilde ligne ved Lyden af en Trompet. Paa andre Tider, naar Elskere komme frem, fører en sød Musik dem ofte ind paa Skuepladsen, enten for at røre Tilskuerne ved det Kiælne i den ømme Passion, eller for ligesom at vugge og berede dem til den behagelige Slummer, som de rimeligviis ville falde i ved det paafølgende Optrin.

Og ikke Digterne allene; men endog disse Digteres Overherrer, Forstanderne for Skuespil-Husene, synes at vide denne Hemmelighed; thi foruden de omtalte Paukere, o. s. v. som betyde, at Helten nærmer sig, bliver han gierne indført paa Skuepladsen af en stor Skare, som bestaaer af et halvt Dosin af de Karle, der flytte Maskinerne; og hvor nødvendige man anseer disse til Heltens Anseelse, kan man slutte af følgende theatralske Historie:

Kong Pyrrhus var just gaaet hen i et vist Ølhuus tæt ved Komoedie-Huset, for at indtage sit Middagsmaaltid, da han blev kaldet for at gaae frem paa Skuepladsen. Siden Helten nu ikke gierne vilde forlade hans Lamme-Bov, og heller ikke paadrage sig Forstanderen Herr Wilk's Vrede, fordi han lod Tilskuerne vente, saa havde han bestukket hans Forløbere til at blive borte. Altsaa sad denne Monark ganske roelig ved sin Lammesteeg, imedens Herr Wilk's tordnede: "Hvor ere de Tømmersvende, som skal gaae foran Kong Pyrrhus?" og Tilskuerne, i hvor utaalmodige de end vare, bleve nødte til at lade sig nøye med Musikken i hans Fraværelse.

At

At jeg skal være oprigtig, saa tviv-ler jeg meget, om ikke Statsmændene, som gierne har gode Næser, have lugtet nogen Fordeel ved denne Methode. Jeg er overbeviist om, at den ærværdige Magistrats-Person Lord Majoren, faaer en god Deel af den Ærbødighed, som man beviser ham hele Aaret igiennem, for de mange Triumph-Vogne Skiold, som anføre hans Optog. Ja, jeg maae endog tilstaae, at jeg selv, som dog ikke er saa betydelig hengiven til at lade mig fange af Stads, har givet lidet efter for Indtrykkene af saa megen Pragt. Naar jeg har seet en Mand gaae med asmaalte Trin i et Optog bag efter andre, hvis Forretning det var allene at gaae for ved ham, saa har jeg fattet et høyere Begreb om hans Værdighed, end jeg havde følt ved at see ham i hans sædvanlige Tilstand. Men der er et andet Exempel, som passer sig meget vel til min Heysigt: det er nemlig den Sædvane, at lade et Fruentimmer med en Kurv gaae foran for Optoget ved en Kroning, og bestrøe Veyen med Blomster, førend de høye Personer begynde paa deres Optog. De Gamle vilde vist have paakaldet Gud-

inden

inden Flora i denne Henseende, og der vilde ikke have været nogen Vanskelighed for deres Præster eller Statsmænd at have faaet Folket til at troe, at Gudinden virkelig var nærværende, uagtet en blot Dødelig havde spillet hendes Person og forrettet hendes Embede.

Men vi have slet ikke i Sinde at bedrage vore Læsere, og derfor kan de, som har nogen Indvending imod den hedenske Gudslære, om de saa behager, forandre vor Gudinde til det omtalte Fruentimmer med Kurven. Kort at sige: vor Hensigt er at indføre vor Heltinde med den største Høytidelighed, vi kan, med en ophøyet Stiil, og alle andre Omstændigheder, som kunne bidrage til at opvække Ærbødighed hos Læseren. For visse Aarsagers Skyld, skulde vi i Sandhed raade de af vore Læsere iblant Mandkiønnet, som har noget Hierte, fra at læse videre, dersom vi ikke vare fuldkommen overbeviiste om, at i hvor elskværdigt vor Heltindes Skilderie endog vil blive, da det virkelig er en Copie af Naturen, saa vil man dog finde mange af vore smukke Landsmændinder som fuldkommen fortiene at elskes, og som svare til et hvert Begreb

om et fuldkommet Fruentimmer, som vor Pensel er i Stand til at frembringe.

Og nu ville vi uden nogen videre Fortale gaae til vort næste Capitel.

Det andet Capitel.

En kort Prøve paa hvad vi kunne giore i den høye Stiil, samt en Beskrivelse paa Frøken Sophie Western.

Stille alle heftige Vinde! i Jernlænker indfængsle den hedenske Herfker over Vindene den tudende Boreas's stormende Lemmer, og den bitre, bidende Eurus's skarpspidsede Næse! Men du søde Zephyrus! reis du dig op af din vellugtende Seng, bestiig de vestlige Skyer, og fremleed de behagelige Vinde, hvis Yndigheder udlokke den elskværdige Flora af hendes Kammer, vellugtende af den perlagtige Dug, naar den blomstrende Pige paa hendes Fødselsdag den første Junii, i en flagrende Klædedragt hopper hen over den grønne Eng, hvor alle Blomster komme op for at hylde hende, indtil hele Marken er bleven skildret, og Farverne trættes med Lugten, hvem der best kan indtage hende.

Saa

Saa indtagende fremkommer hun nu. Og I, Naturens fiedrede Chorsyngere! hvis sødeste Toner ikke engang Händel kan overgaae, stem I eders sødtsyngende Halse, for at helligholde hendes Ankomst. Fra Kierlighed kommer eders Musik, og til Kierlighed vender den tilbage igien. Opvæk derfor denne ømme Lidenskab hos alle Hyrder; thi see! den elskværdige Sophie kommer, prydet med alle de Yndigheder, som Naturen kan smykke hende med, udpyntet med Skiønhed, Ungdom, Munterhed, Uskyldighed, Undseelse og Ømhed: Sødhed udaander hun fra hendes Rosen-Læber, og straalende Glands udskyder hun fra hendes tindrende Øyne.

Min Læser! maaskee Du har seet Statuen af Venus de Medicis, maaskee Du har seet Skiønhedernes Gallerie paa Hampton-court, maaskee Du erindrer Dig enhver bekiendt Skiønhed i Gallary, og alle Nympher i Kit-Kat; eller om deres Regiering var for Din Tid, saa har Du i det mindste seet deres Døttre, de Nærværende ikke mindre skinnende Skiønheder, hvis Navne vi frygte, vilde fylde det hele Bind, ifald vi skulde indrykke dem her.

Har

Har Du nu seet alle disse, saa vær ikke bange for det haarde Svar, som Lord Rochester engang gav en Mand, som havde seet meget: Nej: Har Du seet alt dette, uden at vide, hvad Skiønhed er, saa har Du ingen Øyne; og har Du seet det, uden at føle dets Magt, saa har Du intet Hierte.

Og dog er det mueligt, min Ven! at Du kan have seet alt dette, uden at være i Stand til at giøre Dig en livagtig Forestilling om Sophie; thi hun lignede ikke nogen af dem meget nøye. Hun lignede meget Frue Ranelaghs Skilderie, og jeg har hørt endnu mere den berømte Hertuginde af Mazarin; men allermeest lignede hun een, hvis Billede kan aldrig udslettes af mit Bryst; og dersom Du erindrer Dig hende, min Ven! saa har Du en fuldkommen Forestilling af Sophie.

Men siden Du maaskee ikke har havt den Lykke, saa vil vi stræbe at beskrive dette Mynster efter vor beste Indsigt, endskiønt vi føle, at vore høyeste Evner forslaae ikke til dette Arbeyde.

Sophie,

Sophie, Herr Westerns eeneste Datter, var altsaa et Fruentimmer af en middelmaadig Størrelse, dog snarere høy end lav. Hendes Skabning var ikke allene fuldkommen; men endog overmaade nydelig, og det nøyagtige Forhold, som hendes Arme havde, lovede den fuldkomneste Overeensstemmelse i alle Dele. Hendes Haar, der var sort, var saa langt, at det naaede hende langt ned paa Ryggen, førend hun klippede det, for at føye sig efter Moden; og nu havde hun saa smuk en krøllet Nakke, at saa vilde troe, det var hendes egen. Dersom Misundelsen skulde finde nogen Deel af hendes Ansigt, som fortiente mindre Berømmelse end det øvrige, saa kunde man maaskee troe, at det havde ikke skadet, om hendes Pande havde været høyere. Hendes Øyenbryne vare fyldte, jevne, og giorde saadanne Buer, som ingen Kunst er i Stand til at efterligne.

Hendes sorte Øyne havde en Ild, som al hendes Sagtmodighed ikke kunde dæmpe. Hendes Næse var fuldkommen efter Reglerne og hendes Mund, som der var to Elphenbeens

Rader

Rader i, ſvarede neye til Herr Johan Sucklings Beſkrivelſe i diſſe Linier:

Hun havde Læber — roſenrøde,
Hvoraf den eene mindre var,
Og hendes Kinder Silke bløde
Dernæſt i Rødme Priſen bar,
Som om en Bie dem havde ſtukket.

Hendes Kinder vare aflange, og i den høyre havde hun en Hule, ſom det mindſte Smiil frembragte. Hendes Hage giorde ogſaa ſit til at damne hendes ſmukke Anſigt; men det var vanſkeligt at ſige, om den var ſtor eller liden, endſkiønt den maaſkee mere hørte til det førſte, end det ſidſte Slags. Hendes Farve havde meer af Lilien end Roſen; men naar Bevægelſe eller Undſeelſe forøgede hendes naturlige Farve, ſaa kunde ingen Zinnober naae den. Da kunde man raabe med den berømte Herr Donne:

Det rene Blod veltalende
I hendes Kinder talte;
Man kunde hele Sielen ſee,
Saa tydelig det malte,
Man næſten færdig var at troe:
At hendes Legem tænkte.

Hendes

Hendes Hals var lang og smukt dannet, og dersom jeg ikke frygtede for at fornærme hendes fine Tænkemaade, saa kunde jeg med Rette sige, at hun her langt overgik de største Skiønheder hos den berømte Venus de Medicis. Her var Hvidhed, som ingen Lilier, intet Elphenbeen eller Alabaster kunde lignes med. Man kunde gierne troe, at det fineste Kammerdug af blot Misundelse skiulede den Barm, som var saa meget hvidere, end det selv. — Det var i Sandhed

Nitor splendens Pario marmore purius.

„ En Glands, som overgik Pariſk Marmor i „ dets klareste Skin. „

Saaledes var Sophie udvortes, og denne smukke Skabning blev ikke heller vanziret af en uværdig Beboer. Hendes Siel var i alle Maader lig hendes Person, ja denne laante endog nogle Yndigheder af hiin; thi naar hun smilede, udspredede hendes milde Sind denne ædle Glands over hendes Ansigt, som ingen Lineamenter kan give, i hvor regelrette de end ere. Men siden der er ingen af Sielens Fuldkommenheder, som jo vil røbe dem selv i den

nøye

nøye Fortroelighed, vi har i Sinde at bringe vore Læsere i med denne indtagende unge Pige, saa er det unødvendigt at anføre dem her, ja det var en Slags taugs Fornærmelse imod Læsernes Forstand, og kunde ogsaa berøve ham den Fornøyelse, han vilde have, ved selv at fælde sin Dom over hendes Caracterer.

Dog vil det ikke være unyttigt at sige, at de Sinds Fuldkommenheder hun havde faaet af Naturen, vare blevne noget forbedrede og dyrkede ved Kunsten; thi hun var opdraget under en Fasters Opsigt, som var en Dame af stor Forstand og fuldkommen Kundskab om Verden, siden hun i hendes Ungdom havde levet ved Hoffet, som hun for nogle Aar siden havde forladt, og var taget ud paa Landet. Ved hendes Omgang og Lærdomme var Sophie fuldkommen vel opdraget, endskiønt hun manglede maaskee lidet af den Lethed i hendes Opførsel, som faaes allene ved Vanen, og ved at leve i det, som man kalder den polerede Verden. Men naar man skal sige Sandhed, saa bliver denne Lethed ofte kiøbt alt for dyrt, og uagtet den har saa ubeskrivelige Yndigheder, at Fransk-

mændene

mændene meene de har udtrykt den, maaskee imellem andre Egenskaber, naar de erklære, at de veed ikke, hvad den er; saa bliver dens Mangel dog meget vel godtgiort ved Uskyldighed. En god Forstand og naturlig Artighed kan aldrig behøve den.

Det tredie Capitel.

Hvori Historien gaaer tilbage, for at anføre en ubetydelig Hændelse, som tildrog sig for nogle Aar siden; men som, i hvor ubetydelig den end var, havde dog nogle Følger.

Den elskværdige Sophie var nu, vi føre hende ind i denne Historie, i hendes attende Aar. Hendes Fader elskede hende, som vi tilforn have sagt, høyere end noget andet menneskeligt Creatur. Til hende henvendte altsaa Thomas Jones sig, for at formaae hende til at tage sig af hans Ven Jægeren.

Men førend vi gaae til denne Sag, vil det være nødvendigt kortelig at igientage nogle foregaaende Hændelser.

Endskiønt Herr Altværds og Herr Westerns forskiellige Sindsbeskaffenhed ikke

tillod

tillod nogen meget fortroelig Omgang, saa levede de dog sammen paa en Maade, som man kalder velanstændig, saa at de unge Folk af begge Familier havde været bekiendte sammen fra deres Barndom af, og da de vare alle af næsten een og den samme Alder, saa havde de ofte været Leege-Kammerater sammen.

Thomas's Munterhed passede sig bedre til Sophie, end Herr Blifils Stilhed og Alvorlighed; og det Fortrin hun gav den første, var ofte saa tydeligt, at et mere hidsigt ungt Menneske, end Herr Blifil var, vilde vist have viist nogen Misfornøyelse derover.

Dog, siden han ikke udvortes udviiste nogen saadan Misfornøyelse, saa vilde det være slet giort af os, at aflegge en Besøgelse i hans Siels inderste Afkroge: ligesom nogle uforskammede Folk snige sig'ind i deres Venners hemmeligste Sager, og udspionere deres Kabinetter og Fadebure, allene for at aabenbare deres Fattigdom og Mangel for Verden.

Ikke destomindre, ligesom Personer, der have Mistanke om, at de have givet andre Aarsag til at fortørnes, ere tilbøyelige til at slutte,

at

at de ere virkelig fortørnede, saa beskyldte ogsaa Sophie Herr Blifils Vrede for een af hans Handlinger, som Hartmans og Viereks høyere Viisdom indsaae at være udsprungen af en meget ædlere Kilde.

Da Thomas Jones var meget ung, havde han foræret Sophie en liden Fugl, som han havde taget ud af Reeden, opfødt, og lært at synge.

Denne Fugl elskede Sophie, som da var omtrent tretten Aar, saa overmaade høyt, at hendes fornemste Forretning var at føde og passe den, og hendes største Fornøyelse at spøge med den: herved var den lille Thomas, (thi saaledes blev Fuglen kaldet) bleven saa tam, at den pleyede at spise af sin Herskerindes Haand, at sidde paa hendes Finger, og at ligge fornøyet i hendes Barm, hvor den syntes næsten at føle dens egen Lykke, endskiønt hun altid holdt en liden Snoer om dens Fod, og vilde aldrig give den Frihed til at flyve omkring.

En Dag da Herr Altværd og hans hele Familie spiiste til Middag hos Herr Western, var Herr Blifil ude i Haugen med Sophie,

og da han saae den overmaade store Ømhed, hun viiste imod hendes lille Fugl, bad han, at hun vilde betroe den et Øyeblik i hans Hænder. Sophie føyede ham strax i hans Begiering, og efter nogle foregaaende Advarsler gav hun ham Fuglen; men saasnart han saae den i sin Magt, løste han smukt Snoren af Beenet paa den, og kastede den op i Luften.

Det tossede Dyr saae sig ikke saasnart i Frihed, førend det forglemte alle de Gunstbeviisninger, det havde oppebaaret af Sophie, fløy fra hende, og satte sig paa en Green noget derfra.

Da Sophie saae, at hendes Fugl var bortfløyen, gav hun saa høyt et Skriig af sig, at Thomas Jones, som var ikke langt borte, kom strax løbende til, for at hielpe hende.

Aldrig saasnart var han underrettet om, hvad der var hændet, førend han skiældede Blifil ud for en kiellingagtig og ondskabsfuld Knægt, kastede derpaa strax sin Kiole af sig, og begyndte at klyve op i det Træ, Fuglen var fløyet hen i.

Thomas havde næsten faaet fat paa hans lille Navne, da Grenen, som den sad paa og

som

som hang ud over en Canal, gik i tu, og den arme Dreng dumpede hovedkulds ned i Vandet.

Nu fik Sophie en anden Bekymring, og da hun frygtede for, at Drengens Liv var i Fare, saa skreeg hun ti gange høyere end tilforn, og Herr Blifil hialp hende i Sandhed troelig med alt det Skraal der stod i hans Magt.

Selskabet, der sad i en Stue næst ved Haugen, blev strax meget forskrækket, og kom alle ud; men just som de kom hen til Canalen, kom Thomas i god Behold op paa Landet igien; thi der var til al Lykke meget lavt Vand paa det Sted.

Hartman faldt hestig an paa den stakkels Thomas, som stod og dryppede og zittrede for Ham; men Herr Altværd bad ham at have lidet Taalmodighed, og i det han vendte sig til Herr Blifil, sagde han: "Kiere Barn! hvad „er Aarsagen til al denne Forvirring?„

Herr Blifil svarede: "Jeg er i Sand„hed meget bedrøvet, Morbroer! over det jeg „har giort; jeg har ulykkeligviis været Aarsag „i det altsammen. Jeg havde Frøken Sophies Fugl i min Haand, og da jeg vidste,

„ at det ſtakkels Creatur vanſmægtede efter Fri-
„ hed, ſaa tilſtaaer jeg, jeg kunde ikke bare mig
„ for at give den det, den ønſkede; thi jeg har
„ altid tænkt, der var noget meget grumt i at
„ indſlutte nogen Ting. Det ſyntes mig at
„ ſtride imod Naturens Lov, ſom giver enhver
„ Ting en vis Ret til Frihed, ja det er endog
„ uchriſteligt; thi det er ikke at handle ſaaledes,
„ ſom vi vil, at andre ſkulle handle imod os.
„ Men derſom jeg havde kunnet foreſtille mig,
„ at Frøken Sophie vilde blevet ſaa bekymret
„ derover, ſaa ſkulde jeg i Sandhed aldrig
„ have giort det, ikke heller derſom jeg havde
„ vidſt, hvad der ſkulde hændes den ſtakkels
„ Fugl; thi juſt ſom Herr Jones, der klattrede
„ op i Træet efter den, faldt i Vandet, ſaa tog
„ den paa nye Flugten, og en fæl Høg ſnap-
„ pede den ſtrax. „

Stakkels Sophie, ſom nu først hørte at
hendes lille Thomas's Skiebne, (thi hendes
Bekymring for Jones havde hindret hende til
at mærke det, da det tildrog ſig) udgydede en
Flod af Taarer. Herr Altværd ſøgte at troſte
hende ved at love hende en meget ſmukkere Fugl

men

men hun erklærede, at hun vilde aldrig have nogen anden. Hendes Fader skiændte paa hende, fordi hun tog saaledes affted for en snavs Fugl; men han kunde dog ikke holde sig fra at fortælle den unge Blisil, at dersom han var hans Søn, saa skulde hans Rumpe blevet dygtig slaaet for denne Opførsel.

Sophie gik nu op paa hendes Kammer, begge de unge Herrer bleve sendte hiem igien, og den øvrige Deel af Selskabet vendte tilbage til deres Flaske; hvorefter de siden holdte saa besynderlig en Samtale i Anledning af Fuglen, at vi troe, den fortiener et Capitel for sig selv.

Det fierde Capitel.

Som indeholder saadanne dybsindige og alvorlige Sager, at nogle Læsere maaskee ikke ville finde nogen Smag deri.

Aldrig saasnart havde Herr Vierek tændt sin Pibe, førend han vendte sig til Herr Altværd, og begyndte saaledes: "Jeg kan ikke andet end „ønske Dem til Lykke med Deres Søstersøn, „som i en Alder, da saa unge Mennesker have „Begreb om andet end sandselige Gienstænder,

„ er kommet til den Evne, at han kan giøre
„ Forskiel imellem Ret og Uret. At indslutte
„ nogen Ting, synes mig at stride imod Natu-
„ rens Lov, som giver enhver Ting en vis Ret
„ til Frihed. Disse vare hans Ord, og det Ind-
„ tryk, De have giort paa mig, skal aldrig blive
„ udslættet. Kan noget Menneske have et
„ høyere Begreb om Regler for Ret og om
„ Tingenes evige Sømmelighed? Af saa-
„ dan en Dagning kan jeg ikke andet end love
„ mig, at dette unge Menneskes Middag vil
„ ligne enten den ældre eller yngre Brutus's
„ Middag. „

Her afbrød Hartmann ham hastig, og i det han spildte noget af hans Viin, og nedslugte det øvrige med Ivrighed, svarede han: " Af
„ et andet Udtryk han brugte, haaber jeg han
„ vil ligne meget smukkere Folk. Naturens Lov
„ er noget Slidder Sladder, som der ingen Mee-
„ ning er i. Jeg kiender ingen saadan Lov og
„ heller ikke nogen Ret, som kan uddrages
„ deraf. At handle saaledes, som man vil be-
„ handles af andre, det er i Sandhed en chri-
„ stelig Bevæggrund, som Drengen meget vel

„ ud-

„ udtrykkede sig selv, og jeg glæder mig over at
„ finde, at mine Lærdomme have baaret saa god
„ Frugt. „

„ Dersom det sømmede mig at være for-
„ fængelig „ sagde Vierek, " saa kunde jeg
„ nok tillade mig det ved denne Leylighed; thi
„ jeg tænker, det er tydeligt nok, af hvem han
„ har lært hans Begreb om Ret og Uret.
„ Dersom der er ingen Naturens Lov, saa er
„ der heller ikke hverken Ret eller Uret? „

„ Hvordan „ sagde Theologen! " for-
„ kaster I da Aabenbaringen? Taler jeg med
„ en Deist eller en Atheist? „

„ Drik engang rundt! „ sagde Western.
„ Pokker i Vold med Jeres Naturens Lov:
„ jeg veed ikke, hvad nogen af Jer meener med
„ Ret og Uret. At tage min Piges Fugl fra
„ hende, det var Uret efter min Meening; og
„ min Naboe Altværd kan giøre, hvad han
„ behager; men at opmuntre Drenge til saa-
„ danne Streeger, det er at føde dem op til
„ Galgen? „

Altværd svarede, " at han vel var mis-
„ fornøyet med det, hans Søstersøn havde giort;

„men han kunde dog ikke samtykke i at straffe „ham, da han handlede snarere efter en ædel„modig end en uværdig Bevæggrund. Der„som Drengen havde stiaalet Fuglen„ sagde han, "saa skulde ingen have været snarere til „at samtykke i en haard Straf for ham, end „han selv; men det er klart, at denne ikke har „været hans Hensigt;„ og det kom ham ogsaa virkelig for, som han ikke kunde have havt noget andet Øyemeed dermed, end det, han selv havde tilstaaet (thi den ondskabsfulde Hensigt, som Sophie havde Mistanke om, faldt Herr Altværd ikke engang paa). Endelig sluttede han med at laste Handlingen, som ubetænksom, og erklærede: at den ikke kunde tilgives andre, end Børn.

Vierek havde fremsat sin Meening saa aabenhiertet, at dersom han nu taug stille, saa maatte han taale, at hans Dømmekraft blev lastet. Han sagde derfor med temmelig Hidsighed: "at Herr Altværd havde alt for megen „Agt for den snavs Betragtning om Eyendom. „At man burde sætte alle private Hensigter til„side, naar man vilde fælde Dom over store og

„vigtige

„ vigtige Handlinger; thi dersom man fordum
„ havde hængt ved disse indskrænkede Regler, saa
„ var den unge Brutus blevet dømt for Utak-
„ nemmelighed, og den ældre for Fadermord. „

„ Og om de endog vare blevne hængte
„ for disse Laster „ raabte Hartmann, " saa
„ havde de dog ikke faaet andet end det, de for-
„ tiente. Et Par hedenske Slyngler! Himlen
„ ske Tak, at vi ingen Brutusser har nu om-
„ stunder. Jeg saae gierne, at Herr Vierek
„ vilde lade være at opfylde mine Disciplers
„ Sind med saadant antichristisk Tøy; thi saa-
„ længe de ere under min Opsigt, vil Følgen
„ blive, at det maae pidskes vel ud af dem igien.
„ Der er nu Jeres Discipel Thomas næsten
„ allerede fordærvet. Jeg hørte ham forleden
„ i Trætte med Herr Blisil om, at der er in-
„ gen Fortieneste i Troen uden Gierninger.
„ Jeg veed, det er een af Jeres Lærdomme, og
„ han har ganske vist faaet den af Jer. „

„ Beskyld mig ikke for at fordærve ham „
sagde Vierek, " hvem lærte ham at lee af alt,
„ hvad der er dydigt, og velanstændigt, og
„ sømmeligt, og ret i Tingenes Natur? Han

„ er Jeres egen Discipel, og jeg afstaaer min „ Fordring paa ham. Ney, ney, Blisil er „ min Dreng; saa ung som han er, saa tør jeg „ dog trodse Jer, om J kan udrydde de Be„greb, han har om den moralske Retskaffen„ hed. „

Her slog Hartmann en spodsk Latter op, og svarede: "Ja, ja, jeg vil vove ham i Je„ res Hænder. Han har lagt alt for god en „ Grund til, at Jeres philosophiske Sludder „ kan skade ham. Ney, ney, jeg har baaret „ Omsorg for at indprænte ham saadanne Grund„ sætninger „ — —

„ Og jeg har ogsaa indprentet ham Grund„ sætninger „ raabte Vierek! "Hvad kunde „ indblæse den ædelmodige Tanke i en menneske„ lig Siel, at give Frihed, uden det høye Be„ greb om Dyd? Og jeg igientager det endnu „ for Jer: dersom det var en sømmelig Ting „ at være stolt, saa kunde jeg giøre Paastand „ paa den Ære at have indprentet ham ogsaa „ det Begreb „ — — —

„ Og dersom Stolthed ikke var forbuden „ sagde Hartmann, "saa kunde jeg giøre mig

„ til

„ til af, at jeg har lært ham den Pligt, som „ han selv anførte, som hans Bevæggrund. „

„ Altsaa „ sagde Junkeren, " har det „ unge Menneske lært af Jer begge to, at skille „ min Datter ved sin Fugl. Jeg mærker, „ jeg maae passe vel paa mit Agerhønebuur, „ ellers vil der være een eller anden dydig og „ gudfrygtig Mand, som sætter alle mine Ager- „ høns i Frihed. „ Derpaa slog han en Ju- rist, som var nærværende paa Skulderen, og raabte: " Hvad siger De til dette Herr Advo- „ cat, er det ikke imod Loven? „

Advocaten udlod sig med en meget ærvær- dig Mine, saaledes som følger:

„ Dersom denne Sag havde været om en „ Agerhøne, saa kunde der ingen Tvivl have „ været om, at der jo kunde have været anlagt „ en Proces derom; thi omendskiønt slige Fugle „ ere Feræ natura, saa maatte dog Eyendom- „ men gielde, naar den blev krævet tilbage; „ men da her handles om en Sang-Fugl, saa „ maae den, endskiønt den bliver krævet, an- „ sees som nullius in bonis, da det er en Ting „ af ingen Betydenhed. I denne Sag indseer

„ jeg

„ jeg altsaa, at Anklageren vilde blive afviist,
„ og jeg kan ikke raade til at legge nogen saa-
„ dan Sag an. „

„ Godt „ sagde Junkeren, " dersom det
„ er nullus bonus, saa lad os drikke eengang
„ rundt, og tale lidt om Nationens Tilstand,
„ eller noget andet saadant, som vi alle forstaae,
„ for jeg er vis paa, at jeg forstaaer ikke eet
„ Ord af dette. Det kan gierne være lærdt og
„ fornuftigt, saavidt som jeg veed; men I skal
„ aldrig faae mig til at troe det. For Pokker,
„ ingen af Jer har fremført et Ord om den arme
„ Dreng, som fortiener at berømmes; At vove
„ at brække Halsen for at tiene min Pige, det
„ var en ædelmodig Handling, saa lærd er jeg dog,
„ at jeg begriber det. For Fanden! Det er
„ Thomas's Skaal, jeg skal holde af Dren-
„ gen for dette, alle de Dage, jeg lever. „

Saaledes blev denne Trætte afbrudt; men den havde formodentlig snart bleven begyndt igien, dersom Herr Altværd ikke strax havde raabt efter sin Vogn, og ført begge de trættende Personer bort.

Saa-

Dette var da Enden paa denne Tildragelse med Fuglen, og den Samtale, som den gav Anledning til, som vi ikke kunde andet end fortælle vore Læsere, uagtet den tildrog sig nogle Aar før det Tidsrum, vor Historie nu er kommen til.

Det femte Capitel.

Som indeholder noget, der er efter alles Smag.

Parva leves capiunt animos; "Smaating „rører følsomme Siele;„ saaledes tænkte en stor Mester i Kierlighed; og vist nok er det, at Sophie fra denne Dag af begyndte at bære nogen liden Godhed for Thomas Jones, og ikke liden Afskye for hans Kammerat.

Mange Hændelser forøgede Tid efter anden begge disse Sindslidelser i hendes Bryst, hvilket Læseren uden vor Fortælling nok kan slutte sig til af det, vi tilforn have anført om disse Drenges forskiellige Sindsbeskaffenhed, og af det, at den eene kom meget mere overeens med hendes egne Tilbøyeligheder, end den anden. Naar vi skulle sige Sandhed, saa ind-

saae

saae Sophie, da hun endnu var meget ung, at Thomas, skiønt en flygtig, forvildet og støyende Krabat, var dog ingen værre end sig selv; og at Herr Blifil, skiønt et forstandigt, fornuftigt og ærbart ungt Menneske var tillige stærk hengiven til een eeneste enkelt Persons Fordeel, og hvem denne enkelte Person var, vil Læseren selv være i Stand til at giette uden vor Hielp.

Disse to Caracterer blive ikke altid antagne i Verden med den forskiellige Høyagtelse, som det synes, de hver i sær fortiener, og som man skulde tænke, det menneskelige Kiøn af en Slags Egennytte skulde bevise dem. Men maaskee der kan være en politisk Aarsag dertil: Naar man finder een af en sand ædelmodig Sindsbeskaffenhed, saa er det meget rimeligt at troe, at man har fundet en Skat, og at man ønsker at beholde den for sig selv, ligesom andre gode Ting: heraf kunde man let falde paa, at tænke, at det vilde være det samme, at udbasune saadan en Persons Berømmelse, som, efter den almindelige Talemaade, at raabe med kogte Krabber, og kalde Folk ind for at tage Deel i det, som

man

man havde i Sinde at anvende til sin egen Nytte. Dersom Læseren ikke er fornøyet med denne Aarsag, saa veed jeg intet Middel til at giøre Regnskab for den liden Agt, som jeg har seet, man i Almindelighed viser imod en Caracteer, der virkelig giør den menneskelige Natur megen Ære, og kan frembringe den største Nytte for det borgerlige Selskab. Men anderledes var det med Sophie; hun ærede Thomas Jones, og foragtede Herr Blifil næsten ligesaasnart, som hun vidste Meeningen af disse to Ord.

Sophie havde omtrent i tre Aar været hos hendes Faster, og i al den Tid havde hun sielden seet nogen af disse unge Mennesker. Dog spiiste hun eengang, tilligemed hendes Faster, hos Herr Altværd. Det var saa Dage efter den Hændelse med Agerhønen, som vi i Forveyen have fortalt. Sophie hørte den hele Historie ved Bordet, men der sagde hun ikke noget dertil, og hendes Faster kunde ikke heller faae mange Ord af hende, da hun kom hiem; men da hendes Pige imedens hun klædte hende af, af en Hændelse sagde: "Nu Frøken, De har

„nok

„nok seet den unge Herr Blisil i Dag„ svarede hun med megen Hæftighed: "Jeg hader „det Navn Herr Blisil, og alt det, der er ne„drigt og forrædersk, og jeg forundrer mig „over, at Herr Altværd vilde taale, at den „gamle barbariske Skolemester skulde straffe „den arme Dreng saa grumt for det, der allene „var en Virkning af hans gode Hierte.„ Derpaa fortalte hun hendes Pige den hele Historie, og sluttede med at sige: — "Troer „hun ikke, at den Dreng har en ædel Siel.„

Nu var denne unge Freken kommen hiem til hendes Fader, som betroede hende at bestyre sin Huusholdning, og satte hende paa det øverste Sted ved hans Bord, hvor Thomas (som for hans store Lyst til Jagten var i megen Yndest hos Junkeren) ofte spiiste. Unge Mandfolk af en aaben ædel Sindsbeskaffenhed ere af Naturen tilbøyelige til Galanterie; og dersom de have Forstand, som Thomas virkelig havde, saa viser det sig strax i en forbindtlig og artig Opførsel imod alle Fruentimmer i Almindelighed. I denne Henseende var der en stor Forskiel paa Thomas's Opførsel og den støyende Grovhed hos

de

de blotte Landjunkere paa den eene, og Herr Blifils høytidelige og tildeels tossede Opførsel paa den anden Side; og i hans tyvende Aar begyndte han allerede at føre Navn af en smuk Karl iblant alle Fruentimmerne der i Naboelauget.

Thomas opførte sig ikke paa nogen særdeles Maade imod Sophie, uden maaskee ved at bevise hende større Ærbødighed, end nogen anden. Denne Forskiel syntes hendes Skiønhed, Stand, Rigdom, Fornuft og elskværdige Opførsel at fordre; men Tanke til hendes Person havde han aldeles ikke, hvorfor vi for nærværende Tid ville give Læseren Lov til at bebrøde ham for Følesløshed; men maaskee vi skulle være i Stand til at giøre temmelig vel Rede derfor herefter.

Foruden den største Grad af Uskyldighed og Undseelse, besad Sophie ogsaa en betydelig Munterhed. Denne tiltog saa meget, naar hun var i Selskab med Thomas, at dersom han ikke havde været meget ung og ueftertænksom, saa maatte han have mærket det; eller havde Herr Westerns Tanker ikke været enten

ude paa Marken, eller i Stalden, eller ved hans Kobbel Hunde, saa kunde det lettelig have opvakt nogen Mistanke hos ham. Men denne gode Mand var saa langt fra at have nogen saadan Formodning, at han gav Thomas al den Leylighed til at være hos hans Datter, som nogen Elsker havde kunnet ønske sig; og ved allene at følge sin naturlige Artighed og gode Hiertes Tilskyndelse, anvendte Thomas den langt bedre til sin Fordeel, end han maaskee kunde have giort, om han endog havde havt de hemmeligste Hensigter med den unge Dame.

Men det er i Sandhed ingen Under at det undgik andres Opmærksomhed, da den stakkels Sophie aldrig mærkede det selv, og hun havde allerede uigienkaldelig mistet sit Hierte, førend hun fattede Mistanke om, at det var i Fare.

Saaledes stod Sagerne, da Thomas en Eftermiddag fandt Sophie allene, og begyndte, efter en kort Undskyldning, med en meget alvorlig Mine at fortælle hende, at han havde en Gunst at udbede sig af hende, som han haabede, hun var saa god at tilstaae ham.

Om-

Omendskiønt hverken hans Opførsel, eller den Maade, han aabnede sig paa for hende, var saadan, at den kunde give hende nogen Anledning til at troe, at han havde i Sinde at giøre hende en Kierligheds Erklæring, saa vil jeg dog ikke bestemme, om Naturen hviskede hende noget i Øret, eller hvoraf det kom; men vist er det, at noget saadant maae være faldet hende ind; thi Farven forlod hendes Kinder, hendes Læber skiælvede, og hendes Tunge vilde have stammet, dersom Thomas havde biet efter Svar. Men han befriede hende snart fra hendes Forvirring, ved det han vedblev at fremføre sin Begiering, og anmodede hende om hendes Forbøn for Jægeren, som han sagde, maatte gaae under tillige med hans hele Familie, dersom Herr Western fortsatte sin Proces imod ham.

Sophie kom snart ud af sin Forvirring, og med en mild Smiil sagde hun: "Er „det den store Gunst, De udbeder sig af mig „med saa alvorlig en Mine. Det vil jeg giøre „af mit ganske Hierte. Jeg ynker virkelig den „stakkels Karl, og det er ikke længer end siden i

„Gaar, at jeg sendte nogle Smaating til „hans Kone.„ Disse Smaating var een af Hendes Kioler, noget Linnet og en Femten Mark i Penge; dette havde Thomas hørt, og derved var han faldet paa at giøre hende denne Anmodning.

Vor unge Helt fik Mod ved denne lykkelige Begyndelse, og besluttede at drive det videre; han vovede endog at bede hende, at hielpe ham til at komme i Tieneste hos hendes Fader, og bevidnede, at han troede, han var een af de braveste Karle i Landet, og overmaade vel skikket til en Jægerplads, som da just til al Lykke var ledig.

Sophie svarede: "Velan! jeg vil og„saa paatage mig dette; men jeg kan ikke love „Dem saa lykkeligt et Udfald heri, som i det „første, hvilket jeg forsikrer Dem min Fader skal „tilstaae mig, inden jeg forlader ham. Ikke de„stomindre vil jeg giøre for den stakkels Karl, „hvad jeg kan; thi jeg anseer i Sandhed ham „og hans Familie for Folk, der fortiene megen „Medlidenhed. — Og nu, min Herr Jones! „maae jeg ogsaa bede Dem om en Gunst.„ —

„En

„ En Gunst, Freken! raabte Thomas:
„ dersom De vidste, hvor stor Fornøyelse De
„ giør mig ved Haabet om at faae en Befal-
„ ning af Dem, saa vilde De anfee det for den
„ største Gunst, De kan bevise mig, at sige mig
„ Deres Villie; thi, ved denne dyrebare Haand!
„ jeg vilde opofre mit Liv for Deres Skyld. „

Her snappede han hendes Haand, og kyste den med Hæftighed, og dette var den første Gang, hans Læber havde rørt ved hende. Blodet, som før forlod hendes Kinder, giorde det nu tilstrækkelig godt igien, ved at fare hende op i Ansigtet og ud over Halsen med saadan en Hæftighed, at hun saae ud som Skarlagen. Nu havde hun først en Følelse, som tilforn havde været hende ganske fremmed, og som, da hun fik Tid at tænke derpaa, begyndte at giøre hende bekiendt med nogle Hemmeligheder, som Læseren, om han ikke allerede giætter dem, vil faae at vide til rette Tid.

Saasnart Sophie kunde tale, (og det var ikke strax paa Timen) fortalte hun ham, at den Gunst, hun vilde bede ham om, var, at han ikke vilde føre hendes Fader igiennem saa

mange Farer paa Jagten; thi, af det hun havde hørt, var hun altid forskrækkelig bange hver gang de tog ud sammen, og frygtede hver Dag at see hendes Fader bragt hiem med sønderslagne Lemmer. Derfor bad hun ham for hendes Skyld, at være mere forsigtig, og siden han vel vidste, at hendes Fader vilde følge ham, at han da vilde lade være at ride saa rasende, og giøre saadanne farlige Spring for Eftertiden.

Thomas lovede troeligen at adlyde hendes Befalninger, og efterat han havde takket hende for hendes Artighed i at opfylde hans Begiering, tog han Afskeed, og gik meget henrykt over dette lykkelige Udfald.

Den stakkels Sophie var ogsaa henrykt, men paa en ganske anden Maade. Dog Læserens Hierte (ifald Han eller Hun har noget) vil bedre forestille sig hendes Følelser, end jeg kan giøre det, om jeg endog havde saa mange Munde, som nogen Poet nogen Tid har ønsket sig, for — at spise, meener jeg, de mange Lækkerbidskener, han var saa overflødig forsynet med.

Det var Herr Westerns Sædvane hver Eftermiddag, naar han havde drukket brav, at

høre

høre hans Datter spille paa Klaveeret; thi han var en stor Elsker af Musik, og dersom han havde boet i Byen, kunde han maaskee have passeret for en Kiender; thi han fandt altid Feyl i de smukkeste af Herr Håndels Compositioner. Han fandt aldrig Smag i nogen Musik, uden den som var let og munter, og hans Liv-Toner vare: Gamle Herr Simon, St. Jørgen han holdt med Engelland, Johanne hun svinker, og nogle andre.

Omendskiønt hans Datter forstod Musikken fuldkommen, og vilde aldrig gierne spille andet end Herr Håndels Sager, saa var hun dog saa villig til at fornøye hendes Fader, at hun lærte alle disse Toner for at føye ham; dog pleyede hun nu og da at forsøge at bibringe ham hendes Smag, og naar han bad hende om at igientage hans Viiser, svarede hun ham ofte med eet: "O Ney, kiere Fader!" og bad ham at tillade hende at spille noget andet.

Men denne Aften, da han havde forladt Flasken, spillede hun alle hans Liv-Sange tre gange igiennem, uden at han bad hende derom. Dette behagede den gode Junker saa me-

get, at han sprang op fra Lænestolen, gav sin Datter et Kys, og svoer paa, at hendes Haand havde meget forbedret sig. Denne Leylighed benyttede han sig af, for at holde det Løfte, hun havde giort Thomas, og det lykkedes hende saa vel, at Junkeren erklærede, at dersom hun vilde give ham Gamle Herr Simon heel igiennem, saa vilde han give Jægeren sin Frikiendelse næste Morgen. Gamle Herr Simon blev da spillet igien, og atter igien, indtil Musikkens Yndighed dyssede Herr Western i Søvn. Om Morgenen glemte Sophie ikke at erindre ham om det, han havde forbundet sig til; der blev da strax sendt Bud efter hans Procurator, som han gav Befalning at holde inde med Processen, og at udfærdige Frikiendelsen.

Thomas's lykkelige Fremgang i denne Sag, begyndte snart at blive bekiendt over hele Landet, og forskiellige vare de Domme, som bleve fældede derover. Nogle bifaldte det, som en Handling af et godt Hierte, andre vare spodske derover, og sagde: "Det er ingen Under, „at een slet Karl elsker den anden.„ Den unge Blifil var i sær meget opirret derover.

Han

Han havde længe hadet sorte Jacob ligesaa meget, som Jones elskede ham, ikke fordi han egentlig havde begaaet nogen Forseelse imod ham; men for Herr Blisils store Kierlighed til Religion og Dyd; thi sorte Jacob var bekiendt for en liderlig Karl. Blisil forestillede derfor dette, som noget der var skeet til Trods for Herr Altværd, og erklærede med megen Iver, at det var umueligt at finde nogen anden Bevæggrund til at giøre godt imod saadan en Kieltring.

Hartmann og Dierek sang ligeledes af den samme Tone; og nu vare de begge (i sær den sidste) blevne meget misundelige over den unge Jones, i Henseende til Enken; thi nu nærmede han sig til sit tyvende Aar, og var virkelig en meget smuk Karl, og ved de Opmuntringer hun gav ham, syntes denne Dame daglig mere og mere at ansee ham derfor.

Herr Altværd blev dog ikke sat i Bevægelse ved deres Undskab: han erklærede tvertimod, at han var meget vel tilfreds med det Jones havde giort, og sagde: at han burde meget roses for hans bestandige og oprigtige

Venskab, og at han ønskede, han kunde oftere see Exempler paa denne Dyd. Men Lykken, der sielden kan lide saadanne unge Folk, som min Ven Thomas; maaskee fordi de giøre ikke flittig nok deres Opvartning hos den, gav nu alle hans Handlinger et ganske andet Sving, og viiste Herr Altværd dem i et meget mindre behageligt Lys, end denne gode Mand havde hidindtil seet dem i.

Det siette Capitel.

Et Forsvar for Herr Jones's Usølsomhed imod den elskværdige Sophies Yndigheder, hvori vi maaskee betydeligen fornedre hans Caracteer, efter de vittige og galante Folkes Tanker, som finde megen Smag i Heltene i de fleeste af vore nyere Lystspil.

Der er to Slags Folk, som jeg frygter, har allerede fattet nogen Foragt for min Helt, formedelst hans Opførsel imod Sophie. Det første Slags vil anklage ham for Mangel paa Forsigtighed, da han kunde forsømme en Leylighed til at sætte sig i Besiddelse af Herr Westerns Midler, og det andet vil ikke mindre for-

agte

agte ham for hans underlige Opførsel imod saa smuk en Pige, der syntes at være færdig til at flyve ham i Armene, naar han kun havde villet aabne dem, for at tage imod hende..

Men, omendskiønt jeg maaskee ikke skal være i Stand til at frikiende ham for nogen af disse Beskyldninger, (thi Mangel paa Forsigtighed kan ikke undskyldes, og det jeg kunde fremføre imod den sidste Beskyldning, frygter jeg, vil neppe være tilstrækkeligt til mit Øyemeed) saa dog, siden man undertiden fælder en mildere Dom om en Ting, naar man faaer den behørige Oplysning, saa vil jeg fremsætte Sagen ligefrem, som den var, og overlade det altsammen til Læserens Dom.

Herr Jones havde noget hos sig, som, uagtet jeg troer Skribenterne ere ikke ganske eenige om dets Navn, dog visselig beboer nogle Menneskers Bryst. Dets Forretning er ikke saa egentlig at giøre Forskiel paa Ret og Uret, men snarere at tilskynde os til det første, og tvinge og tilbageholde os fra det sidste.

Dette Noget kan man i Sandhed ligne ved den berømte Trunkmakker paa Skueplad-

sen;

sen; thi naar den Person, som besidder den, gior hvad der er Ret, saa er ingen henrykt eller venskabelig Tilskuer saa hæftig eller saa høy i sit Bifald, og tvertimod naar han gior galt, saa er ingen Kunstdommer saa tilbøyelig til at pibe og stampe ham ud, som den.

For at give mine Læsere et høyere Begreb om det Væsen, jeg meener, og saadant et, som kan bedre passe sig til vore Tider, vil jeg betragte det siddende paa sin Throne i Sielen, ligesom Stor-Cancelleren i hans Ret, hvor det hersker, styrer, raader, dømmer, frikiender og fordømmer efter Fortieneste og med Retfærdighed, med en Kundskab, som Intet kan undgaae, en Indsigt, som Intet kan bedrage, og en Reedelighed, som Intet kan bestikke.

Dette virksomme Væsen, kan man maaskee sige, udgior det væsentligste Skillerum imellem os, og vore Naboer Dyrene; thi dersom der er nogle menneskelige Skabninger, som ikke ere under saadant et Herredømme, saa vil jeg snarere ansee dem som Overløbere fra os til vore Naboer, hvor de vil have Overløbernes Skiebne, og ikke saae den høyeste Rang.

Jeg

Jeg kan ikke bestemme, om vor Helt havde det af Hartmann eller Vierek; men han lod sig bestandig ledsage af dette Væsen; thi endskiønt han ikke altid handlede ret, saa handlede han dog aldrig anderledes uden at føle det, og uden at lide derfor; det var det, som lærte ham, at dersom man betalte giestfrie Høflighe-der og smaa Venskabs Beviisninger, med at udplyndre det Huus, hvor man havde nydt dem, saa var man de nedrigste og skammeligste Tyve. Han troede ikke, at Nedrigheden af denne Forseelse blev formindsket ved Størrelsen af den Uret, man begik, tvertimod, dersom det fortiente Død og Vanære, at stiele en andens Sølvtøy, saa syntes det ham vanskeligt at bestemme en Straf, der kunde passe sig for een, der berøvede en Mand alle hans Midler, og hans Barn til oven i Kiøbet.

Dette Væsen hindrede ham altsaa i at giøre sin Lykke ved saadanne Midler; (thi det er, som jeg allerede har sagt, et virksomt Væsen, og lader sig ikke nøye med Kundskab eller Troe allene) Havde han været meget forelsket i Sophie, saa kunde han maaskee have tænkt anderledes;

ledes; men med Deres Tilladelse maae jeg sige, at der er stor Forskiel imellem at løbe bort med en Mands Datter af Kierlighed, og at giøre det samme af Lyst til at stiele.

Endskiønt nu vor Helt var ikke ufølsom imod Sophies Ydigheder, endskiønt han kunde meget vel lide hendes Skiønhed, og bar Høyagtelse for alle hendes andre Egenskaber, saa havde hun dog ikke giort noget dybt Indtryk paa hans Hierte; og da denne Omstændighed let kunde paadrage ham en Beskyldning for Dumhed, eller i det mindste for Mangel af Smag, saa ville vi nu give os til at giøre Rede derfor.

Den rene Sandhed er da: at et andet Fruentimmer havde bemægtiget sig vor Jones's Hierte. Her tvivler jeg ingenlunde paa, at Læseren jo vil forundre sig over vor lange Tausshed i denne Sag, og være ganske forlegen for at giette, hvem dette Fruentimmer var, da vi endnu ikke have givet ham noget Vink om nogen, som rimelig kunde være Sophies Medbeylerinde; thi, hvad Frue Blisil angaaer, da, endskiønt vi have været forbundne til at røbe

nogen

nogen Mistanke om hendes Kierlighed til Thomas, saa have vi dog ikke givet den mindste Anledning til at troe, at han havde nogen til hende. Og, i Sandhed, det gior mig ret ont, at jeg skal sige det; men unge Personer af begge Kien ere alt for tilbøyelige til at efterlade den skyldige Taknemmelighed for den Høyagtelse, som Personer, der ere ældre end de, undertiden ere saa artige at bære dem med.

For ikke at opholde Læseren længer, vilde han behage at erindre sig, at vi ofte have talt om Jacob Søgrim, almindelig kaldet sorte Jacob, eller Jægeren, og hans Familie, som den gang bestod af hans Kone og fem Børn.

Den næst ældste af disse Børn var en Datter ved Navn Marie, som blev holdt for een af de smukkeste Piger i hele Egnen.

Congreve siger meget vel: at der er noget i den sande Skiønhed, som almindelige Siele ikke kan beundre, og at hverken Skarn eller Pialter kan skiule dette Noget for saadanne Siele, som ikke ere af det almindelige Slags.

Denne

Denne Piges Skiønhed giorde dog intet synderligt Indtryk paa Thomas, førend hun blev hen imod sexten Aar gammel, da han var næsten tre Aar ældre, og begyndte at betragte hende med forelskede Øyne. Længe bar han denne Kierlighed til Pigen, førend han kunde overtale sig til at giøre Forsøg paa at blive Eyer af hendes Person; thi endskiønt hans Temperament tilskyndede ham meget dertil, saa afholdt dog hans Tænkemaade ham ligesaa meget derfra. At forføre et ungt Fruentimmer, af hvor nedrig Stand hun endog var, syntes ham at være en afskyelig Last, og den Godhed, han bar for Faderen, tilligemed hans Medlidenhed med den hele Familie, bestyrkede meget alle saadanne dydige Betragtninger, saa at han eengang besluttede ganske at overvinde sin Tilbøyelighed, og holdt sig ogsaa virkelig tre hele Maaneder fra at gaae hen til Søgrim, og saae ikke heller hans Datter.

Endskiønt Marie, som vi nylig sagde, blev i Almindelighed holdet for en meget smuk Pige, og var det ogsaa virkelig, saa var hendes Skiønhed dog ikke af det meest elskværdige Slags.

Den

Den var meget lidet fruentimmerlig, og vilde i det mindste have klædet en Mand ligesaavel som et Fruentimmer; thi, naar jeg skal sige Sandhed, saa udgiorde Ungdom og en blomstrende Helsen en stor Deel deraf.

Ikke heller var hendes Siel mere fruentimmeragtig, end hendes Person. Ligesom denne var høy og feer, saa var hiin dristig og frie. Hun havde saa liden Undseelse, at Jones havde større Ærbødighed for hendes Dyd, end hun selv; da det er rimeligt, at hun elskede Thomas ligesaa meget, som han elskede hende, og hun mærkede, at han holdt sig tilbage, saa bød hun sig desmere frem; og da hun saae, at han forlod deres Huus ganske, saa opfandt hun Midler til at legge sig i Veyen for ham, og opførte sig saaledes, at vort unge Menneske maatte enten have været en meget stor eller en meget liden Helt, dersom hendes Bestræbelser ikke havde lykkedes hende. Med et Ord: hun vandt snart Seyer over alle Herr Jones's dydige Beslutninger; thi endskiønt hun tilsidst giorde al anstændig Modstand, saa vil jeg dog helst tillegge

hende Seyeren; siden det dog virkelig var hendes Hensigt, der blev opnaaet.

I denne Sag spillede Marie hendes Rolle saa vel, at Jones tillagde sig selv den hele Erobring, og ansaae det unge Fruentimmer som een, der havde givet efter for de hæftige Anfald af hans Kierlighed. Desforuden troede han, at hun havde givet efter for hendes egen umaadelige store Kierlighed til ham, og det vil Læseren selv tilstaae, var en meget naturlig og rimelig Tanke, da vi har mere end een Gang talt om hans usædvanlige smukke Person, og han var i Sandhed ogsaa een af de kiønneste unge Karle i Verden.

Ligesom der ere nogle Siele, hvis Kierlighed, som Herr Blifils, bliver allene henvendt til een eeneste Person, hvis Fordeel og Fornøyelse de allene see paa ved alle Leylighe-der, og ansee derimod alle andres Lykke og Ulykke som aldeles ligegyldige Ting, uden for saavidt de kan bidrage noget til den Persons Fornøyelse eller Fordeel: saa er der ogsaa en vis forskiellig Sindsbeskaffenhed, som laaner en Grad af Dyd hos Egenkierlighed selv. Saadanne

Men-

Menneſker kunne aldrig tage imod nogen For-nøyelſe af nogen, uden at elſke den Skabning, ſom de bør takke derfor, og uden at dens Vel bliver paa en vis Maade nødvendig til deres Roelighed.

Af dette ſidſte Slags var vor Helt. Han betragtede den ſtakkels Pige, ſom den, hvis Lykſalighed eller Elendighed han havde lagt paa ſig. Hendes Skiønhed opvakte endnu hans Begierligheder, endſkiønt en ſtørre Skiøn-hed eller en nye Gienſtand kunde have giort det mere; men den ringe Formindſkelſe, ſom Nyde-lſen havde frembragt i hans Begierlighed, blev meget overvenet af Betragtninger over den Kierlighed, hun ſaa tydelig bar til ham, og over den Tilſtand, han havde bragt hende i. Den førſte af diſſe frembragte Taknemmelighed, den anden Medlidenhed; og begge, tilligemed hans Begierlighed til hendes Perſon, opvakte en Li-denſkab hos ham, ſom man, uden at giøre Vold paa Ordet, kunde kalde Kierlighed, endſkiønt vi maaſkee ikke have brugt det ſaa ganſke rigtig i Begyndelſen.

Dette var altsaa den sande Aarsag til den Følesløshed, han havde udviist imod den smukke Sophie, og imod den Opførsel af hende, som man med temmelig god Føye kunde antage for en Opmuntring for ham; thi ligesaalidet, som det kunde falde ham ind at forlade hans Marie, saa fattig og forladt hun end var, ligesaalidet kunde han overtale sig til at bedrage en Person, som Sophie; og i Sandhed: havde han paa den mindste Maade næret nogen Kierlighed for den unge Dame, saa maatte han nødvendig have været skyldig i den eene eller anden af disse Laster, og enhver af dem, vilde med Rette, efter mine Tanker, have underkastet ham den Skiæbne, som jeg fortalte, blev ham spaaet, da jeg først førte ham ind i denne Historie.

Det syvende Capitel.

Som er det korteste i denne Bog.

Moderen var den første, som mærkede Forandringen i Maries Figur; og for at skiule det for hendes Naboer, var hun saa daarlig at klæde hende i den Kiole, som Sophie havde sendt hende; thi den unge Dame havde ikke

tænkt,

tænkt, at den arme Kone skulde være svag nok til at lade nogen af hendes Døtre bære den i denne Skikkelse.

Marie var henrykt over den første Lenlighed, hun nogen Tid havde havt til at vise sin Skiønhed med Fordeel; thi endskiønt hun kunde meget vel taale at see sig selv i Speylet, endog naar hun var klæd i Pialter, og endskiønt hun i den Dragt havde erobret Jones's Hierte og maaskee nogle andres, saa troede hun dog, at dette Tillæg af Stads vilde forbedre hendes Yndigheder, og formeere hendes Erobringer.

Da Marie altsaa havde udpyntet sig med denne Kiole, en nye galoneret Hue og noget andet Stads, som Thomas havde givet hende, gik hun til Kirken Søndagen derefter med hendes Viste i Haanden.

De Store tage mærkelig Feyl, om de troe, de har Ærgierrighed og Forfængelighed for dem selv. Disse ædle Egenskaber blomstre ligesaavel i Landsbye-Kirkerne og paa Kirke-Gaarden, som i Forgemakket og Kabinettet. Der er i Sandhed blevet lagt Planer i Sacristiet, som Conclavet ikke skulde have skammet sig ved. Der er et

Ministerium og dets Modstandere, der er Sammenrottelser og Cabaler, Partier og Complotter ligesaavel som ved Hoffet.

Ikke heller ere Fruentimmerne her mindre svede i de høyeste Fruentimmer-Kunster, end de Skiønheder, som ere langt over dem i Henseende til Stand og Midler. Her er paatagen Ærbarhed og Coqvetterie; her er Klædedragt og Øyensprog, Falskhed og Misundelse, Ondskab, Bagtalelse, kort at sige: alt hvad man finder i de prægtigste Forsamlinger og de meest polerede Selskaber. Lad derfor ikke Folk af den store Verden længer foragte deres Undermænds Uvidenhed, og heller ikke almindelige Folk længer drive Spot med deres Overmænds Laster.

Marie havde allerede sadt noget, før hun blev kiendt af hendes Naboer, og imidlertid var der en Hviskken i hele Forsamlingen: „ hvem er det? „ men da hun var bleven kiendt, blev der saadan en Fnisen, Grinen og Skogerlatter imellem Fruentimmerne, at Herr Altværd var nødt til at bruge sin Myndighed, for at vedligeholde en Slags Velanstændighed imellem dem.

Det

Det ottende Capitel.

Et Feldtslag besiunget af Musen i den Homeriske Stiil, og som ingen uden Classiske Læsere kan finde ret Smag i.

Herr Western havde et Gods i dette Sogn, og siden hans Gaard var lidet nærmere ved denne Kirke, end ved hans egen, saa var han meget ofte tilstæde ved Gudstienesten her; og nu hændte det sig, at baade han og den elskværdige Sophie var der denne gang.

Sophie syntes meget vel om den smukke Pige; men hun ynkede hende for hendes Eenfoldighed i at klæde sig saaledes, da hun saae den Misundelse, det havde opvakt imellem hendes Ligemænd. Saasnart hun var kommet hiem, sendte hun Bud til Jægeren, og befalede ham at bringe hans Datter til hende, sigende: at hun vilde bringe hende an i Familien, og maaskee selv beholde hende, naar hendes egen Pige, som nu skulde fra hende, var kommet bort.

Arme Jacob blev ligesom Tordenslagen over dette; thi han vidste nok den Feyl, hans Datters Figur havde; han svarede stammende:

„ at han var bange, Marie bar sig alt for bag-
„ vendt ad til at opvarte hendes Naade, siden
„ hun aldrig havde tient tilforn. „ "Det er
„ det samme! „ sagde Sophie, "hun vil snart
„ lære det. Pigen staaer mig an, og jeg har
„ besluttet at forsege hende. „

Sorte Jacob gik nu hiem til hans Kone, paa hvis forstandige Raad han forlod sig, for at komme ud af denne Forlegenhed; men da han kom hiem, fandt han sit Huus i nogen Uorden. Saa stor Misundelse havde Kiolen opvakt, at da Herr Altværd og de andre Adelsmænd vare tagne fra Kirken, saa brød den rasende Vrede, som hidindtil havde været indskrænket, ud til et Oprør; og da den først havde faaet Luft ved Skields Ord, Grinen, Piben og Gebærder, saa greb den siden til et vist Slags Kaste-Vaaben, som, endskiønt de hverken true med Tab af Liv eller Lemmer, da de ere af en blød Natur, dog ere forskrækkelige nok for en velklæd Dame. Marie havde alt for meget Mod til at være saa tam, at taale denne Behandling. Da hun derfor — — Men holdt! siden vi ikke tør forlade os paa vore egne Kræfter, saa

lader

lader os her indbyde en høyere Magt til vor Hielp.

I Muser altsaa! hvem I endog ere, som finde Fornøyelse i at besynge Feldtslag, og i Besynderlighed Du! som fordum fortalte Slaget paa hine Marker, hvor Hudibras og Trulla fægtede; dersom Du ikke er død af Sult med Din Ven Butler, saa hielp mig ved denne store Leylighed! Vi kan ikke alle giøre alting lige godt.

Ligesom en stor Flok Køer i en riig Forpagters Gaard brøle, naar de, imedens de blive malkede, høre deres Kalve, som noget borte beklage det Røverie, der begaaes imod dem, saaledes udbrølede Pøbelen i Sommersetshire et Hurra, som var sammensat af næsten ligesaa mange Slags Braal, Tuden og anden Slags Lyd, som der vare Personer eller snarere Lidenskaber imellem dem. Nogle bleve tilskyndede af Vrede, andre forfærdede af Frygt, og andre havde igien intet i deres Hoveder uden Lyst til Allarm; men Misundelse, Satans Søster og bestandige Følgerinde, foer i Besynderlighed om imellem Fruentimmerne, og ophidsede

dem til Raserie; saa at de aldrig saasnart kom nær nok hen til Marie, førend de bestormede hende med Skarn og Gruus.

Hidindtil havde Marie giort sig Umage for at komme fra dem paa en skikkelig Maade; men nu vendte hun sig om, og lagde Haand paa den pialtede Lisbet, som var i Spidsen af Fienden, og kastede hende med eet Slag til Jorden. Da den hele fiendtlige Armee (næsten hundrede Personer i Tallet) saae Generalens Skiebne, trak den sig mange Skridt tilbage, og søgte bag en nylig opkastet Grav, (thi Slaget stod paa Kirke-Gaarden) som der skulde begraves een i om Eftermiddagen. Marie fortsatte hendes Seyer, tog en Hierneskal op, som laae ved Siden af Graven, og udkastede den med saadan en Hæftighed, at, da den rammede en Skrædder i Hovedet, gav begge Hierneskallene en lige huul Lyd fra sig, i det de mødtes, og Skrædderen tog strax Maal af sin egen Længde paa Jorden, hvor Hierneskallene laae ved Siden af hverandre, og det var uvist, hvilken der var meest værd af dem begge. Derpaa tog Marie et Laarbeen i Haanden, faldt ind i de

flyg-

flygtende Geledder, uddeelte sine Slag med stor Gavmildhed paa alle Sider, og kastede mangen en mægtig Helt og Heltinde omkuld.

Opregn mig, o Muse! deres Navne, som faldt paa denne ulykkelige Dag. Først følte Jacob Spillemand det skrækkelige Been i hans Nakke. Han var bleven opdraget imellem de behagelige Bakker ved den i deylige Bugter løbende Stour; der havde han først lært at synge, siden slaaet om, og opmuntrede Landnympherne og deres Hyrder dermed paa deres Lystigheder og Markeder, og naar de sprang imellem hverandre i en munter Dands paa det Grønne, imedens han selv stod og spillede og hoppede til hans egen Musik. Hvor lidet hialp hans Fiol ham nu? Nu slog hans Krop Takten paa det grønne Gulv. Ved Siden af ham sik den gamle Morten Stok, Svinegilderen, et Slag paa hans Pande af vores Amazonske Heltinde, og faldt strax til Jorden. Han var en mæsket feed Karl, og giorde næsten ligesaa megen Allarm, da han faldt, som et Huus. Hans Tobaksdaase slap i det samme ud af hans Lomme; den tog Marie til sig, som et lovligt

Bytte.

Bytte. Derpaa var Møllerens Trine saa ulykkelig at snuble over en Liigsteen, som tog fat paa hendes bundne Strømper, vendte op og ned paa Naturens Orden, og giorde hendes Hale høyere end hendes Hoved. Lisbet Pippin med hendes Elsker, den unge Roger, faldt begge til Jorden, hvor hun, o! ulykkalige Skiebne! kyste Jorden, og han vendte Næsen imod Skyerne. Thomas Finne, Smedens Søn, var det næste Offer for hendes Raserie. Han var en vittig Arbeyder, og giorde fortreffelige Jernhale, ja endog den Hæl, som nu sparkede ham til Jorden, var af hans eget Arbeyde; havde han paa den Tid sunget Psalmer i Kirken, saa havde han undgaaet at faae Huller i sit Hoved. Jomfrue Krage, en Forpagter-Datter, Johan Svimmel, som selv var Forpagter, Anne Klods, Ester Kok, Wilhelm Knast, Thomas Bønne, alle tre Jomfrue Potterne, hvis Fader holdt Vertshuus i den røde Løve, Lisbet Kammerpige, Hans Staldknægt, og mange andre ringere Personer laae og kravlede imellem Gravene.

Dog

Dog naaede Maries tappre Arm ikke alle disse; thi mange af dem kastede hverandre omkuld, i det de flygtede.

Men nu frygtede Lykken, at den var gaaet ud af sin Caracteer, ved det den havde holdt saalænge med det eene Partie, i Besynderlighed da det var det, der havde Ret. Den vendte sig derfor hastig; thi nu sprang Mutter Brown frem, som Ezechiel Brown indsluttede i sine Arme; dog ikke allene han, men næsten det halve Sogn; saa berømt var hun i Venus's Strid, og i Sandhed ikke mindre i Mars's. Hendes Seyerstegn, fra begge Kanter, bar hendes Mand altid om med sig i hans Pande og Ansigt; thi dersom nogen menneskelig Pande nogen Tid ved sine Horn udbredede en Kones Ære for hendes Kierligheds Bedrifter, saa giorde Ezechiels det; og hans velkradsede Pande og Ansigt udviiste ikke mindre hendes Gaver (eller snarere Kløer) i en ganske forskiellig Henseende.

Denne Amazone kunde ikke længer taale, at hendes Partie flygtede paa saa skammelig en Maade. Hun standsede, skreeg høyt til alle

de

de flygtende, og talede som følger: "I Som„ merſetſhire-Mænd, eller rettere i Som„ merſetſhire-Qvinder, ſkammer I Jer ikke „ at flye ſaaledes for et eeneſte Fruentimmer? „ men dersom ingen anden vil ſætte ſig imod „ hende, saa vil jeg ſelv, og Hans Top her, „ have Æren for Seyeren.„ Da hun havde ſagt dette, ſlog hun hen paa Marie Søgrim, vriſtede ſtrax Laarbeenet ud af Haanden paa hende, og reev med det ſamme Huen af hendes Hoved. Derpaa tog hun Marie i Haaret med den venſtre Haand, og anfaldt hende saa raſende i Anſigtet med den høyre, at hendes Næſe begyndte ſnart at bløde. Marie var imidlertid heller ikke ørkesløs. Hun fik ſnart Hætten af Hovedet paa Mutter Brown, hvorpaa hun greb hende i Haaret med den eene Haand, og frembragte med den anden en blodig Strøm af Fiendens Næseboerer.

Da begge de Stridende havde faaet tilſtrækkeligt Bytte af deres Modſtanderinders Haar, gik dernæſt deres Raſerie ud over Klæderne. I dette Anfald udviiſte de saa megen Hæftighed, at de i nogle faa Minuter vare nogne midt ned paa Livet. Det

Det er en Lykke for Fruentimmerne, at de i deres Næve-Krige ikke anfalde det samme Sted, som Mandfolkene; men omendskiønt de kunde synes at gaae lidt ud fra deres Kiøn, naar de give sig i Slagsmaal, saa har jeg dog lagt Mærke til, at de aldrig forglemme sig selv saavidt, at de anfalde hverandres Barm, hvor nogle saa Stød kunde have meget ulykkelige Følger for de fleste af dem. Dette veed jeg nok, nogle forklare deraf, at de ere mere blodtørstige end Mandfolkene, og derfor søge helst til Næsen, som til den Deel, de lettest kan faae Blod af. Men denne Meening synes at være hentet noget langt borte, som og at grunde sig paa et slet Hierte.

Mutter Brown havde store Fordele for Marie i denne Henseende; thi Hiin havde i Sandhed slet ingen Bryster: hendes Barm (om man og kunde kalde den saaledes) lignede nøye, saavel i Farve som i mange andre Egenskaber, et Stykke gammelt Pergament, som man gierne kunde tromme paa en temmelig Tid, uden at giøre hende synderlig Skade.

For

Foruden Maries nærværende ulykkelige Tilstand var hun ogsaa dannet paa en ganske anden Maade i disse Dele, og skulde maaskee have fristet Mutter Browns Misundelse til at give hende et farligt Slag, dersom Thomas Jones ikke til al Lykke var kommen til, og havde strax giort Ende paa dette blodige Optrin.

Denne lykkelige Hændelse maae vi takke Herr Vierek for; thi han, Herr Blifil, og Jones vare stegne til Hest, da de kom af Kirken, for at giøre en Tour i den friske Luft, og havde omtrent reedet en Fierding-Vey, da Vierek forandrede sit Forsæt, (ikke af et blot Indfald; men af en Aarsag, som vi skulle anføre, saasnart vi faae Leylighed) og bad de unge Herrer at ride en anden Vey med ham, end den de først havde foresat sig. De samtykkede heri, og kom følgelig tilbage til Kirke-Gaarden.

Da Herr Blifil, som reed først, saae dette Opløb af Pøbelen, og to Fruentimmer i den Stilling, vi forlod hende, holdt han stille for at spørge: hvad der var paa Færde? En Bonde-Karl kløede sig i Hovedet, og svarede: "Jeg „ veed ikke, naadige Herre! men der har været

„ et

„ et Slagsmaal, kan jeg troe, imellem Mutter „ Brown og Marie Søgrim.„ "Hvem? „ Hvem?„ raabte Thomas! og saasnart han kiendte hans Maries Lineamenter, uagtet al den Uorden, de nu vare i, biede han ikke paa Svar, men sprang hurtig af Hesten, slap den, krøb over Gierdet og løb til hende. Nu brast hun først ud i Taarer, og fortalte ham, hvor barbarisk hun var bleven medhandlet. Hvorpaa han forglemte, at Mutter Brown var et Fruentimmer, eller maaskee ikke engang mærkede det i sin Vrede, for hun havde virkelig intet, som gav hende Udseende af et Fruentimmer, uden et Skiørt, som han maaskee ikke engang lagde Mærke til, og gav hende eet eller to Smæk med sin Jagtpidsk, hvorpaa han flev hen paa Pøbelen, som Marie anklagede allesammen, og uddeelte sine Slag saa rigelig paa alle Sider, at det vilde være umueligt for mig at fortælle den Dags Pidskning, uden jeg igien vilde paakalde Musen, hvilket den veltænkende Læser kunde synes at være lidt for haardt imod hende, da hun nylig har været i saadan en forfærdelig Sveed.

Da han nu havde renset Pladsen fra Fienden, ligesaa vel som nogen af Homers Helte nogen Tid giorde det, eller som Don Quixote eller nogen anden vandrende Ridder i Verden kunde have giort det, vendte han tilbage til Marie, som han fandt i en Tilstand, der vilde smerte baade mig og Læseren, om den skulde beskrives her.

Thomas rasede ligesom et galt Menneske, slog sig for sit Bryst, reev sit Haar af, stampede i Jorden, og svoer den yderste Hevn over alle, som havde havt Deel deri. Derpaa trak han sin Kiole af, knappede den rundt om hende, satte sin Hat paa hendes Hoved, tørrede Blodet af hendes Ansigt, saa godt som han kunde, med sit Tørklæde, og raabte til Tieneren, at han skulde ride, saa hurtig han kunde, efter en Tver-Sadel, at han kunde bringe hende sikker hiem.

Herr Blifil var ikke for at sende Tieneren bort, siden de havde kun den eene med sig; men da Vierek understøttede Jones's Befalning, saa maatte han finde sig deri.

Tiene-

Tieneren kom meget snart tilbage med Tver-Sadelen, og da Marie havde samlet hendes Pialter det beste hun kunde, blev hun sat op bag ved ham; og paa denne Maade blev hun bragt hiem i Viereks, Blisils og Jones's Selskab.

Da Jones havde faaet sin Kiole, gav han hende et uformærkt Kys, og hviskede til hende, at han vilde komme til hende om Aftenen, hvorpaa han forlod sin Marie, og reed efter hans Selskab.

Det niende Capitel.

Som indeholder Ting, der see ikke meget fredelige ud.

Aldrig saasnart havde Marie pyntet sig i hendes sædvanlige Pialter, før hendes Søstre anfaldt hende med megen Hæftighed, i Besynderlighed den Ældste, som fortalte hende, at det var Løn, som forskyldt. "Hvor torde hun „ driste sig til at bære en Kiole, som Frøken „ Western havde givet vor Moder. Dersom een „ af os skulde bære den„ sagde hun, "saa troer „ jeg, at jeg har meest Ret dertil; men jeg vil

„vædde, Du troer, at den hører Dig til, fordi
„Du er saa kiøn. Jeg kan vel tænke, Du
„meener, Du er kiønnere end nogen af os.„
„Tag hende det lille Stykke Speylglas ned,
„som ligger oven paa Madskabet„ raabte en
„anden! "Jeg vilde først vaske Blodet af mit
„Ansigt, førend jeg talte om min Skiønhed.„
„Du skulde have hørt mere efter, hvad Præ-
„sten sagde„ raabte den Ældste! "og ikke
„laant Dine Øren til Mandfolkene.„ "Ja
„vist, mit Barn! det skulde hun„ raabte den
„hulkende Moder! "hun har bragt os alle i et
„slet Rygte, og hun er den første af Familien,
„som nogentid har været en Hore.„ "I har
„ikke nødig at bebreyde mig det Moer„ raabte
Marie! "I giorde jo selv Barsel med Søster
„der henne, Ugen efter I havde havt Bryllup.„
„Ja, Din Mær„ svarede den forbittrede Mo-
der! "det giorde jeg, og det var vel en stor
„Allarm. Da var jeg alt giort til en ærlig Kone,
„og dersom Du kunde blive giort til en ærlig
„Kone, saa skulde jeg ikke være vreed derfor;
„men Du skulde endelig have at bestille med en
„stor Herre, Din Rakker-Tæve! nu faaer Du

„en

„ en Horeunge, gier Du, Din Mæer, og jeg „ vil see paa den, der tør sige det om mig. „

I denne Tilstand fandt sorte Jacob sin Familie, da han kom hiem i det omtalte Ærende. Da hans Kone og tre Døttre alle talede paa eengang, og nogle af dem skreeg, saa varede det nogen Tid, inden han kunde blive hørt; men saasnart der blev saadant et Mellemrum, berettede han Selskabet, hvad Sophie havde sagt.

Derpaa begyndte Madam Søgrim at skiælde hendes Datter ud paa nye. " Her „ sagde hun! " har Du sat os i en kiøn Suppe. „ Hvad vil Frøkenen sige til den tykke Mave? „ Og jeg skulde ogsaa leve og see denne Dag! „

Marie svarede meget ivrigt: " Og hvad „ er det for en prægtig Plads, I har til mig „ Faer? „ (thi han havde ikke forstaaet den Talemaade rigtig, som Sophie havde brugt: at hun vilde beholde hende selv) " Jeg kan vel „ slutte mig til, jeg skulde være Kokkepige; „ men jeg vil ikke toe op for nogen. Min „ Adelsmand vil sørge bedre for mig. See „ her, hvad han har givet mig i Eftermiddag;

„ han har lovet, jeg skal aldrig mangle Penge,
„ og I skal ikke heller mangle Moer, naar I
„ kun vil holde Jer Mund, og skiønne paa,
„ naar I har det godt. „ Og i det hun sagde
dette, tog hun nogle Gvineer op, og gav hendes
Moder een af dem.

Den gode Kone følte ikke saasnart Guldet i sin Haand, før hendes Hidsighed, (saa virksomt er dette almindelige Lægemiddel) begyndte at legge sig: " Ey Mand! „ sagde hun, „ skulde nogen, uden saadan en Dosmer som „ Du, have forsømt at spørge, hvad for en „ Plads det var, førend han tog imod den? „ Maaskee den er i Kiekkenet, som Marie „ siger, og jeg skiötter ikke om, at min Datter „ skal være en Kokkedos, for saa fattig som jeg „ er, saa er jeg dog kommen af Folk, og endskiönt „ jeg var nødt til at fornedre mig ved at tage en „ fattig Mand, siden min Fader, der var af „ Geistligheden, ikke efterlod sig noget, da han „ døde, og kunde altsaa ikke give mig en Skil- „ ling, saa vil jeg dog lade Dig vide, at jeg „ har en Siel, som er oven over alle saadanne „ Ting. Jo mæn, kom til mig i Morgen! Der

„ vilde

„ vilde klæde Frøken Western bedre at see paa
„ sig selv, og erindre sig, hvem hendes Forfaer
„ var. Saavidt jeg veed, kunde nogle af min
„ Familie kiøre i deres Vogne, da somme Folks
„ Forfædre gik til Fods. Jeg vædder, hun
„ bilder sig ind, hun har giort ret noget stort,
„ da hun sendte os den gamle Kiole: Somme af
„ min Familie vilde ikke have taget saadanne
„ Ragerier op af Gaden. Men fattige Folk
„ bliver der altid traadt paa. — Sognefolkene
„ havde ikke havt nødig at være saa opbragt
„ imod Marie. — Du kunde have fortalt dem,
„ mit Barn! at Din Mormoder sleed ganske
„ andre Klæder, som vare tagne lige ud af
„ Krammen. „

„ Det er godt nok „ sagde Jacob; "men
„ tænk paa, hvad Svar jeg skal give Frøke-
„ nen. „ "Jeg veed ikke, hvad Du skal
„ svare „ sagde hun! "Du bringer ogsaa altid
„ Din Familie i een eller anden Omstændighed.
„ Erindrer Du, da Du skiød Agerhønen, der
„ blev Aarsag til alle vore Ulykker? Raadede
„ jeg Dig ikke, at Du aldrig skulde gaae ind i
„ Junker Westerns Eenemærker? Sagde jeg

„ Dig ikke for mangen et godt Aar siden, hvad „ der vilde komme ud af det? Men Du vilde „ altid gaae Din egen skiæve Gang, ja vist „ vilde Du, Din Slyngel! „ —

Sorte Jacob var i Almindelighed en god fredsommelig Karl, og hverken hidsig eller fremfusende; men han havde dog noget hos sig af det, som de Gamle kaldte det Bredagtige, og som hans Kone vilde have havt nogen Frygt for, dersom hun havde været begavet med nogen Forstand. Han havde længe erfaret, at naar Stormen var paa det høyeste, saa vare Ord ikke andet end Vind, og tiente snarere til at forøge, end til at formindske den. Derfor havde han altid en liden Spidsrod, et Middel af en forunderlig Virksomhed, som han ofte havde prøvet, og det Ord Slyngel tiente ham altid som et Vink, naar han skulde anvende det.

Aldrig saasnart lod sig derfor dette Tilfælde see, før han strax tog sin Tilflugt til omtalte Middel, som, omendskiønt det, ligesom alle andre meget virksomme Lægemidler, i Førstningen syntes at formeere og optænde Sygdommen,

men, dog snart frembragte en almindelig Roelighed, og skaffede den Syge fuldkommen Roe og Hvile.

Dette er dog et Slags Hestemiddel, som fordrer en meget haard Legems Beskaffenhed til at fordøye det, og passer sig derfor egentlig kun for Pøbelen, undtagen i et eeneste Tilfælde, nemlig: naar Fortrin af Fødsel bryder ud; thi da skulde jeg ikke ansee det for meget uskikket til at anvendes af enhver Mand, i hvem han endog er, dersom dets Anvendelse var ikke i sig selv saa nedrig, at det, ligesom visse physiske Midler, som jeg ikke behøver at nævne her, fornedrer og besmitter den Haand, som bliver brugt til at give det, saa meget, at intet honet Menneske maae kunne taale at tænke noget saa lavt og afskyeligt.

Den hele Familie blev snart bragt til en fuldkommen Stilhed; thi Virkningen af dette Lægemiddel bliver ofte, ligesom Electricitetens, meddeelt mange andre igiennem een Person, uagtet Instrumentet ikke rører dem; og da begge virke ved Gnidning, saa kan man i Sandhed tvivle, om der ikke er nogen Overensstem-

melse imellem dem, hvilket Herr Freke giorde vel i at undersøge, før han giør den anden Udgave af hans Bog bekiendt.

Nu blev der holdet et Raad, og da Marie blev ved at paastaae, at hun ikke vilde gaae i Tieneste, saa blev der efter megen Trætte endelig besluttet, at Madam Søgrim skulde selv giøre sin Opvartning hos Freken Western, og stræbe at faae Pladsen til hendes ældste Datter, som erklærede, at hun var færdig til at tage imod den. Men Lykken, som synes at have været ret fiendsk paa denne liden Familie, giorde siden Hindringer i hendes Forfremmelse.

Det tiende Capitel.

En Historie fortalt af Sognepræsten Herr Supple. Junker Westerns giennemtrængende Forstand. Hans store Kierlighed til hans Datter, og hvorledes hun giengieldede den.

Morgenen derefter var Thomas Jones paa Jagt med Herr Western, som ved deres Tilbagekomst bad ham at spise til Middag hos sig.

Den elskværdige Sophie skinnede den Dag med meer end sædvanlig Munterhed og

Vittig-

Vittighed. Hendes Vaaben vare ganske vist stillede imod vor Helt: endskiønt jeg troer, at hun neppe selv vidste hendes Hensigt; men havde hun i Sinde at indtage ham, saa lykkedes det hende nu.

Herr Supple, Sognepræst i Herr Altværds Sogn, var een af Selskabet. Han var en god værdig Mand; men i sær mærkværdig for hans store Taushed ved Bordet, endskiønt Munden var aldrig lukket paa ham, saalænge han var der. Kort at sige: han havde den beste Appetit i Verden. Men saasnart der var taget af Bordet, gjorde han det tilstrækkelig godt igien for denne Taushed; thi han var en meget oprigtig Mand, og i hans Omgang var han ofte fornøyelig, aldrig fornærmende.

Da han først kom, som var just førend Oxesteegen blev baaren ind, havde han ladet sig forstaae med, at han bragte noget Nyt med sig, og begyndte allerede at fortælle, at han i det Øyeblik kom fra Herr Altværd, da Synet af Oxesteegen i det samme betog ham Mælet, og gav ham allene Tid til at læse til Bords, og at erklære, at han maatte giøre sin Opvart-

ning

ning hos Baronen; thi saaledes kaldte han Steegen.

Da Maaltidet var forbi, og Sophie erindrede ham om hans Nyt, begyndte han som følger: "Jeg troer Frøken, Deres Naade saae „ et ungt Fruentimmer i Kirken i Gaar til Af„ tensang, som var klædt i een af disse uden„ landske Dragter; mig synes jeg har seet De„ res Naade i saadan een. Men her paa Lan„ det ere dog saadanne Klædedragter

„ Rara avis in terris, nigroqve similima cygno.

„ Det er, Frøken! saameget som:

„ En rar Fugl paa Jorden er meget liig „ en sort Svane.

„ Versét er af Juvenal; men for at „ komme tilbage igien til det jeg fortalte, saa „ sagde jeg: at saadanne Klædedragter vare „ rare at see paa Landet, og maaskee ogsaa „ denne blev holdt for mere rar, i Betragtning „ af den Person, som bar den, og som man for„ tæller mig, er en Datter af sorte Jacob, „ Deres Naades Jæger, hvis Ulykker, jeg skulde „ tænke, burde have lært ham mere Klogskab, „ end at udpynte hans Tøse med saadan pra-

„ lende

„lende Stads. Hun foraarsagede saa megen
„Forvirring i Meenigheden, at dersom Jun-
„ker Altværd ikke havde giort Ende derpaa,
„var Tieneſten bleven afbrudt derved; for jeg
„var engang nær ved at holde op midt i den
„første Lectie. Men dog blev der alligevel, da
„Bønnen var ude, og jeg var taget hiem, et
„Slagsmaal paa Kirkegaarden, hvor, iblant
„andre Ulykker, en omreysende Spillemands
„Hoved blev meget beskadiget. I Morges
„kom Spillemanden til Herr Altværd for at
„faae Ret, og Tøsen blev bragt frem for ham:
„Junkeren vilde gierne have forligt Sagen,
„da man i det samme saae, at Tøsen var, saa
„at sige, (med Gunst at melde for Deres
„Naade) paa Nippet af at faae en Horeunge.
„Junkeren spurgte hende: hvem Faderen var;
„men hun nægtede haardnakket at svare dertil,
„saa at han var i Færd med at udstæde Befa-
„ling, at sende hende til Bridewell, da jeg
„tog bort.„

„Og er da en Tøs, som skal have en
„Unge, alt Jer Nyt? Herr Doctor!„ raabte
Western, " jeg tænkte det kunde have været

„een

„ een eller anden offentlig Sag, noget som an-
„ gik Nationen? „

„ Jeg er i Sandhed bange, det er alt for
„ almindeligt „ svarede Præsten! "men jeg
„ troede, at Tildragelsen fortiente at anføres
„ heel og holden. Hvad nationale Sager an-
„ gaaer, da veed Deres Velbaarenhed dem
„ selv. Jeg bekymrer mig ikke om nogetandet,
„ end mit eget Sogn. „

„ Ja, ja! „ sagde Junkeren, "jeg troer
„ nok, jeg veed lidet deraf, som I siger; men
„ kom Thomas, drik rundt! Flasken staaer
„ hos Dem. „

Thomas undskyldte sig, at han havde særdeles Forretninger, hvorpaa han stod op fra Bordet, undgik Junkerens Kloer, som reiste sig for at standse ham, og gik bort med meget faa Ceremonier.

Junkeren gav ham en dygtig Forbandelse, da han var gaaet, vendte sig derpaa til Præsten, og raabte: "Jeg lugter Lunten, jeg lug-
„ ter Lunten. Thomas er vist nok Fader til
„ denne Unge. For Diævelen! erindrer I Jer
„ ikke Herr Pastor, hvor han roeste hendes Fa-

„ der

„ der for mig. Fanden fare efter hende, hvil-
„ ken en snu Tæve er ikke det? Ja, ja, det er
„ ligesaa vist, som to og tre er fem, Tho-
„ mas er Fader til Ungen. „

„ Det skulde giøre mig meget ondt „ sagde Præsten.

„ Hvorfor skulde det giøre Jer ondt? „ raabte Junkeren, " det er nok en stor Allarm? „
„ Hvad! jeg troer Du vil bilde mig ind, at
„ Du aldrig har havt en Horeunge med nogen?
„ for Pokket! det har været Din Lykke; for
„ jeg vædder: Du har vist fortient det mangen
„ en god Gang. „ " Deres Velbaarenhed be-
„ hager at skiæmte „ svarede Præsten; " men
„ jeg anmærker ikke allene det Syndefulde i denne
„ Handling, endskiønt man bør i Sandhed høy-
„ ligen afbede det; jeg frygter ogsaa, at hans
„ slette Opførsel vil skade ham hos Herr Alt-
„ værd; og jeg maae virkelig sige, at, end-
„ skiønt det er hans Caracteer at være noget
„ vild, saa har jeg dog aldrig seet noget Ondt
„ hos det unge Menneske, ikke heller har jeg
„ hørt noget Ondt om ham, uden det, Deres
„ Velbaarenhed nu taler om. Jeg vilde i

„ Sand-

„ Sandhed ønske, at han var lidt ordentligere
„ i hans Svar i Kirken; men dog synes han at
„ være

„ Ingenui vultus puer, ingenuiqve pudoris.

„ Dette er en classisk Linie, Frøken! og
„ naar den oversættes, er det: En Dreng med et
„ oprigtigt Ansigt, med en oprigtig Beskeeden-
„ hed; for det var en Dyd, som var meget
„ agtet baade iblant Romerne og Grækerne.
„ Jeg maae sige, at den unge Adelsmand (for
„ jeg tænker, jeg kan gierne kalde ham saaledes,
„ uagtet hans Fødsel) forekommer mig meget
„ høflig og beskeeden; og det skulde giøre mig
„ meget Ondt, om det skulde komme Junker
„ Altværd til at forandre sine gode Tanker
„ om ham. „

„ Hum! „ sagde Junkeren, " Junker
„ Altværds gode Tanker! Ey, Altværd gi-
„ der selv liidt en Tøs! veed ikke hele Landet,
„ hvis Søn Thomas er? I maae tale med en
„ anden paa den Maade. Jeg husker nok Alt-
„ værd fra Academiet. „

„ Jeg tænkte „ sagde Præsten! " at han
„ aldrig havde lagt ved Universitetet. „

„ Jo

„Jo vist har han „ sagde Junkeren, „ og mangen en Tøs har vi to havt sammen. „ Saa stor en Horejæger, som nogen i fem Mi„les Omkreds! Ney, ney! vær kun vis paa, „ det vil ikke være ham til nogen Skade, hver„ken hos ham eller hos nogen anden. Spørg „ engang Sophie der! Du har ikke de sletteste „ Tanker om en Ungkarl, fordi han er Fader „ til en Horeunge! Har Du vel, Pige? Aa „ ney! Fruentimmerne vil lide een desbedre for „ det. „

Dette var et grumt Spørgsmaal for den arme Sophie. Hun havde mærket, at Thomas skiftede Farve ved Præstens Historie; og det, tilligemed hans hastige og pludselige Bortgang, gav hende tilstrækkelig Aarsag til at troe, at hendes Faders Mistanke var ikke uden Grund. Hendes Hierte opdagede hende nu paa eengang en stor Hemmelighed, som det længe havde begyndt at udvikle lidt efter lidt, og hun fandt, at denne Sag gik hende selv meget an. I saadan en Tilstand kom hendes Faders letsindige Spørgsmaal meget pludselig bag paa hende, og frembragte nogle Tilfælde, som vel kunde have

foruroeliget et mistænkeligt Hierte; men, for at lade Junkeren vederfares Ret, saa var det ikke hans Feyl. Da hun derfor reiste sig fra hendes Stoel, og fortalte ham, at et Vink fra ham var altid nok til at faae hende til at gaae ud, saa tillod han hende at forlade Stuen, og anmærkede med en meget alvorlig Mine: "at det „ var bedre at have en alt for undseelig, end en „ alt for fræk Datter: „ en Meening, som blev høyligen bifaldet af Præsten.

Derpaa holdt Junkeren og Præsten en meget ypperlig politisk Samtale, sammendraget af Aviser og politiske Blade, hvori de ofrede fire Flasker Viin til Landets Beste, og da Junkeren var falden haardt i Søvn, tændte Præsten sin Pibe, steeg til Hest og reed hiem.

Da Junkeren havde endt sin Halvtimes Luur, kaldte han sin Datter til hendes Claveer; men hun bad, at han vilde have hende undskyldt den Aften for en hæftig Hovedpines Skyld. Dette blev hende strax tilstaaet, og hun havde sielden nødig at bede ham to gange; thi han elskede hende med saa hæftig en Kierlighed, at naar han søyede hende, saa giorde han

sig

sig selv i Almindelighed den største Fornøyelse. Hun var virkelig, det han ofte kaldede hende, hans lille Yndling, og hun fortiente ogsaa at være det; thi hun giengieldede ham al hans Kierlighed paa den fuldkomneste Maade. Hun havde bestandig udviist den ubrødeligste Lydighed imod ham i alle Ting, og dette giorde hendes Kierlighed ikke allene let for hende, men endog saa behagelig, at da een af hendes Selskabs-Søstre loe ad hende, fordi hun satte saa stor en Fortieneste i denne nøyagtige Lydighed, som den unge Dame kaldte det, saa svarede Sophie: „De tager Feyl, Freken! dersom de troer, at „jeg gior mig til deraf; thi foruden det, at jeg „kun udviser min Skyldighed, saa gior jeg „mig selv en Fornøyelse dermed. Jeg kan i „Sandhed sige, at jeg har ingen Fornøyelse, „liig den, at bidrage noget til min Faders Lykke; „og dersom jeg gior mig til af noget, min Beste! „saa er det af det, at jeg har denne Magt, og „ikke af det, at jeg bruger den.„

Men denne Fornøyelse var den stakkels Sophie dog ikke i Stand til at smage den Aften. Hun bad derfor ikke allene, at hun maatte

være frie for at opvarte ham med Claveret; men endog, at han vilde tillade hende at være fra Bordet om Aftenen. I denne Begiering samtykkede Junkeren ogsaa, endskiønt ikke uden Modstand; thi han tillod hende næsten aldrig at komme ham af Syne, undtagen naar han havde at bestille med hans Hunde, Heste eller Flasker. Ikke destomindre gav han efter for hans Datters Forlangende, endskiønt den stakkels Mand var imidlertid tvungen til at sende Bud efter en Forpagter der i Naboelauget, som skulde være hos ham, paa det han kunde (om jeg maae udtrykke mig saaledes) undgaae hans eget Selskab.

Det ellevte Capitel.

Marie Søgrim slipper næt op. Nogle Anmærkninger, som vi have været nødte til at grave meget dybt efter i Naturen.

Thomas Jones havde den Morgen reedet paa een af Herr Westerns Heste paa Jagten: siden han altsaa ikke havde nogen Hest selv i Junkerens Stald, saa maatte han gaae hiem til Fods, og dette giorde han saa hurtig, at han løb henimod tre Fierdingvey i mindre end en halv Time.

Just

Just da han kom til Herr Altværds yderste Port, mødte han Commissairen og hans Selskab med Marie i deres Magt, som de vilde føre hen til det Huus, hvor smaa Folk kan lære en god Lectie, nemlig: Ærbødighed og Høyagtelse for deres Overmænd, da det viser dem den store Forskiel, Lykken foresætter sig at gjøre imellem de Personer, som bør tugtes for deres Feyl, og de som ikke bør det; og dersom de ikke lære denne Lectie i Tugthuset, saa er jeg meget bange for, at de aldrig lære nogen anden god Lectie, eller forbedre deres Sæder der.

En Procurator vilde maaskee tænke, at Herr Altrærd gik lidt for vidt i at bruge sin Myndighed ved denne Leylighed; og naar jeg skal sige Sandhed, saa tvivler jeg paa, at hans Opførsel var fuldkommen regelmæssig, da der var ingen ordentlig Klage imod hende. Dog, da hans Hensigt var virkelig redelig, saa maae man undskylde ham i foro conscientiæ, da der dagligdags afsiges saa mange Domme efter eget Godtbefindende af Øvrighedspersoner, som ikke kunne undskylde sig paa den Maade.

Thomas blev ikke saasnart underrettet af Commissairen, hvor de skulde hen, (han gietted det allerede temmelig vel af sig selv) førend han tog Marie i sine Arme, omfavnede hende med Ømhed for dem allesammen, og svoer, at han vilde myrde den første, der bød sig til at legge Haand paa hende. Han bad hende at tørre hendes Øyne og give sig tilfreds; thi hvor hun kom hen, der vilde han følge med hende. Derpaa vendte han sig til Commissairen, som stod og skiælvede med Hatten af, og bad ham i en meget mild Tone: at gaae et Øyeblik tilbage med ham til hans Fader, (saa kaldte han nu Herr Altværd) thi han kunde være vis paa, at Pigen vilde blive friekiendt, naar han havde anført det, han havde at sige til hendes Undskyldning.

Commissairen, som uden Tvivl havde givet sin Fange tilbage, dersom Thomas havde forlangt hende, samtykkede strax i denne Begiering: hvorpaa de gik alle tilbage ind i Herr Altværds Sahl, hvor Thomas bad dem bie til han kom tilbage, og gik saa ud for at opsøge den gode Mand. Saasnart Thomas

mas fandt ham, kaſtede han ſig ned for hans Fødder, og da han havde bedet ham at høre ſig med Taalmodighed, bekiendte han, at han var Fader til det Barn, ſom Marie da lavede til Barſel med. Han bad ham, at have Medlidenhed med den arme Pige, og at betænke, at derſom der var nogen Forſeelſe deri, ſaa laae den fornemmelig paa ham.

„Om der er nogen Forſeelſe deri!„ ſvarede Herr Altværd hidſigen: "Er I da ſaa „liderlig og forfalden, at I tivler om, der er „nogen Forſeelſe i at overtræde Guds og Menneſkenes Love, i at forføre en ſtakkels Pige, „og giøre hende ulykkelig? Jeg tilſtaaer gierne, „at Skylden ligger fornemmelig paa Jer, og „ſaa tung er den, at I burde vente den maatte „knuſe Jer.„

„Hvad endog min Skiæbne ſkal blive„ ſagde Thomas, "ſaa lad mine Forbønner for „den ſtakkels Pige blive hørte! Jeg tilſtaaer, „jeg har forført hende; men det kommer an paa „Dem, om hun ſkal blive ganſke ulykkelig. „For Himlens Skyld, min Herre! tilbage„kald Deres Befaling, og ſend hende ikke hen

„ til et Sted, som uundgaaelig vil blive hendes „ Ødeleggelse. „

Altværd bad ham at kalde strax paa een af Tienerne. Thomas svarede: at det behøvedes ikke, for han havde til al Lykke mødt dem i Porten, og da han stolede paa hans Godhed, saa havde han bragt dem alle tilbage i Sahlen, hvor de nu biede efter hans endelige Beslutning, som han bad ham paa sine Knæ, maatte blive til Pigens Fordeel: at hun maatte faae Tilladelse til at gaae hiem til hendes Forældre, og ikke blive udsat for en større Skam og Foragt, som nødvendig vilde blive hendes Deel. " Jeg „ veed „ blev han ved, " at det er for meget. „ Jeg veed, at jeg er den ugudelige Aarsag „ dertil. Jeg vil stræbe at giøre det godt igien, „ om det er mueligt; og dersom De siden skulde „ have den Godhed at tilgive mig, saa haaber „ jeg, jeg skal fortiene det. „

Altværd betænkte sig noget, og tilsidst sagde han: " Velan! jeg vil kalde min Befal- „ ning tilbage. — Du kan sende Commissairen „ til mig. „ — Han blev strax indkaldet, og bortsendt, og Pigen ogsaa.

Man

Man kan læt tænke, at Herr Altværd ikke forsømte at holde en meget alvorlig Forelæsning for Thomas ved denne Leylighed; men det er unødvendigt at indføre den her, da vi have troelig udskrevet det, han sagde til Johanne Jones i den første Bog, hvoraf det meeste kan anvendes ligesaavel til Mandfolk, som til Fruentimmer. Imidlertid giorde disse Bebreydelser saa følelig en Virkning paa det unge Menneske, der ikke var nogen forhærdet Synder, at han gik ind i sit eget Værelse, hvor han fordrev Aftenen allene i meget tungsindige Betragtninger.

Altværd var meget fortørnet over Jones's Forseelse; thi endskiønt Herr Western bekræftede det, er det dog vist, at denne værdige Mand aldrig havde tilladt sig selv nogen løs Fornøyelse med Fruentimmer, men fordømte Ukydskhedens Last hos andre; og man har i Sandhed megen Aarsag til at troe, at der var ikke det mindste Sandt i det, Herr Western sagde, i Besynderlighed da han satte Scenen til disse Uordentligheder ved Universitetet, hvor Herr Altværd aldrig havde været. Den gode

Junker var virkelig lidt vel meget tilbøyelig til at tillade sig den Slags Vittighed, som man i Almindelighed kalder Pralerie; men som man kunde ligesaa egentlig udtrykke ved et kortere Ord, og maaskee vi alt for ofte anvende andre Ord, i Steden for denne eene Stavelse; thi meget af det, som i Almindelighed i Verden ansees for Spøg og Vittighed, burde i det strængeste og rene Sprog have det korte Navn, som vi her holde tilbage efter den finere Levemaades Regler og Sædvane.

Men i hvor stor Afskye Herr Altværd end havde til denne eller enhver anden Last, saa var han dog ikke saa forblindet derved, at han ikke kunde opdage nogle Dyder hos den skyldige Person, og det ligesaa tydelig, som om der ikke havde været nogen Blanding af Last i hans Caracteer. Imedens han derfor var vreed over Jones's Ukydskhed, fornøyede han sig dog ikke mindre over hans Ærlighed og Reedelighed i at anklage sig selv. Nu begyndte han at giøre sig det samme Begreb om Jones, som vi haabe vore Læsere have faaet om ham; og da han veyede hans Feyl imod hans Fuldkommenheder,

heder, saa syntes de sidste at beholde Overvægten.

Det nyttede derfor slet ikke Hartmann, som Herr Blisil strax havde fortalt Historien til, at han udøste al sin Ondskab imod den stakkels Thomas. Altværd hørte hans forbittrede Tale taalmodigen, og svarede derpaa med Koldsindighed: " at unge Mennesker af Tho„ mas's Temperament vare alt for almindelig „ hengivne til denne Last; men han troede, at „ Thomas var bleven oprigtig rørt ved det, „ han havde sagt ham ved denne Leylighed, og han „ haabede, at han ikke vilde forsee sig igien; „ og siden han var voxet fra Riset, saa fik Skolemesteren ingen Luft for sin Galde, uden igiennem hans egen Mund, den sædvanlige elendige Tilflugt for afmægtig Hevngierrighed.

Men Vierek, som var mindre hidsig, var tillige meget snedigere, og da han hadede Jones maaskee mere end Hartmann selv, saa arbeydede han paa at giøre ham al muelig Fortred hos Herr Altværd.

Læseren maae kunne erindre sig de adskillige smaa Hændelser med Agerhønen, Hesten

og

og Bibelen, som vi have fortalt i den anden Bog. Ved alle disse havde Jones snarere formeeret end formindsket den Kierlighed, som Herr Altværd var saa tilbøyelig til at have for ham. Det samme, troer jeg, maatte have hændtes ham hos enhver anden, som havde noget Begreb om Venskab, Ædelmodighed og Høyhed i Sielen; det er at sige: som havde nogle Spoer af Godhed i sit Hierte.

Vierek selv var ikke uvidende om det sande Indtryk, som disse forskiellige Exempler af Godhed havde giort paa Altværds fortreffelige Hierte; thi Philosophen vidste meget vel, hvad Dyd var, endskiønt han var maaskee ikke altid bestandig nok i at følge den. Men hvad Hartmann angaaer, da vare saadanne Tanker aldrig nogensinde opkomne i hans Hoved, og det af en Aarsag, som jeg ikke vil bestemme her. Han saae Jones fra en slet Side, og bildte sig ind, at Altværd saae ham fra den samme, men at han havde besluttet af Stolthed og Haardnakkenhed ikke at slaae Haanden af den Dreng, han eengang havde holdt af; thi naar han giorde det, saa tilstod han paa en taugs Maade,

at

at hans forrige Tanker om ham havde været urigtige.

Vierek greeb derfor denne Leylighed for at giøre Jones Fortred paa det ømmeste Sted, ved at give alle disse omtalte Hændelser en slet Vending. " Det giør mig ont, min Herre!„ sagde han, " at jeg maae tilstaae, jeg er bleven „ bedraget ligesaavel som De selv. Jeg maae „ bekiende, jeg kunde ikke andet end finde Be= „ hag i det, som jeg tilskreev Venskab, om= „ endskiønt det blev drevet til Yderlighed, og „ al Yderlighed er en lastværdig Feyl; men her „ gav jeg noget efter i Betragtning af hans „ Ungdom. Lidet mistænkte jeg ham, da han „ opofrede Sandheden, og vi begge troede, det „ var for Venskab, at han da virkelig satte den „ tilside for en fordervet og liderlig Begierlig= „ heds Skyld. Nu seer De tydelig, hvorfra „ al den Ædelmodighed kom, som dette unge „ Menneske syntes at vise imod Jægerens Fa= „ milie. Han understøttede Faderen, for at „ forføre Datteren, han reddede Familien fra „ at døe af Sult, for at giøre een af dem for= „ agtet og elendig. Det er Venskab! det er

„ Ædel=

„ Ædelmodighed! som Herr Richard Steele „ siger: " Fraadsere, som betale deres lækkre „ Rætter stærkt, fortiene vel at kaldes ædelmo- „ dige. „ " Kort at sige: jeg har besluttet fra „ dette Øyeblik af aldrig at give mere efter for „ den menneskelige Naturs Skrøbelighed, og „ aldrig at troe, at nogen Ting er Dyd, som „ ikke paa det nøyeste stemmer overeens med den „ ufeylbare Regel for hvad der er Ret. „

Herr Altværds gode Hierte havde hindret disse Betragtninger fra at opkomme hos ham; men de vare alt for rimelige til, at de kunde forkastes aldeles eller saa snart, naar de bleve lagte for hans Øyne af en anden. Det, som Vierek havde sagt, trængte sig virkelig meget dybt ind i hans Hierte, og den Uroelighed, det der frembragte, var øyensynlig nok for den anden, uagtet den gode Mand vilde ikke tilstaae det, men gav et meget kort Svar, og dreyede Talen med Magt hen paa noget andet. Det var maaskee godt for den stakkels Thomas, at saadant noget ikke var bleven forebragt, før han havde faaet Forladelse; thi dette rodfæstede virkelig de første slemme Tanker om Jones i Herr Altværds Hierte.

Det tolvte Capitel.

Som indeholder meget klarere Ting; men som dog flød af den samme Kilde, som de i det foregaaende Capitel.

Nu tænker jeg Læseren vil finde Fornøyelse i at vende tilbage med mig til Sophie. Natten efter at vi sidst saae hende, fordrev hun ikke paa nogen meget behagelig Maade. Søvnen var kun lidt gunstig imod hende, og Drømme endnu mindre. Da hendes Pige, Jomfrue Honour, kom ind til hende om Morgenen ved den sædvanlige Tid, var hun allerede oppe og paaklædt.

Personer som boe to eller tre Fierding-Vey fra hverandre paa Landet, blive anseete, som om de vare Naboer, og boede Dør om Dør; og hvad der skeer i det eene Huus, flyver med en utroelig Hastighed til det andet. Jomfrue Honour havde derfor hørt hele Historien om Maries Skam, og da hun gierne vilde meddele andre hvad hun vidste, saa var hun aldrig saasnart kommen ind i Frøkenens Kammer, førend hun begyndte at fortælle den paa følgende Maade: "Ny, Frøken! hvad meener De?

„Den

„ Den Pige, som De saae i Kirken i Søndags,
„ og som De holdt for at være saa smuk, end-
„ skiønt De havde vist ikke holdt hende for at
„ være saa smuk, dersom De havde seet hende
„ nær ved, hun er rigtig nok bragt for Retten,
„ fordi hun laver til Barsel. Jeg syntes hun
„ saae ud som en indbildsk Tøyte, og hun har
„ rigtig nok lagt den unge Herr Jones ud, som
„ Barnefader; og hele Sognet siger, at Herr
„ Altværd er saa vreed paa den unge Herr
„ Jones, at han vil ikke see ham for sine
„ Øyne. Det er vist nok, man kan ikke andet
„ end ynke det stakkels unge Menneske, og dog
„ fortiener han ikke saa megen Medynk, siden
„ han har givet sig af med saadant lumpent Pak.
„ Ellers skulde det dog giøre mig ont, om han blev
„ jaget ud af Huset, for det er saadan en smuk
„ Karl. Jeg tør sværge paa, at Tøsen var
„ ligesaa villig som han, for hun har altid væ-
„ ret en overgiven Tæve; og naar disse Tøyter
„ bær dem saaledes ad, saa kan man ikke laste
„ unge Mandfolk saa meget, for de giør dog vir-
„ kelig intet andet, end hvad der er naturligt.
„ Det er vist nok, det er neden for dem, at

„ befatte ſig med ſaadanne pialtede Slævhæle,
„ og hvad der følger paa, er godt nok til dem;
„ men dog ere diſſe gemeene Tæver meeſt Skyld
„ deri: jeg vilde ønſke af mit ganſke Hierte, at
„ de maatte blive brav pidſkede hele Byen igien-
„ nem, for det er ret en Synk, at de ſkulde giøre
„ ſaadan en ung ſmuk Karl ulykkelig: og ingen
„ Mennesker kan nægte, at Herr Jones jo er
„ een af de ſmukkeſte unge Karle, ſom nogen-
„ ſinde — — — „

Saaledes vilde hun blevet ved, da Sophie raabte med en mere fortredelig Stemme, end hun nogentid havde brugt til hende: " Ih! „ min Kiere! Hvorfor plager hun mig med al „ den Snak? Hvad bekymrer jeg mig om, hvad „ Herr Jones giør? Jeg troer I ere alleſammen lige gode, og det kommer mig for, ſom „ hun er vred, fordi det er ikke ſkeet med hende „ ſelv. „

„ Med mig, Freken! „ ſvarede Jomfrue Honour, " det giør mig ondt, at Deres „ Naade kan have ſaadanne Tanker om mig; „ jeg er vis paa, ingen kan ſige mig ſaadant noget paa. Alle de unge Karle i Verden kan

„gaae Fanden i Vold, for mig gierne. Fordi „jeg sagde han var en smuk Karl! alle Folk „siger det, ligesaavel som jeg. — Det er vist „nok, jeg tænkte ikke der var noget ont i at „sige, at en ung Karl var smuk; men nu skal „jeg rigtig aldrig tænke det om ham mere, for „den er smuk, som handler smukt. En Tig=ger=Tøs!„ —

„Stands denne Flod af Uforskammen=hed!„ raabte Sophie, "og see om min Fa=„der behøver mig ved Froekosten.„ Derpaa fløy Jomfrue Honour ud af Kammeret, og mumlede en stor Deel for sig selv, — hvoraf — „jo, jo! kom til mig i Morgen„ var alt det man kunde tydelig høre.

Om Jomfrue Honour virkelig fortiente den Mistanke, som hendes Frøken lod sig forstaae med, er en Sag, som vi ikke kunne føye vore nysgierrige Læsere i at afgiøre. Men vi ville imidlertid giøre det godt igien ved at aabenbare, hvad der gik for sig i Sophies Siel.

Læseren vilde behage at erindre sig, at en hemmelig Kierlighed for Herr Jones havde uformærkt stiaalet sig ind i denne unge Frøkens

Bryst,

Bryst, og at den der var voxet til en temmelig Høyde, inden hun fornam den selv. Da hun først begyndte at mærke nogle Tilfælde deraf, vare hendes Følelser saa søde og behagelige, at hun havde ikke Styrke nok til at undertrykke eller forjage dem, og saaledes blev hun ved at smigre for en Pasion, hvis Følger hun ikke een eeneste gang tænkte paa.

Denne Hændelse med Marie aabnede først Øynene paa hende. Nu først mærkede hun den Skrøbelighed, hun havde været skyldig i, og endskiønt den frembragte den yderste Forvirring i hendes Sind, saa giorde den dog samme Virkning, som andre væmmelige Lægemidler, og bortdrev hendes Sygdom for en Tid. Dens Virkning var i Sandhed meget forunderlig hurtig, og i den korte Tid, da hendes Pige var fraværende, hævede den saa aldeles alle Tilfælde, at da Jomfrue Honour kom tilbage, og kaldede hende ned til hendes Fader, var hun allerede bleven ganske roelig, og havde bragt sig selv til en fuldkommen Ligegyldighed for Herr Jones.

Sindets Sygdomme ligne Legemets næsten i enhver Omstændighed. Hvorfor vi haabe, at det høylærde Facultet, som vi have saa dyb en Ærbødighed for, vil tilgive os de voldsomme Hænder, vi have været nødte til at legge paa adskillige Ord og Talemaader, som med Rette tilhøre det, og uden hvilke vore Beskrivelser vilde ofte have været uforstaaelige.

Men nu er der ikke nogen Omstændighed, hvori Sindets Sygdomme have en nøyere Overeensstemmelse med de saa kaldte legemlige, end den Tilbøyelighed, som begge have til at komme igien. Dette er tydeligt i de hæftige Sygdomme: Ærgierrighed og Penge-Gierrighed. Jeg veed, at Ærgierrighed, da den var helbredet til Hove ved et ofte feylslagende Haab, (som er det eeneste Middel imod den) brød ud igien i en Trætte om Formændene for de Eedsvorne ved en Session: og jeg har hørt om en Mand, der havde overvundet sin Gierrighed saavidt, at han gav mangen en Tolv-Skilling bort, men trøstede sig tilsidst paa sit Yderste ved det, at han havde sluttet en snedig og fordeelagtig Contract i Henseende til hans paafølgende Begravelse med

en Mand, som skulde besørge den, og som var gift med hans eeneste Barn.

I Kierlighed, som vi, efter den strængeste Overeensstemmelse med den stoiske Philosophie, her ville behandle som en Sygdom, er denne Tilbøyelighed til at komme igien ikke mindre tydelig. Saaledes hændtes det nu den stakkels Sophie, som fik alle de forrige Tilfælde igien, den første Gang hun saae den unge Jones, og fra den Tid af blev hendes Hierte vexelviis angrebet af kolde og heede Anfald.

Denne unge Dames Tilstand var nu meget forskiellig fra det, den i nogen Tid tilforn havde været. Den Lidenskab, som før var hende saa overmaade behagelig, blev nu en Slange i hendes Barm. Hun imodstod derfor af yderste Kræfter, og fremkaldede alle de Bevæggrunde, hendes Fornuft, (som var særdeles stor for hendes Alder) kunde indgive hende, for at undertrykke og forjage den. Dette lykkedes hende saavidt, at hun begyndte at haabe en fuldkommen Helbredelse af Tiden og Fraværelsen. Hun besluttede derfor at undgaae Thomas Jones saa meget som mueligt, hvorfor

hun begyndte at tænke paa at aflegge en Besøgelse hos hendes Faster, hvortil hun ikke tvivlede paa at faae hendes Faders Samtykke.

Men Lykken, som havde andre Hensigter i sit Hoved, giorde strax en Hindring i alle saadanne Foretagender, ved at frembringe en Hændelse, som skal blive fortalt i det næste Capitel.

Det trettende Capitel.

En forskrækkelig Tildragelse, som hændtes Sophie. Jones's tappre Opførsel, og den endnu skrækkeligere Virkning, som den frembragte paa den unge Dame, samt en kort Udsvævelse for det smukke Kiøns Skyld.

Herr Westerns Kierlighed til hans Datter blev hver Dag større og større, og gik tilsidst saavidt, at hans elskede Hunde maatte give Plads for hende i hans Hierte; men da han ikke kunde overtale sig til at forlade dem, saa opfandt han et meget snildt Middel til at nyde deres Selskab tilligemed hans Datters, ved at formaae hende til at ride paa Jagt med sig.

Sophie, som hendes Faders Ord var en Lov, føyede sig efter hans Villie, endskiønt

hun

hun ikke fandt den mindste Fornøyelse i en Leeg, der var alt for haard og mandig til at stemme overeens med hendes Tilbøyelighed. Foruden hendes Lydighed, havde hun dog endnu en anden Bevæggrund til at følge den gamle Mand paa Jagten; thi hun haabede ved hendes Nærværelse at kunne nogenledes indskrænke hans Hidsighed, og hindre ham fra at udsætte sit Liv for den yderste Fare.

Den stærkeste Indvending derimod var noget, som tilforn vilde have været hende en Tilskyndelse dertil, nemlig det, at hun vilde ofte møde den unge Jones, som hun havde sat sig for at skye; men da Jagt-Tiden var nu snart forbi, saa haabede hun ved Hielp af hendes Fornuft at udrydde hendes ulykkelige Kierlighed i en kort Fraværelse hos hendes Faster, og hun tvivlede slet ikke om, at hun jo vilde være i Stand til at møde ham næste Aar i Marken, uden mindste Fare.

Den anden Dag, hun var paa Jagt, fik hendes Hest, hvis fyrige Siel fordrede en bedre Rytter, da hun vendte hiem fra Jagten, og var kun et lidet Stykke Vey fra Herr We-

sterns Huus, i Sinde at springe og giøre saa-danne Caprioler, at hun var i den yderste Fare for at falde af. Thomas Jones, som kom lidt bag efter, saae det, og galoperede hen for at hielpe hende. Saasnart han var kommen derhen, sprang han af sin egen Hest, og greb fat paa hendes ved Bidselet. Det uroelige Dyr reiste sig strax op paa Bag-Beenene, kastede sin elskværdige Byrde af, og Jones tog hende i sine Arme.

Hun var sat i saadan en Bevægelse ved Frygten, at hun var ikke strax i Stand til at tilfredsstille Jones, som var meget bekymret for at faae at vide, om hun havde faaet nogen Skade. Dog kom hun snart til sig selv igien, forsikkrede ham, at hun ikke havde faaet nogen Skade, og takkede ham for den Omsorg, han havde baaret for hende. Jones svarede: "Der-„ som jeg har reddet Dem, Freken! saa er jeg „ tilstrækkelig belønnet. For, jeg forsikrer Dem, „ jeg vilde frie Dem fra den allermindste Fortre-„ delighed, om det endog skulde koste mig en „ langt større Ulykke, end den, jeg har lidt ved „ denne Leylighed.

„ Hvad

„ Hvad for en Ulykke? „ svarede Sophie hastig, " jeg haaber, De er ikke kommen til no-
„ gen Ulykke? „

„ Vær ikke bekymret, Freken! „ svarede Jones, " Himlen skee Tak, De slap saa vel,
„ i Betragtning af den Fare, De var i. Jeg
„ har brækket min Arm; men det er ikkun Smaa-
„ ting, i Sammenligning med det, jeg fryg-
„ tede for Dem. „

Derpaa skreeg Sophie, " brækket De-
„ res Arm! Himlen forbyde det. „

„ Jeg er bange jeg har, Freken! „ sagde Jones, " men jeg beder Dem, De vil tillade
„ mig først at bære Omsorg for Dem. Jeg har
„ endnu en høyre Haand til Deres Tieneste,
„ for at hielpe Dem over i næste Mark, hvor-
„ fra vi har ikkun en kort Vey at gaae til De-
„ res Faders Huus. „

Da Sophie saae, at hans venstre Arm dinglede ved Siden af ham, imedens han brugte den anden til at føre hende, tvivlede hun ikke længer paa, at det var sandt. Nu blev hun meget bleegere, end Frygten for hende selv havde giort hende tilforn. Alle hendes Lemmer skiel-

vede saa stærkt, at Jones neppe kunde holde hende; og da hendes Tanker vare ikke mindre forvirrede, saa kunde hun ikke holde sig fra at give Jones et Øyekast, der var saa fuldt af Ømhed, at det næsten røbede en stærkere Følelse i hendes Siel, end Taknemmelighed og Medynk, endog naar de ere foreenede, kan frembringe i det blødhiertigste Fruentimmers Bryst, uden Hielp af en tredie, endnu mægtigere, Lidenskab.

Herr Western, som var noget borte, da denne Hændelse tildrog sig, var nu kommen tilbage tilligemed de øvrige Jægere. Sophie fortalte dem strax, hvad der var hændet Jones, og bad dem at bære Omsorg for ham. Hvorpaa Western, (som var bleven meget forskrækket, da han mødte hans Datters Hest uden Ryttere; men var nu overmaade glad igien, da han fandt, at hun ingen Skade havde faaet) skreeg:

„ Det er mig kiert, at det ikke er værre: dersom
„ Thomas har brækket sin Arm, saa vil vi see,
„ vi faaer en Snedker til at sætte den i Stand
„ igien. „

Junkeren steeg af Hesten, og gik hiem til Fods med sin Datter og Jones. En upartisk

Til-

Tilskuer, som havde mødt dem paa Veyen, vilde, ved at see deres forskiellige Ansigter, have sluttet, at Sophie var den eeneste, man burde ynke; thi hvad Jones angaaer, da glædede han sig ved, at han efter al Formodning havde reddet den unge Dames Liv, og det ikkun paa en brækket Arms Bekostning; og endskiønt Herr Western var ikke ubekymret over den Begivenhed, som Jones havde havt, saa var han dog meget gladere over det, at hans Datter var sluppen saa vel derfra.

Sophies ædelmodige Temperament ansaae denne Jones's Opførsel for stor Tapperhed, og den giorde et dybt Indtryk paa hendes Hierte; thi det er vist, at der er ikke een eeneste Egenskab, der saa almindelig giør Mandfolkene vel liidte af Fruentimmerne, som denne; hvilket, om man vil troe den almindelige Meening kommer af Kiønnets naturlige Frygtagtighed, "som er„ siger Herr Osborne, "saa „stor, at et Fruentimmer er den største Cujon „af alle de Creaturer, som Gud nogensinde har „skabt.„ En Tanke, som er mere mærkværdig for dens Grovhed, end for dens Sandhed.

Aristo-

Aristoteles lader dem, efter mine Tanker, vederfares mere Ret i hans Politik, naar han siger: "Undseelse og Tapperhed hos Mandfolkene ere forskiellige fra disse Dyder hos Fruentimmerne; thi den Tapperhed, som anstaaer et Fruentimmer, vilde være Cujonerie hos et Mandfolk; og den Undseelse, som anstaaer et Mandfolk, vilde være Næsviished hos et Fruentimmer." Ikke heller lader det til, at deres Meening er mere sand, som uddrage den Partisskhed, Fruentimmerne ere saa tilbøyelige til at vise imod de Tappre, af denne overmaade store Frygt. Herr Bayle (jeg troer i hans Artikel om Helene) regner den, og det med større Rimelighed, til deres hæftige Kierlighed til Ære; og at denne Meening er sand, finde vi beviist af den Mand, som saae dybere ind i den menneskelige Natur, end alle andre, og som lader Heltinden i hans Odyssee, det store Mynster paa ægteskabelig Kierlighed og Bestandighed, angive hendes Mands Ære, som den eeneste Kilde til hendes Kierlighed for ham.

Men

Men i hvordan det end er eller ey, saa er det vist, at denne Hændelse frembragte en meget stærk Virkning hos Sophie, og naar jeg overvejer alting, saa er jeg meget nær ved at troe, at den indtagende Sophie gjorde just paa den samme Tid ikke mindre Indtryk paa Jones's Hierte; og naar vi skal sige Sandhed, saa havde han i nogen Tid begyndt at føle den uimodstaaelige Magt, hendes Yndigheder havde.

Det fiortende Capitel.

Der kommer en Feldtskiær. Hans Operationer og en lang Samtale imellem Sophie og hendes Pige.

Da de kom i Herr Westerns Sah!, sank Sophie, som havde travet afsted med megen Vanskelighed, ned i en Stoel; men ved Hielp af Salt og Vand hindrede man hende fra at besvime, og hun var allerede kommen temmelig til sig selv igien, da Feldtskiæren kom, som man havde sendt Bud efter til Jones. Herr Western, som tilskrev hendes Fald alle disse Tilfælde, raadede hende, som et Forebygnings Middel, at lade sig strax aarelade. I denne

Mee-

Meening blev han hiulpen af Feldtskiæren, som gav saa mange Aarsager for, at man burde lade sig aarelade, og anførte saa mange Tilfælde, hvori adskillige vare komne galt afsted, fordi de havde forsømt det, at Junkeren blev meget hidsig, og paastod, at hans Datter uimodsigelig skulde aarelades.

Sophie gav snart efter for hendes Faders Befalinger, endskiønt det var ganske imod hendes egen Tilbøyelighed; thi jeg troer, hun frygtede mindre Fare af Forskrækkelsen, end enten Junkeren eller Feldtskiæren. Hun udstrækkede derfor hendes smukke Arm, og Operateuren begyndte at lave sig til sit Arbeyde.

Imedens Tienerne vare beskiæftigede med at giøre Anstalt til, hvad der skulde bruges, begyndte Feldtskiæren, som troede, at Sophies underlige Opførsel kom af hendes Frygt, at trøste hende med Forsikkringer, at der var slet ingen Fare paa færde: for der kunde aldrig komme noget Tilfælde af Aareladelse, sagde han, uden af saadanne Folks tykke Uvidenhed, som gav sig ud for Feldtskiærere, hvilket han gav hende temmelig tydelig at forstaae, var ikke

at

at befrygte i nærværende Tilfælde. Sophie erklærede, at hun havde ikke den mindste Frygt, og lagde til: jeg lover ham, at jeg vil tilgive ham, om han ogsaa aabnede en Pulsaare paa mig. „Vil Du det!„ raabte Western, "Fanden „tage mig, om jeg vil, dersom han gior Dig „den mindste Skade, saa er jeg Diævels, „om jeg ikke skal see hans Hierte-Blod.„ Feldtskiæren samtykkede i at aarelade hende paa disse Vilkaar, og derpaa skreed han til Operationen, som han fuldførte med ligesaa megen Færdighed, som han havde lovet, og med ligesaa megen Hurtighed; thi han tog kun lidt Blod af hende, sigende: at det var meget sikkrere at aarelade tit og ofte, end at tage for meget Blod paa eengang.

Da Sophies Arm var forbunden, gik hun bort; thi hun vilde ikke (og det var maaskee heller ikke ganske anstændigt) være tilstæde ved Operationen paa Jones. En Indvending, som hun havde havt imod Aareladelsen (endskiønt hun ikke giorde den) var virkelig den Opsættelse, som den vilde foraarsage i at faae den brækkede Arm forbundet; thi naar noget angik

Sophie,

Sophie, saa bekymrede Herr Western sig ikke om andet, end hende, og hvad Jones selv angik, " da sad han ligesom Taalmodigheden paa „ en Liigsteen, og smilede ad alle Bekymringer. „ Naar vi skal sige Sandhed, saa tænkte Jones neppe paa det, som var hændet ham, da han saae Blodet springe ud af Sophies elskværdige Arm.

Nu befalede Feldtskæren, at hans Patient skulde klædes af ti Skiorten, hvorpaa han blottede Armen ganske, og begyndte at strække og undersege den paa saadan en Maade, at den Pine, dette forvarsagede Jones, kom ham til at forvrenge sit Ansigt paa forskiellige Maader, som Feldtskæren, der saae det, forundrede sig meget over, og sagde: " Hvad er der paa Færde, „ min Herre! jeg er vis paa, det er umueligt, „ at jeg kunde giøre Dem nogen Skade. „ Derpaa strækkede han den brukne Arm ud, og begyndte en lang og ganske lærd anatomisk Forelæsning, hvori han meget nøye betragtede enkelte og dobbelte Beenbrud, og fremsatte de forskiellige Maader, Jones kunde have brækket sin Arm paa, med passende Anmærkninger, som viiste, hvor

mange

mange af disse der vilde have været bedre, og hvor mange værre end den Nærværende.

Da han langt om længe havde endt sin udarbeydede Tale, som Tilhørerne ikke bleve meget opbyggede ved, (uagtet den havde opvakt megen Agtpaagivenhed og Beundring hos dem) thi de forstode virkelig ikke een eneste Stavelse af det, han havde sagt, saa skreed han til Forretningen, og han var hurtigere at fuldføre, end han havde været i at begynde den.

Derpaa blev det Jones befalet at legge sig: Herr Western tvang ham til at tage imod en Seng i sit eget Huus, og han blev dømt til at drikke Havresuppe.

Iblant det gode Selskab, som havde været tilstæde, da Armen blev forbunden, var ogsaa Jomfrue Honour, som, da hun blev kaldet ind til Frøkenen saasnart det var forbi, og adspurgt af hende, hvorledes den unge Adelsmand befandt sig, bred strax ud i overdrevne Berømmelser over hans høymodige, saaledes kaldte hun det, Opførsel, som, sagde hun: „ var saa indtagende hos saadan en smuk Per„ son. „ Derpaa blev hun ved med meget var-

mere Lovtaler over hans Skiønhed, opregnede mange enkelte Dele deraf, og endte tilsidst med hans hvide Huud.

Denne Tale frembragte en Virkning i Sophies Ansigt, som vilde maaskee ikke have undgaaet den skarpsindige Kammerpiges Opmærksomhed, dersom hun eengang havde seet hendes Frøken i Ansigtet al den Tid, hun talte med hende; men da et Speyl, som hang meget bequemt lige over for hende, gav hende Leylighed til at betragte de Lineamenter, som hun fandt meest Fornøyelse i af alle, saa tog hun ikke hendes Øyne eengang bort fra den elskværdige Gienstand, saalænge hun talede.

Jomfrue Honour var saa aldeles henreven af den Person, hun øvede sin Tunge paa, og den Gienstand, hun havde for sine Øyne, at hun gav Frøkenen Tid til at komme sig af sin Forvirring, hvilket hun ogsaa giorde, hvorpaa hun smilede til hendes Pige, og fortalte hende: hun var vist nok forliebt i det unge Menneske. „Jeg forliebt, Frøken!„ svarede hun, "ney paa mit Ord, Frøken! jeg „forsikrer Dem, Frøken! ney paa min Siel

„er

„ er jeg ikke, Frøken. „ — "Jh! om hun nu var
„ det „ raabte Frøkenen, "saa seer jeg ingen
„ Aarsag, hvorfor hun skulde skamme sig der-
„ ved, for det er i Sandhed en meget smuk
„ Karl. „ — "Ja Frøken „ svarede den anden,
„ det er han, den smukkeste Karl jeg nogensinde
„ saae i mit Liv. Ja vist nok, det er han, og
„ jeg veed ikke, som Deres Naade siger, hvor-
„ for jeg skulde skamme mig ved at elske ham,
„ endskiønt han er min Overmand. Adels-
„ mænd ere vist nok ikke andet end Kiød og
„ Blod, ligesaavel som vi Tienestefolk; og
„ overalt, hvad Herr Jones angaaer, saa er
„ han ikke saa god som jeg, i Henseende til
„ Fødselen, endskiønt Junker Altværd har
„ giort en Adelsmand af ham; for, skiønt jeg
„ er en fattig Stakkel, saa er jeg dog et honet
„ Mands Barn, og min Fader og Moder vare
„ gifte sammen, og det er mere end somme Folk
„ kan sige, i hvor høyt de end sætte Næsen i
„ Veyret. Jo vist, tag hende der. Uagtet
„ hans Huud er hviid, og det er vist, den er
„ den hviideste, jeg nogensinde har seet, saa er
„ jeg dog en Christen, ligesaavel som han, og

„ ingen kan sige, at min Fødsel er nedrig; min „ Farfader var af Geistligheden, og vilde „ have blevet meget vred, troer jeg, om han „ havde tænkt, at nogen af hans Familie skulde „ have taget Marie Søgrims skidne Levnin- „ ger op efter hende. „

Maaske Sophie kunde have været nødt til at taale, at hendes Pige blev ved paa denne Maade, af Mangel paa tilstrækkeligt Mod til at standse hendes Tunge, hvilket Læseren rimeligviis kan giette, var ikke noget let Arbeyde; thi der vare nogle Træk i hendes Tale, som vare langt fra at foraarsage Frøkenen nogen Fornøyelse. Dog standsede hun nu Bækken, da det lod, som der var ingen Ende paa dens Løben. "Jeg forundrer mig „ sagde hun, „ over hendes Forvovenhed, at hun tør tale „ saaledes om een af min Faders Venner. I „ Henseende til Tøsen, da befaler jeg hende, at „ hun aldrig maae nævne hendes Navn for mig; „ og hvad den unge Adelsmands Fødsel an- „ gaaer, saa kan de, som ikke kan sige noget „ mere til hans Vanære, ligesaavel tie dermed, „ som jeg ønsker, hun vil gisre det for Eftertiden. „

„ Det

„ Det gior mig ondt, at jeg har fortørnet
„ Deres Naade „ svarede Jomfrue Honour,
„ Vær vis paa, at jeg hader Marie Søgrim
„ ligesaa meget, som Deres Naade; og hvad
„ det angaaer, at jeg mishandler Junker Jo-
„ nes, da kan jeg kalde alle Folkene i Huset til
„ Vidne paa, at jeg har altid taget ham i For-
„ svar, naar der er bleven talt om Horeunger;
„ for, hvem af Jer „ sagde jeg til Tienerne,
„ vilde ikke gierne være en Horeunge, om han
„ kunde, for at blive til en Adelsmand; for,
sagde jeg, "jeg er vis paa, han er en meget
„ smuk Adelsmand, og han har saa hviid en
„ Haand, som nogen i Verden: for det har
„ han ogsaa rigtig; og „ sagde jeg, " han er
„ een af de mildeste og meest godhiertige Men-
„ neſker i Verden, det er han, og „ sagde jeg,
„ alle Folkene og alle Naboerne rundt omkring i
„ hele Egnen lide ham; og jeg kunde rigtig
„ fortælle Deres Naade noget, dersom jeg ikke
„ var bange, at det vilde fortørne Dem — „
„ hvad kunde hun fortælle mig, Honour! „
sagde Sophie. " Ney „ Frøken! han meente
„ rigtig nok ikke noget med det, derfor vilde

„ jeg ikke, at Deres Naade skulde blive vred „ derfor. — "Jeg beder, fortæl mig det „ sagde Sophie, " jeg vil vide det strax paa Ti= „ men.„ "Ih, nu Freken!„ svarede Jom= frue Honour! " han kom ind i Stuen en Dag „ i forrige Uge, da jeg havde noget at forrette, „ og der laae Deres Naades Muffe paa en „ Stoel, og saa puttede han rigtig nok sine „ Hænder ind i den, just den selv samme Muffe, „ som Deres Naade gav mig i Gaar. Naa, „ Herr Jones!„ sagde jeg, "De vil nok „ viide min Frøkens Muffe ud, og forderve den; „ men han beholdt dog sine Hænder deri, og „ derpaa kyssede han den, og det er vist nok, „ jeg har aldrig min Livstid seet saadant et „ Kys, som han gav den Muffe.„ — "Jeg „ forestiller mig, at han vidste ikke det var min „ svarede Sophie. — "Nu skal Deres Naade „ høre: Han kyssede den igien, og atter igien, „ og sagde, det var den smukkeste Muffe i Ver= „ den.„ ."Ih, Herre!„ sagde jeg, "De „ har jo seet den hundrede gange.„ — "Ja, „ Jomfrue Honour!„ raabte han; "men „ hvem kan see noget smukt i Frekenens Nær=

„ værelse,

„ værelse, uden hende selv. Men, det er det
„ endnu ikke alt; og jeg haaber Deres Naade
„ vil ikke blive vred, for han meente vist nok
„ ikke noget dermed. Een Dag, da Deres Naade
„ sad og spillede paa Claveeret for Herren, saa
„ sad Herr Jones i den næste Stue, og mig
„ syntes, at han saae saa tungsindig ud. Nu,
„ Herr Jones!„ sagde jeg „ hvad er der paa
„ Færde? En Skielm! jeg veed, hvad De tæn-
„ ker paa.„ "Ih!„ sagde han, og sprang
„ op, som af en Drøm, "hvad kan jeg tænke
„ paa, naar den Engel, hendes Frøken, spiller,
„ og derpaa trykkede han mig i Haanden.—„
„ O, Jomfrue Honour!„ sagde han, "hvor
„ lykkelig vil den Mand blive, og, saa sukkede
„ han, og hans Aande var paa min Ære ligesaa
„ sød, som et Knippe Blomster. Men han
„ meente i Sandhed intet ondt med det; derfor
„ haaber jeg Deres Naade vil ikke tale et Ord
„ derom, for han gav mig en Krone, at jeg
„ aldrig skulde nævne det, og lod mig sværge
„ paa en Bog; men jeg troer i Sandhed ikke,
„ at det var Bibelen.„

„ Saa-

„ Saalænge til man opfinder noget ſmuk-
„ kere rødt end Zinnober, vil jeg ikke tale om
„ Farven i Sophies Anſigt ved denne Leylig-
„ hed.„ "Hon = = = our„ ſagde hun. "Jeg = =
„ derſom hun vil ikke tale mere om dette til
„ mig = = = og heller ikke til nogen anden, ſaa
„ vil jeg ikke forraade hende = = = ſaa vil jeg ikke
„ være vred, meener jeg; men jeg er bange for
„ hendes Tunge, hvorfor vil hun give den ſaa-
„ danne Friheder min Pige?„ "Nei, Frø-
„ ken!„ ſvarede hún, "jeg vilde i Sandhed
„ heller ſkiære min Tunge af, end forterne De-
„ res Naade — jeg ſkal i Sandhed aldrig
„ nævne et Ord, ſom kan være Deres Naade
„ imod. — „ "Ih! jeg vil ikke have, at
„ hun maae tale mere om dette„ ſagde Sophie,
„ for det kunde komme for min Faders Øren,
„ og han kunde blive vred paa Herr Jones,
„ endſkiønt jeg troer virkelig, ſom hun ſiger, at
„ han meente ikke noget ondt med det: jeg ſkulde
„ ſelv være meget vred, derſom jeg troede —
„ Ja, Frøken! jeg bevidner, at jeg troer han
„ meente ikke noget dermed. Mig ſyntes han
„ talte, ſom om han var fra ſine Sandſer, ja

„ han

„ han sagde selv, at han troede, han var ude
„ af sig selv, da han havde sagt disse Ord. Ja,
„ min Herre! sagde jeg, det troer jeg ogsaa. „
„ Ja „ sagde han, " Honour; — men jeg be-
„ der Deres Naade om Forladelse; jeg kunde rive
„ min Tunge ud, om jeg forternede Dem. „ —
„ Bliv ved „ sagde Sophie, " hun maae for-
„ tælle mig alt, hvad hun ikke har talt om til-
„ forn. „ — " Ja, Honour! „ sagde han,
„ (dette var nogentid efter, da han gav mig
„ Kronen) jeg er hverken saadan en Nar, eller
„ saadan en Slubbert, at tænke paa hende paa
„ nogen anden Maade, end som min Gudinde,
„ og saaledes vil jeg dyrke og tilbede hende,
„ saalænge jeg har Liv og Aande. Det var det
„ alt, Frøken! det vil jeg sværge paa, saavidt
„ som jeg kan erindre mig. Jeg var selv vred
„ paa ham, indtil jeg mærkede, at han meente
„ ikke noget ondt dermed. „ — " I Sandhed,
„ Honour! „ sagde Sophie, " jeg troer,
„ hun har en virkelig Kierlighed for mig, jeg
„ var ganske vred den anden Dag, da jeg sagde
„ hende op; men dersom hun har Lyst til at
„ blive hos mig, saa kan hun. „ " Frøken! „
svarede

svarede Jomfrue Honour, "jeg skal i Sand-
„ hed aldrig forlange at komme fra Deres Naade.
„ Jeg havde i Sandhed nær grædt mine Øyne
„ ud, da De sagde mig op. Det vilde være
„ meget utaknemmeligt af mig, om jeg fik Lyst
„ til at forlade Deres Naade; for jeg vilde al-
„ drig faae saa god en Plads igien. De kan
„ være vis paa, jeg vilde leve og døe hos Deres
„ Naade. — For, som den stakkels Herr Jo-
„ nes sagde, lykkelig er den Mand = = = „

Her afbrød Bordklokken en Samtale, som havde giort saadan en Virkning hos Sophie, at hun var maaskee hendes Aareladelse om Morgenen mere forbunden, end hun den gang forestillede sig, hun skulde blive. I Henseende til hendes nærværende Sinds Forfatning, vil jeg holde mig til een af Horazes Regler, og ikke forsøge at beskrive den, da jeg tviler paa, at det vil lykkes mig. De fleeste af mine Læsere ville lettelig forestille sig den, og de faa, som ikke kunne det, vilde ikke forstaae Skilderiet, eller i det mindste nægte, at det var naturligt, i hvor vel det end var giort.

Thomas Jones

femte Bog.

Som medtager en Tid af lidt mere end et halvt Aar.

Det første Capitel.

Om det Alvorlige i Forfatterens Skrivemaade, og i hvad Hensigt det er indført.

Det kunde let treffe ind, at der i dette forskrækkelig store Verk ikke fandtes nogle Steder, som Læseren vilde være mindre fornøyet med, end just de, der have kostet Forfatteren allermeest Umage. Hertil kan ogsaa det Forsøg til en Indledning efter al Anseelse regnes, som vi have sendt foran for de historiske Sager, hver Bog indeholder, og som vi nu eengang for alle have besluttet, skal udgiøre en væsentlig Deel af det Slags Skrivemaade, som vi her have sat os i Spidsen for.

Vi anſee os juſt ikke forbundne til at angive nogen Grund for denne faſtſatte Lov, da det er meer end tilſtrækkeligt nok, at vi have lagt denne Regel til Grund, ſom den, der nødvendig maa paa det nøyeſte iagttages i alle Proſaiſk- Comiſk- Epiſke Verker. Har der vel nogen foreſpurgt ſig om Grunden til Tidens og Stedets Enhed, ſom nu er faſtſat at være ſaa væſentlig for den dramatiſke Digtekunſt? Hvad for en Kunſtdommer har man nogenſinde giort dette Spørsmaal: hvorfor maa et Skuespil ikke ligeſaavel vare i to, ſom i een Dag? Eller: hvorfor kan ikke Tilſkueren (der dog giør Reyſen uden mindſte Bekoſtning) ligeſaa vel føres halvtredieſindstive, ſom fem Miile bort i lige lang Tid? Har nogen Kommentator vel nogenſinde kunnet give en tilſtrækkelig Grund for de Grændſer, en gammel Kunſtdommer har foreſkrevet alle Dramer, naar han ſiger: Det ſkal hverken beſtaae af mere eller mindre end fem Optoge. Eller har der nogen Moers Siel endnu forſøgt at forklare os, hvad de nyere dramatiſke Journaliſter vil ſige med det Ord: lavt, hvorved de have været ſaa lykkelige at forjage al

Mun-

Munterhed fra Skuepladsen, og igien indføre et ligesaa trungent Væsen paa Theatret, som i et Forgemak? Ved alle disse Leyligheder lader det, som Verden havde antaget denne Maxime af vor Lov, nemlig: Cuicunque in arte sua perito credendum est. Thi det vil maaskee falde vanskeligt at forestille sig, at nogen nogensinde skulde været saa uforskammet at fastsætte dogmatiske Regler for en vis Kunst eller Videnskab, uden at have havt ringeste Grund dersor. I slige Tilfælde ere vi altsaa meget tilbøyelige til at slutte: At der rigtig nok maa være lagt gode og sunde Aarsager til Grund for saadanne Regler, endskiønt vi til al Ulykke ikke ere i Stand til at see saa vidt ind i Tingene.

Nu har Verden, sandt at sige, ogsaa giort de Herrer Kunstdommere en alt for dyb Kompliment, og anseet dem for Folk af en langt grundigere Indsigt, end de virkelig have. Og just for denne Høflighedes Skyld ere disse Kunstdommere blevne saa dumdristige, at tiltage sig en dictatorisk Myndighed, hvori det endelig ogsaa har lykkedes dem saa fortreffelig, at de tilsidst ere blevne Herrer, og tør understaae sig at

foreskrive de Forfattere Love, af hvis Forgiæn- gere de selv allerførst have taget dem.

En Kunstdommer er, naar man ret be- tragter ham, ikke andet, end en Haandskriver, hvis Embede bestaaer i at udskrive alle de Regler og Love, som ere fastsatte af hine store Dom- mere, hvis ypperlige Genie har opheyet dem til den Værdighed, at være Lovgivere i de ad- skillige Videnskaber, de beskyttede. Dette var alt, hvad Kunstdommerne i de ældre Tider en- skede sig, og de understode sig aldrig at fælde Dom- me, som ikke vare grundede paa deres Myn- dighed, de havde laant dem af.

Men efter den Tid, og i Uvidenhedens Aarhundreder, begyndte Haandskriveren at gi- re Indgreb i sin Herres Magt, og at tiltage sig samme Værdighed, som han. Nu grundedes man ikke længer Forfatter-Loven paa de ældres Autorers Praxis, men paa Kunstdommerens myndige Forskrifter. Haandskriveren opkaste- de sig til Lovgiver, og nu gav den afgivrende Love, som i forrige Tider ikke havde bestilt an- det, end at udskrive dem.

Heraf reyste sig da et ganske naturligt, og no-

maaskee

maaskee uundgaaeligt Vilderede; thi da disse Kunstdommere vare Folk, der ikke forstode synderlig meget, saa slog Synet dem tidt feyl, og de toge ofte Formen for Væsenet. De bare sig just ad, ligesom enhver anden Dommer vilde bære sig ad, dersom han blev hængende ved de stakkels livløse Bogstaver i Loven, og forkastede Lovens Meening. Smaa Omstændigheder, som maaskee vare tilfældige hos en stor Forfatter, bleve hos disse Kunstdommere agtede for noget, der udgiorde hans største Fortienester, og bleve derfor anferte som væsentlige Stykker, der maatte noye iagttages af hans Eftermænd. Tid og Uvidenhed, disse store Styrter for alt Bedragerie, lagde omsider meere Vægt til dette Indgreb; og ved denne Leylighed er der fastsat en Mængde Regler om den gode Skrivemaade, som ikke have den mindste Grund i Sandheden eller Naturen, og som i Almindelighed ikke giøre anden Nytte, end at de smedde Geniet i Baand og Kiæder; ligesom det vilde have indsmeddet enhver Dandsemester, dersom de mange ypperlige Skrifter, vi have om denne Kunst, havde fastsat det som en

væsentlig Regel: at alle burde dandse i Kiæ-
der.

Men paa det man ikke skal beskylde os for, at vi vilde foreskrive Efterkommerne en Regel, som grundede sig allene paa det myndige: ipse dixit, for hvilket vi, naar vi skulle sige Sandhed, ikke just bære nogen dyb Høyagtelse: saa ville vi her ikke benytte os af det Privilegium, vi før beraabte os paa, og saaledes legge vore Læsere de Grunde for Øyne, som have bevæget os til at indstrøe disse forskiellige Digressions-Forsøg hist og her i dette Verk.

Og her blive vi ganske vist nødte til at lade en nye Kundskabs-Aare aabne, der dog, om den allerede har været opdaget, endnu ikke, saavidt vi erindre, er bleven brugt af nogen gammel eller nye Skribent. Denne Aare er ingen anden, end Contrastens, der løber igiennem alle Skabningens Verker, og efter al Anseelse giør det meeste til at give os et fast Begreb om det Skiønne, saavel i Naturen som i Kunsten. Thi hvad kan vel bedre vise en Tings Skiønhed og Fortreffelighed, end det Modsatte deraf? Saaledes forhøyer den skræk-

somme

somme Nat og den haarde Vinter Dagens og Sommerens Yndigheder; og jeg troer: dersom det var mueligt, at et Menneske havde kun seet begge de sidste, saa vilde han have faaet et meget ufuldkomment Begreb om deres Skionheder.

Men vi maae vogte os for ikke at komme alt for dybt ind i denne alvorlige Materie. Kan man vel tvivle om, at det smukkeste Fruentimmer i Verden jo vilde miste alle hendes Indtagenheder i den Mandsperſons Øyne, der aldrig havde seet noget Fruentimmer i en anden Form? Damerne synes selv at være saa vel overbeviiste om dette, at de giøre sig alle den største Umage for at forsyne sig med Folie. Ja de blive undertiden deres eget Folie; thi jeg har lagt Mærke til (i sær i Bath) at de giøre sig den største Flid for at see saa hæslige ud om Morgenen, som mueligt, at de Skionheder kunne give sig desbedre ud, som de have i Sinde at vise os om Aftenen.

De fleeste Kunstnere betiene sig af dette hemmelige Kunstgreb i deres Praxis, endskiønt endeel af dem ikke just have bragt det synderlig

vidt i Theorien. Juveleeren veed, at der skal Folie under den allersmukkeste Brillant; og Maleren forskaffer sig ofte et stort Bifald, naar hans Figurer ere vel contrasterede.

Et stort Genie iblant os skal sætte denne Sag i sit fulde Lys. Jeg kan i Sandhed ikke overtale mig til at sætte ham paa Liste med de almindelige Kunstnere, da han virkelig fortiener at opregnes iblant dem,

Inventas qui vitam excoluere per artes,
Som med opfunden Kunst har Verden Nytte giort,

jeg meener her Opfinderen af det fortreffelige Skuespil, som man kalder den Engelske Pantomime.

Dette Skuespil bestod af tvende Deele, hvoraf Forfatteren kaldte den eene den Alvorlige, den anden den Comiske. Den alvorlige Deel forestillede et vist Antal hedenske Guder og Helte, der virkelig udgiorde saa slet og nar-agtigt et Selskab, som man nogensinde kunde være bekiendt at lade en Tilskuer komme i, og det, som var en Hemmelighed, og som kun faa vidste, var dette: At de med Flid bleve forestillede saaledes, for at sætte den comiske

Deel af dette Skuespil i et større Lys, og at Harlequins Narrestreger kunde giøre desmere Lykke hos Tilskuerne.

Man vil maaskee holde for, at denne Forestillingsmaade ikke var den høfligste; men Opfindelsen var med alt dette sindrig nok, og giorde sin Virkning. Og dette vil ganske tydelig vise sig, naar vi i Stedet for alvorlig og comisk bruge disse to Ord: urimelig og allerurimeligst; thi det Comiske i dette Skuespil var i Sandhed urimeligere, end alt det, man før havde seet paa Theatret, og kunde eene og allene udmærke sig ved den høyeste Grad af Urimelighed, som udgiorde det Alvorlige. Disse Guder og Helte vare i sig selv saa ufordragelig alvorlige, at den gode Harlequin (omendskiønt denne Person hos Engellænderne aldeles ikke er i Slægt med den Franske, men af et meget alvorligere Temperament) var altid velkommen paa Skuepladsen, siden han dog skaanede Tilskuerne for et endnu slettere Selskab.

Indsigtsfulde Forfattere have altid med megen Lykke betient sig af den Kunst: at contrastere. Og jeg har forundret mig over, at Ho-

kan hav kunnet drive Spot med Homer over denne Kunst; men han siger sig ogsaa rigtig nok selv imod i det Vers, som følger strax efter:

Indignor qvandoqve bonus dormitat *Homerus*,
Verum operi longo fas est obrepere somnum.
Det ærgrer mig, naar selv Homer i Søvn kan falde:
Men slumre kan man nok, naar Verset er for langt.

Thi vi maa ikke forklare dette Sted saaledes, som mange maaskee allerede have forklaret det, som om en Forfatter virkelig faldt i Søvn, naar han skrev. Sandt er det, at Læseren let kunde overrumples af Søvnen; men om Verket ogsaa var saa langt som noget af Oldmixon, saa er dette Arbeyde alt for behageligt for en Forfatter, til at han skulde være udsat for det ringeste Blund. Han er, som Herr Pope har anmærket,

Selv søvnløs, for i Søvn sin Læser sødt at dysse.

Sandt at sige, saa ere disse søvnbringende Steder ligesaa mange Optrin af det alvorlige, som vi saa kunstigen have indvævet, for at bringe en Contrast tilveye, og desstobedre forhøye det Følgende. Og dette har ogsaa været een af vore nyere løyerlige Forfatteres oprigtige Mening,

som

som fortalte Publikum, at: Saa ofte han faldt til det Urimelige, kunde man være vis paa, at han havde sine gode Aarsager dertil.

I dette Lys, eller rettere sagt, i dette Mærke, ønskede jeg, Læseren vilde betragte dette Indledningsforseg. Og dersom han, efterat jeg nu har givet ham denne Advarsel, endnu skulde være af den Meening, at man i denne Historie finder alvorlige Ting nok paa andre Steder, saa kan han springe over disse, (thi vi tilstaae ham aabenhiertet, at vi ret have giort os Umage for at være urimelige) og i de følgende Bøger strax tage fat paa det andet Capitel.

Det andet Capitel.

Hvori Herr Jones tager imod mange venskabelige Besøgelser, imedens han maae holde sig inde, tilligemed nogle fiine Træk af Kierlighed, som neppe ere synlige for blotte Øyne.

Der vare mange, som besøgte Thomas Jones imedens han maatte holde sig inde, dog behagede maaskee nogle af dem ham ikke meget. Herr Altværd saae næsten hver Dag til ham,

men

men endskiønt han ynkede Thomas for det han maatte lide, og bifaldt fuldkommen den tappre Opførsel, som havde været Aarsag dertil, saa troede han dog, at dette var en gunstig Leylighed til at bringe ham til en alvorlig Følelse af hans uforstandige Opførsel, og at sunde Advarsler i den Henseende kunde aldrig bibringes paa en meere bequem Tid, end den nærværende, da Sindet var blødt af Smerte og Sygdom, og bestyrtset ved Fare, og da dets Agtsomhed blev ikke forstyrret af hine rasende Lidenskaber, som henrive os, naar vi jage efter Fornøyelser.

Til alle Tider derfor, naar den gode Mand var allene med dette unge Menneske, i Besynderlighed, naar han fandt ham fuldkommen roelig, toeg han Anledning til at erindre ham om hans forrige Feyltrin, men paa den mildeste og ømmeste Maade, og allene for at anbringe den Forsigtighed, som han foreskrev for hans tilkommende Opførsel, hvorpaa han forsikrede ham, hans Lykke vilde beroe, tilligemed al den Godhed han endnu kunde love sig af den Fader, der havde udvalgt ham, men mindre han herefter skulde forskiertse de gode Tanker, han havde om ham.

Thi

Thi hvad det forbigangne angik, sagde han, da skulde det altsammen være tilgivet og forglemt. Han formanede ham derfor at anvende denne Hændelse paa den beste Maade, saa at den tilsidst maatte blive en Hiemsøgelse til hans eget Bedste.

Hartmann var ligeledes meget flittig i sine Besøgelser, og han ansaae ogsaa en Sygeseng for et beqvemt Sted til Forelæsninger. Men hans Stiil var meere streng, end Herr Altværds. Han fortalte hans Discipel, at han burde ansee hans brækkede Arm for en Dom fra Himmelen over hans Synder. At det var hans Pligt, at falde hver Dag paa Knæe og udøse Taksigelser, fordi han havde brækket hans Arm allene, og ikke hans Hals, som han sagde, var meget rimelig giemt for en tilkommende Leylighed, og som maaskee ikke var meget langt borte. Hvad ham angik, sagde han, saa havde han ofte forundret sig over, at een eller anden Dom ikke før havde overfaldet ham, men derved kunde man see, at de guddommelige Straffe ere altid visse, endskiønt de ere langsomme. I denne Anledning formanede han ham ligeledes at forudsee

udsee med den samme Visshed de langt større Ulykker, som endnu vare tilbage for ham, og som vilde komme oven paa ham, ligesaa vist, som disse, saa længe han blev ved i denne fordømmelige Tilstand. „Disse, sagde han, kan alene afvendes ved saadan en fuldkommen og „oprigtig Fortrydelse, som man ikke kan vente eller haabe af een, der har været saa forfalden i hans Ungdom, og hvis Siel, jeg „frygter, er ganske fordærvet. Dog er det „min Pligt, at raade ham til denne Fortrydelse, endskiønt jeg veed alt for vel, at alle Formaninger vil være forgieves og frugtesløse. „Men liberavi animam meam. Jeg kan ikke „anklage mig i min Samvittighed for nogen „Forsømmelse. Dog seer jeg paa samme Tid „med den yderste Bekymring, at han gaaer „frem til vis Elendighed i denne Verden, og „ligesaa vis Fordømmelse i den tilkommende."

Viereck talede i en ganske anden Tone: Han sagde, at saadanne Hændelser, som en brækket Arm, var noget, som en viis Mand ikke burde kiere sig om: At det var fuldkommen tilstrækkeligt for at beroelige Sielen over alle saa-

saadanne Ulykker, at foreſtille ſig, at de kunde hændes den viiſeſte Mand, og ere uden Tvivl til det Heeles Bedſte. Han ſagde, at det var en blot Misbrug af Ord, at kalde saadanne Ting Ulykker, ſom der var ingen moralſk Uſømmelighed i: at Smerte, ſom var den værſte Følge af ſaadanne Hændelſer, var den meeſt foragtelige Ting i Verden: Med fleere saadanne Sententſer, ſom vare uddragne af den anden Bog af Tullius's Quæſtiones Tuſculanæ, og af den ſtore Lord Shaftesbury. I at fremføre diſſe, var han een Dag saa hidſig, at han af en ulykkelig Hændelſe beed ſig i Tungen, og det paa ſaadan en Maade, at det ikke allene giorde Ende paa hans Tale, men opbragte ham endog meget, og kom ham til at mumle en Eed eller to: Men det værſte af det alt var, at denne Hændelſe gav Hartmann, ſom juſt var nærværende, og ſom holdt alle saadanne Lærdomme for hedenſke og atheiſtiſke, Leylighed til at fordømme ham. Og det giorde han med saa ondſkabsfuld en Latter, at det løftede (om jeg saa maae ſige) Philoſophens Taalmodighed, ſom allerede var bleven temmelig forvirret ved

det

det han beed sig i Tungen, ganske af dens Hængsler, og da han ikke var i Stand til at give sin Vrede Luft igiennem Læberne, saa havde han mueligen fundet paa en meere voldsom Maade at hævne sig, dersom Feldtskiæren, der just til al Lykke kom ind i Kammeret, ikke havde lagt sig der imellem, og vedligeholdt Freden, endskiønt det var tvertimod hans egen Fordeel.

Herr Blisil besøgte hans Ven Jones kun sielden, og aldrig allene. Dette værdige unge Menneske bevidnede dog megen Høyagtelse for ham, og ligesaa stor Bekymring over hans Uheld, men han vogtede sig meget omhyggeligen for al Fortroelighed med ham, at den ikke, som han ofte udlod sig, skulde besmitte hans egen dydige Characteer: Og derfor havde han bestandig det Ordsprog i Munden, hvori Salomon taler imod ont Selskab. Dog var han ikke saa bitter, som Hartmann, thi han lod sig dog mærke med et Slags Haab om Thomas's Forbedring, som han sagde, at den mageløse Godhed, hans Morbroder udviiste ved denne Leylighed, maatte nedvendigen frembringe hos een, der ikke var ganske forfalden; "men,, sluttede han: "dersom Herr

Jo-

„ Jones begaaer nogen Feyl herefter, saa er jeg „ ikke i Stand til at sige et Ord til hans For- „ svar. „

Hvad Junker Western angaaer, da var han sielden ude af Sygestuen, uden naar han var besiæftiget paa Marken, eller ved hans Flasse. Ja undertiden gik han allene derind for at tage sit Øll, og det var ikke uden Vanskelighed at man hindrede ham i at twinge Jones til ogsaa at tage sig noget af Øllet. Thi ingen Quaksalver holdt nogen Tid sit nostrum for at være en meere almindelig Panacee, end han dette, som han sagde, havde meere Kræfter i sig, end der var i alle Lægemidlerne i et heelt Apothek. Ved mange Bønner formaaede man ham dog til at afstaae fra at anvende dette Middel, men det var umueligt, at holde ham fra at give hans Patient en Serenade af Hornet under hans Vinduer, hver Morgen han tog paa Jagt: heller ikke forsømte han nogensinde den Hujen, som han giorde sin Indgang med i alle Selskaber, naar han besøgte Jones, uden at bekymre sig, om den Syge var vaagen eller sov.

Denne fremfusende Opførsel meente han

intet Ont med, og til al Lykke giorde den heller ingen Skade, og Jones fik fuldkommen Erstatning derfor, saasnart han var i Stand til at sidde oppe, ved Sophies Selskab, som Junkeren da bragte med sig for at besøge ham, og det varede heller ikke længe førend Jones var i Stand til at følge hende til Claveret, hvor hun var saa artig, at nedlade sig til at fortrylle ham heele Timer igiennem med den meest indtagende Musik, med mindre Junkeren fandt for godt at afbryde hende, ved at forlange Gamle Hr. Simon eller nogle andre af hans Liv-Stykker.

Uagtet Sophie giorde sig Umage for at passe meget noye paa hendes Opførsel, saa kunde hun dog ikke undgaae at røbe sig nu og da; thi her kan vi igien ligne Kierlighed ved en Sygdom deri, at naar man nægter den Luft i een Deel af Legemet, saa bryder den vist ud i en anden. Det som hendes Læber derfor skiulede, det røbede hendes Øyne, hendes Rødmen, og mange andre smaa Handlinger imod hendes Villie.

En Dag, da Sophie spillede paa Kla-

veret,

veret, og Jones sad hos hende, kom Junke-
ren ind i Stuen og raabte: "Der har jeg havt
„ et Klammerie for din Skyld Thomas neden
„ for Trappen med den tykke Præst Hart-
„ mann. — Han fortalte Altværd i mine Øy-
„ ne, at den brækkede Arm var en Dom over
„ dig. — For Diævlen, sagde jeg, hvor kan
„ det være? kom han ikke til det ved at forsvare
„ et ungt Fruentimmer? jo vist en Dom! for
„ Fanden, dersom han aldrig giør noget værre,
„ saa vil han komme snarere i Himmelen, end
„ alle Præster i Landet. Han har meere Aar-
„ sag, at gisre sig til deraf, end at skamme sig
„ derover.„ "I Sandhed", sagde Jones, "jeg
„ har ingen Aarsag til nogen af Deelene, men
„ dersom det reddede Frøken Western, saa vil
„ jeg altid ansee det for den lykkeligste Hændelse
„ i mit Liv.„ — "Og saa gaae mig hen, sagde
„ Junkeren, og sætte Ont for dig hos Altværd
„ for det: For Pokker, dersom Præsten ikke
„ havde havt sin lange Kiole paa, saa skulde
„ jeg have visket ham een ud, for jeg holder
„ meget af dig min Dreng, og Fanden tage mig,
„ om der er noget i min Magt, som jeg ikke vil

„ giøre for dig. Du maae tage hvad for een
„ du vil af alle Hestene i min Stald i Morgen
„ tidlig, undtagen Cavailleren og Mamselle
„ Slouch.„ Jones takkede ham, men und-
skyldte sig for at tage imod Tilbudet. — "Ja—
„ lagde Junkeren til, — "Du skal faae den
„ Fux, Sophie reed paa. Hun kostede mig
„ halvtredieskindstyve Guineer, og bliver sex Aar
„ gammel i Sommer.„ "Om den havde kostet
„ mig tusinde," raabte Jones med Hæftighed,
„ saa vilde jeg have kastet den for Hundene.„
„ Hum! Hum! svarede Western, "og det
„ fordi hun brækkede din Arm. Det burde du for-
„ glemme og tilgive. Jeg havde tænkt, du var
„ en større Mand, end at du vilde bære Had til
„ et umælende Kræe.„ — Her afbrød Sophie
dem og giorde en Ende paa Samtalen ved at be-
de hendes Fader om Tilladelse til at spille for
ham: En Bøn, som han aldrig afslog.

Sophies Ansigt havde undergaaet meere end een Forandring under den foregaaende Samtale, og det var rimeligt, at hun henregnede den heftige Fortrydelse, Jones havde udtrykt imod Hoppen, til en ganske anden Bevæggrund, end

den,

den, hendes Fader uddrog den fra. Hendes Sind var paa den Tid i en synlig Forvirring, og hun spillede saa utaalelig slet, at Western maatte have mærket det, dersom han ikke snart var falden i Søvn. Men Jones, som var fuldkommen vaagen, og havde ligesaa vel Øren som Øyne, giorde nogle Anmærkninger, som naar han forbandt dem med alt det, som Læseren maae kunne erindre sig at være passeret tilforn, og overvøyede det Heele, gav ham temmelig visse Forsikkringer om, at alting var ikke saa ganske rigtig i Sophies ømme Bryst. En Tanke, som jeg troer, mangen et ungt Menneske vil forundre sig forfærdelig over, at han ikke var fuldkommen overbeviist om for lang Tid siden. Naar jeg skal sige Sandhed, saa havde han snarere alt for ringe Tanker om sig selv, og var ikke næsviis nok til at see de Trin, en ung Dame giorde ham i Mode, et Uhæld, som der allene kan raades Boed paa ved disse tidlige Kiøbstæd-Opdragelser, der nu ere saa meget i Moden.

Da disse Tanker havde fuldkommen bemestret sig Jones, foraarsagede de en Forvirring

i hans Siel, som maatte have frembragt meget farlige Følger paa saadan en Tid i et mindre reent og sterkt Legeme, end hans. Han følede fuldkommen Sophies store Værd. Han holdt overmaade-meget af hendes Person, ikke mindre beundrede han hendes Fuldkommenheder, og omt elskede han hendes Godhed. Og da han aldrig havde giort sig nogen Tanke om at besidde hende, og havde aldrig med sin Villie føyet sin Tilbøyelighed i det mindste, saa var hans Kierlighed til hende virkelig langt større, end han selv vidste. Nu røbede hans Hierte den heele Hemmelighed paa den samme Tid, da det forsikkrede ham om, at denne elskværdige Person giengieldede hans Kierlighed.

Det tredie Capitel.

Som efter alles Tanker, der ikke have noget Hierte, indeholder megen Støy om intet.

Læseren vil maaskee indbilde sig, at de Følelser, som nu opkom hos Jones, vare saa søde og indtagende, at de snarere vilde bidrage til at frembringe en munter Roelighed i Sielen, end nogen af hine farlige Virkninger, som vi have anført.

fort. Men endskiønt dette Slags Følelser ere behagelige, saa ere de dog virkelig, i Førstningen naar man mærker dem, af en meget oprørsk Natur, og har overmaade lidt Opium i sig. Og i nærværende Fald bleve de endnu bittrere ved visse Omstændigheder, der, da de vare blandede med sødere Ingredientser, hialp til at udgiøre en Drik, som man med Rette kunde kalde bitter-sød: og ligesom intet kan være ubehageligere for Ganen, end saadan en Drik, saa er der heller intet, som i en metaphorisk Forstand er meere utaaleligt for Sielen.

Thi endskiønt han havde tilstrækkelig Grund til at smigre sig selv ved det, han havde mærket hos Sophie, saa var han dog ikke fri fra Tvivl, om han ikke tog Feyl, og ansaae Medlidenhed, eller i det høyeste Høyagtelse, for en varmere Lidenskab. Han var langt fra den sangviniske Tillid, at Sophie havde saadan en Kierlighed til ham, at den kunde love hans Tilbøyeligheder den Høst, som de tilsidst vilde fordre, naar de voxte til ved Opmuntring og Næring. Desforuden, dersom han endog kunde haabe, at han ikke skulde finde nogen Hindring for hans

Lykſalighed hos Datteren, ſaa troede han dog, han kunde være vis paa at møde en virkelig Hindring i Faderen, ſom, endſkiønt han var en Landsbye-Junker i hans Fornøyelſer, var dog fuldkommen en Mand efter Verden i alt det, ſom angik hans Lykke, havde den hæftigſte Kierlighed for hans eeneſte Dotter, og havde ofte tilkiendegivet i hans Skaale, hvor ſtor en Fornøyelſe han lovede ſig ved at ſee hende gift med een af de rigeſte Mænd i Grevſkabet. Jones var ikke ſaa forſængelig og tankeløs en Nar, at noget Beviis paa Høyagtelſe, ſom Herr Weſtern havde givet ham, kunde komme ham til at troe, at han nogentid kunde bringes til at ſætte diſſe Udſigter til hans Datters Lykke til Side. Han vidſte fuldkommen vel, at Riigdom er den fornemmeſte, om ikke den eeneſte Ting, der kommer i Betragtning, og virker paa de beſte Forældre i denne Henſende: thi Venſkab kan vel komme os til at tage os af andre paa en varm Maade til deres Fordeel, men det er ganſke koldt i Henſeende til at tilfredsſtille deres Kierlighed: og for at føle den Lykke, ſom det tilvenebringer, var det i Sandhed ogſaa nødvendigt,

digt, at vi selv havde den samme Kierlighed. Siden han derfor havde intet Haab om at faae hendes Faders Samtykke, saa troede han, det vilde være at misbruge Herr Westerns Giest-Frihed, og en meget utaknemmelig Giengieldelse for de mange smaa Gunstbeviisninger, han (ofte paa en temmelig grov Maade) havde beviist ham, i Fald han stræbte at blive lykkelig imod hans Villie, og saaledes til intet giorde hans store Øyemeed. Dersom han saae denne Følge med Skræk og Foragt, hvormeget meere maatte han ikke blive bestyrtset i Henseende til Herr Altværd. Han skyldede ham meere end sønlige Forbindelser, og ham havde han ogsaa en meer end sønlig Kierlighed til. Han vidste, at al Nedrighed eller Forræderie stræed saa meget imod denne gode Mands Natur, at det mindste Forsøg af det Slags vilde giøre Synet af den skyldige Person stedse forhadt i hans Øyne, og hans Navn en afskyelig Lyd i hans Øren. Synet af saadanne uovervindelige Vanskeligheder havde været tilstrækkeligt til at bringe ham til Fortvivlelse, i hvor heftige hans Ønsker end havde været; men disse bleve endog indskrænkede ved

Medlidenhed med et andet Fruentimmer. Nu fremstillede den elskværdige Maries Billede sig for ham. Han havde svoret hende en evig Bestandighed i hendes Arme, og hun havde ligesaa ofte svoret, at hun kunde ikke leve, naar han forlod hende. Nu saae han hende i alle Dens skrækkeligste Stillinger. Ja han betragtede alle de Elendigheder af Forhaanelse, som hun vilde blive underkastet, og som han skulde være den dobbelte Aarsag til, ved det han først havde forført og siden forladt hende; thi han kiendte fuldkommen det Had, som alle hendes Naboer, og endog hendes egne Søstre bare til hende, og vidste hvor færdige de alle vilde være til at sønderslide hende. Men han havde i Sandhed udsat hende meere for Misundelse, end Skam, eller rettere, han havde udsat hende for den sidste, formedelst den første: thi mange Fruentimmer mishandlede hende fordi hun var en Hore, imedens de misundte hende hendes Elsker og hendes Skiønhed, og vilde selv have været meget glade, om de havde kunnet tilkiøbe sig dem for samme Priis. Han forudsaae derfor, at denne arme Pige kunde ikke undgaae

hendes

hendes Ruin, om han forlod hende, og denne Tanke stak ham ind i Sielen. Fattigdom og Elendighed syntes ham ikke at give ham nogen Ret til at forøge disse Ulykker. Hendes nedrige Stand forestillede ikke hendes Elendighed, som ubetydelig i hans Øyne, ikke heller syntes den at retfærdiggiøre eller ikkun at formindske hans Brøde i at have bragt denne Elendighed over hende. Men hvorfor nævner jeg Retfærdiggiørelse? Hans eget Hierte kunde ikke taale, at han skulde ødelægge en menneskelig Skabning, som han troede, elskte ham, og havde opofret sin Uskyldighed til den Kierlighed. Hans eget gode Hierte, forsvarede hendes Sag: ikke som en kold Leye-Advokat, men som et Hierte, der tog Deel i Udfaldet, og som selv skulde dybt føle al den Angest, dets Besidder paabragte en anden.

Da dette mægtige Forsvar havde tilstrækkelig opvakt Jones's Medlidenhed, ved at afmale den arme Marie i de allerelendigste Omstændigheder, kaldte det paa en kunstig Maade en anden Lidenskab ind til Hielp, og fremstillede Pigen i alle Ungdommens, Sundhedens og Skiønhedens elskværdige Farver, som een, der

kunde

kunde opvække en heftig Begierlighed, og det saa meget desmeere, i det ringeste i et godt Hierte, ved det at hun paa samme Tid opvakte Medlidenhed.

Imellem disse Tanker hendrev stakkels Jones en lang søvnløs Nat, og om Morgenen var Udfaldet af det alt, at han vilde blive ved Marie, og ikke tænke meere paa Sophie.

I denne dydige Beslutning blev han hele Dagen efter indtil om Aftenen; han hang ved Maries Billede, og jog Sophie af Tanker: men om Aftenen satte en meget ringe Hændelse alle hans Lidenskaber i Gang, og frembragte saa fuldkommen en Forandring i hans Siel, at vi troe det passer sig bedst, at meddele denne Hændelse i et nyt Capitel.

Det fierde Capitel.

Et lidet Capitel, hvori der løber ogsaa kun et lidet Tilfælde ind.

Iblant de andre Personer, som giorde deres Opvartning hos den unge Jones, medens han var nødt til at ligge inde, var ogsaa Jomfrue Honour. Naar Læseren eftertænkte adskillige

af

af de Udtryk, som hun før har brugt, kunde han let falde paa den Tanke, at hun virkelig selv havde havt en temmelig stærk Tilbøyelighed til Herr Jones; men det hang i sig selv ikke saaledes sammen med hende. Thomas var et vakkert ungt menneske; og for dette Slags Mandspersoner havde Jomfrue Honour vel nogen Høyagtelse, men ganske uden at giøre Forskiel paa Folk; thi den eene var hende ligesaa god, som den anden. Og da der een Gang var giort en Streg over den Kierlighed, hun havde baaret til en Kammertiener hos et vist adeligt Herskab, der havde lovet hende Ægteskab, men siden paa en nederdrægtig Maade slog op med hende; saa holdt hun efter denne Tid de sønderknuste Levninger af hendes Hierte saa tæt samlede, at det var umueligt for noget Mandfolk at blive Herre over den mindste Stump deraf. Hun betragtede derfor ogsaa alle velskabte Mandspersoner med den samme Agtelse og Behagenhed, hvormed ethvert skiensomt og dydigt Gemyt betragter alt det, der er got. Og dersom hun virkelig bar nogen Godhed for Mandfolk, saa kan man ikke vel give den

Navn

Navn af Kierlighed i nogen anden Forstand, end den, Sokrates kan siges at have baaret Kierlighed til det menneskelige Kiøn; thi hun foretrak maaskee een for en anden for visse legemlige Fortrins Skyld, ligesom han giorde Forskiel imellem Folk, i Betragtning af deres Sieles forskiellige Egenskaber. Dog bragte dette hende aldrig saavidt, at hendes philosophiske Munterhed og roelige Sindsforfatning i mindste Maade lod sig forstyrre.

En Dag, da Herr Jones havde den Strid med sig selv, som vi i det foregaaende Capitel have hørt, kom Jomfrue Honour ind i hans Kammer, og da hun fandt ham allene, begyndte hun paa følgende Maade: "Ak, min „Herre, hvor mener De vel, jeg har været? „Jeg vil vædde med Dem, at De ikke var i „Stand til at giætte det i halvhundrede Aar. „Men om De nu ogsaa var i Stand til at giætte det, saa maatte jeg dog ikke sige Dem et „Ord meere, det er nu baade vist og sandt.„ — „Saa„? sagde Jones. "Men omendskiønt „det er noget, som Hun ikke maae sige mig, „saa kan jeg dog ikke bare mig for at spørge

Hen=

„Hende derom; og jeg veed, Hun kan ikke væ-
„re saa haard, at give mig Afslag.„ — "Hvad
„det angaaer," blev hun ved, "saa veed jeg
„ikke heller saa just, hvorfor jeg skulde give Dem
„Afslag; for jeg er vis og forsikkret paa, at
„De ikke sagde et Ord igien til noget Menne-
„ske. Og hvad det angaaer, om De nu ogsaa
„vidste, hvor jeg har været, og De saa ikke
„vidste, hvad jeg havde bestilt der, saa var det
„jo ligesaa meget som slet intet. Ak! jeg for
„min Part seer ikke, hvorfor jeg skulde holde
„det saa hemmeligt; for hun er saa sandelig det
„beste Fruentimmer paa heele Verdens Jord,
„det er hun.„ Herpaa begyndte Jones for
Alvor at bede hende, at hun dog vilde betroe
ham denne store Hemmelighed, og lovede hende
helligen, at han aldrig vilde sige det til nogen.
Hun blev da ved, saaledes som følger: "Saa
maae De da først vide, min Herre, at vor un-
ge Frøken havde sendt mig hen til Marie
Søgrim for at see, om der var noget, det stak-
kels Dyr kunde behøve. Nu er det baade vist
og sandt, at jeg for min Part aldrig havde
drømt om at løbe efter saadant noget, men naar

man

man tiener for sit Brød, saa saaer man vel gaae, naar det bliver een befalet. — Men hvorfor har De ogsaa villet kaste Dem saaledes hen, Herr Jones? — Min Freken sagde derpaa til mig, at jeg skulde gaae hen til Marie med noget Linzey, og lidt andet. — Hun er ogsaa alt for god; og det kunde slet ikke skade saadan en dumdristig Tingest, om man saate hende i Børnehuuset paa nogen Tid. Og jeg sagde ogsaa til Frekenen: Naadige Freken, sagde jeg, Deres Naade bestyrker hende kun i hendes Udyder.„ — "Nu,„ sagde Jones, "min Sophie var saa god at„ = = = "Min Sophie! jo det skal jeg bande paa! Ney see, hvilke Talemaader," svarede Jomfrue Honour. "Og dog, om De nu ogsaa vidste det altsammen = = = Saameget er dog vist, Herr Jones, at naar jeg havde været i Deres Sted, saa vilde jeg sat min Næse en Smule høyere, og ikke givet mig af med saadan en gemeen Tøyte, som Marie Søgrim.„ — Hvad vil Hun sige med det," sagde Jones," om jeg nu ogsaa vidste det altsammen.„ — "Jeg veed nok, hvad jeg vilde sige„ svarede Jomfrue Honour. "Kan de

ikke

ikke huske den Gang, De stak Deres Hænder i min Frøkens Muffe? Jeg kan sværge Dem til, at jeg gierne kunde bære det over mit Hierte, at at sige det, naar jeg kun vidste, at Frøkenen ikke skulde faae det at vide igien" = = = Jones gav hende de høytideligste Forsikkringer om sin Taugshed, og Jomfrue Honour blev derpaa saaledes ved: " Saa maae jeg da sige Dem, at min Frøken har givet mig den samme Muffe, det er nu baade vist og sandt; men da hun siden fik at høre, hvad De havde giort = = = " Da maae Hun ogsaa selv have sagt hende det" faldt Jones hende ind. — Ih nu! Herr Jones", svarede hun, "og om jeg nu ogsaa havde sagt det, saa havde De jo ikke nødig at blive vred paa mig derfor. Mangen een skulde gierne givet sit Hoved bort, for at faae det sagt til Frøkenen, naar han havde vidst = = = for det er nu baade vidst og sandt, at det er noget, som den største Hermand i heele Landet vilde gotte sig retskaffen over = = = Men jeg kan dog forsikkre Dem, at jeg ikke har stor Lyst til at sige Dem det." —

Nu maatte Jones bede hende, alt hvad han kunde; og det varede endelig ikke længe,

førend hun igien begyndte saaledes: "De maae da vide, Herr Jones, at min Frøken havde forœret mig denne Muffe; men der var ikke gaaet meere end een eller to Dage, efterat jeg havde fortalt hende Historien om Dem, førend hun ikke kunde lide hendes nye Muffe, og det var dog den nydeligste Muffe, jeg i mine Lives Dage har seet, det er nu baade vist og sandt. Honour, sagde hun — det er ret en fortrœdelig Muffe. Den er meget for stor til mig. — Jeg kan ikke gaae med den — Hun kommer til at lade mig faae min gamle igien, saalænge til jeg kan faae mig en anden; og saa kan hun tage denne igien" = = = For det er ret en eyegod Frøken, vil jeg sige Dem, og hun er ligesaa fornøyet, naar hun giver noget bort, som naar hun selv faaer noget; det skal jeg være Dem god for. Derpaa fik jeg den gamle Muffe for en Dag, og jeg troer for sikkerlig, at den har ikke været af hendes Hœnder siden; og jeg vil vædde, at hun har givet den mangt et Kys, naar ingen har seet det."

Her blev Samtalen afbrudt ved Junker Western, der kom for at trœkke Herr Jones

med

med sig til Klaveret, hvortil den stakkels Dreng gik ganske bleeg og frygtsom. Dette mærkede Western rigtig nok; men da han blev Jomfrue Honour vaer, troede han, det kunde komme af andre Aarsager; og efterat han først havde svoret Jones en kraftig Eed eller to, hvori han havde blandet Skiemt og Alvor iblant hinanden, saa sagde han: at han skulde kun hænge sin Angel uden for Huset, og ikke fiske i hans Dam.

Sophie viste sig i Aften meget mere indtagende end ellers; og vi ere forsikkrede om, at det ikke har givet hendes Yndigheder en liden Tilvext i Herr Jones's Øyne, at hun samme Aften af en Hændelse havde faaet den omtalte Muffe paa den høyre Arm.

Hun spillede et af hendes Faders Livstykker, og han havde just lænet sig paa hendes Stoel, da Muffen i det samme gleed hende ud paa Fingerne, og kom hende til at spille Feyl. Herover blev Junkeren saa forbittret, at han sleed Muffen fra hende, og kastede den med en dygtig Eed paa Ilden. Sophie sløy i eet Spring af Stolen, og fik den dog med stor Møye frelst fra Luen.

Endskiønt nu mange af vore Læsere kunde sø
synes, at denne Tildragelse ikke var af synderlig vi
Betydenhed, saa giorde den dog, hvor ubety=
delig den endog var, saa sterk en Virkning hos so
den stakkels Jones, at vi have anseet det for vo
vor Pligt, at fortælle den. Der ere virkelig vi
mange smaa Omstændigheder, som alt for ofte sæ
blive udeladte af uagtsomme Historieskrivere, da no
de dog undertiden drage Følger efter sig af den y=
derste Vigtighed. Og Verden kan, sandt at si=
ge, betragtes som en vidtløftig Maskine, hvis sæ
store Hiul fra Begyndelsen af ere satte i Bevæ=
gelse af andre Hiul, der ere ganske smaa, og no
som ingen, uden den meest skarpsynede, kan faae sø
Øye paa.

Saaledes havde den uforlignelige So=
phies Yndigheder, al hendes skinnende Glands, o
og alt det Henrykkende og Indtagende i hendes sø
Øyne, Harmonien i hendes Stemme og i hen=
des hele Person, al hendes Forstand, al hendes sø
Munterhed, hendes Ædelmodighed, hele hen=
des yndige Væsen, dog ikke været i Stand tilli
at faae saa fuldkommen Seyer over den stakkels
Jones, og saa ganske at bringe ham under hen=

des

des Herredømme, dersom dette lidet Tilfælde med Muffen ikke havde mødt. Derfor synger Digteren ogsaa meget smukt om Troja:

— — — captique dolis, lacrymisque coacti,
Qvos neque Tydides, nec Lariſſæeus Achilles,
Nec anni domuere decem, non mille carinæ.

Saa bleve ved List, ved Taarer bleve de fangne,
Som ey Tydei Søn, ey den Lariſſæer Achilles
I heele ti Aar, med tuſinde Skibe, fik tvunget.

Jones's Fæstning blev altsaa indtaget ved Overrumpling. Alle de Betragtninger over Ære og Forsigtighed, som vor Helt i Forveyen, med saameget militairisk Overlæg, havde sat paa Vagt ved Indgangen til hans Hierte, løbe fra deres Poster, og Kierlighedsguden holdt uhindret sit triumpherende Indtog.

Det femte Capitel.

Et meget langt Capitel, som indeholder en meget stor Hændelse.

Men endskiønt denne seyerrige Guddom let udjagede hans svorne Fiender af Jones's Hierte, saa fandt han det dog meere vanskeligt, at kuldkaste den Guarnison, han selv havde sat der.

For at sætte al Allegorie tilside, saa havde Bekymring for hvad der vilde blive af den stakkels Marie, høyligen forvirret og forskrækket det værdige unge Menneskes Siel. Sophies høyere Fortieneſter formørkede eller rettere udslettede ganske den arme Piges Skiønheder; men Medlidenhed fulgte paa Kierlighed i Steden for Foragt. Han var overbeviist om, at Pigen havde sat al hendes Kierlighed, og al hendes Udsigt til tilkommende Lyksalighed, paa ham allene. Dette vidste han, han havde givet tilstrækkelig Anledning til ved den yderste Ødselhed af Ømhed imod hende, en Ømhed, som han havde giort sig al Umage for at overtale hende til at troe, at han bestandig ville vedligeholde imod hende. Hun havde derimod paa hendes Side forsikkret ham om den faste Tillid hun havde til hans Løfte, og havde erklæret med de høytideligste Eder, at det kom an paa ham, om han holdt eller bred disse Løfter, om hun skulde blive det lykkeligste eller elendigste Fruentimmer. Og at være Aarsag til den høyeste Grad af Elendighed for en menneskelig Skabning, det var en Tanke som han ikke kunde taale et eeneste Øyeblik. Han

betrag-

betragtede den arme Pige som een, der havde opoffret alt det der stod i hendes liden Magt til ham, som een, der havde forskaffet ham Fornøielse paa hendes egen Bekostning, og som sukkede og længtes efter ham endog i det Øyeblik. Skal da, sagde han, min Sundhed, som hun saa varmt har ønsket, skal min Nærværelse, som hun saa heftig har ventet, kaste hende paa eengang i Elendighed og Fortvivlelse i Steden for at give hende den Glæde hun har smigret sig med. Kan jeg være saa nedrig? — Da det lod som den arme Maries Skyts-Engel her skulde triumphere, saa skied Sophies Kierlighed, som han nu ikke længer syntes han burde tvivle om, med eet sig ind i hans Siel, og hævede alle Hindringer, som mødte den.

Tilsidst faldt det ham ind at han maaskee kunde være i Stand til at giengielde Marie paa en anden Maade, nemlig ved at give hende en Sum Penge. Dog tvivlede han næsten at hun vilde tage derimod, naar han erindrede sig de ofte igientagne og heftige Forsikkringer han havde faaet af hende: at Verden i Sammenligning med ham vilde ikke erstatte hende hans Tab.

Dog gav hendes yderlige Fattigdom, og i sær hendes ypperlige Forfængelighed (som Læseren alt har faaet et lidet Vink af) ham noget lidet Haab at hun, uagtet al den Ømhed hun udviiste for ham, med Tiden kunde bringes til at lade sig nøye med en Lykke, som var større end hun vendte, og som kunde tilfredsstille hendes Forfængelighed, ved at sætte hende oven over alle hendes Ligemænd. Derfor besluttede han at giøre hende saadant et Forslag ved den første Leylighed.

Da hans Arm derfor var bleven saa vel, at han let kunde gaae med den i et Bind, saa stial han sig en Dag, paa en Tid da Junkeren var ude i Forretninger i Marken, bort og besøgte sin Smukke. Hendes Moder og Søstre, som han fandt ved Theebordet, fortalte ham først, at Marie var ikke hiemme, men siden underrettede hendes ældste Søster ham med en ondskabsfuld Smiil, at hun var oven paa i Seng. Thomas havde intet at indvende imod at hans Kiereste var i den Tilstand, og steeg strax op af Stigen, som gik til hendes Sengkammer, men da han kom til Toppen fandt han, til sin store Forundring

undring, Dørren lukket: og en heel Tid kunde han heller ikke faae noget Svar inden fra; thi Marie var, som hun selv siden fortalte ham, falden i en haard Søvn.

De to Yderligheder Sorg og Glæde have altid været mærkværdige for at frembringe meget liige Virkninger, og naar nogen af dem overrumpler os, saa er den i Stand til at foraarsage saa fuldkommen en Forstyrrelse og Forvirrelse, at vi ofte derved berøves al Brug af vore Sandser. Man kan derfor ikke undres over at det uventede Syn af Herr Jones kunde virke saa heftig paa Maries Siel, og overøse hende med saadan en Forvirring, at hun, i nogle Minuter, var ikke i Stand til at udtrykke den store Henrykkelse, som Læseren vil troe hun blev anfaldet af ved denne Leylighed. Hvad Jones angik, da var han ganske henreven og ligesom fortryllet ved hans Elskerindes Nærværelse, saa at han for en Tid glemte Sophie, og følgelig det fornemmeste Øyemeed af hans Besøgelse.

Dog erindrede han sig det snart igien, og efterat de første Henrykkelser af deres Mede vare forbi, saa fandt han Leylighed til at dreye Ta-

len hen paa de ulykkelige Følger, som deres Kierlighed vilde have, om Herr Altværd, som havde strengelig forbudt 'ham nogentid at besøge hende mere, opdagede at de endnu fortsatte deres Bekiendtskab. Saadan en Opdagelse, som hans Fiender gav ham Aarsag til at troe, vilde være uundgaaelig, maatte, sagde han, ende sig i hans Ruin og følgelig i hendes. Siden altsaa dercs haarde Skiæbne havde besluttet at de skulde forlade hverandre, saa raadede han hende, at bære det med et fermt Mod, og svoer at han aldrig skulde forsømme nogen Leylighed i hans heele Liv til at vise hende hans oprigtige Kierlighed, ved at forsørge hende paa en Maade, som skulde overgaae alt hvad hun ventede, og om det nogentid kom i hans Magt, endog alt hvad hun ønskede sig, og sluttede tilsidst: at hun kunde snart finde en Mand, som vilde tage hende, og giøre hende langt lykkeligere, end hun kunde blive ved at føre saa uanstændigt et Levnet med ham.

Marie taug nogle Øyeblik, derpaa brød hun ud i Taarer og begyndte at bebreyde ham med følgende Ord: "Og det er deres Kierlighed

for

„ for mig, at forlade mig saaledes, nu De har
„ ruineret mig? hvor ofte, naar jeg fortalte Dem,
„ at alle Mandfolk ere lige falske og troeløse, og
„ blive kiede af os saasnart som de have faaet
„ deres ugudelige Villie med os, hvor ofte svoer
„ De ikke da, at De aldrig vilde forlade mig? og
„ kan De begaae saadant et Meeneederie? hvad
„ hielper al Verdens Rigdom mig nu De har
„ vundet mit Hierte? har De — har De — Hvor-
„ for taler De om en anden Mand til mig? Jeg
„ kan ikke elske nogen anden Mand, saa længe
„ jeg lever. Alle Mandfolk ere intet for mig.
„ Dersom den største Junker i heele Landet vilde
„ komme og frie til mig, saa vilde jeg dog ikke
„ være i Selskab med ham. Ney jeg skal altid
„ hade og foragte det heele Kiøn for Deres
„ Skyld.“

Saaledes havde hun blevet ved dersom en Hændelse ikke havde standset hendes Tunge førend den havde fuldendt sit halve Løb. Da Kammeret eller snarere Qvisten, som Marie laae i var een Trappe i Veyret, det er at sige i Toppen af Huuset, saa havde det en skiæv Figur, og lignede Grækernes store Delta (Δ). Læseren

kan

kan maaſkee giøre ſig et bedre Begreb derom, naar jeg ſiger ham, at det var umueligt at ſtaae lige op deri, uden i Midten. Siden nu dette Værelſe manglede et Kabinet, ſaa havde Marie, for at bøde paa denne Mangel, opſlaget et gammelt Teppe imod Tverbielkerne i Huuſet, ſom afſlukkede et lidet Hul, hvori hendes beſte Stads, ſom for Exempel Levningerne af den Kiole vi tilforn have talt om, nogle Huer, og andre Ting, ſom hun nyelig havde forſynet ſig med, vare ophængte og forvarede for Støv.

Denne Afſlukning var juſt lige imod Foden af Sengen, ſom Teppet ogſaa hang ſaa nær ved, at det i viſſe Maader tiente til at bøde paa Mangelen af et Omhæng. Enten nu Marie i hendes heftige Vrede ſtødte til Teppet, eller Jones maaſkee rørte ved det, eller ogſaa Knappenaalen eller Sømmet gik løs af ſig ſelv, det er jeg ikke vis paa, men da Marie udtalte de ſidſte Ord, ſom vi have anført oven til, ſaa gik det ulykſalige Teppe løſt, og aabenbarede alt hvad der var ſkiult bag ved det; hvor man da, imellem andet Fruentimmer Boeſkab ſaae — (med Undſeelſe ſkriver jeg det, og med Sorg vil det blive læſt) —

læst) — Philosophen Viereck i saa latterlig en Stilling, som det er mueligt man kan forestille sig, thi Stedet tillod ham langt fra ikke at staae lige op.

Den Stilling han stoed i var i Sandhed ikke uliig den en Soldat er i, som ligger krum: eller den lignede snarere den Stilling man ofte seer Karle i paa Gaderne i London, som dog ikke udstaae nogen Straf, men fortiene den virkelig ved at staae saaledes. Han havde en af Maries Nat-Kapper paa hans Hoved, og hans to store Øyne gloede lige paa Jones det Øyeblik Teppet faldt: saa at det vilde have været meget vanskeligt for nogen Tilskuer, at have holdt sig fra umaadelig Latter, naar han føyede sit Begreb om Philosophie til den Figur han nu saae.

Her tviler jeg ikke, at Læseren jo vil falde i ligesaa stor en Forundring, som Jones, siden den Mistanke, som maatte opkomme ved at see denne viise og ærværdige Mand paa saadant et Sted, maae forekomme saa uovereenstemmende med den Characteer, som han uden Tvivl hidindtil har vedligeholdt i alles Tanker.

Men naar vi skal bekiende Sandhed, saa

er

er denne Uovercensstemmelse meere indbildt, end virkelig. Philosopherne ere sammensatte af Kiød og Blod ligesaa vel som andre menneskelige Skabninger: og hvor høy og fiin endog deres Theorie kan være, saa kan dog en liden praktisk Skrøbelighed ligesaa vel anfalde dem, som andre Dødelige. Det er i Sandhed i Theorien allene, og ikke i Praxis, at denne Forskiel bestaaer, som vi ogsaa have udladt os med tilforn; thi endskiønt saadanne store Væsener tænke meget bedre og viisere end andre, saa handle de dog altid fuldkommen ligesom de. De veed meget vel at undertvinge alle Begierligheder og Lidenskaber, og at foragte baade Smerte og Fornøyelse, og denne Kundskab forsyner dem med mange fornøyelige Betragtninger, men Udøvelsen vilde koste dem Smerte og Umage, og derfor er det at den samme Viisdom, som lærer dem at vide alt dette, lærer dem ogsaa at tage sig i Agt for at bringe det til Udøveise.

Herr Viereck havde just været i Kirken samme Søndag, da Marie lod sig see i den nymodige Klædedragt, og, som Læseren vilde behage at erindre sig, gav derved Anledning til al-

le

le de foranmeldte Uroeligheder. Her var det han allerførst blev hende vaer, og hendes Skienhed havde staaet ham saa vel an, at han samme Aften overtalede sine Selskabsbrødre til at forandre den aftalte Spadseretour, for at komme forbi det Sted, hvor Marie boede, og paa denne Maade maaskee endnu een Gang at nyde den Lykke at see hende. Og siden han ikke før havde villet aabenbare denne Aarsag for nogen, saa have vi ikke heller anseet det saa nødvendigt at meddeele vore Læsere den, førend nu.

Iblant andre Particulariteter, som efter Herr Vierecks Meening kunde henregnes til Tingenes Usømmelighed, var Fare og Vanskelighed to Hoved-Punkter. Altsaa var den Vanskelighed, han frygtede for at finde, i at kunne forføre dette unge Fruentimmer, og den Fare, hans gode Navn vilde staae i, ifald det blev bekiendt, to Grunde, der saa eftertrykkelig raadede ham derfra, at det er meget sandsynligt, at det i Begyndelsen synes at have været hans Hensigt, blot at fornøye sig ved de behagelige Forestillinger, som Skiønhedens Betragtning i Almindelighed forskaffer os. Saadanne Smaa-

Smaafriheder tillade endog de alleralvorligſte Mænd ſig ofte efter Spiſetiden, naar de have giort et ſterkt Maaltid af vigtige Betragtninger. Til den Ende har ogſaa viſſe Bøger og Skilderier vidſt at finde Vey til de ſkiulteſte Kroge i deres Studerekamre; og af ſamme Aarſager bliver ogſaa en vis behagelig Deel af Naturvidenſkaben ikke ſielden Hovedindholdet af deres Samtaler.

Men da vor Philoſoph een eller to Dage derefter fik at høre, at Dydens Fæſtning allerede var indtaget; ſaa begyndte han at give ſine Lyſter en længere Temme. Hans Appetit var juſt ikke ſom deres, der ikke kan nyde noget af den Lækkerbiſken, ſom en anden allerede har ſpiſt af. Kort: Pigen ſtod ham nu eengang ſaa vel an, efterſom hun fattedes den Kydſkhed, der kun vilde være ham en ſtor Hindring, ifald hun havde havde havt den endnu. Han giorde ſig derfor Umage for at faae hende fat, og naaede ſit Ønſke.

Læſeren vilde tage mærkelig Feyl, derſom han troede, at Marie havde givet Viereck Fortrinet for hendes unge Elſker. Ney; havde

hun

hun maattet giøre Valg imellem begge disse, saa havde Thomas Jones uden Tvivl løbet af med Seyeren. Det var ikke heller blot denne Betragtning: to er bedre, end een, Herr Viereck havde at takke for sin Lykke, (endskiønt den dog lagde sin behørige Vægt dertil); men Jones's Fraværelse, siden han endnu maatte ligge inde, var en ulykkelig Omstændighed; og i denne Tid vidste Philosophen at giøre Pigens Hierte saa bøyeligt og uagtsomt ved een eller anden veludsøgt Forøring, at det var hende umueligt at imodstaae den allerførste bequemme Leylighed, saa Viereck altsaa vandt Seyer over de stakkels Levninger af Dyden, som endnu vare tilovers i Marics Hierte.

Det var omtrent fiorten Dage efter denne Erobring, at Jones aflagde det foromtalte Besøg hos sin Kiereste, og det just paa en Tid, da hun og Viereck net op vare komne i Sengen med hinanden. Og dette var, sandt at sige, Aarsagen, hvorfor Moderen, som vi have hørt, i Begyndelsen nægtede hende hiemme; thi eftersom den gamle Kierling fik sin Deel af det, hendes Datter paa denne uanstændige Maade for-

rie havde opvakt hos ham med hendes Bebrey-
delser, saa begyndte han at lee ganske høyt, hil-
sede derpaa Viereck, gik hen til ham, ogræk-
kede ham Haanden, for at føre ham ud af hans
Fængsel.

Da Viereck nu var kommet til at staae
midt i Loft-Kammeret, og denne var den eene-
ste Plads, hvor han kunde staae lige op, betrag-
tede han Jones med en meget alvorlig Mine,
og sagde til ham: „Got, min Herre, jeg seer,
„De er saa lykkelig at giøre denne Opdagelse;
„og jeg tør sværge paa, at det kildrer Dem ret,
„at De kan faae Leylighed til at lee mig ud.
„Men naar De seer Sagen i sit fulde Lys, saa
„vil De finde, at De selv er meest lastværdig.
„I det mindste har jeg dog ikke begaaet den sto-
„re Forbrydelse: at forføre Uskyldigheden. Jeg
„har ikke foretaget mig noget, som den Deel
„af Verden, der dømmer Tingene efter Reglen
„for al Ret, skal fordømme mig for. Som-
„melighed retter sig efter Tingenes Natur, og
„ikke efter Sædvaner, Formaliteter eller amts-
„mæssige Love. Intet er i sig selv usømmeligt,
„uden det, der er unaturligt.“

„Vel

„Vel philosopheret, gamle Bestefaer"! svarede Jones. „Men hvor kan De troe, at „det kunde falde mig ind, at lee Dem ud? Jeg „kan forsikkre Dem, at De aldrig har giort „mig større Fornøyelse; og dersom De ikke selv „skiøtter om at røbe Dem, saa skal heele Sa„gen for mig gierne blive en evig Hemmelig„hed."—

„Ney, Herr Jones", blev Viereck ved, „jeg vil ikke at De skal tænke om mig, at min Ære er mig ligegyldig. Et got Rygte er et Slags KAΛON, og det kan paa ingen Maade være sømmeligt, at ringeagte det. Desuden er det et Slags Selvmord, at dræbe sin egen Ære; det er en afskyelig og forhadt Forbrydelse. Dersom De altsaa anseer det for tienligt, at tie med een af mine Skrøbeligheder, (og for disse kan jeg dog ikke være ganske fri, siden der er intet Menneske fuldkomment i den fuldkomneste Grad); saa lover jeg Dem, at jeg aldrig skal røbe mig selv. Ved visse Leyligheder kan det være sømmeligt, at man giør det; men det var ikke sømmeligt, om man roeste sig af saadant noget. Thi efter Verdens bagvendte Dom-

me bliver ofte det lastet, som i sig selv ikke allene er uskyldigt, men ogsaa roesværdigt."

„Ret saa", raabte Jones, „og hvad kan ogsaa være uskyldigere, end at give de naturlige Lyster deres fri Løb? eller hvad roesværdigere, end at forplante vort Kiøn"? —

„Naar jeg skal tale alvorlig med Dem", svarede Viereck, „saa maae jeg tilstaae Dem, at det ogsaa altid er kommet mig saaledes for."—

„Og dog", sagde Jones, „var De af en anden Meening, da mit Bekiendtskab med Pigen allerførst blev bekiendt." —

„Ja", sagde Viereck, „jeg maae tilstaae, den Gang Hartmann fortalte mig Sagen saaledes, som den var, saa kunde jeg ikke andet end fordømme den, der havde forført Uskyldigheden selv. Det var noget andet, min Herre, det var noget andet = = = og det = = =; for De maae vide, Herr Jones, at, hvad Sømmeligheden angaaer, saa kan meget smaa Omstændigheder, min Herre, meget smaa Omstændigheder giøre en stor Forskiel." —

„Got", sagde Jones, „det maae nu være hvordan det vil, saa bliver det Deres egen

Skyld,

Skyld, som jeg har sagt Dem, dersom De nógentid hører tale et Ord om denne Sag. Vær De kun saa venlig imod Pigen som de vil, jeg skal aldrig lukke min Mund op om det til noget Menneske. Og I, Marie! vær I kun Jeres Ven troe, saa vil jeg ikke allene forlade Jer Jeres Utroeskab imod mig, men endog giøre Jer al den Tieneste, der staaer i min Magt." Med disse Ord tog han i en Hast sin Afskeed, løb ned af Stigen, og skyndte sig derfra alt hvad han kunde.

Viereck var glad, da han saae, at dette Eventyr efter al Anseelse ikke skulde faae slemmere Følger. Marie derimod begyndte, da hun var kommet sig lidt af hendes Forskrækkelse, at bebrevde Viereck, at han var Skyld i, at hun var bleven Jones utroe; men den gode Herre fandt meget snart paa et Middel til at stille hendes Vrede, og fordrev, deels ved Omfavnelser, deels ogsaa ved en lille Panacee af hans Guldbørs, der giorde en forunderlig Virkning, alle skadelige Dunster af hendes Hierte, saa det snart blev bragt i Roelighed igien.

Hun overøste derpaa hendes nye Elsker

med den ødselste Ømhed, giorde selv alt det, Hun havde sagt til Jones, og Jones selv lat-terlig, og forsikkrede ham, at omendskient den-ne før havde været Eyer af hendes Person, saa havde dog ingen anden, end Viereck, været Herre over hendes Hierte.

Det siette Capitel.

Naar Læseren sammenligner dette Capitel med de forrige, kan han maaskee rette nogen Misbrug, som han tilforn har begaaet i at bruge det Ord Kierlighed.

Maries Utroeskab, som Jones nu havde op-daget, kunde maaskee have givet ham Ret til en meget større Grad af Vrede, end den, han lod see ved denne Leylighed: og meget faa, saavidt jeg troer, vilde have lastet ham, dersom han fra det Øyeblik af havde forladt hende.

Dog er det vist, at han ansaae hende med medlidende Øyne, og endskiønt hans Kierlig-hed til hende var ikke af det Slags, som kunde opvække nogen stor Uroelighed hos ham over hen-des Ubestandighed; saa blev han dog ikke lidet bestyrtset, da han overveyede, at han havde selv

fra

ra Begyndelsen af forført hende, da hun endnu var uskyldig; thi denne Forførelse gav han Skyld for alle de Laster, som hun nu syntes saa nær ved at styrte sig i.

Denne Betragtning opvækkede ikke liden Uroelighed hos ham, indtil hendes ældste Søster Birgitte var saa artig nogen Tid efter at hebrede ham ganske derfor, ved at give ham et Vink, at en vis Wilhelm Barnes, og ikke han, havde været Maries første Forfører, og at det Barn, som han hidindtil saa vidst havde tænkt var hans, kunde i det mindste have ligesaa stor Ret til at ansee Barnes for sin Fader.

Jones fulgte med Heftighed dette Spoer, da han havde fundet det, og inden en meget kort Tid var han tilstrækkelig overbeviist om, at Pigen havde sagt sandt, da ikke allene Karlen, men tilsidst Marie selv bekiendte det.

Denne Wilhelm Barnes var en Landsbye-Galan, og havde erhvervet sig ligesaa mange Ærestøtter i den Henseende, som nogen Fændrik eller Skriverkarl i heele Kongeriget. Han havde virkelig forført adskillige Fruentimmer til den alleryderste Liderlighed; andre havde han

foraarsaget nagende Kummer; og eengang havde han havt den Ære, at være Aarsag i en stakkels Piges voldsomme Død, som enten havde druknet sig selv, eller, som var meere rimeligt, var blevet druknet af ham.

Iblant andre Erobringer havde denne Karl ogsaa vundet Seyer over Birgitte Sørgrims Hierte. Han havde giort Opvartninger hos hende længe førend Marie var bleven saa stor, at hun var beqvem for ham til denne Tidsfordriv, men siden forlod han Birgitte og henvendte sig til hendes Søster, som det strax havde lykkedes ham hos. Og nu besad Wilhelm virkelig allene Maries Kierlighed, imedens Jones og Viereck vare næsten lige Offere for hendes Fordeel og Stolthed.

Heraf var det uudslukkelige Had opkommet, som vi tilforn have seet at rase i Maries Siel, endskiønt vi ikke holdt det for nødvendigt at angive denne Aarsag tilforn, siden Misundelsen var selv allene nok til at frembringe alle de Virkninger, vi have anført.

Jones var bleven meget roelig i Henseende til Marie, siden han havde faaet den Hem-

melighed at vide, men i Henseende til Sophie var han langt fra at være i en roelig Tilstand: ja han var virkelig i den heftigste Uroelighed: hans Hierte var nu, om jeg maae bruge det metaphoriske Udtryk, ganske udtømmet, og Sophie tog det ganske i Besiddelse. Han elskede hende med en uindskrænket Kierlighed, og saae tydelig de samme Følelser, hun havde for ham: dog kunde denne Vished ikke formindske hans Tvivl om at faae hendes Faders Samtykke, eller den skrækkelige Afskye, han havde for at efterstræbe hende paa en nedrig eller forrædersk Maade.

Den Forurettelse han derved maatte giøre imod Herr Western, og den Bekymring det vilde foraarsage Herr Altværd, vare Omstændigheder, som piinte ham heele Dagen igiennem, og svævede om hans Hoved-Pude om Natten. Hans Liv var en bestandig Strid imellem Ære og Tilbøyelighed, som vexelviis triumpherede over hverandre i hans Siel. Ofte besluttede han, i Sophies Fraværelse at forlade hendes Faders Huus, og aldrig see hende meer, og ligesaa ofte forglemte han alle disse Beslutninger,

naar

naar han var hos hende, og bestemte sig til at vinde hende med hans Livs Fare, og under Tab af det, der var ham meget kiærere, end Livet.

Denne Strid begyndte snart at frembringe meget stærke og tydelige Virkninger; thi han tabte al hans sædvanlige Munterhed og lystige Temperament: og blev ikke allene tungsindig, naar han var allene, men endog nedslagen og sandsesløs i Selskab; og naar han undertiden paatog sig en tvungen Munterhed, for at føye sig efter Herr Westerns Indfald; saa kunde man see Tvangen saa tydelig, at det lod som han ville have givet det stærkeste Beviis paa det, som han stræbte at skiule ved dette paatagne Væsen.

Det kunde maaskee være et Spørsmaal: om den Kunst, som han brugte for at skiule sin Kierlighed, eller de Midler, som den ærlige Natur anvendte for at aabenbare den, røbede ham meest; Thi imedens Kunsten giorde ham meere tilbageholden imod Sophie, end nogentid tilforn, og forbød ham at henvende noget af hans Tale til hende, ja befalede ham at undgaae med den yderste Agtsomhed at møde hendes Øyne, saa var Naturen ikke mindre geskiæftig i at giøre

hans

hans Plan til intet. Heraf kom det, at han blev bleeg, naar den unge Dame nærmede sig, og dersom det skeede pludselig, saa sprang han op i Veyret. Dersom hans Dyne af en Hændelse mødte hendes, saa skied Blodet sig op i hans Kinder, og hans heele Ansigt blev som et Skarlagen. Dersom den almindelige Høflighed nogentid forbandt ham til at tale til hende, som for Exempel, naar han drak hendes Sundhed ved Bordet, saa stammede altid hans Tunge: rørte han hende, saa skiælvede hans Haand, ja hans heele Legeme: Og dersom nogen Tale, i hvor langt det end var borte, sigtede til at opvække en Tanke om Kierlighed, saa manglede sielden et Suk at stiele sig imod hans Villie op af hans Bryst. Mange af disse Hændelser var Naturen forunderlig vindskibelig i at lade komme ham hver Dag i Veyen.

Alt dette undgik Junkerens Opmærksomhed, men ikke Sophies: Hun mærkede snart denne Sinds Forvirrelse hos Jones, og var slet ikke forlegen for at opdage Aarsagen dertil; thi hun kiendte den igien i hendes eget Bryst. Og det, troer jeg, er den Sympathie, som man

saa

saa ofte har mærket hos Elskere, og som vil giøre tilstrækkelig Reede for, hvorledes hun kunde være saa meget meere klarsynet, end hendes Fader.

Men der er, sandt at sige, endnu et meere simpelt og let Middel til at giøre reede for det forfærdelige Fortrin i Skarpseenhed, som vi kan ikke andet end mærke hos nogle Mennesker, fremfor de øvrige af det menneskelige Kiøn, og denne Maade vil man kunne betiene sig af, ikke allene i Henseende til Elskere, men endog til alle andre. Heraf kommer det, at Skielmen er i Almindelighed saa klarsynet i saadanne skielmske Tilfælde og Handlinger, der ofte bedrage en ærlig Mand, som dog har en meget større Forstand? Der er vist ikke nogen almindelig Sympathie imellem Skielmer, heller ikke have de som Frimurerne noget fælles Tegn til at aabenbare sig for hverandre. Det er i Sandhed blot fordi de have den samme Ting i Hovedet, og fordi deres Tanker vender hen ad een og den samme Vey. Saaledes var det intet Under, at Sophie saae tydelige Kiendetegn til Kierlighed hos Jones, og at Western saae dem ikke, naar

man

man betænker, at Faderen aldrig havde havt nogen Tanke om Kierlighed i hans Hoved, da Datteren derimod for nærværende Tid ikke tænkte paa andet.

Siden Sophie var ganske overbeviist om den heftige Lidenskab, som plagede den arme Jones, og ikke mindre vis paa at hun selv havde opvakt den, saa havde hun ikke den mindste Vanskelighed for at opdage den sande Aarsag til hans nærværende Opførsel. Dette giorde ham overmaade dyrebar for hende, og opvakte i hendes Siel to af de beste Følelser, som en Elsker kan ønske at opvække hos hans Beherskerinde. Disse vare Høyagtelse og Medlidenhed, thi de allerforfærdeligst haarde af hendes Kiøn vil i Sandhed undskylde hende, fordi hun havde Medlidenhed med et Menneske, som hun saae i en elendig Tilstand for hendes Skyld: heller ikke kan de laste hende fordi hun bar Høyagtelse for een, som øyensynligen, og det af de ædelmodigste Grunde, stræbte at undertrykke en Flamme i hans Bryst, der, ligesom det berømte Spartanske Tyverie, angreb og fortærede hans Liv selv. Saaledes var hans bagvendte Opførsel,

hans

hans Bestræbelse for at skye hende, hans Koldsindighed og hans Taugshed, de hurtigste, flittigste, varmeste og meest veltalende Advokater for ham, og virkede saa heftig paa hendes følsomme og ømme Hierte, at hun snart havde alle de ømme Følelser for ham, som kan passe sig paa et dydigt og ophøyet Fruentimmer. — Kort: alt det som Høyagtelse, Taknemmelighed og Medlidenhed kan opvække hos saadant et Fruentimmer for et indtagende Mandfolk, alt det i Sandhed som den strengeste og fineste Tænkemaade kan tillade — med et Ord — hun elskede ham til Yderlighed.

En Dag mødtes dette unge Par af en Hændelse i Haugen ved Enden af de to Gange, som begge stødte til den Kanal, hvori Jones havde tilforn staaet Fare for at druknes, for at faae fat paa den liden Fugl, som Sophie havde mistet der.

Dette Sted havde Sophie nyelig tidt indfundet sig paa. Her pleyede hun med en Blanding af Smerte og Fornøyelse at tænke paa en Hændelse, som, ihvor ubetydelig den end var i sig selv, havde dog uden Tvivl saaet

den

den første Sæd til den Kierlighed, som nu var kommen til saadan en Modenhed i hendes Hierte.

Her mødtes det unge Par. De vare næsten tæt ved hverandre førend nogen af dem vidste, at den anden var saa nær ved. En Tilskuer vilde have opdaget tilstrækkelige Tegn til Forvirring hos begge, men de følede alt for meget, til at de selv skulde mærke det. Saasnart som Jones var kommen lidt til sig selv igien af hans første Bestyrtelse, vendte han sig til den unge Dame med nogle af de sædvanlige Formularer at hilse med, som hun besvarede paa den samme Maade, og deres Samtale begyndte, som sædvanlig, om Morgenens indtagende Skiønhed. Herfra gik de til Stedets Skiønhed, som Jones udrøstede meget store Lovtaler over. Da de kom til det Træe, som Jones tilforn var falden need af i Kanalen, kunde Sophie ikke holde sig fra at erindre ham om den Hændelse, og sagde: „Jeg forestiller mig, Herr Jones, at De „har nogle smaa Gysninger, naar De seer dette „Vand." „Jeg forsikrer Dem Frøken" svarede Jones, „at den Bekymring, De følte ved „Tabet af Deres liden Fugl, vil altid forekom-

„ me mig som den vigtigste Omstændighed i denne „ Tildragelse. Stakkels lille Thomas, der „ er den Green han stod paa. Hvor kunde det „ arme Dyr begaae den Daarlighed, at flyve „ bort fra den lykkalige Tilstand, jeg havde den „ Ære at sætte ham i. Hans Skiæbne var en „ retfærdig Straf for hans Utaknemmelighed.“ „ Paa min Ære, Herr Jones,“ sagde hun, „ Deres Artighed havde nær paadraget Dem „ ligesaa haard en Skiæbne, som De net op und= „ gik. Erindringen derom maae i Sandhed „ røre Dem.“ „ I Sandhed, Frøken!“ sva= rede han, „ dersom jeg har nogen Aarsag til at „ tænke paa den med Smerte, saa er det fordi „ Vandet var ikke lidt dybere, hvorved jeg kun= „ de have undgaaet mange bittre Hierte=Plager, „ som Skiæbnen synes at have i Forraad til „ mig.„ „ Fy, Herr Jones,“ svarede So= phie, „ jeg er vis paa, det kan ikke være Deres „ Alvor. Denne paatagne Foragt for Livet er „ allene en Yderlighed af Høflighed imod mig. „ De vil giøre Dem Umage for at formindske „ det, jeg skylder Dem, fordi De to Gange har „ vovet Deres Liv for min Skyld. Tag Dem

„ i Agt

„i Agt for den tredie Gang.„ — Hun talede disse sidste Ord, med et Smiil og en uudsigelig Ømhed. Jones svarede med et Suk, „han „frygtede, at det var allerede for sildigt at advaa„re ham.“ Og derpaa hefstede han sine Øyne med Ømhed paa hende og raabte: „O! Frø„ken Western! — kan De ønske mig Livet? „kan De ville mig saa ilde?“ — Sophie slog Øynene ned, og svarede efter nogen Betænkning: „Jeg vil Dem i Sandhed, ikke ilde Herr „Jonee“ — „O! jeg kiender alt for vel det „himmelske Hierte, raabte Jones, den gud„dommelige Godhed, som overgaaer alle andre „Yndigheder.“ „Ney! nu forstaaer jeg Dem „ikke,“ svarede hun — „jeg kan ikke bie læn„ger.“ — „Jeg, — jeg vilde ikke forstaaes,“ raabte han, „jeg kan ikke forstaaes; jeg veed „ikke, hvad jeg siger. Da jeg mødte Dem her „saa uventet — saa tog jeg mig ikke i Agt. — „For Himlens Skyld tilgiv mig, om jeg har sagt „noget, som kunde fortørne Dem — jeg meen„te det ikke — jeg vilde i Sandhed heller have „døet, — ja Tanken selv vilde dræbe mig.“ — „De bestyrtser mig,“ svarede hun, — „hvor

„ er det mueligt, at De kan tænke, De har for-
„ tørnet mig?" „Frygt stiger lettelig til Rase-
„ rie Frøken," sagde han, „og der kan ingen
„ Grad af Frygt ligne den, jeg føler for at
„ fortørne Dem. Hvorledes kan jeg da tale?
„ O! ney, see ikke vredt til mig, en vred Mi-
„ ne vil ødelægge mig ganske, — jeg meener in-
„ tet dermed — last mine Øyne, eller last disse
„ Skienheder. — Hvad siger jeg? tilgiv mig,
„ om jeg har sagt for meget. Mit Hierte flød
„ over. Jeg har stridt imod min Kierlighed til
„ det yderste, og jeg har stræbt at skiule en Fe-
„ ber, som angriber mit Liv, og vil, som jeg
„ haaber, snart giøre det umueligt for mig, at
„ fortørne Dem meer."-

Nu begyndte Herr Jones at skiælve, som om han havde havt et Anfald af Koldfeber. Sophie, som var i en Tilstand, der temmelig lignede hans, svarede med disse Ord: „Herr
„ Jones, jeg vil ikke stille mig an, som om jeg
„ ikke forstod Dem, jeg forstaaer Dem i Sand-
„ hed alt for vel. Men for Himlens Skyld,
„ lad mig komme til at gaae op i Huuset det be-
„ ste jeg kan. Jeg vilde ønske jeg var i Stand
„ til at bære mig selv derop." Jo-

Jones, som neppe var i Stand til at staae paa Beenene, tilbød hende hans Arm, som hun føyede ham i at tage imod, men bad ham at han vilde ikke tale et Ord af den Natur meere til hende for nærværende Tid: han lovede hende det, og anholdt allene om hendes Forladelse for det, som Kierlighed havde afvunget ham imod hans Villie. Den, sagde hun ham, kunde han erholde ved hans tilkommende Opførsel. Og saaledes travede og skiælvede dette unge Par afsted, uden at Elskeren torde eengang vove at trykke hans Beherskerindes Haand, endskient den var indsluttet i hans.

Sophie gik strax ind i hendes Kammer, hvor Jomfrue Honour og vellugtende Vande bleve indkaldede til hendes Hielp. Hvad den stakkels Jones angik, saa var en uvelkommen Nyhed den eeneste Lettelse for hans syge Siel: og da denne aabner en Scene, som er af en ganske anden Natur, end de, som Læseren nylig har været i, saa ville vi meddeele ham den i det næste Capitel.

Det syvende Capitel.

Hvori Herr Altværd ligger paa sin Syge-Seng.

Herr Western holdt saa hiertelig meget af Jones, at han aldeles ikke vilde tillade ham at reyse bort, endskiønt hans Arm var længe siden bleven heel igien. Og Jones lod sig enten af Lyst til Jagten, eller ogsaa af andre Aarsager, let overtale til at blive hos ham, og han var der ogsaa undertiden hele fiorten Dage efter hverandre, uden at besøge Herr Altværd een eeneste Gang, og uden at høre det ringeste fra ham.

I nogle Dage havde Herr Alværd været upasselig. Han havde faaet en liden Forkiølelse, og paa denne var der fulgt en Feber. Imidlertid giorde han sig ikke meget ud af dette; thi han pleyede overalt ikke at giøre meget af nogen Slags Sygdom, saalænge den kun ikke tvang ham til at holde Sengen, eller hindrede hans Kræfter fra at giøre deres sædvanlige Forretninger. Et Forhold, som ingen maae troe, at vi vilde anprise som lovligt og følgeværdigt; thi de gode Herrer, der legge sig efter Æsculapius's

lapius's Kunst, sige med god Grund: Naar Sygdommen kommer ind ad den eene Dør, saa maae Doctoren bringes ind ad den anden. Hvad Meening skulde der ellers komme ud af det gamle Ordsprog: Venienti occurrite morbo: Farer Sygdommen lige i Flankerne. Paa denne Maade treffe Doctoren og Sygdommen hverandre paa aaben Mark, hvor de ere lige stærke. Men giver man derimod den sidste for lang Tid, saa tager den deraf ofte Anledning til at sætte sig fast, og, ligesom den Franske Armee, graver sig saaledes ind, at det siden vil falde de lærde Herrer meget vanskeligt, og undertiden ganske umueligt, at komme Fienden nær. Ja, naar Sygdommen først vinder Tid, betiener den sig som oftest af den Franske Krigs-Politik, og søger ved Stikpenge at bringe Naturen paa sin Side, da siden alle Lægekunstens Virkninger nødvendig maae komme for sildig. Ved denne Leylighed falder den store Doctor Miscubin mig ind, der idelig klagede over denne Uforsigtighed, og pleyede paa en meget pathetisk Maade at besvære sig over, at man saa sildig tog sin Tilflugt til hans Videnskab, og derfor sagde: „Pardieu!

jeg troer mine Herrer Patienter seer mig an for Bedemand, for der skikkes ikke Bud efter mig, førend de andre Herrer Doctores har vel faaet Livet af dem."

Ved saadan en Efterladenhed havde Herr Altværds Sygdom fæstet saa dybe Rødder, at Doctoren, da Feberen havde taget Overhaand og endelig nødet ham til at see sig om Hielp, ryste vede ved sin Ankomst paa Hovedet, ønskede, at man havde ladet ham før hente, og gav dem at forstaae, at Patienten, efter hans Tanker, befandt sig i temmelig farlige Omstændigheder. Herr **Altværd**, som havde bragt alle sine Sager her i Verden i tilbørlig Rigtighed, og var saa vel beredet til at gaae ind i den anden, som det er mueligt for den menneskelige Natur, tog med den største Hengivenhed imod denne Tidende, uden at den gik ham synderlig nær. Og han kunde virkelig, hver Gang han lade sig til Roe, sige med **Cato** i Sørgespillet:

Lad Laster længe nok, og Frygt, vor Roe forstyrre;
Sligt Cato kiender ey. Ham iigegyldigt er
At sove eller døe — — — — —

Ja, han kunde i Sandhed sige dette med ti Gan-

ge

ge bedre Grund og Vished, end Cato eller nogen anden stolt Mand iblant vore ældre og nyere Helte; thi han var ikke allene fri for Frygt, men han kunde ogsaa betragtes som den troe Arbeyder, der, naar Høsten har Ende, bliver kaldet til sin godgiørende Herre, for af hans Hænder at modtage sin velfortiente Belønning.

Den gode Herr Altværd befalede paa Øyeblikket at man skulde kalde hans heele Familie sammen. Ingen af dem var fraværende uden Frue Blifil, som i nogen Tid havde været i London, og Herr Jones, som Læseren for ganske nyelig har taget Afskeed med i Herr Westerns Huus, og som just fik denne Befaling, da Sophie var gaaet fra ham.

Efterretningen om Herr Altværds farlige Sygdom, (thi Buddet havde sagt: at han laae paa sit Yderste) fordrev alle Kierligheds-Tanker af hans Hoved. Han sprang i samme Øyeblik paa Vognen, som var sendt efter ham, og befalede Kudsken at kiøre saa hurtig afsted, som mueligt; ja, jeg troer, det faldt ham ikke een eeneste Gang ind at tænke paa sin Sophie underveys.

Da nu hele Familien, nemlig: Herr Blifil, Herr Jones, Herr Hartmann, Herr Viereck, og nogle af Folkene (thi saaledes havde Herr Altværd selv befalet det) vare forsamlede omkring hans Seng, reyste den gode Mand sig lidt op, og vilde begyndt at tale, da Blifil i det samme tog til at græde, og beklage sig paa det allerhestigste. Herover tog Herr Altværd ham i Haanden, og sagde: „Tag dig „det dog ikke saa nær, min kiere Fetter! det „er jo noget, vi alle skal gaae igiennem. „Naar der hændes vore Venner en Ulykke, saa „have vi Aarsag til at tage os det nær; thi saa„danne Tilfælde kunde undertiden undgaaes, „endskiønt det maaskee lader, som de giorde det „eene Menneske langt ulykkeligere, end det an„det. Men Døden er vist uundgaaelig, og „den er den Skiæbne, som alle Mennesker ha„ve lige Deel i. Tiden, naar den kommer til „os, bør være os ligegyldig. Har den viseste „iblant Menneskene lignet Livet ved et Spand, „saa maae det ganske vist være os tilladt, at be„tragte det som en Dag. Min Skiæbne vil, „at jeg skal forlade det ved Aftenstund; men

„de,

„de, som før blive bortrykkede, have jo kun
„mistet nogle faa Timer, som, om de og vare
„de beste, dog ikke just fortiene saameget at be-
„klages, da denne Tid ofte falder til Byrde og
„fordrives i Sorg og Smerte. Een af de ro-
„merske Digtere ligner, om jeg husker ret, vort
„Lives Ende ved Afskeden fra et Giæstebud.
„En Tanke, der ofte er falder mig ind, naar
„jeg har seet adskillige Mennesker giøre sig ret
„Umage for at trække Fornøyelserne saa langt
„ud, som mueligt, at de kunne nyde deres
„Venners Selskab nogle Øyeblikke længer.
„Men ak! hvor kort er ikke den allerlængste af
„saadanne Fornøyelser! Hvor liden Forskiæl er
„der ikke imellem den, der gaaer først bort, og
„den, der bliver der allerlængst! Saaledes fo-
„restille vi os Livet fra den rette Synspunkt;
„og denne Uvillighed, at vi saa nødig vilte for-
„lade vore Venner, er den allerrimeligste Be-
„vægaarsag, hvorfra vi kunne udlede Frygt
„for Døden. Og dog er den længste Tid, hvori
„vi kunne haabe at nyde Livet, af saa liden
„Varighed, at den virkelig forekommer en viis
„Mand foragtelig. Jeg tilstaaer det gierne,

„at

„ at der ere kun faa Mennesker, der tænke saa-
„ledes; thi det er desværre alt for vist, at de
„ fleste Mennesker tænke sielden paa Døden,
„ førend de allerede ere i Stuben paa den.
„ Men saa forfærdelig og gyselig denne Gien-
„ stand endog kan synes, naar den nærmer sig
„ dem, saa ere de dog ikke i Stand til at skim-
„ te den langt fra. Ja, hvor meget de end ere
„ blevne forskrækkede og ængstede, naar de have
„ seet sig i Fare for at døe, saa ere de dog nep-
„ pe fri for denne Frygt, om ogsaa alle deres
„ Bekymringer derover ere nok saa reent udryd-
„ dede. Men ak! hvo der undgaaer Døden,
„ er derfor ikke fri for den; han har kun faaet
„ en Opsættelse, og det endda kun en kort Op-
„ sættelse."

„ Sørg derfor ikke længer over min nærvæ-
„ rende Tilstand, mit kiere Barn! Et Tilfælde,
„ som kan møde os hvert Øyeblik: som ethvert
„ Element, ja den mindste Deel af den Materie,
„ der omgiver os, kan være Aarsag til, og som
„ endelig uden Undtagelse maae og skal ramme
„ os alle, den eene med den anden, bør hverken
„ opvække Forundring eller Sorg hos os."

„ Da

„ Da min Doctor berettede mig (og dette
„ anſaae jeg for det ſtørſte Beviis paa Venſkab)
„ at jeg ſtod Fare for at forlade eder alle inden
„ kort Tid, ſaa har jeg foreſat mig, med det
„ ſamme jeg tager Afſkeed, at tale et Par Ord
„ med eder, førend min Sygdom, der, ſom jeg
„ mærker, griber mere og mere om ſig, ſætter
„ mig ganſke ud af Stand dertil."

„ Men jeg frygter, mine Kræfter vil ikke
„ holde det ud = = = Jeg havde beſluttet, at ta=
„ le med eder angaaende min ſidſte Villie. End=
„ ſkiønt jeg vel allerede har bragt den i Rigtig=
„ hed, holder jeg det dog for tienligt, at tale
„ mundtlig med eder om nogle Punkter, ſom
„ angaaer een eller anden af eder, at jeg endnu
„ kan have den Glæde at ſee, hvorledes I ville
„ være fornøyede med den Maade, paa hvilken
„ jeg har ſøgt at forſørge eder."

„ Dig, Fetter Bliſil, teſtamenterer jeg
„ alle mine Midler og Eyendomme, undtagen
„ en aarlig Indkomſt af fem hundrede Pund,
„ ſom først ſkal høre dig til, naar din Moder
„ er død; og nok en anden Indkomſt af fem hun=
„ drede Pund om Aaret, ſamt en Sum af ſex

„ tuſinde

„ tusinde Pund, som jeg vil have anvendt paa
„ følgende Maade:

„ Den aarlige Indkomst af de fem hun-
„ drede Pund har jeg tiltænkt Dem, Herr Jo-
„ nes; og da jeg meget vel veed, hvor forle-
„ gen man er, naar man ikke har den rede
„ Skilling, saa har jeg til disse endnu lagt tu-
„ sinde Pund i Specier. Jeg veed nu ikke, en-
„ ten jeg heri er gaaet over Deres Forventning,
„ eller jeg ikke engang har fyldestgiort den. Maa-
„ skee De troer, at jeg har testamenteret Dem
„ for-lidet, og Verden er maaskee færdig til at
„ laste mig, fordi jeg gav Dem alt for meget.
„ Men den sidstes Daddel foragter jeg kun, og
„ hvad det første angaaer, da vil jeg ikke vente
„ saadant af Dem, med mindre De ogsaa er i den
„ almindelige Vildfarelse, som jeg saa ofte har
„ hørt Folk anføre som en Undskyldning for den
„ største Mangel paa christen Kierlighed, nemlig:
„ at man ved frivillige Velgierninger, i Stedet
„ for at opvække Folk til Taknemmelighed, me-
„ get lettere giver Anledning til Fordringer, der
„ overskride alle Grændser, og som man tilsidst
„ vil faae meget Ont ved at fyldestgiøre = = = =

„ For-

„Forlad mig, Herr Jones, at jeg har talet „om denne Post; jeg vil aldeles ikke have Dem „mistænkt for saadant noget.“

Jones kastede sig for sin Velgiørers Fødder, tog med den heftigste Bevægelse fat paa hans Haand, og forsikkrede ham, at den Godhed, han saavel nu, som altid før havde udvist imod ham, gik ikke allene langt over hans Fortieneſter, men endog over hans Forventning, og at han ikke kunde finde paa Ord, til at udtrykke sine Følelser med. „Jeg forsikkrer Dem, min „Herre,“ sagde han, „denne Deres Ædel„modighed har saa ganske befriet mig for alle „Bekymringer, at der er intet, der gaaer mig „til Hierte, uden Deres nærværende sørgelige „Tilstand. — = = = ak! min Ven! min Fa„der!“ Her qvaltes Ordene for ham, og han maatte vende sig om, for at skiule Taarerne, der strømmede ham ud af Øynene.

Altværd trykkede ham derpaa meget kierligen i Haanden, og blev saaledes ved: „Jeg „er overbeviist om, mit Barn, at der er me„gen Godhiertighed, Ædelmodighed og Ære„kierhed i Din Siel. Naar Du nu forbinder

„disse

„ disse gode Egenskaber med Forsigtighed og
„ Gudsfrygt, saa kan Du ikke andet end blive
„ lykkelig; thi de tre første Egenskaber giøre
„ Dig vel værdig til Lyksalighed, det vil jeg til-
„ staae Dig; men det er de sidste allene, der
„ sette Dig i den fuldkomne Besiddelse deraf."

„ Dem, Herr Hartmann, har jeg testa-
„ menteret tusinde Pund; og denne Sum, er
„ jeg vis paa, er langt større, end De forlan-
„ ger eller har nødig. Imidlertid er De dog
„ saa god at tage derimod til en Erindring om
„ mit Venskab. Og hvad for andre Velsignel-
„ ser der ogsaa i Tiden skulde tilfalde Dem, saa
„ vil den Fromhed, De saa strængt holder o-
„ ver, altid lære Dem, hvorledes De bedst skal
„ anvende dem."

„ Ligesag stor en Sum har jeg henlagt til
„ Dem, Herr Viereck. Den vil formodent-
„ lig sætte Dem i Stand til at forrette Deres
„ Arbeyde med meere Lykke, end hidtil. Jeg
„ har ofte med megen Grænmelse lagt Mærke
„ til, at Mangel er snarere i Stand til at op-
„ vække Foragt, end Medlidenhed, i sær hos Folk,
„ der sidde i store Embeder, og i Almindelighed

„ betragte

„ betragte Armod som et Tegn til Udueligheed.
„ Men dette Lidet, som jeg her kan efterlade
„ Dem, vil hielpe Dem ud af de Besværlighe-
„ der, De i forrige Tider har havt at stride med;
„ og derfor tvivler jeg ikke paa, at De jo vil
„ naae det, en Mand af Deres philosophiske
„ Caracteer kan ønske sig: at leve fornøyet og
„ lykkelig. „

„ Men jeg føler, at Kræfterne forlade mig;
„ jeg vil derfor, hvad de Øvrige angaaer, refe-
„ rere mig til mit Testamente. Mine Folk vil
„ deri finde adskillige Gaver til dem, at de og-
„ saa kunne tænke paa mig. Der vil endnu fin-
„ des een og anden Gave til Fattige, og jeg vil
„ haabe, at den, jeg har indsat til executor
„ testamenti, vil troeligen sørge for, at alt dette
„ bliver paa det nøyeste efterkommet. Gud vel-
„ signe eder alle! jeg gaaer kun et lidet Stykke
„ Vey foran eder = = = = „

Her kom der en Lagvay springende ind i Kammeret, og sagde, der var en Advokat derude fra Salisbury, som havde noget vigtigt at tale om med Herr Altværd; og, havde han lagt til, han maatte endelig tale med ham selv.

Han lod til at have Hastværk, og forsikkrede, at han havde saa meget at forrette, at han ikke vilde blive færdig med det, om han ogsaa kunde dele sig i fire Stykker.

„Gaae hen, min Søn!„ sagde Altværd til Blifil, "og hør, hvad Manden vil!

„Jeg er ikke i Stand til at tage mig det ringeste „for; og han kan ikke heller have andet med „mig at bestille, end det, der nu ligesaavel an„gaaer Dig, som mig. Desuden er jeg og„saa = = = = virkelig ikke i den Tilstand, at „jeg kan tale med nogen, eller bruge min Skiøn„somhed længer.„ Derefter nikkede han ad dem alle, og sagde, det kunde vel hænde sig, at han saae dem endnu engang, men nu vilde han gierne have lidt Roelighed; thi han kunde føle, hvor stærk det havde taget paa Kræfterne, at han havde talt saa meget.

Nogle af Selskabet udøste Taarer, da de gik ud, og Philosophen Viereck selv,

Skiønt ubekiendt med smme Følelser,

tørrede sine Øyne. Jomfrue Wilkens lod hendes Taare-Perler ligesaa hyppig nedrinde, som de arabiske Træer deres medicinske Gummidraaber;

ber; thi det var en Ceremonie, som dette Fruentimmer aldrig forsømte ved visse Leyligheder.

Herpaa lagde Herr Altværd sig igien ned paa sin Hovedpude, og søgte i sin stille Roe at komme lidt til Kræfter igien.

Det ottende Capitel.

Som indeholder mere naturlige, end fornøyelige Ting.

Foruden den Bekymring, som Huusholderskien følede for hendes Herre, var der endnu en anden Kilde til den salte Strøm, som frembrød i saadan en Overflødighed oven over hendes to biergagtige Kindbeen. Aldrig saasnart var hun kommen for sig selv, førend hun begyndte at mumle noget hen i følgende behagelige Tone: „Herren kunde i Sandhed, synes mig, nok „have giort nogen Forskiel imellem mig og de „andre Tienestefolk. Jeg kan vel tænke, han „efterlader mig lidt, for jeg skal sørge for ham; „men det blæser jeg ad: og er det ikke andet, saa „maae Fanden sørge for ham, og jeg ikke. Jeg „skal lade hans Velbaarenhed vide, at jeg er in„gen Tigger. Jeg har sparet ham fem hundrede

„Pund i hans Tieneſte, og ſkal ſaa tilſidſt
„blive behandlet paa den Maade. — Det er
„en ſmuk Opmuntring for Tieneſtefolk til at være
„ærlige: og om jeg ogſaa fik nogle ſmaa Ting
„nu og da, ſaa har de andre i Sandhed taget
„ti gange ſaa meget, og nu bliver vi alle ſkaa-
„ret over een Kam. Derſom ſaa er, at det
„forholder ſig ſaaledes, ſaa kan min Deel i
„Teſtamentet gaae Fanden i Vold, tilligemed
„ham, der gav mig den. Dog nej! jeg vil ikke
„afſtaae den, for ſomme Folk vilde kun fornøye ſig
„derover. Nej, jeg vil kiøbe mig den meeſt
„levende Kiole jeg kan faae, og dandſe paa
„den gamle Gniers Grav i den. Det er min
„Belønning, fordi jeg ſaa ofte tog hans Par-
„tie, naar hele Landet ſkammede ham ud, fordi
„han opdrog hans Horeunge paa ſaadan Maade.
„Men nu kommer han ſnart der, hvor han
„ſkal betale for det altſammen. Det havde
„klædet ham bedre at fortryde ſine Synder paa
„hans Dødſeng, end at giøre ſig til af dem,
„og give ſine Godſer bort fra hans egen
„Familie til et uægte Barn. Funden i hans
„Seng. Jo vist! en ſmuk Hiſtorie! ja, ja!

„den

„ den der ſkiuler noget, veed nok at hitte det.
„ Gud forlade ham, jeg vædder han har mange
„ flere Horeunger at ſvare for, om man kun
„ vidſte Sandheden. Een Trøſt er det, at de
„ veed dem alle, hvor han nu kommer hen. „
„ Tieneſtefolkene vil finde nogle Gaver at de kan
„ tænke paa mig. „ „ Saaledes vare hans egne
„ Ord, jeg ſkal aldrig glemme dem, om jeg
„ levede i tuſinde Aar. Ja, ja! jeg ſkal tænke
„ paa ham, fordi han har ſat mig imellem
„ Tieneſtefolkene; man ſkulde tænke, han kunde
„ ligeſaavel have nævnet mit Navn, ſom Vie-
„ recks; dog det er en ſtor Karl, kan jeg troe,
„ endſkiønt han havde ikke en Kiole paa Krop-
„ pen, det første han kom her. Pokker komme
„ efter ſaadanne Karle! i hvor mange Aar han
„ har været her, ſaa troer jeg neppe, der er nogen,
„ ſom tiener her i Huſet, der har ſeet et Glimt
„ af hans Penge. Fanden maae varte ſaadan
„ en Karl op, og jeg ikke. „ Meget mere af
ſamme Slags mumlede hun endnu for ſig ſelv;
men dette maae være nok til en Mundſmag for
Læſeren.

Hartmann og Viereck vare heller ikke meget bedre tilfreds med deres Deel i Testamentet. Endskiønt de ikke gave deres Fortrydelse høyt tilkiende, saa kommer dog den Misfornøyelse, som lod sig see i deres Ansigter, saavelsom den følgende Samtale, os til at slutte, at der ikke herskede megen Fornøyelse i deres Siele.

Omtrent en Time efterat de havde forladt Sygestuen, medte Viereck Hartmann i Salen, og talede saaledes til ham: „Nu, min „Herre! har De hørt noget Nyt fra De„res Ven, siden vi forlode ham?„ „Der„som De meener Herr Altværd,„ svarede Hartmann, „saa tænker jeg, De kunde heller „kalde ham Deres Ven, for mig synes han „har fortient den Titel.„ „Den Titel er „ligesaa god paa Deres Side, svarede Vie„reck; thi, som hans Godhed falder, saa er den „lige stor imod begge. Jeg skulde ikke have „talt om det først„ raabte Hartmann; „men „siden De begynder, saa maae jeg lade Dem „vide, at jeg er af en ganske anden Meening. „Der er en stor Forskiel paa frivillige Gunst-

„beviis-

„ beviisninger og Belønninger. „ „ Den Tie-
„ neste jeg har giort i hans Familie, og den
„ Omsorg jeg har baaret for at opdrage hans to
„ Drenge, er et Arbeyde, som man kunde have
„ ventet en større Belønning for; jeg vil ikke have,
„ at De skal troe, jeg er misfornøyet derover;
„ thi St. Paul har lært mig at være fornøyet
„ med det lidet, jeg har. Havde dette modicum
„ været mindre, saa skulde jeg endda have viist
„ min Pligt. Men endskiønt Skriften forbin-
„ der mig til at lade mig nøye, saa paalegger
„ den mig dog ikke at lukke Øynene for mine
„ egne Fortienester, heller ikke forbyder den
„ mig at see, naar jeg bliver forurettet ved en
„ ubillig Sammenligning. „ " Siden De ud-
„ fordrer mig „ svarede Viereck, " saa er det
„ mig, der er skeet Uret; heller ikke tænkte jeg,
„ at Herr Altværd agtede mit Venskab saa
„ ringe, at han vilde sætte mig i Ligning med een,
„ som fik Løn. Jeg veed nok, hvoraf det kom-
„ mer: det reyser sig af de indskrænkede Mee-
„ ninger, I saa længe har giort Jer Umage for
„ at indgive ham, til Trods for alt det, der er
„ stort og ædelt. Den Skiønhed og Elskvær-

„ dighed som der er ved Venskab, er alt for
„ stærk for dumme Øyne, og den kan ikke sees
„ uden ved Hielp af den uforanderlige Regel for
„ Ret, som I saa ofte har stræbt at giøre saa lat-
„ terlig, at I derved har fordervet Jeres Vens
„ Forstand.„ "Jeg ønsker„ raabte Hart-
mann rasende, "jeg ønsker for hans Siels
„ Skyld, at Jeres fordømmelige Lærdomme
„ havde ikke fordærvet hans Troe. Det er dem
„ jeg giver Skyld for hans nærværende Opførsel,
„ der er saa uanstændig for en Christen. Hvem,
„ uden en Atheist, kunde tænke paa at forlade
„ Verden, uden at have sit Regnskab færdigt,
„ uden at bekiende sine Synder, og faae den
„ Afløsning, som han vidste, han havde een i sit
„ Huus, der var fuldkommen berettiget til at
„ meddele ham? Han vil føle, at han mangler
„ disse Nødvendigheder, naar det er for sildig.
„ Naar han kommer paa det Sted, hvor der
„ er Graad og Tænders Gnidsel, da er det, han
„ vil føle, hvor stor Tieneste denne hedenske
„ Gudinde, denne Dyd, som I og alle andre
„ Deister i vore Tider tilbede, vil giøre ham.
„ Da vil han kalde paa sin Præst, naar der er

„ ingen

„ingen at faae, da vil han begræde, at han „savner den Afløsning, uden hvilken ingen „Synder kan blive salig.„ "Dersom denne „Afløsning er saa nødvendig„ sagde Vierek, „hvorfor tilbyder I ham den da ikke af Jer „selv?„ "Den har ingen Kraft„ raabte Hartmann, "uden for dem, som ere benaa- „dede nok til at forlange den. Dog, hvorfor „taler jeg saaledes til en Hedning og Vantroe? „Det er Jer, som lærte ham denne Lectie, som „I er bleven vel belønnet for i denne Verden, „og jeg troer Jeres Discipel vil snart blive det „ligesaavel i den anden.„ "Jeg veed ikke, „hvad I meener med denne Belønning„ sagde Viereck; "men dersom I sigter til den jammerlige „Amindelse efter vor Ven, som han har fun- „det for got at testamentere mig, saa foragter „jeg den, og intet uden mine ulyksalige Om- „stændigheder skulde formaae mig til at tage „imod den.„

Nu kom Doctoren og begyndte at spørge de to Trættende, hvorledes det gik oven paa? „Elendig„ svarede Hartmann. "Det er, som „jeg ventede det„ raabte Doctoren; "men

„ſiig mig, hvad Tilfælde har der ſlaget ſig til „ſiden?„ "Ingen gode, frygter jeg„ ſvarede Hartmann; "efter det, der paſſerede da „vi forlod ham, troer jeg, der var kun lidet „Haab.„ Den legemlige Læge forſtod maaſkee ikke Sielelægen, og førend de kom til at forklare ſig, kom Herr Bliſil til dem med et meget bedrøvet Anſigt, og underrettede dem, at han bragte ulykkelige Tidender: at hans Moder var død i Salisbury, og at hun var paa Hiemveyen bleven angrebet af Gigt i hendes Hoved og Mave, ſom havde bortrevet hende i nogle faa Timer. "Hillemæn!„ ſagde Doctoren, "man kan juſt ikke ſvare for Udfaldet; men „jeg vilde ønſke jeg havde været i Nærheden, at „man kunde have kaldet mig: Gigt er Sygdom, ſom er vanſkelig at behandle; dog har „jeg været mærkelig lykkelig deri.„ Hartmann og Viereck condolerede begge Herr Bliſil med hans Moders Tab, ſom den eene raadede ham at bære ſom en Mand, og den anden ſom en Chriſten. Han ſagde, at han vidſte nok, at vi ere alle dødelige, og at han vilde ſtræbe at bære ſit Tab, det beſte han kunde. Dog

kunde

kunde han ikke andet end beklage sig lidet over hans besynderlige haarde Skiebne, som overrumplede ham med Tidende om saa stor en Elendighed, og det paa en Tid, da han hver Time ventede sig det haardeste Slag, han kunde faae af hans ondskabsfulde Lykke: han sagde, at ved den nærværende Leylighed vilde de ypperlige Lærdomme, som Hartmann og Herr Viereck havde bibragt ham, blive sat paa Prøve; og at han havde dem allene at takke, om han var i Stand til at overleve saadanne Ulykker.

Nu raadsloge de, om Herr Altværd burde underrettes om hans Søsters Død. Dette satte Doctoren sig hæftig imod, hvori jeg troer, det hele Facultet vilde været eenig med ham; men Herr Blifil sagde, at han havde faaet saadanne bestemte og igientagne Befalinger af hans Morbroder, aldrig at holde noget hemmeligt for ham, af Frygt for den Uroelighed, det kunde foraarsage ham, at han turde ikke tænke paa at være ham ulydig, i hvad Følger det end kunde have. Hvad ham angik, sagde han, da kunde han ikke være eenig med Doctoren i hans Frygt, naar han tænkte paa hans Morbroders gudfrygtige

og philoſophiſke Temperament. Han beſluttede derfor at underrette ham derom; thi derſom hans Morbroder kom ſig, (ſom han af ſit Hierte bad om) ſaa vidſte han, han vilde aldrig tilgive ham, at han havde ſtræbt at holde ſaadant noget hemmeligt for ham.

Doctoren var nødt til at underkaſte ſig denne Beſlutning, ſom de to andre lærde Herrer høyligen roeſte. Altſaa gik Herr Bliſil og Doctoren til Sygeſtuen, hvor Doctoren førſt gik ind og nærmede ſig til Sengen, for at føle ſin Patients Puls; og aldrig ſaaſnart havde han giort det, førend han erklærede, at han var meget bedre, at det ſidſte Middel havde giort Mirakler, og havde faaet Feberen til at ſætte ſig: ſaa at der nu, ſagde han, lod til at være ligeſaa liden Fare, ſom han tilforn frygtede, der var Haab.

Sandt at ſige, ſaa havde Herr Altværds Tilſtand aldrig været ſaa ſlet ſom Doctorens ſtore Forſigtighed havde foreſtillet den; men ligeſom en viis General aldrig foragter ſin Fiende, i hvor ringe endog denne Fiendes Styrke er, ſaa foragter heller aldrig en viis Læge nogen Sygdom,

dom, i hvor ubetydelig den end er. Ligesom den første holder den samme strænge Krigstugt, sætter de samme Vagter ud, anvender de samme Spioner, uagtet Fienden er aldrig saa svag, saaledes vedligeholder den sidste det samme alvorlige Ansigt, og ryster paa Hovedet med den samme betydelige Mine, uagtet Sygdommen er aldrig saa ringe; og begge kan iblant mange andre gode Aarsager anføre denne vigtige Grund: at de derved faae desto større Ære, om de vinde Seyer, og desto mindre Vanære, om de veden ulykkelig Hændelse skulde blive overvundne.

Herr **Altværd** havde aldrig saasnart opløftet sine Øyne og takket Himmelen for dette Haab om hans Helbred, førend Herr **Blisil** nærmede sig med en meget nedslagen Mine, og med Lommetørklædet for hans Øyne, enten for at afstørre hans Taarer, eller for at giøre som **Ovid** raader ved en anden Leylighed,

Si nullus erit tamen excute nullum
Skiønt ingen Taare er, tør dog den ingen bort.

og fortalte hans Morbroder det, som Læseren nylig er bleven underrettet om.

Altværd

Altværd modtog denne Tidende med Bedrøvelse, med Taalmodighed og Hengivenhed. Han lod en øm Taare falde, derpaa fattede han sig igien, og sagde tilsidst: "Herrens Villie „skee i alle Ting.„

Nu spurgte han om Buddet; men Blisil fortalte ham, at det havde været umueligt at holde ham et Øyeblik; thi af det store Hastværk, han havde, lod det som han havde nogle vigtige Forretninger for: han klagede over, at han blev jaget og drevet og sliidt ihiel, og igientog mange gange, at om han kunde dele sig i fire Dele, saa vidste han dog, hvorledes han kunde bruge dem allesammen.

Altværd bad da Blisil, at han vilde bære Omsorg for Begravelsen, og sagde: han vilde have sin Søster nedsat i hans eget Kapel. Hvad Anstalterne dertil angik, da overlod han det ganske til hans eget Overlæg, og nævnede allene den Person, han skulde bruge ved denne Leylighed.

Det niende Capitel.

Som iblant andre Ting kan tiene til Forklaring paa det, Æschines siger: at Drukkenskab viser et Menneskes Siel, ligesom et Speyl hans Person.

Læseren vil maaskee forundre sig over, at han ikke har hørt noget om Jones i det foregaaende Capitel. Hans Opførsel var i Sandhed ogsaa saa forskiellig fra de omtalte Personers, at vi skiøttede ikke om at blande hans Navn med deres.

Da den gode Mand havde endt sin Tale, var Jones den sidste der forlod Værelset. Derfra gik han op paa hans eget Kammer, for at give sin Sorg Luft; men hans Sinds Uroelighed tillod ham ikke at blive der længe: han listede sig derfor sagte til Herr Altværds Kammerdør, hvor han lyttede en temmelig Tid uden at høre nogen slags Bevægelse derinde, undtagen en heftig Snorken, som hans Frygt tilsidst forestillede ham som Lyden af een, der drogdes med Døden. Dette forskrækkede ham saa meget, at han kunde ikke holde sig fra at gaae ind i Stuen, hvor han fandt den gode Mand i

Sengen,

Sengen, i en sød roelig Søvn, og hans Opvarterske, der snorkede saa hiertelig, som vi nylig fortalte, ved Fødderne af Sengen. Han benyttede sig strax af det eeneste Middel til at dæmpe denne giennemtrængende Bass, hvis Musik han frygtede, kunde forstyrre Herr Altværds Roe, og derfor satte han sig ned hos Opvarterſken, og rørte sig ikke af Stedet, førend Blifil og Doctoren kom ind sammen, og vækkede den syge Mand: Doctoren for at kunne føle hans Puls, og den anden for at komme til at fortælle ham det Nyt, som vilde have havt stor Vanskelighed for at komme til Herr Altværds Øren paa den Tid, dersom Jones havde vidst noget af det.

I Førstningen da Jones hørte, at Blifil fortalte sin Morbroder denne Historie, saa kunde han neppe holde den Vrede tilbage, som blev optændt hos ham over den andens Uforsigtighed, i sær da Doctoren rystede paa Hovedet, og erklærede, at det var imod hans Villie, at hans Patient blev underrettet om den Sag. Men da hans Vrede ikke skilte ham saa aldeles ved Forstanden, at han jo kunde indsee de Virk-

ninger,

ninger, som et hvert heftigt Udtryk imod Blifil vilde frembringe hos den Syge, saa stillede denne Frygt hans Vrede for den nærværende Tid; og da han siden mærkede, at denne Tidende ikke havde foraarsaget noget Ondt, saa blev han saa fornøyet, at han lod sin Vrede døe ud i hans egen Barm, uden nogensinde at tale et Ord derom til Blifil.

Doctoren spiiste samme Dag til Middag hos Herr Altværd, og da han havde besøgt Patienten efter Maaltidet, kom han tilbage igien til Selskabet, og fortalte dem, at han nu kunde have den Fornøyelse at forsikkre dem, at Patienten var uden Fare, og at han havde bragt Feberen til at holde op, og tvivlede ikke paa, at han jo kunde forhindre den at komme igien, naar han nu gav China.

Denne Fortælling fornøyede Jones saa meget, og satte ham i saadan en ubeskrivelig Henrykkelse, at man kunde sige med Sandhed, at han var drukken af Glæde: en Fortryllelse som meget forfremmer Vinens Virkninger; og da han ogsaa tog sig vel mange Friheder med Flasken ved denne Leylighed, (thi han drak ad-

skillige Glas paa Doctorens Sundhed, foruden andre Skaale) saa blev han snart det, man lige efter Bogstaven kalder: drukken.

Jones havde af Naturen et hidsigt Temperament; og naar det blev sat i Arbeyde, og endnu mere ophidset ved Vinen, saa frembragte det de yderligste Virkninger. Han kyssede Doctoren, og omfavnede ham med de heftigste Caresser, og svoer paa, at han elskede ham meest af alle Mennesker næst efter Herr Altværd. „Herr Doctor„ lagde han til, "De fortie„ner, at der burde opreyses en Statue til Ære „for Dem paa det Offentliges Bekostning, fordi „De har reddet en Mand, der ikke allene er „meget elsket af alle gode Mennesker, som kiende „ham, men endog en Velsignelse for det Sel„skab, han lever i, en Prydelse for hans Land, „og en Ære for den menneskelige Natur. Gud „fordømme mig, om jeg ikke elsker ham mere „end min egen Siel.„

"Desto større Skam for Dem„ raabte Hartmann. "Ellers vil jeg gierne troe, De „har Aarsag til at elske ham; thi han har baa„ret megen stor Omsorg for Dem: og maaskee

„det

„ det kunde have været bedre for somme Folk,
„ om han ikke havde levet, for at faae billige
„ Aarsager til at igienkalde hans Gave. „

Nu saae Jones paa Hartmann med en ubeskrivelig Foragt, og svarede: " Bilder Din „ nedrige Siel sig ind, at nogen saadan Be„ tragtning kunde have nogen Vægt hos mig. „ Nej, gid Jorden maatte aabne sig og sluge „ sit eget Støv, (ja, om jeg havde Millioner „ Agre, saa vilde jeg sige det) heller end op„ sluge min dyrebare ærefulde Ven. „

Qvis desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis (*)?

Nu gik Doctoren imellem, og forekom Virkningen af den Vrede, som brændte imellem Jones og Hartmann, hvorpaa hiin overgav sig til Munterhed, sang to eller tre forliebte Viiser, og faldt til al den rasende Uorden, som en vind-

(*) " Hvo vilde undsee sig ved eller holde Maade „ med sin Længsel efter saa kiær en Ven? „ Man kan ikke let oversætte det Ord desiderium. Det indeholder vor Længsel efter at nyde vor Ven igien, og den Sorg som følger med denne Længsel.

skrænket Glæde er i Stand til at indgive; men han var saa langt fra at være genegen til Trætte, at han meget mere var ti gange saa lystig, om det var mueligt, som naar han var ædrue.

Sandt at sige, saa er der intet mere vildfarende, end den almindelige Anmærkning: at de, som vise et ondt Hierte og ere trættekiære, naar de ere drukne, ere meget værdige Folk, naar de ere ædrue; thi Drik kuldkaster virkelig ikke Naturen, eller skaber Lidenskaber hos Folk, som ikke boede i dem tilforn. Den borttager Fornuftens Agtsomhed, og nøder os følgelig til at vise det, som mange, naar de ere ædrue, ere kunstige nok til at skiule. Den forhøyer og antænder vore Lidenskaber, i Almindelighed den af dem, som hersker i vor Siel, saa at det vreedagtige, det forelskede, det ædelmodige, det lystige, det gierrige Temperament, og alle andre menneskelige Tilbøyeligheder blive forhøyede og tydeligere ved Drik.

Og siden nu ingen Nation frembringer saa mange Trætter i Drukkenskab, i sær imellem gemeene Folk, som Engellænderne (thi hos dem er det i Sandhed næsten det samme, at

drikke

drikke sammen og slaaes sammen) saa synes mig dog, at jeg vilde ikke have, at man deraf skulde slutte, at Engellænderne er det sletteste Folk, der er til. Maaskee der ligger allene Kierlighed til Ære derunder: saa at den beste Slutning man kan drage deraf, synes at være, at mine Landsmænd har mere af denne Kierlighed, og mere Tapperhed end nogen anden Pøbel; og det, saa meget desto snarere, siden der sielden bliver udøvet noget ædelmodigt, fælt eller ondt ved disse Leylighedder: ja, det er endog meget almindeligt, at de stridende Partier udvise et godt Hierte imod hverandre, endog imedens de slaaes; og ligesom deres drukne Munterhed gierne endes i Slagsmaal, saa endes de fleeste af deres Slagsmaal i Venskab.

Men, for at komme tilbage til vor Historie, saa blev Herr Blifil meget fortørnet over en Opførsel, der kom saa lidet overeens med hans eget sagtmodige, forsigtige og tilbageholdne Temperament, endskiønt Jones ikke havde udviist noget Forsæt at fortørne ham. Han blev ogsaa desto mere utaalmodig derover, da det forekom ham meget uanstændigt paa den

Tid, "da „ som han sagde, " Huset var som „ et Sørgehuus i Anledning af hans kiære Mo= „ der: og dersom det havde behaget Himmelen „ at give dem noget Haab om, at Herr Alt„ værd kom sig igien, saa vilde det klæde dem „ bedre, at udtrykke deres Hierters Glæde i „ Taksigelser, end i Drukkenskab og Svir, der „ var bedre skikket til at paadrage dem, end at „ afvende den guddommelige Vrede.„ Hartmann, som virkelig havde taget mere til sig end Jones, men uden nogen slem Virkning paa hans Hierne, hialp Blifil i denne gudfrygtige Tale; men for visse Aarsagers Skyld, som Læseren rimeligviis kan giette, var Viereck ganske taugs.

Vinen havde ikke saa aldeles overvunden Jones, at den hindrede ham fra at erindre sig Herr Blifils Tab, saasnart han nævnede det; og siden ingen var mere færdig til at bekiende og fordømme sine egne Vildfarelser, saa bød han sig til at give Herr Blifil Haanden, og at bede ham om Forladelse, sigende: at hans overmaade store Glæde over, at Herr Altværd kom sig, havde drevet alle andre Tanker ud af hans Siel.

Blifil

Blifil afslog hans Haand paa en foragtelig Maade, og svarede med megen Vrede, at det var ikke at undre over, at sørgelige Syn gjorde intet Indtryk paa den Blinde; men hvad ham angik, da var han saa ulykkelig, at han vidste, hvem der var hans Forældre, og maatte følgelig blive rørt ved at miste dem.

Jones, som uagtet hans Lystighed havde dog noget irascibile i sit Temperament, sprang hastig op af Stolen, greb fat paa Blifils Halskrave, og raabte: "Den Mand annamme Dig, „ Din Slyngel! spotter Du mig for min ulyk„ salige Fødsel.„ Disse Ord ledsagede ham med saa haarde Handlinger, at de snart overvandt Herr Blifils fredelige Sind, og derpaa fulgte strax et Slagsmaal, som kunde have havt ulykkelige Følger, dersom det ikke var bleven hindret af Hartmann og Doctoren, som gik imellem dem; thi Vierecks Philosophie ophøyede ham over alle Bevægelser, og han røgede sin Pibe meget roeligen, som han pleyede ved alle Klammerier, undtagen naar han frygtede, at han stod Fare for at faae den brækket i Munden paa sig.

Da de Stridende saaledes bleve hindrede i at udøve deres Hevn paa hverandre, saa toge de den almindelige Tilflugt, en spildt Vrede tager, og gav deres Hidsighed Luft i Trudsler og Trodsen. Lykken, som i det personlige Anfald syntes at tage Jones's Partie, var nu ligesaa gunstig imod hans Fiende.

Ikke desto mindre kom man tilsidst overeens om en Stilstand, ved de neutrale Partiers Mellemhandling, og hele Selskabet satte sig igien ned ved Bordet, hvor man formaaede Jones til at bede om Forladelse, og Blifil til at give den; og saaledes blev Freden sluttet, og alle Ting syntes at være in statu qvo.

Men endskiønt Trætten var efter al Anseelse forligt, saa kom dog den Munterhed, som derved var bleven afbrudt, ikke saasnart tilbage igien. Al Lystighed var nu forbi, og den følgende Samtale bestod allene af alvorlige Fortællinger om virkelige Hændelser og ligesaa alvorlige Anmærkninger derover. Et Slags Samtale, som der er kun liden Fornøyelse i, uagtet den kan være meget værdig og lærerig. Men siden vi fornemmelig søge at forskaffe Læseren

For-

Fornøyelse, saa ville vi forbigaae alt, hvad der blev sagt, indtil de øvrige af Selskabet gik bort een efter een, og lod Viereck og Doctoren blive allene sammen. Da blev Samtalen lidt forhøyet ved nogle Anmærkninger over det, som havde tildraget sig imellem de to unge Menneſker, som Doctoren erklærede begge to for nogle Slubberter, i hvilken Titel Philoſophen ſamtykkede, og ryſtede med en meget viis Mine paa Hovedet.

Det tiende Capitel.

Som viser Sandheden i mange Anmærkninger af Ovid og andre mere alvorlige Forfattere, der have beviiſt paa en uimodſigelig Maade, at Viin er ofte en Forløber for Ukydſkhed.

Jones gik fra det Selſkab, hvori vi have ſeet ham, ud i Marken, hvor han havde i Sinde at kiøle ſig ved at giøre en Tour i den aabne Luft, førend han gik til Herr Altværd igien. Imedens han der fornyede de Tanker om hans dyrebare Sophie, ſom hans Vens og Velgiørers farlige Sygdom for nogen Tid havde afbrudt, tildrog der ſig en Hændelſe, ſom det

giør os ondt, vi skal fortælle, og som det uden Tvivl vil giøre Læseren ondt at læse; men den historiske Sandhed, som vi have erklæret, at vi ere saa uopløselig bundne til, forbinder os til at meddele Eftersægten den.

Det var en behagelig Aften i Slutningen af Junii Maaned, da vor Ven gik i den yndigste Dal, hvor de sagte Vinde, som viftede Bladene, tilligemed det søde Fald af en susende Strøm, og Nattergalenes tonefulde Sang frembragte den meest fortryllende Harmonie. Paa dette Sted, der passede saa smukt paa Kierlighed, tænkte han paa sin dyre **Sophie**. Imedens hans frugtbare Indbildningskraft svævede uindskrænket over alle hendes Skiønheder, og hans levende Forestilling afmalede ham den nydige Pige i adskillige fortryllende Skikkelser, saa smeltede hans varme Hierte af Ømhed, og tilsidst kastede han sig ned i Græsset ved Siden af en sagte surrende Bæk, og brød ud i følgende Udraab:

"O, Sophie! vilde Himlen skiænke mig
„ Dig i mine Arme, hvor lyksalig vilde da ikke min
„ Tilstand være! Forbandet være den Skiæbne,

„ som

„ som giør et Skillerum imellem os! Havde jeg
„ kun Dig, saa var der ikke et eeneste Menneske
„ paa Jorden, som jeg vilde misunde, om
„ endog nogle pialtede Klæder var Din hele
„ Eyendom; hvor foragtelig vilde ikke den største
„ circassiske Skionhed klædt i alle Indiens Ju-
„ veler forekomme mig! dog, hvorfor taler jeg
„ om et andet Fruentimmer? Kunde jeg tænke,
„ at mine Øyne vare i Stand til at see med
„ Ømhed paa nogen anden, saa skulde disse
„ Hænder rive dem ud af mit Hoved! Ney,
„ min Sophie! dersom den grumme Skiæbne
„ skiller os ad for stedse, saa skal min Siel
„ dog hænge ved Dig allene. Jeg skal stedse
„ bevare den kydskeste Bestandighed til Dit
„ Billede. Om jeg endog aldrig skulde komme
„ til at besidde Din yndige Person, saa skal dog
„ Du allene stedse eye alle mine Tanker, min
„ Kierlighed, min Siel. O! mit ømme Hierte
„ er saa indsvøbt i Dit kielne Bryst, at de
„ største Skionheder vil ikke have nogle Yndig-
„ heder for mig, og en Eremit skulde ikke være
„ koldere ved deres Favnetag. Sophie, So-
„ phie allene skal være min. Hvilke Henryk-

„ kelser

„ kelser er der i dette Navn; jeg vil skiære det i „ et hvert Træe. „

Ved disse Ord sprang han op, og saae — ikke hans Sophie! — ney; og heller ikke nogen circassisk Pige klædt eller ziirlig udpyntet for en stor Herres Serail. Ney: han saae Marie Søgrim uden Kiole, i en Særk, som var temmelig grov og ikke alt for reen, men tillige bedugget af nogle lugtende Uddampninger, som Dagens Arbeyde havde frembragt, og med en Høetyv i hendes Haand. Vor Helt havde sin Penneknif i Haanden, som han havde taget op i den omtalte Hensigt, for at skiære i Barken af Træerne, da Pigen just kom hen til ham, og raabte med en Smiil: " Jeg haaber „ De har ikke i Sinde at dræbe mig, Junker? „ " Hvorfor vil Du tænke, at jeg vilde „ dræbe Dig „ svarede Jones. " Jo „ svarede hun, " efter Deres grumme Opførsel imod „ mig, da jeg sidst saae Dem, vilde det maaskee være en alt for stor Ømhed imod mig, „ om jeg torde haabe, at De vilde dræbe mig? „

Herpaa fulgte en Samtale, som jeg vil udelade, da jeg ikke troer, at jeg er forbunden

til

til at anføre den. Det maae være nok, at den varede et heelt Qvarteer, og at de ved Enden deraf gik ind i den tykkeste Deel af Skoven.

Nogle af mine Læsere kunde maaskee være tilbøyelige til at holde denne Hændelse for unaturlig; men dog er Sagen sand, og kan maaskee gieres tilstrækkelig Reede for, ved at antage, at det var rimeligt at Jones tænkte: eet Fruentimmer var bedre end slet ingen, og ligesaa rimeligt at Marie meente, at to Mandfolk vare bedre end eet. Foruden den Aarsag vi nu have anført for Jones's nærværende Opførsel, vil Læseren ligeledes for hans Skyld behage at erindre sig, at han paa den Tid var ikke fuldkommen Herre over den beundringsværdige Evne Fornuften, som sætter de alvorlige og viise Mænd saa vel i Stand til at undertrykke deres uregierlige Lidenskaber, og at undgaae alle saadanne forbudne Fornøyelser. Denne Evne havde Vinen nu ganske overvundet hos Jones. Han var virkelig i saadan en Tilstand, at dersom Fornuften havde lagt sig der imellem, og det endog blot som en Raadgiver, saa kunde den have faaet det samme Svar, som en vis Cleostratus

for

for mange Aar siden gav en dum Karl, der spurgte ham: om han ikke skammede sig at være fuld? "Skammer Du Dig ikke„ sagde Cleostratus, "at give en fuld Mand Irretesættel„ser?„ — Sandt at sige, saa burde Drukkenskab ikke undskylde nogen i Retten; men i Samvittigheden er det dog en stor Undskyldning: hvorfor og Aristoteles, naar han anbefaler Pittacus's Love, i Kraft af hvilke drukne Folk fik dobbelt Straf for deres Forseelser, tilstaaer, at der er mere Staatsklogskab end Retfærdighed i den Lov. Men ere der nogle Forseelser som fortiene at tilgives, fordi de begaaes i Drukkenskab, saa er det vist saadanne, som den Herr Jones nu blev skyldig i, i hvilken Anledning jeg kunde udøse en forfærdelig stor Flod af Lærdom, dersom jeg troede, at det enten vilde fornøye min Læser, eller lære ham noget mere, end det han allerede veed. For hans Skyld vil jeg derfor holde min Lærdom hos mig selv, og vende tilbage til min Historie.

Man har lagt Mærke til, at Lykken giør sielden noget halvt. Sandt at sige, saa er der ingen Ende paa dens Kneeb, naar den enten

vil

vil føye een, eller være een imod. Aldrig saasnart var vores Helt gaaet bort med sin Dido, førend

Speluncam *Blifil*, Dux & Divinus eandem
Deveniunt —

Præsten og den unge Junker, som toge sig en alvorlig Tour, kom hen til den Stie der førte til Dalen, hvor Junkeren fik Øye paa de Forelskede, just da de kom ham af Syne.

Blifil kiendte Jones meget vel, uagtet han var over hundrede Alen fra ham, og var ligesaa vis paa dens Kiøn, der giorde ham Selskab, omendskiønt ikke paa hendes Person selv. Han sprang i Veyret, korsede for sig, og yttrede et meget høytideligt Udraab.

Hartmann udviiste megen Forundring over disse pludselige Bevægelser, og spurgte om Aarsagen dertil. Hvorpaa Blifil svarede: at han var vis paa, han havde seet en Karl og en Tøs at skiule sig tilsammen imellem Buskene, som han ikke tvivlede om, jo maatte være skeet i een eller anden ugudelig Hensigt. Hvad Jones's Navn angik, da holdt han for raadeligst at skiule det; og hvorfor han giorde det, maae

jeg

jeg overlade til Læserens giennemtrængende Forstand at dømme om; thi jeg skiøtter aldrig om at angive nogen Aarsag til Folks Handlinger, naar der er nogen Muelighed i, at jeg kunde tage Feyl. Præsten, som ikke allene selv var meget kydsk, men endog en stor Fiende af den modsatte Last hos alle andre, brændte af Forbittrelse ved denne Underretning. Han bad, at Herr Blisil vilde føre ham strax til Stedet, og da han nærmede sig dertil, udaandede han Hevn, blandet med Klagemaal: ikke heller holdt han sig fra at udstøde nogle forblummede Anmærkninger over Herr Altværd; men lod sig forstaae med, at den Ugudelighed som der gik i Svang, maatte man tilregne den Opmuntring, han havde givet Lasten, ved at udvise saa megen Artighed imod en Horeunge, og ved at formilde Lovens billige og nyttige Strenghed, som fastsatte en meget haard Straf for saadanne løse Qvinder.

Veyen, som vore Jægere maatte tage for at forfølge deres Vildt, var saa besat med Tornebuske, at det hindrede deres Gang meget, og foraarsagede desuden saadan en Raslen, at

Jones

Jones blev tilstrækkelig advaret, inden de kunde overrumple ham. Ja, Hartmann var i Sandhed saa lidet i Stand til at skiule sin Forbittrelse, og brumlede saadan en Hævn ved et hvert Skridt han tog, at det allene kunde have overbeviist Jones meer end nok om, at han var fundet.

Det ellevte Capitel.

Hvori en Lignelse i een af Herr Popes milelange Perioder tiener som Indledning til saa blodigt et Slag, som det er mueligt, der kan holdes uden Hielp af Staal eller Jern.

Ligesom i Brunsttiden, (en uheflig Talemaade, hvorved Folk i Almindelighed betegne det kielne Spøg, som gaaer for sig imellem de elskende Dyr i den buskefulde Skov i Hampshire) ifald der, imedens den høytakkede Hiort tænker paa sit forelskede Spøg, skulde komme et Par Hunde eller andre fiendtlige Dyr, som gik saa nær ved Templet for Venus Ferina, at den smukke Hind skulde sprætte op fra sit Sted, og blive rørt enten af den Frygtsomhed eller Vildhed, af den Delicatesse eller Skamfuldhed,

som Naturen har forsynet alle Hun-Dyr med, eller som den i det mindste har lært dem at paatage sig: paa det at de Samiske Hemmeligheder ikke af Mangel paa Delicatesse hos Hannerne, skulde blive opdagede af vanhellige Øyne; thi, naar disse Ceremonier foretages, saa raaber Præstinden med hende hos Virgil: (som uden Tvivl var da stærkt i Arbeyde med saadanne Ceremonier)

— Procul, O! procul este, profani;
Proclamat Vates, totoqve absistite luco.
Viiger herfra langt bort, I vanhellige Siele!
Raabte Præstinden, nærmer Jer ikke til Lunden.

Dersom, siger jeg, noget fiendtligt Dyr nærmer sig, imedens disse hellige Ceremonier, som ere almindelige for omne genus animantium, gaaer for sig imellem Hiorten og hans Elskerinde, saa springer Hiorten ved det første Vink, som den forskrækkede Hind giver ham, grum og rædsom frem for Indgangen af Krattet; der staaer han Skildvagt for sin Elskede, stamper i Jorden med sine Fødder, svinger sine Takker høyt i Luften, og udfordrer stolt den befrygtede Fiende.

Saale-

Saaledes, og endnu mere forſkrækkeligt, ſprang vor Helt frem, da han mærkede, at Fienden nærmede ſig. Han gik mange Trin frem ad, for at ſkiule den ſkiælvende Hind, og, om mueligt, at give hende en ſikker Leylighed til at trække ſig tilbage. Da nu Hartmann havde først udſkudt nogle gule Lynilds-Straaler af hans grumme Øyne, begyndte han at tordne: "Fy „ſkam Dem! Fy ſkam Dem, Herr Jones! „er det mueligt, at det er Dem.„ "De „ſeer„ ſvarede Jones, "at det er mueligt, „jeg kunde være her.„ "Og hvem„ ſagde Hartmann, "er den ugudelige Tæve, De har „hos Dem?„ "Derſom jeg har nogen ugu- „delig Tæve hos mig„ raabte Jones, "ſaa „er det meget mueligt, at jeg ikke vil ſige Dem, „hvem det er.„ "Jeg befaler, at De ſkal „ſige mig det ſtrax„ raabte Hartmann, "og „jeg vil ikke have, at De ſkal bilde Dem ind, „min unge Herre! at Deres Alder fritager „Dem ganſke fra en Lærers Myndighed, end- „ſkiønt den har forkortet Henſigten af min Op- „ſyn med Dem noget. Forholdet imellem en „Lærer og en Diſcipel kan aldrig udſlettes, lige-

„saa lidet som noget andet Forhold; thi De „have alle Deres Oprindelse fra Himmelen. „Jeg vil derfor have, at De skal troe, De er „ligesaa forbunden til at adlyde mig nu, som „da jeg lærte Dem de første Elementer.„ „Jeg troer nok De vilde have det„ raabte Jones, "men det vil ikke skee, uden De havde „det samme Birke-Beviis at overvinde mig „mig.„ "Da maae jeg sige Dem reent ud„ sagde Hartmann, "at jeg har besluttet at op„dage den ugudelige Tos.„ "Og jeg maae „fortælle Dem ligesaa reent ud, at De skal „ikke opdage hende.„ Derpaa bød Hartmann sig til at gaae videre, og Jones tog ham ved Armen; men Blisil søgte at faae ham løs, og erklærede: "at han vilde ikke see paa, „at hans gamle Lærer blev anfaldet.„

Da Jones nu saae sig saaledes angrebet af to, holdt han det for nødvendigt at skille sig ved een af sine Modstandere, saasnart som mueligt. Derfor vendte han sig først til den Svageste, lod Præsten slippe, og sigtede med et Slag til den unge Junkers Bryst, som til al Lykke rammede, og kastede ham til Jorden saa lang som han var.

Hart-

Hartmann var saa forpikket paa Opdagelsen, at han, saasnart han mærkede, han var fri, gik videre fort imellem Brægnerne, uden at kiære sig meget om, hvad der imidlertid hændtes hans Ven; men han var kun kommet nogle faa Skridt ind i Krattet, førend Jones, som nu var bleven af med Blifil, tog fat paa ham, og slæbte ham tilbage ved Folden af hans Kiole.

Denne Præst havde i sin Ungdom været en god Slagsbroder, og havde indlagt sig megen Ære med sine Næver, baade i Skolen og ved Universitetet. I en stor Deel Aar havde han virkelig holdt op at øve sig i denne ædle Kunst, dog var hans Mod ligesaa stærkt som hans Troe, og hans Legeme var ikke mindre stærkt end nogen af Delene. Han var desuden, som Læseren maaskee allerede har mærket, noget hidsig af Naturen. Da han derfor saae sig tilbage, blev vaer, at hans Ven laae udstrakt paa Gulvet, og mærkede, at han blev selv paa samme Tid behandlet saa grovt af een, der tilforn aldrig havde vovet at slaae igien, naar de havde været i Striid sammen, (en Omstændig-

hed, som forværrede den hele Sag meget) saa forgik endelig Taalmodigheden ham, og han satte sig i Stilling til at angribe; og da han havde samlet al hans Styrke, faldt han ind paa Jones for fra, med ligesaa megen Hestighed, som han tilforn havde anfaldet ham med bag fra.

Vor Helt tog imod Fienden med det meest uforfærdede Mod, og hans Bryst gav Gienlyd af Slaget. Dette betalede han strax igien med ikke mindre Hestighed, og sigtede ligeledes efter Præstens Bryst; men han slog i en Hurtighed Jones's Haand ned, saa at den traf kun hans Mave, hvor der paa den Tid var nedlagt to Pund Oxekiød og ligesaa megen Budding, og som der følgelig ikke kunde komme nogen huul Lyd ud af. Endnu blev der givet mange lystige Slag paa begge Sider, som det vilde have været meget mere fornøyeligt og let at see paa, end enten at læse eller beskrive. Tilsidst havde et hestigt Fald, hvori Jones havde sat sine Knæ paa Hartmanns Bryst, saaledes svækket Præsten, at Seyeren ikke længer havde været uvis, dersom Blisil, som nu var kommen til sig selv igien, ikke havde begyndt

Slaget

Slaget igien, og anfaldet Jones, hvorved Præsten fik et Øyeblik Tid til at fatte sig og faae Veyret igien.

Nu anfaldt de begge to vor Helt, hvis Slag faldt nu ikke med den Styrke, de havde havt i Begyndelsen: saaledes var han bleven svækket ved hans Striid med Hartmann; thi endskiønt Skolemesteren helst vilde spille Soloer paa det menneskelige Instrument, og havde i lang Tid havt Øvelse i dem allene, saa havde han dog endnu nok af sin gamle Videnskab, til at komme meget vel fra sit Partie i en Duet.

Seyeren var næsten, efter den nymodige Sædvane, bleven bestemt ved det største Antal, da i det samme det fierde Par Næver lod sig see i Slaget, og giorde strax deres Opvartning hos Præsten, da deres Eyermand i det samme raabte: „Skammer I Jer ikke? Fanden fare i Jer! „er det ret at være to om een? „

Slaget, som var af det Slags, der til Forskiel kaldes: det Kongelige, gik nu for sig med det yderste Raserie og Voldsomhed i nogle faa Minutter, indtil Blifil nok engang blev kastet til Jorden af Jones, og laae der og sprellede;

thi da nedlod Hartmann sig til at bede om Qvarteer hos sin nye Modstander, som man nu fandt at være Herr Western selv; thi i Slagets Heede havde ingen af de Stridende kiendt ham.

Denne brave Junker var i sin Eftermiddags Tour med sit Selskab af en Hændelse kommen igiennem den Mark, hvor den blodige Fægtning blev holdt, og da han saae, at tre sloges, saa sluttede han, at to af dem maatte være paa den eene Side; han hastede derfor fra sit Selskab, og slog sig med mere Tapperhed end Høflighed til det svageste Partie; og ved denne ædelmodige Opførsel hindrede han, at Jones ikke blev et Offer for Hartmanns Vrede, og den gudfrygtige Kierlighed, som Blifil havde til sin gamle Lærer; thi foruden det, at Partierne vare ulige, saa havde Jones endnu ikke faaet den forrige Styrke i sin brukne Arm. Men denne Forstærkelse giorde snart Ende paa Slaget, og Jones og hans Allierede beholdt Seyeren.

Det tolvte Capitel.

Hvori man seer et mere rørende Syn, end alt det Blod, der var i Hartmann og Blifil og tyve andre saadanne, er i Stand til at frembringe.

Just i det Øyeblik, da Slaget var forbi, kom det øvrige af Herr Westerns Selskab til. Disse vare den gode Præst, som vi tilforn have seet ved Herr Westerns Bord, Frøken Western, Sophies Faster, og tilsidst den elskværdige Sophie selv.

Paa denne Tid saae den blodige Mark saaledes ud: Paa et Sted laae den overvundne Blifil paa Jorden, ganske bleeg og næsten aandeløs. Tæt ved ham stod Overvinderen Jones, næsten skiult med Blod, hvoraf en Deel var hans eget, og en Deel havde nylig tilhørt hans Velærværdighed Herr Hartmann. Paa det tredie Sted stod den omtalte Herr Hartmann, ligesom Kong Porus, stødt over, at han maatte give efter for Overvinderen. Den sidste Figur i Stykket var Herr Western den Store, som paa en meget ædelmodig Maade ynkedes over den overvundne Fiende.

Blifil, som der var kun lidet Tegn til Liv i, tildrog sig i Begyndelsen enhvers Omsorg, i sær Frøken Westerns, som havde trukket en Flaske med lugtende Vand op af sin Lomme, og var selv i færd med at holde den for hans Næse, da i det samme hele Selskabets Opmærksomhed blev bortvendt fra den stakkels Blifil, hvis Siel, dersom den havde havt det i Sinde, kunde nu have benyttet sig af Leylighed, for at stiele sig til den anden Verden, uden nogen Ceremonie.

Thi nu laae der en mere sørgelig og mere elskværdig Gienstand uden Bevægelse for dem. Dette var ingen anden, end den indtagende Sophie selv, som var falden i Besvimelse, enten ved det, hun saae Blod, eller af Frygt for hendes Fader, eller af en anden Aarsag, førend nogen kunde komme hende til Hielp.

Frøken Western saae hende først. Strax raabte to eller tre Stemmer: "den unge Frøken „Western er død.„ Man raabte om lugtende Sager, Vand, og alle andre Midler, næsten i eet og det samme Øyeblik.

Læseren

Læseren vil let kunne erindre sig, at vi talede om en surrende Bæk, da vi beskreev denne Dal. Denne Bæk var der ikke saaledes, som saadanne sagte Strømme flyde igiennem almindelige Romaner, uden nogen anden Hensigt, end blot for at surre. Ney: Lykken havde besluttet at adle denne lille Bæk med en høyere Ære, end nogen af dem, som vande Sletterne i Arcadien, nogen Tid fortienede.

Jones stod just og gneed Blisils Tindinger; thi han begyndte at frygte, at han havde givet ham et Slag for meget, da de Ord: Frøken Western og død — foer paa eengang ind i hans Øren. Han sprang op, overlod Blisil til sin Skiebne, og fløy til Sophie, som han tog op i sine Arme. Imedens alle de andre løbe frem og tilbage imod hverandre og leedte om Vand paa tørre Steder, løb han bort over Marken med hende til den omtalte Bæk, hvor han sprang selv ud i Vandet, og begyndte at besprænge hendes Ansigt, Hoved og Hals meget overflødig med Vand.

Det var en Lykke for Sophie, at den samme Forvirring, som hindrede hendes andre

Venner fra at rædde hende, hindrede dem ogsaa fra at holde Jones tilbage. Han havde baaret hende den halve Vey, førend de vidste, hvad han giorde, og havde virkelig bragt hende til Live igien, førend de naaede Bredden af Bækken. Hun strækkede hendes Arme ud, aabnede hendes Øyne, og raabte: O, Himmel! just da hendes Fader, Faster og Præsten kom til.

Jones, som hidindtil havde holdt denne elskværdige Byrde i sine Arme, lod den nu fare; men gav hende i det samme et ømt Kys, som ikke kunde have undgaaet hendes Opmærksomhed, dersom hun havde havt den fulde Brug af hendes Sandser. Da hun derfor ikke udviiste nogen Misfornøyelse over den Frihed, han tog sig, saa troe vi, at hun paa den Tid var ikke kommen ganske til sig selv af hendes Besvimelse.

Dette sørgelige Optrin blev nu pludselig forandret til et glædeligt Optrin, hvori vor Helt virkelig var Hovedpersonen; thi ligesom han rimeligviis følte en meer henrykkende Fornøyelse i at have ræddet Sophie, end hun selv følte ved det hun blev ræddet, saa vare ogsaa de Lykønskninger, som man giorde hende, ikke saa

store

ſtore ſom de, Jones fik, i Beſynderlighed af Herr Weſtern ſelv, ſom, da han een eller to gange havde omfavnet hans Datter, begyndte at knuge og kyſſe Jones. Han kaldte ham Sophies Befrier, og erklærede, at der var intet uden hende og hans Gods, ſom han jo vilde give ham; men da han havde betænkt ſig, undtog han ogſaa hans Jagthunde, Cavalleren og Mamſel Slouch; (thi ſaa kaldte han ſin Livhoppe.)

Da nu alt Frygt for Sophie var forbi, ſaa begyndte Junkeren at betragte Jones: „Kom, min Dreng!„ ſagde Weſtern, "tag „Din Kiole af, og toe Dit Anſigt, for Du „er Dievels ilde tilreedt, det kan jeg ſige Dig. „Kom! kom! toe Dig, ſaa ſkal Du gaae hiem „med mig, og vi vil ſee, vi kan finde en anden „Kiole til Dig.„

Jones ſamtykkede ſtrax, kaſtede ſin Kiole af, og gik ned til Vandet, og toede baade ſit Anſigt og ſit Bryſt, for det ſidſte havde været ligeſaa meget udſat og var ligeſaa blodigt ſom det første; men endſkiønt Vandet kunde vel tage Blodet af, ſaa kunde det dog ikke borttage

de

de sorte og blaa Pletter, som Hartmann havde frembragt baade i hans Ansigt og paa hans Bryst, og som kom Sophie, da hun saae dem, til at drage et Suk, og give ham et Øyekast, fuldt af ubeskrivelig Ømhed.

Jones optog det hele Øyekast med sine Øyne, og det gjorde en uendelig stærkere Virkning paa ham, end alle de Stød, han tilforn havde faaet. Dog var denne Virkning af et ganske andet Slags; thi den var saa øm og balsamisk, at om endog alle hine Stød havde været lutter Dolkestik, saa vilde den dog have afholdt ham fra at føle Virkningen deraf.

Nu gik Selskabet tilbage og kom snart til Herr Hartmann, som imidlertid havde faaet Herr Blifil paa Benene. Her kunne vi ikke undertrykke et gudeligt Ønske, at nemlig, alle Trætter maatte blive afgjorte eene og allene med de Vaaben, som Naturen, der meget vel veed, hvad der tiener os, har forsynet os med; og at det kolde Jern ikke maatte blive brugt til at grave i andre, end Jordens Indvolde; thi da vilde Krigen, Monarkernes Tidsfordriv, næsten ikke kunne gjøre nogen Skade, og naar een eller

anden

anden Dame af Stand forlangede det, saa kunde der holdes Feldtslag imellem store Armeer, som de selv, tilligemed Kongen, kunde bivaane som Tilskuere. Saa kunde Marken i eet Øyeblik være tykt besaaet med Menneske-Kroppe, og i et andet Øyeblik kunde de døde Mennesker, eller i det mindste den største Deel af dem, ligesom Herr Bayes (*) Tropper, staae op igien, og marschere af igien efter Lyden af en Tromme eller Fiol, ligesom man tilforn havde afgiort det.

Jeg vilde gierne, om mueligt, undgaae at behandle denne Sag som Spøg, paa det at alvorlige Folk og Staatsmænd, som jeg meget vel veed let kan tage et løyerligt Indfald ilde op, ikke skal gisre et fortredeligt Ansigt derover; men i Sandhed, kunde et Feldtslag ikke ligesaavel afgisres ved en stor Mængde Huller i Hovederne, blodige Næser og blaa Øyne, som ved en stor Hoben lemlæstede og myrdede Mennesker? Kunde man ikke slaaes paa samme Maade om Stæders Besiddelse? Man kunde rigtig nok sige, at saadant et Forslag vilde være til stor

Skade

(*) En Marionet-Spiller.

Skade for Franskmændene, da de derved vilde tabe den Fordeel de have for andre Nationer deri, at de eye de beste og meest skikkede Ingenieurer. Men naar jeg eftertænker denne Nations Galanterie og Ædelmodighed, saa er jeg overbeviist om, at de ville aldrig vægre sig ved at gaae imod deres Fiender med lige Baaben, eller som man i Almindelighed siger, at give dem lige for lige.

Dog, saadanne Forbedringer ere mere at ønske end at haabe: jeg vil derfor lade mig nøye med dette korte Vink, og vende tilbage til min Fortælling.

Nu begyndte Western først at erkyndige sig om den egentlige Oprindelse til denne Strid, hvorpaa hverken Blifil eller Jones vilde svare ham. Men Hartmann sagde ganske trodsig: „ Jeg troer Aarsagen er ikke langt borte, naar „ De kun brav klapper i Buskene, saa vil De „ nok finde hende. „ " Finde hende „ raabte Western! " Hvad! Har I været oppe at slaaes „ om en Tøs? „ " Spørg Herren i Vesten „ der „ sagde Hartmann, " han veed det best. „ „ Ey „ sagde Western, " saa er det ganske

„ vist

„ viſt en Tøs. „ — — " Ha! Thomas,
„ Thomas! Du er dog altid en lyſtig Kra-
„ bat; — — men, kom mine Herrer! gaae
„ hiem med mig, bliv gode Venner igien, og
„ forliig Jer fuldkommen ved en Flaſke Viin. „

„ Jeg beder om Forladelſe min Herre „ ſagde Hartmann, " det er ingen ringe Ting at
„ behandle en Mand af min Caracteer paa ſaa
„ ſkammelig en Maade, og at en Dreng ſkulde
„ ſlaae mig med ſine Næver, og det blot fordi
„ jeg vilde iagttage min Pligt, og opdage en
„ liderlig Hore, for at overgive hende i Rettens
„ Hænder. Men Hovedfeylen ligger ogſaa vir-
„ kelig hos Herr Altværd og dem; thi naar
„ de bragte det ſaavidt, at Lovene bleve tilbørlig
„ udøvede, ſaa blev Landet ſnart renſet fra
„ dette Utøy. „

„ Jeg vilde ligeſaa ſnart renſe Landet fra
„ Ræve „ raabte Weſtern, " jeg troer vi har
„ før Aarſag til at ſørge for, at vi kunde recru-
„ tere det ſtore Antal Menneſker, ſom vi miſte
„ daglig i Krigen. Men, hvor er hun? — —
„ Gier mig dog den Villighed Thomas, og
„ lad mig ſee hende. „ Herpaa begyndte han

at skriige paa selv samme Maade og i det selv samme Sprog, som om han havde søgt en Hare, og endelig raabte han: "Morten er ikke langt „borte. Her er paa min Siel hendes Leye, „jeg troer, jeg maae skriige: Hun er borte.„ Og det kunde han ogsaa virkelig sige; thi nu havde han opdaget det Sted, hvorfra den arme Pige strax i Begyndelsen af Allarmen havde sneget sig bort paa ligesaa mange Fødder, som en Hare i Almindelighed pleyer at bruge paa Reyser.

Sophie bad endelig hendes Fader, at han vilde mage det saa, at de kunde komme hiem, i det hun sagde: hun fandt sig meget svag og frygtede en nye Besvimelse. Junkeren bevilgede strax hans Datters Begiering; thi han var den ømmeste Fader. Han giorde sig al Umage, for at overtale det hele Selskab til at gaae med sig og at spise hos sig til Aften; men Blisil og Hartmann slog det ganske af. Den første sagde: at der var flere Aarsager, end han kunde sige, hvorfor han maatte frabede sig den Ære, og den anden erklærede (maaskee med Rette) at det skikkede sig ikke for en Mand af hans Caracteer, at lade sig see nogensteds i hans nærværende Tilstand.

Jones

Jones var ikke i Stand til at nægte sig den Fornøyelse, at være i hans Sophies Selskab. Han gik altsaa bort med Junker Western og hans Damer, og Præsten sluttede Troppen. Denne havde en Tid lang trukket om med hans Amtsbroder Hartmann, og forsikkrede ham, at den Agt han havde for sin Kiole, ikke kunde give ham Lov til at skille sig fra Selskabet; men Hartmann vilde ikke tage imod denne Bevaagenhed, og stødte ham efter Herr Western med ikke alt for stor Høflighed.

Saaledes endtes denne blodige Kamp, og saaledes skal ogsaa den femte Bog af denne Historie endes.

Ende paa den anden Deel af Thomas Jones.

